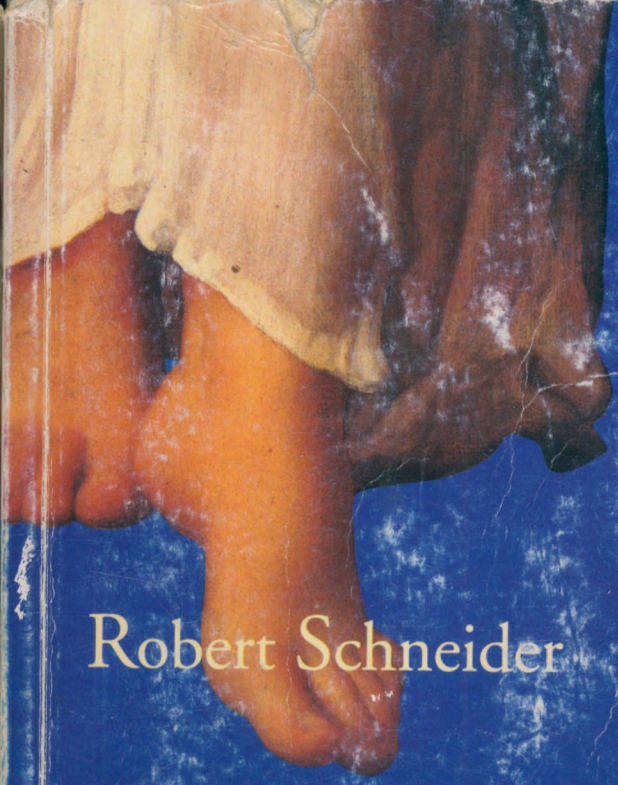

Robert Schneider

Oreigė

GABIAUSIOS XX a. PABAIGOS KNYGOS

Robert Schneider

Oreigė

ROMANAS

Iš vokiečių kalbos vertė
Jurgis Kunčinas

VILNIUS

UDK 830(436)-3
Sc53

Robert SCHNEIDER
DIE LUFTGÄNGERIN
Karl Blessing Verlag, 1998

Knygos vertimą rėmė
Austrijos Respublikos mokslo, ryšių ir meno ministerija

Viršelio dizainas
Roberto Schneiderio

© 1998 Karl Blessing Verlag,
München within Verlagsgruppe
Bertelsmann GmbH
© Jurgis Kunčinas, vertimas į
lietuvių kalbą, 1999
© „Tyto alba", 1999

ISBN 9986-16-134-7

Šios knygos veiksmas yra pramanas.
Tai, kas vyksta tame pramane, yra tiesa.

Aš žengiau į tuštumą,
ir oras mane atlaikė.
Hildė Domin

Pradingo mano angelas, mano angelas iš juros periodo kalnų. Mano veidą užkėtė didžiulė plaštaka, ir aš pasijutau nuvargęs, nuvargęs ir apimtas sielvarto; niūrios pasidarė mintys, aptemo gyvenimas. Mano dienos virto ištisa gėla.

Jį palaužė meilė. Vyliausi, jog nesvarumo pakaks abiem, tačiau dviese mudu neišsilaikėme ir nupuolėme į nepažįstamos nakties geografiją. Jo rankos buvo dailios, kalbančios kilnia kalba ir amžinai šaltos. Kairioji ausis atlėpusi, be raukšlėtų kremzlių. Gimdymo metu gydytojas baiminosi, kad angelas uždus. Beldžiantis į šį pasaulį, bambavirkštė apsivyniojo aplink jo kaklą ir galvutę. Vevjė gimdykloje angelas ūmai nutyko, o jo galva pamėlynavo kaip grindų plytelės.

Manau, kad jo netekęs aš nuskurdau. Galop pražuvo mano tikrasis talentas: žodžiais apčiuopti kito žmogaus skausmą. Padaryti taip, kad seniai subrendusiame veide ūmai įsižiebtų išpūstos vaiko akys. Galvoje turėjau artumą, o jis tai visuomet vadindavo nuoskauda. Nebeturėjau jėgų vėl klysti, daryti senas klaidas. Netekau narsos prarasti žmones.

Aš, Dievo duotas, greitakalbis vaikas nuo savo tėvo šieno prėslo. Susibraižęs padus į ką tik nušienautų pievų stagarus, papilkšvėjęs nuo šienagėlių dulksnos, nakčia tysodavau lovoje su ilgesio kupina širdimi. Neatlėgstant nei vienatvei, nei skausmui. Ir nesigraužiau dėl to, kas ten vadinta melu, o iš tikrųjų buvo vaizduotė, knibždanti vaiko galvutėje.

Užmigau ir taip pramiegojau, ko gero, daugybę metų. Kai nubudęs pasijutau vis dar gyvas, išlipau iš lovos ir pakėliau akis į snieguotas, penkių aukštų namui prilygstančias Mešacho elges ir staiga, nė pats nežinau kaip, ilgesys angelui pranyko kaip rytmečio rūkas. Naktis pasibaigė.

Galas nevilties garbinimui, galas visų vertybių bevertystės įkainojimui, galas begaliniam tiesos vartaliojimui. Galas skambiems žodžiams, kuriais tarsi skydu buvo dangstoma ir be to tuščia širdis. Gana būti galingam, nustebusiam ir niekur nepritampančiam.

Aš, vaikas iš šieno gėlių, atsikėliau, grįžau į padus duriančias pievas ir nutariau dar kartą sutverti pasaulį, kuriame nebūtų nei žinojimo, nei nevilties.

Tai jums, apšarmojusios penkiaaukštės eglės, jums priklauso ši mano rašoma knyga. Maudės Latūr ir jos reintališkojo pasaulio istorija. Magiškoji jos veikla šiais iš kerų išvaduotais laikais. Paskutiniojo savo širdies klausiusio Jakobsroto žmogaus gyvenimas.

Vieną jau lapkričiu dvelkiančią 1969 metų priešpietę jaunas vyrutis iš kažkurio Graubundo kaimo vyko į San Galeną, kur iš kantono ligoninės ketino pasiimti jau visiškai apakusį tėvą. Ambrosas Bauermeisteris ten nenukako.

Po Herminos mirties – vėžys nuo amžinai viskam pritariančio linksėjimo ir apsimetinėjant nugyvento gyvenimo, štai kuo Ambroso logika bandė paaiškinti motinos mirtį – tėvas apsirgo keista akių liga. Jo ašarų liaukos beveik nebegamino skysčio. Dėl šito kentė ragena, prasidėjo jos erozija, o nuo tyčinio nerūpestingumo – vos seselei išėjus iš palatos, aikštingasis ligonis nusiplėšdavo nuo akių tvarsčius – išsivystė konjunktyvos uždegimas, vadinamoji trachoma, arba egiptietiška akių liga.

Leopoldas Bauermeisteris jau nebegalėjo verkti.

Tačiau dabar jis, kurio nė vienas šeimos narys nematė verkiančio, *norėjo* verkti. Ne Herminos gedėdamas, kaip spėjo Ambrosas, o iš gryno egoizmo.

Kaip ji drįsusi iškrėsti jam tokią šunybę ir numirti anksčiau už jį, vaitojo jis, sunerdavo pirštus ir nesiliaudamas imdavo sukalioti siaurą aliumininį žiedą. Žiedą su dešimčia įkartų dešimčiai rožinio sveikamarijų. Juk visuomet meldęsis, kad Dievas pasišauktų jį anksčiau už Herminą. Kiek pinigo jis paaukojęs misijai, kiek davęs raupsuotųjų gydymui. O ponas Dievas ėmė ir paliko jį gyventi toliau.

Leopoldas Bauermeisteris kilstelėjo savo kretančią kaulėtą galvą, kietai sučiaupė lūpas, sulaikė kvapą ir plyšiukais virtusiomis savo akimis blėstelėjo į ligoninės koplyčios tamsą. Trūkčiojo vien viršutinioji jo kūno dalis, tai ir buvo verksmas be ašarų. Tada senukas sausai nurijo, sumurmėjo kaži ką nesuvokiama ir šyptelėjo. Tačiau plyšiukais nuo ligos tapusiose akyse nebeliko blyksnio, ir tik tasai, kuris jį artimai pažinojo, būtų galėjęs pasakyti, kad jis šypsosi.

Kai Ambrosas pirmukart išvydo tėvo veide tokią niekad nematytą apgailėtiną išraišką, nusikvatojo, kaip iš pradžių nevalingai kvatodavosi, pamatęs didžiausio skausmo iškreiptą kito žmogaus veidą – kaip tik tuomet pažįstami bruožai taip susvetimėja. Paskui jį suėmė ir įtūžis, ir užuojauta vienu metu.

– O apie mamą tu visai negalvoji? O kas, jei *tu* būtum pirma jos pasimiręs?

– Ak, ji būtų lengvai tai ištvėrusi.

– Koks tu savimyla! Niekad tu jos iš tikrųjų nemylėjai. Vadinamoji tavo meilė tebuvo vien keturių dešimčių metų įpratimas. O dabar skundiesi savo Dievui, kad tavęs daugiau niekas nebeapskalbs ir nepatieks valgio. Niekad tu nepažinai gyvenimo. Visuomet prieš jį užsimerkdavai.

Tokiais tat priekaištais, o galop ir storžievyste dažniausiai baigdavosi ligonio lankymai. Labiausiai sūnų siutindavo tai, kad tėvas niekad rimtai neatsikirsdavo, priešingai, kuo aršiau Ambrosas jį koneveikdavo, tuo švelnesni darydavosi senio judesiai ir šneka.

Savo žmoną jis mylėjęs labiau už viską pasaulyje, labiau už viską pasaulyje jis mylįs ir ketvertą savo vaikų. Už kiekvieną jų sutiktų numirti.

Tuomet Ambrosas nebeištverdavo – pamelavęs, kad skuba namo, pabučiuodavo susitraukusią tėvo galvą ir išeidavo iš akių klinikos, varstomas priekaištų, kad *vis dėlto* jis ir vėl neteisingai elgęsis.

Galbūt Leopoldas išties mylėjo žmoną, o jo liga – garbingas gedulas. Bet vos tik Ambrosas namuose prisivertė pagaliau sutvarkyti menką Herminos palikimą, vos pravėrė jos egle faneruotą spintą, ūmai į nosį mušus vis dar juntamam jos prakaito kvapui iš visų nailonų ir dralonų, jį vėl suėmė begalinis piktumas. Piktumas ant šito *limonadinio šaunuolio*, kaip tėvą visi vadino kaime, nes jis čia ištisus dešimtmečius laikė gaiviųjų gėrimų sandėlį.

– O kaip mama būtų norėjusi puoštis. Kaip jai būtų patikę pakeliauti. Viena. Šlovingoji sostinė. O tu, nusidėjėli, niekad jos svajų nepavertei traukinio bilietu. Ta juokinga išvyka į Šveicarijos gilumą pas šventąjį brolį Klausą*. Kaipsyk tau tasai šventasis, kadangi jis paliko savo žmoną, o tau niekad taip ir nepakako drąsos to padaryti. Veidmainiškoji tavo piligrimystė!

Kol jis išpūtęs šnerves taip niršo, tuo pat metu kraudamas motinos drabužius ir batus į sudulkusius popierinius maišus su užrašu *Verbandsmühle Chur*, jo mintyse šmėstelėjo ir vėl iškilo velionės Herminos veidas. Išvydus tokį užgesusį veidą, andai visus brolius ir seseris kaip vieną užliejo tas pats pojūtis: radioonkologinio skyriaus palatoje guli kažkokia jiems visiškai nepažįstama moteris.

Ambrosas, pamiršęs popierinius maišus, užsidegė cigaretę ir žvilgtelėjo į trečiarūšį Nazarėnų mokyklos paveikslą virš tėvų lovos. Šventoji šeimyna. Nuo šviesos ir drėgmės per ilgus metus po stiklu išgeltusi reprodukcija ruduose, lakuotuose rėmuose. Čia vyrutis taip sugrudo, kad ašaros užtemdė akis.

– Tu pati kalta, mama. Bet ką galėdavai nukęsti. Ir kaip tu ištvėrei nepasprukusi? Aš būčiau nučiupęs senio pinigus ir ap-

* Vienintelis šveicarų šventasis, palikęs savo gausią šeimą ir apsigyvenęs mažytėje kalnų trobelėje. Pagarsėjęs neįtikėtinai ilgu pasninkavimu ir išmintimi; pasak legendos, išgelbėjęs Šveicarijos Konfederaciją nuo žlugimo (*vert. past.*).

keliavęs visą pasaulį. Pirmąja klase, žinoma. Iš tokio, kuris tik kaupia, viską reikia atimti. Kvaila buvai. Dabar jau žinau, kodėl mes taip persigandome išvydę tavo veidą. Nes iš jo iškart pradingo apgaulė. Nuo melų per visus tuos metus tavo veidas buvo pasidaręs riebus ir išpurtęs.

Šitaip jam pusbalsiu svarstant toliau, dėl tokios savo išminties Ambrosą ėmė graužti sąžinė. Ar valia šitaip kalbėti apie savo tėvus? Argi jie netroško vien gero? Juk jie priklausė tai senajai kartai, kuri vertino tik pinigus, paskalas ir Dievą. Galop jis ėmė dvejoti, kas gi kaltas dėl šitos nelaimingos santuokos ir tokio visos šeimos svetimumo. Leopoldas? Hermina? O gal netgi patys vaikai? Bet netrukus vieną po kito jis vėl ėmė krauti įrodymus ant jau ir taip gausiai apkrauto kaltinimų stalo.

Juk kai jis, sukakęs septyniolika metų, buvo mirtinai ir nelaimingai įsimylėjęs vieną mergaitę ir garaže bandė nusinuodyti išmetamosiomis mopedo dujomis, Hermina tik bejėgiškai nusijuokė iš jo kančios. O kai jis Štraubšo knygyne kartą pasivogė sunkų kaip plyta meno tomą, Leopoldas pardavėjo Cinslio akivaizdoje puolė ant jo kaip koks kantono policininkas, užuot pagyręs savo ainį už tai, kad šis domisi flamandų tapyba, o ne *Beatles*.

Tačiau suvisai tėvų namų jam taip ir nepavyko pasmerkti. Net vaizduotėje neįstengė šito padaryti ir nutarė, kad, tiesą sakant, tėvai visuomet yra svetimi ir nemoka sugyventi su savo vaikais. Po Herminos laidotuvių jis niekad neaplankė jos kapo, o kai nustojo ėmęs į galvą kaimo paskalas ir taip numalšinęs sąžinę, jis vis rečiau benuvažiuodavo ir pas tėvą į San Galeną.

Širdies gilumoje Ambrosas Bauermeisteris suvokė, kad tėvams išėjus amžinybėn jis nustojo ir tėviškės. Tuo metu kiti jo broliai ir seserys, kaip nesurandamų sąskaitų numeriai, gyveno išsibarstę po visą Šveicariją. Bet netgi veidmainingi ir išoriškai dailūs namai truputėlį vis tiek tebedvelkia tėviške. Galbūt tai kaipsyk ir yra tėviškė, svarstė jis, o laimė, tiesą sakant, yra svetima.

Tuomet jis, iš pradžių miglotai, vėliau su begaliniu išskaičiavimu pradėjo ieškoti priešingo tėvų namams pasaulio. Kito pasaulio – priklausančio miesčionims, kuris šlykščiausią savo srėbtuvę pražioja kaip tik tuomet, kai juokiasi. Nes juokiasi jis tik tada, kai pažeminęs savo skriaudėją jam už tai sumoka.

Aną lapkričio priešpietę, kai dvidešimt ketverius metus sukakęs Ambrosas Bauermeisteris ketino pasiimti tėvą namo, jis jau buvo perkandęs vieną tokį anarchistinį principą, kurio poveikis jį supančiam pasauliui vėliau ėmė panėšėti į pasityčiojimą iš visos jo egzistencijos. Išsikinkė iš to jungo, kurį vilko tėvai ir visi kiti jo iki tol sutikti žmonės. Jam nustojo egzistavę pinigai, jis panaikino juos, teisybė, tik pats sau. Ambrosas asmeniškai siekė įgyvendinti tai, ką buvo nutaręs.

Vieną vakarą, neapsikęsdamas namuose neįprastos tylos, jis nuvažiavo į netolimą Šurą, įsitaisė Merco kavinėje ir neskubėdamas ėmė glamžyti dešimties frankų banknotą. Lankstė jį taip ilgai, kol šis paliko kone nago didumo. Tą nagą jis ir pastūmė padavėjai, dailiai merginai lygiais plaukais, vilkinčiai akį rėžiančią – oranžiniais ir žaliais kubeliais išmargintą palaidinukę, tokios buvo laikmečio spalvos. Mažytė jam patiko ir jis jau buvo beišlankstąs dešimtinę, bet nesuspėjo. Ji žvilgtelėjo į pastūmėtą banknotą. Tada į Ambrosą. Paskui į banknotą ir į Ambrosą.

– Viršūnė! – riktelėjo ji piktai ir nuskubėjo šalin.

Akimoju prie jo staliuko išdygo patsai senjoras Mercas, baltais kaip miltai konditerio pirštais įsitvėrė į stalo kraštą ir į Ambroso akinių stiklus išpūtė savo nepasitenkinimą. Visai atsitiktinai už priešais stovinčio staliuko sėdėjo knygininkas Cinslis. Ambrosas pastebėjo saldų jo veidą – konditerio plūdimąsi šis čiulpė kaip saldainį, Ambrosas matė net cukruotą jo liežuvio galiuką.

Grįždamas namo, Ambrosas galvojo tik apie du dalykus. Apie tai, kaip tos obuolio didumo merginos krūtys ūmai priplūdo

pykčio ir kodėl pinigai taip pragaištingai veikia žmones. Nuo to vakaro jam iš galvos nebeišėjo mintis: ne, šiame pasaulyje vis dėlto turi būti toks kelias, kuriuo einant galime apsieiti be pinigų. Turi būti kokia nors galimybė, kad nereikėtų ir mokėti, ir tuo pat metu netaptum vagimi ar patirtum nešlovę.

Tą 1969 metų rudenį Reintalis tysojo tarsi išsigėręs. Oras atrodė it stiklinis, o lygi Vilano kalno nugara apsigobė balta antklode. Ambrosas stovėjo perone ir laukė. Kaip ir gimnazijos laikais, kasdien važinėdamas į Šurą, jis ir dabar iš namų išlėkė paskutinę akimirką ir stovėjo čia užmiegotom vaikiščio akimis, su skubom užsivilktais, susiglamžiusiais drabužiais. Iš batų kyšojo nevienodo žalumo puskojinės. Šviesrudis dulkinis užsegiotas kreivai, viršuje viena sagakilpe per daug, apačioje – viena per mažai, dešinysis marškinių apykaklės kampas užsirietęs. Buvo šalta. Skruostus skuto žvarbus vėjas.

Nė iš tolo nieko nenujausdamas, šiomis laukimo akimirkomis jis jau buvo parengtas nuotykiui, tik kartą nutinkančiam žmogaus gyvenime: jo laukė ūmus sielos nušvitimas šimtąkart ryškesne šviesa. Laukė stebuklingu būdu įvyksiantis viso kūno pagražėjimas – jo ir visų tų, kuriuos jis palies ar pagalvos apie juos. Magiškas pasidarys netgi gamtovaizdis, į kurį jis įžengs. Nušvitimas, truksiantis galbūt keletą savaičių, blykstelėjęs vien tam, kad nusloptų ir tarsi nežinomos kilmės uolienos gabalas, be perstogės besisukantis aplink savo ašį, amžinai pradingtų kosmose.

Jame viskas dainavo. Dainavo jau ilgai ir garsiai, padūkusiai ir aistringai. Tik vis dar tokiu šešėliu gaubiamu tembru, kuriame girdėti neaiškus gyvenimo ilgesys.

Jeigu jau šiame nedidukame, rusvais garbanotais plaukais, siauraveidžiame žmogutyje su storomis lūpomis, lygia nosimi ir į šalis lakstančiomis pablukusiomis mėlynomis akimis po storais raginiais akiniais nubudo galia skleisti muziką, tai toji muzika tegalėjo būti paskutinieji Mocarto *Figaro* uvertiūros taktai.

Taip, nuo du šimtai penkiasdešimtojo takto, kur gaidos tiesiog pačios katapultuojasi į kosmosą beveik nesuvokiamu greičiu ir taip spindėdamos, jog šito spindesio net nėra su kuo palyginti. Jei kada nors iš mūsiškės Saulės sistemos į kokią kitą ir ištrūko vienut vienintelis signalas, tai buvo ne milijardinės mūsų epochos radijo bangos, kurios kada nors vis tiek bus absorbuotos savo betikslėse klajonėse. Tai buvo ir ne karštligiškos nelaimingų šio pasaulio įsimylėjėlių mintys. Ir ne šventųjų ar žudikų samprotavimai. Ne vaikiški sapaliojimai. Tai buvo tik paskutinieji šios mocartiškos muzikos taktai.

Jau didėjo vis artėdamas iš Milano su visokiais keblumais atvykstantis traukinys. Ratai trinksėjo į bėgių sandūras taip, kad skaudėjo ausis. Kai jis pagaliau sustojo, paaiškėjo, jog Ambrosas ir šįkart buvo atsistojęs ne ten, kur prieš pat nosį būtų atsidariusios vagono durys. Perone būriavosi mokinukai iš Knikerbokerio ir vaikinai bei merginos su kuprinėmis ant pečių. Jautėsi neskalbtų drabužių dvokas, kartais užkvipdavo kramtoma guma. Kitame perone, į kurį ką tik įšliaužė ryškiai raudonas siaurukas iš Rato, prakaitavo būrelis pagyvenusių vyrų su raudonai ir baltai languotais marškiniais bei metaliniais ženkleliais nusėtomis veltinio skrybėlėmis. Orai kaip tik keliauti.

Ambrosas prasiskverbė pro kalnų bičiulius ir užsikabino ant rago smaigalio, kuris pasirodė besąs keleivio lazdos buožulas, o pati lazda priklausė susikeikusiam, į stuobrį panašiam medžiokliui. Jis įlipo, atsidarė pirmosios kupė duris, kur sėdėjo trys rūkantys italai – iš veido bruožų ir sklastymu perskirtų plaukų visi trys atrodė kaip vienas. Bent jam taip pasirodė. Ambroso akinių stiklai aprasojo, jis vėl uždarė duris, nusivalė stiklus, žvilgtelėjo į kitą kupė ir ten išvydo neapsakomai storą vyriškį, kuris sklaidė *Tagblatt*. Ambrosas akimis netgi apčiuopė vieną antraštės eilutę – *Ar geriant šlapimą lieknėjama?*

Eidamas toliau, jis netruko pastebėti, kad traukinys sausakimšas, tad nieko nelaukdamas patraukė į pirmąją klasę, vildamasis ten surasti žmonių dar nevisiškai užtūptą vietelę. Taip

jam traukiant vagono koridoriumi, į nosį visur mušė pigaus muilo ir nukainoto skutimosi losjono kvapas. Suuodė *Petralon* išsikvėpinusius vyrus ir *Wella-Spray* supurkštus, sulipusius moterų plaukus. Tvirtai įsitaisę, be jokios išraiškos, jie liūdnai nukabinę galvas sėdėjo minkštasuoliuose, akis įdūrę į *Tagblatt*, kokią knygą, *Leitz* aplankalus ar mokyklinius sąsiuvinius. Kiti sučiaupę lūpas ir į bedugnę nusvarinę lūpų kampučius miegojo. Dar kiti žvalgėsi pro skaidriai aprasojusių langų properšas, bespalvėmis tarsi alyvuotomis akimis. Nors pažiūrėti Ambrosas ničniekuo nesiskyrė nuo šių žmonių – jis irgi dvelkė pigiu muilu – vis dėlto buvo jiems svetimas bent savo bet kokį autoritetą neigiančia širdimi.

Jį vėl užplūdo mintys apie pinigų galią. Tik pinigai pavertė juos žmonėmis. Sulaužė jų nugarkaulius. Ne, jis niekad nenorėtų tapti tokiu kaip jie. Kur tik pažvelgsi, vieni leopoldai, visur kur jaunos ir senos herminos. Niekados. Niekas jam daugiau nedrįs nurodinėti. Tol, kol bus gyvas. Jeigu nuo šiol iki pat mirties jam pavyktų tapti vieninteliu savo laiko valdovu, tuomet jo gyvenimas būtų nusisekęs.

Iki galo šios savo minties jis taip ir neišrutuliojo, nes savyje vėl išvydo be ašarų verkiantį tėvą. Tai *jis* vis dėlto šią akimirką vylėsi pririšiąs sūnų prie savęs. Ambrosas užsidegė cigaretę ir jau po pirmojo smarkaus paptelėjimo Leopoldo veidas kaipmat išnyko.

Tada greitai patraukė restorano, skyrusio pirmąją ir antrąją klases, link.

– Vargšas Ilmazas! – bosu atsidūstant nugirdo praeidamas.

– Dieve mano, koks jis turėjo būti liesas! – pritarė bosui vaikiškas balselis.

Turkų gastarbeiterio Ekremo Ilmazo likimas – pastarosiomis savaitėmis šis vardas nenuėjo nuo jauno ir seno lūpų – buvo sukėlęs didžiausią sensaciją. Ir *Tagblatt*, ir *Vaterland* šiai bylai

vis dar tebeskyrė išskirtinį dėmesį. Įvykio temperatūrą palaikė jau vedamieji – *Ilmazas ar humanitarinės epochos galas?* Arba *Ilmazo klausimas: ar mūsų kantono policija neperžengia ribų?* Mat aštuoniolikmetis asfaltuotojas iš Kapadocijos buvo suimtas kaip tik naktį į rugpjūčio pirmąją – svarbiausiosios Šveicarijos Konfederacijos šventės dieną ir uždarytas į Maienfeldo bendruomenės areštinę. Jis, spėjama, išgėręs, apspjovęs vachmistrą Beatą Brauchį ir šitaip įžeidęs visą Šveicariją, ir dar tokią dieną! Būtų, aišku, nė neverta apie tai šnekėti, jeigu kitąryt vachmistras Brauchis nebūtų dviem savaitėms išėjęs atostogų ir iš anksto jomis džiaugdamasis nebūtų pamiršęs paleisti Ilmazą laisvėn. Šis liko visai pamirštas. Kadangi bendruomenės areštinė buvo maždaug už trijų kilometrų nuo policijos nuovados, įrengta pertvarkytame bunkeryje, Ekremui tamsiojoje teko praleisti šešiolika parų. Privalėjo tupėti, kol Brauchis, įdegęs saulėje, grįžo iš atostogų, kurias, beje, praleido kaipsyk Kapadocijoje, ir ūmai jį prisiminė. Kapadocijos sūnus išgyveno tiesiog stebuklingu būdu – jis gėrė savo paties šlapimą. (*Ar maistingas mūsų šlapimas?* – klausia populiari medicininė *Tagblatt* apžvalga.) Vis dėlto, jei tikėsime kalbomis ir straipsniais, per tas dvi savaites, kol Beatas Brauchis mėgavosi turkų folkloru, vargšelis prarado keturiasdešimt du kilogramus.

Nenuostabu, jog visame Graubunde ir toli už jo ribų kilo skandalas, čionykščiam paštui užkrovęs kalnus siuntinių su maisto produktais. Tačiau kulminaciją tautos įtūžis pasiekė patyrus, kad kelių tiesimo įmonė *Jaggi* dėl akivaizdaus išsekimo atsisakė Ilmazą vėl priimti į darbą.

Ambrosas grįžtelėjo į paskutinį nėštumo mėnesį pilvą išvedusią pasivaikščioti moterį, kuri šaižiu balsu privertė jį čia pat užgesinti cigaretę. Jis užmindė nuorūką ir pro virtuvę įžengė į restorano vagoną.

Pamatė ją iškart. Pačią pirmą akimirką. Tą pačią sekundę vos įėjęs. Tiesiai šviesiai. Akimoju. Ūmai. *Ji*. Jokios minties, galin-

čios virsti žodžiu. Jokio nuoseklaus pojūčio. Jo akys užgriuvo ją ir iškart suvokė žmogų visu jo serafišku pavidalu. Nieko svetimo jame. Nieko nepažįstamo. Jis visuomet buvo su ja. Gyveno pas ją. Visuomet ją mylėjo.

Ir štai – Bauermeisteris nė nenutuokė, kaip tai nutiko – jis jau laikė jos galvą savo delnuose. Šviesiaplaukė, veidas užlietas blyškiai rausvos Reintalio rytmečio šviesos. Grakštūs bruožai, o kaktą dar labiau aukštino banguoti, prigludę, viršugalvyje surišti į kuodą ir vėl žemyn krintantys plaukai. Švelniaformės ausys, rami nosis, pabrėžtos lūpos, paryškintos jų kontūrą tiksliai atkartojančiu raudonu karmezino lūpdažio potėpiu. Ir tobulos jūros tamsumo akys, kurių netikėtai lediniame veidrodyje atsispindėjo jo paties veidas. Kas nutiko vėliau, Ambrosas įstengė atgaminti tik po kurio laiko. Jis užuodė gaivų greipfrutų dvelksmą, nes ūmai pajuto savo lūpas liečiant suakmenėjusias jos lūpas.

Kol pamažu vėl atgavo nuovoką, mergaitės galvą tebelaikė savo rankose. Tada sukliko jo širdis. Ėmė pašėlusiai daužytis. Sudrėko plaštakos. Ėmė stigti oro, dingtelėjo, kad gali nualpti, nes jau suvokė, ką jis ką tik padarė. Ką? Priėjo prie visiškai nepažįstamos merginos, palietė ją ir taip pabučiavo į lūpas, kaip bučiuojamas tik pats artimiausias žmogus.

Į meilę įkrentama. Ne savo valia ir ne burtų galia. Anglai tai geba išreikšti tiksliau: *to fall in love*. Ir iš meilės vėl išsivaduojama. Irgi be pašalinės pagalbos, be išankstinių prielaidų. Savo gyvenime žmogus pats susitvarko tik su tuo, ko galima atsisakyti.

Ji sėdėjo, apsivilkusi jūros mėlynumo megztiniu, vis dar šokiruota Ambroso prisilietimo. Fonas nelauktai ėmė krūpčioti. Traukinys pajudėjo. Per jos puodelio viršų kliūstelėjo arbata. Tai grąžino ją tikrovėn.

– Ar nemanote, kad jums kiek stinga subtilumo? – ištarė ji švelniai su austrišku akcentu ir pasižiūrėjo į virpančias jaunuolio rankas.

Ambroso smilkiniai tvinkčiojo, jis neįstengė išspausti nė žodžio. Tada ji atsainiai paėmė servetėlę, bet nenusišluostė ja burnos, kaip iš pradžių dingtelėjo Ambrosui, o įkišo ją tarp puodelio ir lėkštutės. Išpūtęs akis jis lėtai žvelgė į popierių, vis dar neįstengdamas prabilti. Užuot ką pasakęs, nusiėmė akinius ir į apsiausto skverną ėmė valyti jų stiklus. Ir šnairavo į melsvą sniegą kalnuose, kurie tarsi virpčiojanti milžiniška pasakų žvėries nugara lėtai slinko pro jį.

– Jūs esate pats gražiausias žmogus, kokį tik kada nors gyvenime esu sutikęs, – neaiškiai sumurmėjo jis, o širdies plakimas užgožė mintis.

Mergina pažvelgė į jį ir išvydusi blukiose akyse įsivyravusį liūdesį palūžo.

Lankytojų negausus traukinio restoranas pamažu prisipildė. Ana italų trijulė užsėdo pirmą staliuką greta po kairei, o tasai baisus storulis su akiniais, vos tik įsvyruliavęs, irdamasis pirmyn klubu užkliudė ir nubraukė žemėn staltiesę su visais įrankiais ir gėlėmis. Prie jo prisirangęs padavėjas ištiesė pagalbos ranką ir maldė garsius, kone virtuoziškus to storulio kaltinimus savo nerangumui.

– Naujų keleivių esama? – kone tėviškai nuaidėjo per restoraną. – Prašom rodyti bilietus! – barzdotas konduktorius žilais smilkiniais puolė prie Ambroso kaip nuo grandinės nusitraukęs šuo.

– Jūsų biletas? – maloniai pareikalavo jis.
– Gaila, bet aš... aš...
– Atlėkėt paskutinę minutę, – sumurmėjo konduktorius.

Jis nužvelgė kreivai susagstytą Ambroso apsiaustą ir sviedė skvarbų žvilgsnį į šviesiaplaukę su kuodu. Tuomet nusišaipė Ambrosui tiesiai į veidą, tarsi ką tik būtų įspėjęs paslaptį, kurios tačiau – garbės žodis! – jis niekam neišduosiąs.

– Kur vykstate? – paklausė jis, traukdamas melsvą bilietų knygelę ir ją vartydamas.

– Į San Galeną.

– Tuomet... minutėlę... keturiolika frankų.

– Aš nenoriu bilieto, – tarė Ambrosas, palengva rimstant širdžiai, užsidėjo akinius ir tarsi kviesdamas dvikovon blėstelėjo į barzdočių.

Šis nurijo Ambroso žodžius ir akimoju nutaisė konduktoriui ir sau pačiam deramą malonią geležinkelio tarnautojo išraišką.

– Prašom mokėti keturiolika frankų.

– Žinot, aš esu alergiškas pinigams. Vos prisiliečiu jų, mane išberia.

– Laikot mane kvailiu?

– Atvirai šnekant, ne jus vieną.

– ?..

Nuo tokių žodžių konduktoriui užėmė žadą, jam vos neiškrito bilietų knygelė. Norėdamas šiam reikalui suteikti geležinkelių valdybos svorio, jis giliai įkvėpė. Bet ant stalo kraštelio mergina jau buvo padėjusi keturiolika frankų. Jis be žodžių paėmė pinigus, išrašė bilietą ir nuėjo toliau, nepamiršęs tačiau nužvelgti ją tokiu žvilgsniu, kuris sakė: Vai-ke-li-tu-dar-pa-ma-ty-si.

– Ar visuomet taip važinėjate? – gyvai šypsodama paklausė ji Ambrosą. Tarsi sausio sniegą jis išvydo švytinčius jos dantis.

– Ar galiu prisėsti?

– Čia tai bent! Ar galima bučiuoti, neklausiat. Klausiat, ar galima prisėsti.

– Mano vardas Ambrosas. O jūsų?

Jis nusimetė apsiaustą ir prisėdo.

– Amrei.
– ?..
– Ana Marija. Motina mane vadina Amrei.
– Ar leisite tujintis, Amrei?
– Kaip norit.

Per stalą padavė jai savo ranką. Ji paėmė ir oriai spustelėjo. Pajutęs šaltą delną, jis nejučia pagalvojo apie tą mergaitę, dėl kurios kažkada norėjo nusižudyti. Jos rankos irgi visuomet būdavo šaltos.

– Visų angelų šaltos rankos, – įkvėptai pareiškė Ambrosas.

Ji šyptelėjo. Jiedu ilgokai patylėjo. O traukinys monotoniškai dundėjo dadadam, dadadam. Reino slėnis pasidarė platesnis. Ambrosui pasidingojo, kad gamtovaizdis kairėje ir dešinėje yra ne kas kita, o tik milžiniška scena, kurios vaizdai nutapyti per šimtą tūkstančių valandų milijonų milijonus teptuko brūkštelėjimų, tūkstančių scenografų rankomis. Ir dar jam pasirodė, kad nutapytą netaupant dažų nesibaigiantį kalnų prospektą per šiaip jau tamsią žemę ant permatomų virvučių velka didžiulė neregima ranka.

Tada jiedu ėmė pasakotis. Ji važinėjusi į Milaną apsipirkti. Pirkusi medžiagas. Nauji pavyzdžiai. Firmai. Tai buvęs pirmas kartas, kai motina patikėjusi jai vienai išrinkti kolekciją.

Jai pasakojantis, pamažu atsirado keistas atstumas, kilęs dėl išpuoselėtos pokalbio leksikos, kurios Ambrosas niekad nepakentė. Slapčia stebėjosi, kodėl ji nė žodeliu, nė užuomina, bent jau niekinamu žvilgtelėjimu nepaliečia jo baisaus, tiesiog plėšikiško įsibrovimo į jos gyvenimą. Tariamai visiškas jos abejingumas tam tikra prasme žeidė jį. Nes buvo juk aišku, kad Amrei yra jo sielos dvynė, gyvenanti ten kažkurioje gatvėje. Tokią poetišką frazę jis kadaise buvo užrašęs ant popieriaus skiautės, kad galėtų ją žodis žodin perteikti anai mergaitei, dėl kurios

andai buvo sumanęs tą bjaurų nuotykį su išmetamosiomis dujomis. Nuo to laiko nešiojosi šitą skiautę tuščioje piniginėje. Ne, jis neabejojo, kad Amrei taps jo žmona. Nė sekundės tuo nedvejojo. Bet kodėl ji dabar šitaip vėsina? O gal yra jau tiek visko mačiusi, kad jai niekas, na, tikrai, ničniekas nebegali sujaudinti širdies? Gal ja seksualiai piktnaudžiavo jos tėvas ar koks dėdė? Juk ji iš turtingų namų, tai matyti. Ne vien iš papuošalų. Kur kas labiau iš aristokratiškų manierų. Ko gero, ji iš tų išsivadėjusių fabrikantų padermės, kurioje yra tarsi paskutinysis, apsuptas silpnapročių ir delyrikų tetų dėdžių, brangakmenis.

Gal jis nesupratęs jos klausimo, jau garsiau pakartojo Amrei.

– Supratau, supratau! – atsiliepė Ambrosas, stengdamasis sugrąžinti nuskambėjusio klausimo aidą.

Į San Galeną jis vykstąs ketindamas pasidarbuoti vienuolyno bibliotekoje, esą darbo. Ciūriche studijuojąs meno istoriją, tačiau jo jau seniai neapleidžiąs jausmas, kad ten daugiau nieko nebeišmoksiąs. Universitete dėstoma meno istorija neturinti nieko bendra su gyvenimu. Tai jis kasdien matąs žinių iki soties prisirijusių, bet dvasiškai peralkusių savo profesorių veiduose.

Tuo tarpu Rodžerio van der Veideno *Nuėmimas nuo kryžiaus* savo kompozicija ir įtikinamai išreikštų figūrų liūdnumu esąs vienas nepaprasčiausių dalykų, kokius tik iki šiol jam yra tekę regėti. Originalo, deja, jis dar nematęs. Bet kada nors į Madridą nukaksiąs vien dėl to paveikslo. Ar ji žinanti, kaip flamandų meistrai slaptingai perteikdavo savo sumanymus žiūrovui? Pro gotikinį langą į bažnyčios vidų, kur stovi *Madona su kūdikiu*, prasiskverbęs šviesos spindulys esanti paslaptinga užuomina į jos pastojimo būdą, užuomina į *hymen intactum*. Kiekvienas dalykas flamandų paveiksluose, tebūnie pats nežymiausias, turįs dvejopą ar net trejopą reikšmę. Ar ji girdėjusi apie Oto Piachto studijas? Jis įrodęs, kad flamandų meistrai jau nusituokę ir

savaip panaudoję centrinę perspektyvą, tik visiškai kitokia dvasia nei italų renesansas. Nes Leonardo da Vinčio – beje, visiškai nepelnytai pervertinamo meistro, lygintino nebent su mūsų šimtmečio Pikasu – centrinė perspektyva iš esmės tėra išradimas tapyti vis tokį patį žmogų. Kristus esąs kur kas reikšmingesnis nei Judas Iskariotas, todėl jis ir vaizduojamas didesnis. Štai kodėl plokštuminė flamandų perspektyva esanti kur kas dvasingesnė, prasmingesnė, nors visų laikų meno istorikų menkiau vertinama. Otas Piachtas įrodęs tai...

Apie Oto Piachto studijas ji, aišku, nieko negirdėjusi. O apsilaistęs padavėjas, kuris jau kadų kadės stovėjo šalia ir kantriai klausėsi Ambroso postringavimų apie meno istoriją, galbūt vildamasis ištaikyti menką pauzę ir kaip bakstelėjimą teptuku įsprausti klausimą, ko pageidautų svečias, taigi apie Oto Piachto studijas šis padavėjas irgi ničnieko nebuvo girdėjęs.

Amrei pasijuto pakutenta, nes žinojo – net jeigu jis būtų tauškęs apie jogą, marsiečius ar dar ką nors – visas šitas liepsningas tarsi būgnas tarškantis žodžių srautas skiriamas jai vienai. Kad siekdamas ją užkariauti jis pila iš pačių sunkiausių pabūklų. Ji pradėjo juoktis, kai jis su didžiausiu užsidegimu ėmėsi aiškinti jai Gento altoriaus autorystę. Ir dar smagiau kvatojo, tuo pat metu stebėdama nulenktą, panašią į kenčiančio Kristaus, padavėjo galvą. Tik tuomet Ambrosas jau nutraukė savo paskaitą, taip ir palikęs neatsakytą klausimą, kuris svariau prisidėjo kuriant tą altorių – Hubertas ar Janas.

Ne, vartoti jis nieko nenorįs, nes neturi pinigų. Gerai, tada ji pavaišinsianti jį. Ne, antrukart dovanos jis negalįs priimti. Gerai, tuomet ji norinti atsiskaityti. Padavėjas pateikė sąskaitą.

– Ką, jau atsiskaityti? – nustebęs paklausė Ambrosas.
– Bijau, turėsiu tave palikti.

Iš tikrųjų. Ne dėl to, kad jausmas trokšta varyti istoriją pirmyn, todėl, kad tą akimirką, kai padavėjas pateikė sąskaitą, per

garsiakalbį pasigirdęs balsas pranešė, kad po kelių minučių traukinys atvyksta į Buchsą.

Paskui viskas vyko labai greitai. Ir padrikai. Ypač Ambroso Bauermeisterio galvoje. Jaunoji moteris susimokėjo. Laibas kaip vytelė padavėjas berdamas komplimentus pasitraukė, įsitikinęs, kad buvo reikšmingo pašnekesio liudininku. Net traukinio virtuvėje jis pašnabždom tebekalė sau į galvą žodžius, kurių skambesys paliko jam itin gilų įspūdį ir kuriuos jis vylėsi įtraukti į savo leksikos lobyną: *human intakt*.

Amrei pasikėlė nuo minkšto suolo, pasistiebusi ant batų galų, pasiekė savo bagažą – žongliruodama nusikėlė nuo lentynos du vidutinio dydžio lagaminus, išsipūtusį portfelį su medžiagų pavyzdžiais ir įlindo į megztą, tokią pat tamsiai mėlyną kaip megztinis striukę.

Ambrosui nė mintelė nešovė pasirodyti džentelmenu, juk dabar jis ją pirmukart išvydo visu ūgiu. Buvo beveik tokia pati kaip ir jis, jei nuo batų nuimtum tuos kulnų briketus, buvo nepaprastai proporcingai sudėta – lieknas liemuo ir moteriškai ryškūs klubai. Šį kontrastą dar labiau pabrėžė tuomet madingi varpo formos džinsai, taip prilipę prie jos, kaip alyva prilimpa prie vandens paviršiaus. Gal sekundei Ambroso žvilgsnis nukrypo kitur ir papilve slystelėjo ten, kur buvo jos gėda, kur džinsų siūlę išgaubusi lytis. Jis nusuko akis šalin, nes juto, kad Amrei žiūri į jį, ir jam pasidarė gėda, nes jau buvo ją išrengęs.

– Sudie, – švelniai ištarė ji.

Amrei pasitvarkė plaukus, nusigręžė, pabuvo taip akimirką, vėl atsisuko ir sukrutėjusi kaip vijoklis pabučiavo jį į kaktą. Tada nuėjo.

Neįstengdamas suregzti jokios konkrečios minties, Ambrosas spoksojo į restorano koridorių, kurio gale pranyko Amrei. Sudžeržgė ratai. Restorane kilo sąmyšis. Kitame koridoriaus gale susidarė grūstis, nes lašinių kalnas, kuris, rodos, irgi ketino išlipti Buchse, užkimšo išėjimą.

– Na! – pasigirdo skambus moters balsas. – Kaip sekėsi?

Amrei atsisuko, paleido ryšulius ir apglėbė odine striuke vilkinčią damą. Be galo subtilią, ištįsusią, kokių keturiasdešimt penkerių metų moterį. Iškeliaujantys ir atkeliavę žmonės puslankiu instinktyviai ir pagarbiai apeidavo jas, nes jautė, kad ši dama yra gebanti save išreikšti asmenybė, turinti įgimtą sceninį jausmą.

Ponia Mangold, mergautinė pavardė Latūr. Iš *Latuhr Moden*. Vienintelė tekstilės imperijos paveldėtoja, imperijos, kuri septintojo dešimtmečio viduryje savo voratinklio gijas buvo nutiesusi iki pat Pietų Afrikos, kur šeima valdė fabrikus ir didžiulį pastatą su nepaprastu reginiu į Stalo kalną Keiptaune. Dar bauhauzo stiliaus vila Beladžijuje, pakibusi viršum *Comer See* – milžiniškos jos sienos buvo išmuštos didžiulėmis gėlėmis išpuošta medžiaga, viskas pagal specialų užsakymą, nes apmušalai čia buvo be siūlių. Dar be galo patogūs žiemos namai Bregenco miške, čia jau viskas iš medžio, nedidukai, žemalubiai kambariai, kedru iškaltos lubos ir sienos. Malksnomis dengtas fasadas įjuodęs nuo trijų šimtmečių saulės. Beje, namas įsigytas iš kaimiečio, kurio galvijai išgaišo nuo snukio ir nagų ligų. Ir, suprantama, nuolatinė rezidencija – Raudonoji vila, Liudviko laikų bavariško stiliaus statinys su bokštais ir bokšteliais, nors, tiesą sakant, nepalyginamai kuklesnis už karalių pilis.

Tačiau visa tai būtasis laikas. *Latuhr Moden* spindesys jau nublanko ir dviprasmiškas šūkis – *Latūras aprengia vyrus!* – jau nebeviliojo moterų į prekybos sales.

Tokį ūmų nuosmukį buvo galima sieti su pačiu Dytrichu Mangoldu. Nesuskaičiuojami žmonos turtai pastarajam tiesiogine žodžio prasme mušė į smegenis. Kilęs iš pačių vargingiausių trobelninkų, nuo pat santuokos pradžios jis kentė pusiausvyros sutrikimus. Kančios buvo neįveikiamos, jos truko jau dešimtmečius. Kur tik jis eidavo, ten ir krisdavo. Beje, tai būdavo juokinga – kūno nerangumas visuomet kelia vidinę šypseną, –

tačiau ir labai skausminga. Amrei retai kada matydavo nesusikruvinusį ar pleistru neapsiklijavusį tėvą.

Dytrichas, ne itin subtilus mados verslo žinovas, o ir šiaip niekuo nepasižymintis žmogelis, prašovė prošal Pietų Afrikoje, kur trejus metus pagret siuvo nebemadingų spalvų ir pasenusio kirpimo kelnes; šūkis *Latūras aprengia vyrus!* – beje, tai jo paties kūryba – padėjo padenginėti savo kortų partnerių Makso, Leo ir Hanso milžiniškas lošimų skolas. Tai ir sulaužė firmos stuburą, per penketą metų ji nusmuko iki tuziną darbuotojų išlaikančios įmonėlės, kuri vargais negalais vertėsi protėvių fabrikų areale. Iš nuosavų turtų beliko tik Raudonoji vila, ir ta vien todėl, kad laiku buvo spėta užrašyti Amrei.

Siekiant pamokyti tuos, kurie nepajudinamai tiki gyvenimo neteisybe, šioje vietoje dera pasakyti, kad aną žavingą žiemos namą Bregenco miške atsipirko buvęs jo savininkas, abejotinais keliais finansiškai vėl sustiprėjęs ir ketinantis tekstilės versle žengti milžinišką žingsnį.

Motina sukrovė Amrei lagaminus į žydro sulfato spalvos *Mercedes-Benz* bagažinę. Amrei brūkštelėjo lūpdažiu lūpas, suglaudė veidrodėlį ir žvilgtelėjo į dangų. Visame skliaute dabar driekėsi plunksniniai debesėliai.

– Oras dvelkia sniegu, – pasakė ji rengdamasi sėstis į mašiną ir suėmė durelių rankeną.

Ji pamatė jį iškart. Minios vidury. Be apsiausto. Išpūstomis akimis po raginiais akiniais ir be garso šaukiančia burna.

– Tavo traukinys! – bejėgiškai žvilgtelėjo į pribėgusįjį.
– Ne.
– Ambrosai, taip nieko nebus.
– Tu esi mano sielos dvynė.
– Pamišėlis!

– Taip.
– Sėsi į kitą San Galeno traukinį.
– Niekados!

Ambrosas žaibiškai atidarė užpakalines mersedeso dureles ir įsėdo.

– Gal pašaukti policiją, vaikuti? – jam lipant į vidų, grįžtelėjo motina.
– Aš pati, mama.

Jis išlipo lauk ir kreipėsi į Amrei motiną:

– Atsiprašau, bet čia gyvybės ir mirties klausimas.

Ir vėl atsidūrė viduje.

– Aš pašauksiu policiją!
– Tu to nepadarysi, mama!

Kaip angelas sargas Amrei užsistojo automobilio dureles.

– Kas šitas vyriškis? – trūkčiojančiu balsu riktelėjo Margo.
– Aš nežinau.
– Tu *nežinai*?
– Tai yra *jau* žinau.

Akimoju buvo pramanyta istorija, kad šis jaunas šveicaras, menininkas, beje, esąs Inesos pažįstamas. O jiedu susipažinę traukinyje ir visai atsitiktinai užėjusi kalba apie jos draugę. Proga dar kartą pagalvoti, koks vis dėlto ankštas mūsų pasaulis.

Suprantama, Margo netikėjo nė vienu žodžiu. Tik pažvelgė į savo vaiką nieko nesuvokiančiu žvilgsniu, be jokių komentarų sėdo prie vairo, luktelėjo, kol įsės Amrei, ir pernelyg smarkiai numynusi akceleratorių nulėkė.

– Tai jūs Inesos pažįstamas, – sarkastiškai ištarė ji veidrodėliui ir net nelaukė, kol Ambroso kaktoje susimes raukšlės, ieškant dar įžūlesnio melo, kuris nustelbtų Amrei pasakėlę.

– Mama, aš nebe vaikas! Prašau nustoti.

Iš viso tai buvo labai nešneki kelionė. Automobilis slydo švelniu Reintalio peizažu ir perkirto Reiną, kuris amžių sandūroje čia buvo ištiesintas ir nuo tol tekėjo slėniu kaip jaunas ir tiesus vyras. Reinas šiose vietose yra dar išties jaunas ir lieknas, ir keista, kad nė vienas nei nūdienos, nei praeities dainius ar muzikas nepašlovino šios garsios upės. Bodeno ežerą, į kurį jis pirmučiausia įteka, apdainavo, nepamiršo ir tą ežerą apstojusių kalnų. O Reiną pamiršo. Nebuvo sukurta *Reino simfonija*, o Voglindo žodžiai *Weia! Waga! Vilnie, tu banga, pavirsk lopšine!* nešovė galvon nė vienam poetui. Taip ir liko: tiesą sakant, kraštas, į kurį dabar įvažiavo Ambrosas Bauermeisteris, nenusipelnė Reino.

Meditatyvų tylėjimą mersedese, privažiavus Austrijos sieną, nutraukė tik muitinės valdininkas. Muitininkas atidavė pagarbą – Latūrai vis dar buvo priskiriami aukštuomenės grietinėlei, todėl čia juos pažinojo kiekvienas – ir taip uoliai parodė laisvą kelią, kad Margo Mangold daug negalvojusi užvedė motorą ir neatsakiusi į sveikinimą nudūmė.

Šito, išskyrus ją ir tą muitininką, niekas daugiau nežinojo: prieš daugel metų kartą jis ją buvo apkaltinęs vežant kontrabandą. Įtarimą jam buvo sukėlę rutuliukai ant jos kaklo – pagal formą ir faktūrą tai buvo puikiausias gėlųjų vandenų perlų vėrinys. Po trijų dienų jis su dar dviem savo kolegomis atsirado Raudonojoje viloje ir tol kamavo Margo, kol galop drauge su sąskaita buvo surastas jos nekaltumą liudijantis sumaigytas sertifikatas.

O tolumoje jau mirguliavo Jakobsrotas – tarsi eidami lenkčių, vienas po kito pasirodė trijų bažnyčių bokštai. Viduryje, šiaip jau plokščio kaip lapas Reino slėnyje, miestas buvo užsirangęs

ir išsiliejęs ant kalvos pečių, ir sidabro prisodrintame ore čia spindėjo namai. Jei tik Alpės būtų stūksoję kiek įšiauriau, o saulė būtų kaitresnė, pagalvotum, kad tai Italija.

Apie šios monumentaliai stūksančios vienišos kalvos atsiradimą ir jakobiniečiai, ir Roto gyventojai buvo daugmaž vienodos nuomonės: amžių amžius erdvėse skriejęs meteoras ėmė ir įsirėžė į Reintalį. Visų laikų vėjai, vandenys ir saulė uolą nugludino, o ilgainiui apželdino mišku. Tiesa, uolienų pavyzdžiai tvirtino visiškai ką kita: Jakobsrotas stovėjo ant kalkakmenio. Bet patriotiškai nusiteikusiam geologui tai ničnieko nereiškė.

Ambrosas buvo laimingas kaip dar niekad. Veidas buvo toks jau patenkintas, kad jo bruožus nesunku būtų buvę pavadinti kvailais. Jis nieko nebenorėjo. Nieko negalvojo. Tik kvėpavo ir buvo.

Margo pasuko mašiną Raudonosios vilos link – ji stūksojo parke už milžiniškų svetimų kraštų spygliuočių. Bet į parką nevažiavo, sustojo prie kaltinių paradinių vartų.

– Pastatyk mašiną į garažą.

– O jis?

– Elkis, kaip išmanai. Man skauda skrandį, – pasakė Margo, padavė Amrei mašinos raktelius ir pradingo parke.

Pušų ir eglių šakose žiemiškai sušvilpė sukilęs vėjas.

– Na, o dabar? – paklausė Amrei.

Ambrosas gūžtelėjo, pasižiūrėjo į ją ir nieko neatsakė.

– Kad būtų aišku, – tarė ji, atverdama abi kaltinių vartų puses, – čia tavo kelionė baigėsi!

Ji įsėdo į automobilį ir įvažiavo į parką. Visą dieną iš vilos niekur nėjo, nepasirodė ir vakare.

Amrei kaipsyk buvo bebaigianti vakarinį tualetą ir jau rengėsi eiti gulti, tik čia iš biliardinės nugirdo Leo – vieno iš tėvo kortų bičiulių – balsą, girdi, prie paradinių vartų stypsąs kažkoks jaunikaitis ir nė nekrustelėdamas spoksąs į parką. Tuomet ji kaip stovi, su pižama nulėkė koridoriumi, plačiais laiptais nutrepsėjo žemyn, išbėgo laukan ir žvyruotu keliuku pasileido tiesiai prie vartų. Vėliau ji sakydavo, Dievas žino, kad dažnai pasigailėdavusi tuomet jį įsileidusi. Bet šitaip sakydavo vien jo ilgėdamasi.

Visu kūnu drebėdamas iš šalčio, jis stovėjo ten kaip permuštas šuo. Nuo melsvos neoninio sodo žibinto šviesos jo lūpos spingsojo it gervuogės. Ji paėmė Ambrosą už rankos ir nuvedė į vieną tuščių personalui skirtų kambarių, dabar tokių čia buvo gausu. Ir dar tą pačią naktį prigludo prie jo krūtinės, nutūpė minkštai kaip klevo lapas ar kaip saujoje akimirksniu ištirpstanti snieguolė.

Visa, ką mylintis žmogus paliečia arba apie ką pagalvoja, virsta kerais. Užburiama nesileidžia tik gyvenimo baimė. O iš tosios baimės atsiranda balta dėmė, properša, iš properšos – visą gyvenimą trunkanti mirtis.

Amrei nusirengė, bet jis pasiliko su drabužiais. Ji paklausė, ar jis norįs su ja miegoti. O jis tik užsimerkė ir pravirko. Amrei pasigailėjo išsprūdusių žodžių, o jos širdis dar labiau sušilo. Ji nuėmė jam akinius ir be perstogės ėmė bučiuoti jo veidą, sumerktus vokus, šnerves, lūpų kampučius. Ragavo druską nuo jo smilkinių, uodė plaukus ir klausės neritmingo širdies plakimo.

Jis esąs dar nekaltas, dar niekad nemiegojęs su mergina. Bet visiškai to nebijąs. O dabar, dabar jis tenorįs vien gulėti šalia ir žiūrėti į ją – pernakt. Taip jam kalbant, blyškių jo akių šviesa nuslydo šalančiomis jos krūtimis, pašiurpusia – kambarys buvo nekūrenamas – dilbių oda žemyn tarp lengvai suglaustų kojų ir galop sustojo ant resvų gėdos plaukų. Ten dabar nieko nebeapgaudinėdamos jo akys ilgam apsistojo ir nurimo.

Tokia skaistybė Amrei nebuvo linkusi patikėti – po trijų di-

džiųjų meilių ir vieno truputėlį neapgalvoto nuotykio ji jau tarėsi perpratusi vyrus. Bet buvo būtent taip, kaip jis sakė. Jis nelietė jos. Bent jau tol, kol ji juto jį nemiegant ir girdėjo sunkų Ambroso alsavimą, kurio ritmingas nerimas vis dėlto ją ir užliūliavo. Rytą nubudo vien nuo Ambroso žiūrėjimo – jai nubusti pakako tik jo žvilgsnio.

Taip jiedu tapo mylimaisiais, ir jis pasiliko gyventi tame tarnų kambaryje. Beje, aršiai protestuojant motinos skrandžiui ir nė kiek ne menkiau pritariant tėvui. Svyruliuojantis Dytrichas jaunąjį šveicarą pripažino iškart, iš pirmo žodžio. Tebūnie ir dėl to, kad juto jam simpatiją kaip trobelninkas trobelninkui, o gal ir todėl, kad jam vis labiau ėmė patikti Ambroso kalba apie pinigų panaikinimo būtinybę.

Rudens dienos skriejo siaučiant lig tol nepažintai laimei. Mylimuoju Amrei rūpinosi kaip motina savo vaiku. Išmokė jį džiaugtis gerais drabužiais, elegantiškais, bet vis dėlto sportiškais. Jis ėmė dėvėti itališkus smulkiais ruoželiais su triguba siūle marškinius. Medvilnines kelnes ir plačiapadžius, be raištelių batus. Ji nuėmė jo per aukštus „akuliorius“ ir ant nosies pakabino žalvarinius Džono Lenono stiliaus akinukus. Bet rūpinosi ne vien jo išvaizda. Kaimiečio limonadininko sūnui ji išaiškino, kaip jaunuolis turi plautis savo lytį, tyliai, bet įsakmiai privertė triskart per dieną valytis dantis. O pigaus muilo kvapą pakeitė šiam metų laikui derantis, samanomis dvelkiantis *Aprs-Rasage*.

Su Amrosu ji pasirodė ir Grau kavinėje, Jakobsroto intelektualų užeigoje, kur anuomet kaito fantazijos Sartro temomis. Ten pristatinėdavo jį *menininku*, tuo tarpu jis kantriai šią definiciją pataisydavo, prisipažindamas tesąs *meno istorikas*. Ji tiesiog priekabiai paisė, kad Ambrosas nepaliestų pinigų ir jam neišbertų odos, nes tuolaik ji dar mylėjo jo kaprizus, jai rodės, kad jis nepalyginamai didesnis fantazuotojas nei visi tie į Grau kavinę besirenkantys egzistencializmu kliedintys vaikiai išpuvusiais dantimis.

Kavinėje – mūsų pasaulis išties ankštas – Ambrosas išvydo

aną lašinių kalną, andai sutiktą traukinyje. Šis vienu metu skaitė ir *Tat*, ir *Wahre Tat*, įlindęs į juodą megztinį aukšta apykakle, po kuriuo be jokio vargo būtų sutilpęs visas vaikų darželis.

Amrei supažindino jį ir su savo geriausia drauge Inesa. Kai įstabiai atrodančiai Inesai Ambrosas padavė ranką, Amrei dilgtelėjo širdį. Ji nesuvokė kodėl ir tą dūrį tuojau pamiršo. Buvo be galo laimingas metas.

O paskui, jau kovu dvelkiančią drungną 1970 metų sausio naktį jiedu pažino vienas kitą. Tai nutiko pačią tykiausią tos nakties akimirką, tokią tykią, kad jeigu jiedu tąnakt būtų vaikštinėję kiek apsilaupiusiais Jakobsroto skersgatvėliais, tai būtų girdėję vien žibintų lempų zyzimą ir savo pačių žingsnių aidą. Jie susijungė kaip susijungia debesys danguje, taip įaudrino savo kūnus, kad jie stojosi piestu lyg bokštai, paskui nusirito tolyn ir pranyko palaimos horizonte.

Tomis žiemos naktimis jiedu pradėjo kūdikį, mergaitę, kurią vėliau pavadino Maude. Gyvybę jie užmezgė tokioje emocijų ir atsidavimo konsteliacijoje, jog vėliau tame žmoguje kartais pranykdavo pats laikas.

Maudė, vienintelė jos užduotis buvo visiems žmonėms, kuriuos ji besutiktų, pažadinti ir išlaikyti ilgesį.

Tačiau tomis naktimis, kai vienas jų tol žvelgdavo į kito akių lėliukes, kol akys imdavo ašaroti, Amrei vis prisimindavo tą keistą dilgtelėjimą. Ir ūmai suvokė, kad jis siejasi su šešėliu Ambroso akyse. Suvokė, kad vien jos meilės niekuomet nepakaks tam neramiam, liūdnam šešėliui nubraukti.

– Tai šit kur jūs! Aš duoduosi po visą ligoninę, o jis, vieniša pelytė, tupi koplyčioje.

– Sesute Marijana.

– Ką, sesute Marijana? Juk Marijana labai pikta.

– Jūs negalit būti pikta.

– Dar ir kaip! Galiu, kai ligoniai manęs neklauso. Duokit

šen tą plastikinį maišą. Aš esu čia. Tiesiai prieš jūsų akis. Nuvesiu jus į palatą. Nagi, eikšekit!

– Kelinta valanda, sesute Marijana?

– Vėlu. Na, ir sūnų turit, galiu jums pasakyti.

– Nieko, jis rytoj atvažiuos. Jis geras vaikas. Labai tik keistas. Bet šiandien visas jaunimas toks.

– Papasakokit tai klinikos gydytojui, pone Bauermeisteri.

– Jis tikrai atvažiuos, sesute Marijana.

– Šitą aš girdžiu kasdien. Imkite mano ranką! Jumis čia niekas nebetiki. Ar žinot, kiek jūs atsieinate valstybei?

– Ar jūs irgi turit vaikų, sesute Marijana?

– Tik to betrūko. Atsargiai, laiptai!

– Didžiausias dalykas yra turėti vaikų. Galvą atiduočiau už savo vaikus. Už kiekvieną.

– Kiek jūs atsieinat valstybei. Dabar prašyčiau lėtai. Taip, gerai. Dar vienas laiptas. Dar. Ir... oplia! Na! Matot, einame. Mažas šiknius.

Keistas yra potyris horizontą siekiančią Naujųjų metų naktį užkopti į Marijos ramybę ir atsipūtus stebėti, kaip Reintalio žmogus nulydi savuosius metus.

Marijos ramybė rytiniame Reintalio pakraštyje yra aukštai iškilusi kalva su lygia plokštikalne pačiame viršuje, per pievas švelniai nutįstanti į priekalnes. Nuo šitos vietos atsiveria tikrasis reginys į visą Reino lygumą. Reginys į sidabrinį Churfirsteno ledyną, į kalnų grandinę, reintaliečių vadinamą Gulinčiu popiežiumi, nes į rausvą saulėlydžio foną įsirėžęs dantytas ir briaunotas siluetas išties primena užsnūdusį pontifiką. Monumentalus šešėlių braižinys iš trinarės tiaros kūgio su patriarcho kakta, per kilometrą nutįsusia nosimi, aštria burna, stačiu smakru, ant iki begalybės nusitęsusios krūtinės sunertomis rankomis. Galop reginys žemyn, ten, kur Reinas įteka į Bodeną, per tamsiai mėlyną ežero paviršių iki pilkšvų, snaudžiančių pirmųjų Algėjo kalvų.

Marijos ramybės pavadinime užkoduota legenda, beje, tiesmukiška, pažodžiui suvoktina: esą, bėgdama į Egiptą, Šventoji šeima pasiekė šią plokštikalnę, čia atsikvėpė, gavo pailsėti ir asilas, visi trumpam čia buvo saugūs nuo Erodo kareivijos. Pakylėtas jausmas apima, kai žinai, jog čia, kur tu dabar stovi, prieš du tūkstančius metų ilsėjosi kūdikėlis Jėzus, nors išvargintas sunkios kelionės aplinkkeliais į Egipto žemę ir pramiegojo pastoralinį Reintalio švelnumą.

Gruodžio sniego plutą užgula nuo girios krentantys šešėlių bokštai, o dangus viršum Marijos ramybės it juodas maišas. Tik keliose prasitrynusiose vietose naujametė naktis sumirguliuoja žvaigždžių šviesa. Ir kai nuo Jakobsroto pusės pasigirsta senuosius palydintys ir Naujuosius patinkantys varpų dūžiai, tuomet įvyksta kažkas nepaprasto: kai anapus Reino ima džiūgauti Šveicarijos Konfederacija, kai dusliai sproginėdamos pasipila raketos ir fejerverko žiburiai, kurie švytėdami taip įkaista, jog, rodos, tuojau ims lydytis net kalnai – geltoni kaip kriolitas, raudoni kaip stoncio moksalatas ir žali kaip bario nitratas, kai dėl tokių pelningų ir palankių metų šveicarų pusėje, rodos, viskas ims ir supleškės, tai Austrijos šone viskas lieka keistai tamsu ir tylu. Vienas būptelėjimas. Kitas. Menka vienspalvių žiburių puokštė. Dar viena. Viskas.

Vien Reintalio reginys vidurnaktį be galo daug pasako apie čia gyvenančius žmones. Jis išduoda netgi jų kalbą.

Toji kalba – tamsus, bespalvis dialektas. Negausus kalbos brangakmenių ir visai netinkamas jausmams reikšti. Jeigu be tų jausmų jau nebeįmanoma išsiversti, griebiamasi pačių netinkamiausių būdvardžių – kartais jie nei į tvorą, nei į mietą, kartais tiesiog juokingi. Kur kas geriau šita tarmė tinka tikrąją padėtį apgaubti rūku. Ideali viską išreikšti kitais žodžiais ir tiesiog virtuoziška, kai siekiama, kad viskas nuolat liktų miglota. Ši alemanų tarmė pasižymi viena savybe – kalbėti ir nieko nepasakyti. Svarbiausias jos posakis yra *tiesą sakant*.

Tarkim, jaunikaitis besidaužančia širdimi ryžtasi užšnekinti panelę, kurią jau kadų kadės mato čia įeinant į kavinę, čia išeinant iš jos, taigi pradrįsta, užšnekina ir klausia, gal ši sutiktų su juo pasivaikščioti ar nueiti į kiną, o ji atsako: *Tiesą sakant, verčiau ne*. Šie žodžiai ir šiai akimirkai, ir visiems laikams reiškia definityvų to jaunikaičio atstūmimą. Ji nedrįsta paprasčiausiai ištarti trumpą *ne*. Jei išdrįstų, tam vyručiui nebūtų taip skaudu, kaip išgirdus miglotą *Tiesą sakant, verčiau ne*.

Bet juk esama žmonių, kalbančių šia begėdiška tarme, žmonių

su rankomis, su širdimis, su akimis ir mintimis. Kvailių ir apsukruolių, cinikų ir karštakošių. Ko gero, į valias rastume ir tokių, kurie nė neketina mokytis iš visai nepikta valia padarytų klaidų ir nenuvargsta tas klaidas kartodami.

Tačiau vienąkart net reintaliečių šnektai ateina didžiausio išbandymo metas. Kuomet mylinčiam žmogui privalu ištarti *formulę*. Formulę, be kurios šis daugiau negali nei gyventi, nei viltis, nei tikėti. Formulę be variantų. Čia principas toks:

– Pasakyk man. Noriu tai išgirsti. Dabar. Pasakyk. Turiu išgirsti. Dabar. Tu. Dabar pasakyk. Netylėk. Neguosk. Neišsisukinėk. Dabar. Pasakyk man! *Aš tave myliu.*

Jis nesako. Nori pasakyti, tikrai nori tai pasakyti. Tačiau jo tarmėje šių žodžių nėra. Iš nevilties jis pereina į vokiečių aukštaičių tarmę, o tuomet širdyje ima kvatotis, juk tai baisiai keistai skamba! O kadangi jie abu ir taip vienas kitą myli, galop ima kvatotis abu ir šitaip išsisuka iš visų keblumų.

Tuo tarpu užgema vaikai. Jie paikinami ar nepaikinami, kaip ir visur kitur. Apdovanoti gabumais arba buki, ir jų motinoms tenka padėti nemenkų pastangų, kad vaikučiai nesibijotų nakties. Ir kai jos savo peliūkščiui dainuoja apie temstančią dieną, kuri, nusiavusi batus, ant pirštų galų tapsi į Šveicarijos kalnus, jų balso tembras moteriškai šiltas.

Kai Reintalio jaunikaičiai ima brėsti, kai jiems pasidaro ūmai nebesmagu padėti motinai lankstyti išlaidytas lino staltieses, jie, kaip ir visur kitur, pradeda lankyti gimnaziją arba nutaria tapti *Formulės-1* lenktynininkais, futbolininkais arba staliais. O patekusieji į katalikiškus internatus, kaip ir visur, ilgisi namų, kankina rudaplaukius ir džiaugsmingai atradinėja priešingą lytį.

Čionykštės merginos truputėlį viršija grožio vidurkį ir pavėluotai išmoksta nubusti rytą, kaip dera moteriai. Daug pastangų joms kainuoja, kol galop atranda savąją viziją. Jos blaškosi nuo vieno stiliaus prie kito ir be nemalonumų čia jau retai apsieina.

Universiteto Reintalyje nėra. Rodos, šeštojo dešimtmečio pabaigoje Jakobsrote būta kelių neryžtingų vyrų bei moterų, ketinusių čia įkurti universitetą Anenmarkte, beje, Roto pusėje. Jų viltys išblėso. Išsilavinimas Reintalio siuvinėtojoms ir žemdirbiams nėra pati didžiausia svaja. Tad studijuoti pasišovęs jaunimas keliauja į Insbruką, o drąsuoliai nukanka net į Vieną. Bet vos įvažiavus į Arlbergo tunelį – tai vienintelis kelias į metropoliją – jų narsa pranyksta. Kaip tik toje vietoje, kur neono raudoniu šmėsteli šalies herbas. Dar tunelio prietemoje jie nebyliai sau prisiekia kitą semestrą tuščiai nebegaišti. Bet Vienoje viskas kitaip, čia jie išsibarsto po visą miestą, sulenda į mažyčius kambarėlius ir namų bendrijas, kur būstus reklamuojantys makleriai lupa iš jų trigubai. Nes derėtis jie nemoka – išgirdę bendrinę vokiečių kalbą, jie visiškai netenka nuovokos.

Nykiomis popietėmis jie nusiminę sėdiniuoja savo kambarėliuose ir kaži ką atiduotų galėdami dabar su motina lankstyti kietas lino staltieses. Namų ilgesys pasidaro nepakeliamas, kai Naujųjų metų proga jie gauna siuntinuką su meduoliais ir riešutais, suvyniotais į tėviškės laikraštį. Jie kruopščiai išlygina popierių, sužiaumoja meduolius ir ašarotomis akimis skaito, kas gi vyksta ten, Reintalyje.

*Tat** vadinasi tasai laikraštis, kurpiamas vidutinybės dvasia, ir jo suvis nebūtų verta toliau minėti, jei ne viena keistenybė. Keistenybė, kuri jau ne vieneri metai kelia ne tik šalies, bet ir užsienio laikraščių leidėjų susižavėjimą bei pavydą. Tikrai, aštuntojo dešimtmečio viduryje garsas apie tą laikraštį prasimušė net pro Geležinę uždangą. Kas be ko, per galybę aplinkkelių, atsitiktinai, neapsieinant be intrigų, bet tai visai ne pokštas.

Anuo metu visai dar jaunutis *Pravdos* sporto skyriaus korespondentas Konstantinas Iziumovas, 1976 metų Olimpinių žiemos žaidynių proga apsistojo Insbruke ketindamas siųsti iš čia žinias.

* Veikla (*vok.*).

Puikiausiai vokiečių kalbą mokančiam, tuomet vos aštuoniolikmečiam rusui, kaip vilkui alkanam Vakarų spaudos, į rankas atsitiktinai pakliuvo vienas *Tat* egzemplioriu. Iziumovas, įpratęs atidžiai ištirti viską, kas spausdinama smulkiu šriftu, pirmajame puslapyje perskaitė: *Didžiausią tiražą pasiekęs nepriklausomas laikraštis*. Korespondentas pervertė laikraštį ir gerokai nustebo aptikęs, kad gerą jo trečdalį užima nekrologai. Į akis krentantys, riebiais juodais rėmais apvesti pranešimai apie mirtį, padėkos, atsiliepimai ir mirties metinių paminėjimai. Tokios gausybės nekrologų jis dar niekur nebuvo regėjęs, tai jį sudomino. Jis užsirašė *Tat* vyriausiojo redaktoriaus telefoną, nieko nelaukdamas paskambino ir, kai neabejotinai įrodė tikrai esąs *Pravdos* korespondentas, iš tvankaus lankytojų priimamojo buvo pakviestas į šviesų šefo kabinetą. Čia su didžiausia atida rusas buvo pasodintas ant pilkšva oda aptrauktos kušetės, apstatytos dirbtinėmis kapensijomis, sukištomis į terakotą imituojančius plastiko vazonus. Atskubėjęs fotografas ėmė įnirtingai blyksėti į nepaisant jaunatvės jau išgedusius, vietomis paauksuotus Iziumovo dantis, ir draugas Iziumovas jau tarėsi pats būsiąs savo epitafijos autoriumi. Kai jis netrukus patyrė, kad *Tat* skaito devyniasdešimt trys procentai reintaliečių, be to, savanoriškai, be jokios prievartos – ir vis dėl tų pranešimų apie mirtį, kelioms akimirkoms pamiršo visus vokiškus žodžius. Teisybė, *Pravdą* prenumeravo net devyniasdešimt keturi procentai jo šalies žmonių. Suprantama, dėl visai kitų priežasčių.

Atsisveikinant, jau labai bičiuliškai spaudžiant rankas, Iziumovas išdrįso paprašyti, ar į Reintalį negalėtų atvykti svarbiausiojo komunistų laikraščio delegacija ir pastudijuoti gyventojų požiūrį į spaudą. Tačiau tam nebuvo lemta įvykti, nes į Maskvą Iziumovas nebesugrįžo – pamilo vieną Jakobo vaikiną ir po kelių mėnesių tapo *Tat* Rytų apžvalgininku. Šį darbą, laikydamasis Vakarų požiūrio į Rytų reikalus, jis ištikimai ir dirbo. Galop, įvertinant jo kruopštų ilgametį triūsą, Iziumovas tapo nekrologų skyriaus vedėju.

Tat valdė Reintalį kaip geležinis kumštis. Jeigu kurio nors vietos politiko nuomonė nesutapdavo su regioninio laikraščio nuostata, tai jau po savaitės skaitytojas išvysdavo tą asmenį juodinantį straipsnį, kuris būdavo toks svarus, kad koks kėglių ar šaulių klubas aprašytajam pasiūlydavo iš jo išstoti. Tokio asmens žmona jau nebedrįsdavo rodytis pagreitį kaipsyk įgavusiuose mentaliniuose kursuose. Į pašto dėžutę jau nebeįkrisdavo vasario mėnesį paprastai pasirodydavęs spalvotas kvietimas į moterų ratelį.

Garbingi vyrai išties sugniuždavo atsidaužę į *Tat*, mat Reintalyje visi vienas kitą pažįsta. Jie palūždavo ir dėl bailumo tų, kurių užtarimas jiems būtų gyvybiškai pravertęs. Bijodami ir juos galinčių ištikti laikraščio represijų, tokie kaipmat nusigręždavo.

Trisdešimties metų jubiliejaus proga *Tat* pavyko padaryti nuotrauką pirmajam laikraščio puslapiui, kur tiesiog nepadoriai demonstruojama šio leidinio galia. Fotografui nusišypsojo laimė prie milžiniško ąžuolinio stalo suburti visus lig vieno skirtingiausio plauko politikus. Išsišiepę iki ausų nuotraukoje jie spokso į išskleistą *Tat*.

Tas laikraštis apskritai buvo tikras tragikomiškų istorijų lobynas, nors tų istorijų veikėjai ir nieko apie tai nenutuokė. Kad ir tos kasmet birželio mėnesį garbstomos *Pasaulinės jūros žaidynės*, apie kurias Niujorko ar Sidnėjaus impresarijai niekad nė viena ausimi nebuvo girdėję. Arba štai. Ištikimiausiems prenumeratoriams laikraštis žada kelionę į Vieną, o ten būrelis nuvargusių, nusiplūkusių žmonelių pozuoja priešais *Gloriette*. Kaipgi jie ten pozuoja? Ogi su *Tat* rankose!

Tuojau išgirsite ir *Wahre Tat** istoriją. Šį laikraštį aštuntojo dešimtmečio viduryje įkūrė ta pati saujelė neryžtingųjų, kitados skleidusių universitetines idėjas. Įkūrė suėmus begaliniam įsiūčiui, siekdami sukurti atsvarą viską gožiančiam *Tat* balsui. Rašiniais šį laikraštį kasdien užpildančiųjų dvasia buvo irgi kupina

* Tikroji veikla (*vok.*).

vidutinybės, kaip ir jų didžiųjų kolegų, nors pradžioje juose būta kažkokio prieštaraujančio gaivumo, netgi paaugliško įžūlumo. Bet apskritai laikraštėlis kaip buvo, taip ir paliko nevykęs.

Iš pradžių jo vedamieji kone kasdien rašė apie Vokietijoje tuomet siautusią Bader-Meinhof grupuotę. Buvo kuriami beviltiški scenarijai, pranašaujantys, jog nebetoli ta diena, kai gauja užgrobs ir svarbiausius strateginius jų šalies centrus, o kilus partizaniniam karui Jakobsrote bus kaunamasi už laisvą prekybą narkotikais bei roką. Vieną puslapį užimantys feljetonai recenzuodavo išimtinai Lotynų Amerikos literatūrą, netgi visai nereikšmingą. Arba kuo išsamiausiai imdavosi aprašinėti ekscesus Vienos auditorijose, kur ant profesorių pulto studentai patėkšdavo savo ekskrementus. Feljetono autorius didžiai apgailestavo, kad tarp tokių nebūna nė vieno studento iš Reintalio.

PaauglišKos įžūlybės iš *Wahre Tat* puslapių netruko pranykti. Jas mat supirko *Tat*, kuris išvėdino pridūmytus kabinetus ir nuplėšė plakatus su Če Gevara ir Ernestu Kardenaliu. Visa įmonėlė buvo perkelta ant moderniausios poligrafijos bėgių ir įsijungė į didžiųjų laikraščių šeimą. Esą, krašte bet kuriuo atveju būtina palaikyti nuomonių įvairovę, taip vadinosi ši akcija. O iš tikrųjų šitaip skelbdamas leidėjas gavo nemenką paspirtį iš valstybinių skatinimo fondų, kurią jis nieko nelaukęs panaudojo ant Bodeno ežero kranto pasistatydamas nedidelį namelį – vien iš stiklo. Teisingai, kad iš stiklo, kaipgi kitaip būtų galėjęs tą nuomonių įvairovę apžvelgti.

Jeigu Reintalio gyventojui kas nors yra koktu, tai maištas, atviras sukilimas. Reintalietis žūtbūtinai siekia harmonijos.

Tiesa, septintajame dešimtmetyje ir čia būta jaunuolių, staiga užsiauginusių ant pečių krintančius plaukus, apsiavusių storapadžiais batais, su gitaromis ir pakabukų rinkinėliu – krucifiksas, širdis ir bebro iltis – ant kaklų. Jie veržDavosi į užeigas ir traukdavo protesto dainas prieš roko draudimus. Bet namuose jie padėdavo lankstyti išlaidytas lino staltieses ir motinos dar karščiau mylėjo savo vaikelius. Buvo ir merginų, kurios protesto

vardan pastodavo nepriėmę sakramento, o keli narsuoliai sielos išganymo buvo nukakę ieškoti net į Indiją.

Bet tikrai įžūlių berniukų ir mergyčių šiame krašte niekad nebuvo. Mūšio su tėviške čia nelaimi niekas. Teisybė, visi vaikai kada nors kažkur pasprunka ir išdidžiai lažinasi niekad nebegrįšią į šitą nykią provinciją. Bet vėliausiai po dešimties metų išvystame juos kuo uoliausiai remontuojant tėvelių namus ir butus. Net ir tie Indijos klajūnai jau seniai sugrįžę ir savo penkiasdešimtmečius švenčia muskusu bei pačulės aromatais dvelkiančiuose tėvų namuose.

Ne, maištai kyla visai kitur. Vidiniuose šių žmonių organuose. Kai nebenori judėti širdies raumuo. Kai kepenyse atsiranda randai ir cirozės procesas pasidaro nebesustabdomas. Kai gydytojas konstatuoja metastazes plaučiuose ar gimdoje. Kai palūžta siela, galbūt naktinės iškylos metu, kai rankos paleidžia vairą ir nebevaldoma mašina nuskrieja virš serpantinų.

Dar šokiai. Pašokime Reintalyje, kad sugrįžtume į naujametę naktį. Kai artėjant vidurnakčiui sukyla Dunojaus valso bangos, kviesdamos šventiškai nusiteikusius žmones į savo kilnų muzikinį glėbį, tuomet valsą sukasi net kaimiečiai. Suprantama, trijų ketvirčių taktą išrado ne jie. Bet su savo aplikuotais ir auksu išpuoštais drabužiais, įlindę į per ankštus smokingus su šilko imitacija atlapuose, jie įsisuka į tą pernelyg laibą skambesį, sklindantį nuo scenos iš magnetofono juostos. Jie šoka labai stengdamiesi, jų rankos nebijo pamesti taktą. Tačiau vieną akimirką, *vieną* akimirką jų veidai ima spindėti, o jų akyse gali išvysti kone taurumą.

Kūdikėlis tokią naktį nemiega, žvelgia žemyn į geltoną kaip kriolitas popiežių ir ilgisi namų.

Kodėl gi toksai kraštas kaip Reintalis dar niekad nesukūrė tokios dvasios, gyvenimo ar meno mokyklos, kuri būtų reikšminga visiems? Juk čia tokia vaizdinga gamta, kiekvieną pavasarį savo tamsžales pievas nuplukdanti slėnin, nurausvi-

nanti rudenį medžių lapus, o žiemą ant palangių pažerianti vaikams švelnaus sniego, o kur dar jaunasis Reinas, padedąs pratęsti mintis ir pakurstantis ilgesį. O gal tam kliudo aukšti į plėšrūnus panašūs kalnai, keliantys žmonėms baimę ar neleidžiantys toms mintims bei ilgesiui ištrūkti iš slėnio?

Galimas daiktas, kad šis klausimas čia keliamas neteisėtai. Galbūt žmonės čia yra nugyvenę įstabiausius gyvenimus, tačiau raštas jiems ničnieko nereiškė. O ir sakmė. Gal ir dabar jų gyvenimas įstabus, bet raštas čia vis dar nieko nereiškia. Kaip ir sakmė.

Užgimė Maudė. Išskyrus keletą neesminių atvejų, Ambrosas visiškai nelietė pinigų.

Kai Elraine Nr. 12, Jakobsroto vilų kvartale, Amrei nėštumas iškilo aikštėn, motina neatidėliodama paskyrė vestuvių dieną – 1970 metų gegužės šeštąją. Paskyrė prieš dukters valią, nė neketindama sužinoti žento nuomonę, užtat karštai pritariant svyruliuojančiam Dytrichui ir jo kortų bičiuliams. Nors Margo buvo liberalių pažiūrų moteris, ekspresyviai reiškianti savo politines ir pasaulėžvalgos pažiūras, Latūrų namuose ji vis dėlto stojo už katalikiškąją tradiciją. Sekmadieniais lankė dešimtą valandą prasidedančias mišias Šv. Uršulės bažnyčioje. Kol dar buvo gyvas jos tėvas, iš Vatlando kilęs fanatiškas katalikas – štai iš kur toji prancūziška, vėliau suvokietinta pavardė – iš radijo aparato pasigirdus vibruojančiam, kalėdinį ar velykinį palaiminimą *Urbi et Orbi* skelbiančiam popiežiaus balsui, ji netgi prisiversdavo atsiklaupti. Taip ir klūpėjo, valdant Pijui XII, Jonui XXIII ir Pauliui VI. Popiežiaujant Ronkaliui, klūpėdavo jau prieš televizoriaus *ITT Schaub-Lorenz* ekraną. Praklūpėjo iki pat 1967 metų, būtent tuomet pasimirė senasis Latūras.

Vestuvės buvo atšvęstos šeimos ratelyje. Santuoką paliudijo Amrei draugė Inesa ir – tiesiog į galvą netelpa! – tasai lašinių kalnas iš traukinio.

Ambrosui išmetus inkarą Jakobsrote, šis vyras dienų dienas sriaubdavo kavą Grau kavinėje. Ambrosas ten ir susibičiuliavo

su Egmontu Nigu, didžiausiu storuliu, kokį tik kada nors nešiojo Reintalio žemė. Tą pačią dieną kaip ir Ambrosas, Nigas atvyko į miestą užimti vakuojančios kultūros kritiko vietos *Tat* laikraštyje. Pabendravęs vos kelias minutes, Ambrosas nusistebėjo šio žmogaus subtilumu, stebėjosi, kad po riebalų sluoksniu slypi tiek jautrumo.

Tai buvo puikios ir linksmos vestuvės. Dar ir dėl to, kad nuotakos tėvas, akimirkai praradęs pusiausvyrą, įgriuvo į šešiaaukštį Malakovo tortą. Ar verta sakyti, kas tuomet Dytrichą kone švariai nulaižė?

Tik Amrei visą tą vakarą atrodė nusiminusi. Liūdesį kiek tik įmanydama ji slėpė suvaidintu nuovargiu. Stebėjo savo vyrą, kuris dar niekad neatrodė toks jaunatviškas ir dailus kaip tą naktį. Ji nutarė, kad aukštyn subraukti, išlyginti plaukai jam geriau tinka nei papurę garbanos. Būtų mielai perbraukusi juos, bet išvydusi, kad jis *vėl* prisidega cigaretę nuo teberusenančios nuorūkos, įsiuto. Argi jis viskuo, kas šventa, nebuvo prisiekęs neberūkyti? Taip, dėl vaiko. Kur tau, dūmija vėl kaip koks turkas! Kaip reikės gyventi su tokiu, kuris nei dirbti ką nori, nei bent baigti savo studijų? Įtūžį Amrei atvėsino kąsniu persikų šerbeto ir su Inesos įbroliu Haroldu leidosi šokti tango.

Po vestuvių jaunavedžiai įsikūrė Margo pasiūlytame Raudonosios vilos bokšte. Šis aštuoniakampis, tarsi svogūno galva užsibaigiantis statinys viršum atskiro įėjimo kilo dar per keturis aukštus, ir patį viršutinį savavališkai užsiėmė Ambrosas, nes iš ten galėjo apžvelgti visą į šiaurės vakarus nusitęsusį Reintalį. Pučiant fenui, per Bodeno ežerą jis netgi įstengdavo įžiūrėti kraštelį Pietų Vokietijos. Ąžuolu iškaltoje ankštoje bokšto patalpėlėje jis įsirengė studiją, kur ketino iš naujo kibti į apleistus savo flamandų tapybos mokslus. Galop išsiaiškinti, kurio indėlis kuriant Gento altorių didesnis – Huberto ar Jano.

Kai vieną rasotą birželio rytą Latūrų parke jis niekieno neatsiklausęs nukirto eglę – ji, girdi, vartant meno tomus užstodavusi jam šviesą – santuoką pirmą kartą ištiko aiški krizė. Ką jau kal-

bėti apie dienų dienas streikuojantį mamytės skrandį. Tuo tarpu svyruliuojantis Dytrichas niekaip neįstengė atsigėrėti sugebėjimu, kurio prisireikė nuversti tokį milžinišką medį.

O rugsėjo dvidešimt devintąją, perpiet, į šį pasaulį atėjo Maudė. Paskutiniosios nėštumo savaitės sukėlė Amrei daug nerimo, nes gydytojas nustatė, kad kūdikio širdelė plaka neritmingai. Ir spėjo, kad tokį neritmingumą reikėtų sieti su bambavirkštės iškritimu. Amrei privertus, atviru tekstu tai skambėjo štai kaip: kūdikio gyvybei gresia pavojus. Pasak gydytojo, bambavirkštė įsispraudusi tarp vaikučio galvos ir motinos dubens ir tai galėjo kliudyti patekti į bambavirkštę kraujui. Amrei gimdant, prisireikė cezario pjūvio. Tačiau kai gydytojas išvydo, kad virkštelė apsivijusi aplink kūdikio galvutę ir kaklą, gimdykloje ūmai pasidarė tylu, nes Maudės veidukas atrodė melsvas kaip grindų plytelės.

Tačiau kūdikis gimė sveikas, ir Ambrosas Dievo Motinos bažnyčios Šv. Uršulės koplyčioje uždegė tris vaško žvakes. Tai buvo auka iš širdies. Tada jis paėmė Amrei piniginę, sėdo į jos *Vauxhall Viva*, užvažiavęs į kalną, sustojo prie bažnyčios, žengė prie šoninio altoriaus, atsegė piniginę, *palietė* pinigus ir sumetė juos į plyšį.

Būtų neteisinga teigti, kad Ambrosas Bauermeisteris savo kūdikiu domėjosi taip, kaip dėjosi besirūpinantys anuomet šiuolaikiškais besidedą jaunieji Jakobsroto, o ir kitų vietovių tėveliai. Tuo metu buvo pasidarę begal madinga maišytis gimdykloje pribuvėjams po kojom, išvydus kraujuotas gelsves primygtinai atkreipti į tai dėmesį, o po viskam – gimdyvė juk tiek prisikentėjo! – grasinti jiems teismu. Taip pat tie tėveliai buvo labai pamėgę savo vaikeliukus nešiotis ant pilvo kadaruojančioje sterblėje. Taip, girdi, atsirandąs kūnų kontaktas, aura, pateisinama nuodėmė. Juk, buvo įsitikinę jie, viską lemią pirmieji mėnesiai.

Su tokia našta jie visur kur ir rodydavosi. Katalikai su tokia sterble eidavo į šventąsias mišias, kad nepaliaujamas kūdikio klyksmas nustelbtų kunigo sakomą pamokslą – pastarasis,

nutaisęs meilią, vaikučiams skirtą šypseną, širdyje velniškai tūždavo. O politiškai angažuoti tėveliai vaikelius atsitempdavo į bendruomenės namus tam, kad bet kokie debatai pasidarytų čia nebeįmanomi. Taigi. Viską lemiantys mėnesiai. Nuodėmė.

Ambrosas šitaip nesielgė. Tiesa, jis sutikdavo su Inesos, jos įbrolio Haraldo, Egmonto Nigo, kortuotojų ir visų kitų sekmadieniais apstojusių smulkiais pinučiais išpintą Maudės maniežą, nuomone, kad žmogaus tapsmas kaipo toks yra stebuklas. Neprieštaravo ir visuotinai pripažintam manymui, kad šešių mėnesių būtybė jau galinti patirti seksualinius pojūčius. Kai savo vos keliomis savaitėmis vyresnę Esterą Inesa paguldydavo lovutėn šalia Maudės ir imdavo prisiekinėti, kad iš kūdikių abipusių susižvilgčiojimų galima spręsti, jog abi šios sielos yra giminingos, tai šiam teiginiui Ambrosas irgi pritardavo. Tačiau kai Inesa prie jų pasilenkusi prabildavo apie erotiką, jis iš akių nepaleisdavo apvalaus kaip obuoliukas jos užpakalio ir akys susmigdavo į per aptemptus džinsus išryškėjusius jos kelnaičių kontūrus.

Jis tik aršiai prieštaraudavo Egmonto Nigo postringavimams apie kūdikių išmatas. Jis, girdi, uodžiąs jas su didžiausiu malonumu, ne, tikrai, jo nosis tiesiog neįstengianti pasisotinti tuo kvapu. Vaikų išmatėlės niekad neriečią nosies, jos netgi kvepia.

Iš kur jau taip žinąs. Juk pats neturįs vaikų.

Jis *užuodžiąs*. Kad ir dabar štai.

Tuomet Amrei stverdavo Maudę iš lovutės ir leisdavosi į kitą aukštą pervystyti.

Ne, Ambrosas buvo įsitikinęs, kad žmogus tik tuomet pasidaro ko nors vertas, kai išmoksta kalbėti. Todėl pirmaisiais metais vaiko kambaryje jis būdavo retas svečias ir Maude menkai tesirūpino. Tai neišvengiamai vėsino jaunavedžių jausmus. Galop Amrei ėmė vengti miegoti drauge, o jeigu jau tekdavo, mylėdamasi galvodavo apie plačiapetį Haraldą. Ambrosas mieliau kiurksodavo Grau kavinėje, kur viską imdavo skolon. Ten skaitydavo arba pritariamai linksėdavo, klausydamasis Nigo kalbų apie Juodojo rugsėjo ir RAF frakcijos teroristų keliamą siaubą.

Dienų dienas jie prašnekėdavo apie sensacingai sukompromituotą *Krikštatėvį*, kur Michaelis Korleonė, krikštijant jo sūnėną, iššaudo kone visas Niujorko mafijos galvas. Jiedu postringaudavo apie sėkmingą *Apollo 13 misijos* baigtį ir apie tai, kad atradus Ameriką, įveikus Magelano sąsiaurį ir pasiekus Mėnulį žmogui šiame pasaulyje nebesą kas veikti. Nei Žemėje, nei kosmose.

Jis išties menkai tesidomėjo savo dukra, užtat noriai leidosi uošvio supažindinamas su *Malt* viskio paslaptimis. Nors kaip verslininkas svyruliuojantis Dytrichas buvo žlugęs, kaip viskio žinovui jam niekas nebūtų galėjęs ką prikišti. Jis žinojo kiekvienos Škotijos varyklos pavadinimą, kuo puikiausiai nusituokė, iš kokios ąžuolo rūšies reikia gaminti statines, ir būdamas toks subtiliai dirglus garsėjo kaip tikras *nosing* meistras, tikras viskio skanautojas ir vertintojas. Dytrichas jautėsi esąs neprilygstamas *master blender** ir rekomenduodavo žentui šlakelį itin aromatingo, jūros gaiva dvelkiančio viskio. Nes kaip tik buvo įsivyravę lediniai kovo orai ir ne tik už Raudonosios vilos langų, bet ir pačiame bokšte.

Ambrosas pavirto dendžiu. Pasikeitė gyvensena – jis išlepo, ėmė dėvėti šilkinius marškinius, kašmyro vilnos megztinius, o neseniai duris atvėrusiame *Ristorante Gallo Nero* valgydavo austres. Austres, kuriose taip juokingai maža moliuskienos. Jis darėsi vis nepakantesnis bokšto baldams. Vienądien kirviu sukapojo siaurą riešutinę miegamojo spintą, o nuolaužas išmetė pro langą. Apsiašarojusiai Amrei pareiškė, kad nuolat regint šitą šeštojo dešimtmečio pabaisą pažeidžiamas estetinis jo pojūtis, o kartu ir žmogiškoji būtis.

Tačiau dukrai jis neatrasdavo nė valandėlės. Retai tepaimdavo ją ant rankų, nemokėjo jos net laikyti. Kai Maudė žengė pirmuosius savo gyvenime žingsnius, jam pasidarė baisu, kad nuo šiol joks jos kelyje pasitaikęs daiktas nebebus saugus. Vaiku

* Kokteilių meistras (*angl.*).

jis tiesiog nesidomėjo. Iki pat paskutinės 1974 metų dienos priešpietės. Tądien Maudei nutiko kažkas be galo keisto.

Apžvelgus viską, kas šiame gyvenime įvyksta nepaaiškinamo, šį įvykį būtų galima sulyginti su amalu. Neryškus pėdsakas danguje, trumpas švystelėjimas debesijos pataluose. Tačiau ne toks, kad dar nakties gaubiamame gyvenimo landšafte iškart atpažintum kontūrus.

Tai nutiko parūkavusį antradienį, gruodžio trisdešimt pirmąją. Amrei buvo susiruošusi į miestą ir vaiką perdavusi Ambroso globai. Žinodama, kad jis nėra rūpestingas tėvas, mažąją paliko nenoriai. Jeigu tekdavo kur ilgėliau užtrukti, Maudę ji atiduodavo į Margo arba Inesos rankas, kur žaidimų drauge tapdavo beveik bendraamžė Estera.

Daugiau nei ketverių metukų Maudė vis dar nebuvo ištarusi nė vieno žodžio, tupėdavo sau patenkinta ant tamsiai mėlynos kanapos ir žaisdavo. Rodos, augte suaugusi su savo plastikiniu telefonu, priglaudusi auselę prie ragelio kriauklės, ji klausėsi, rodomuoju piršteliu sukaliojo diską su skaičiais ir kiekvienąkart surinkdavo kokią melodiją. Tada ji linktelėdavo ir kažką pritariamai sukuždėdavo į ragelį. Rodės, kad kuriam laikui Maudė viską aplink pamiršusi, tad ir šįkart Ambrosas ramia širdimi nutarė palypėti į savo pastogės kambarėlį.

Jis pasisuko, pastatė koją ant pavojingai stačių laiptų pakopos, tik ūmai ant savo pakaušio ir pečių pajuto kažką keisto, kažką be galo svetimo. Pajuto kažką panašaus į suaugusio žmogaus žvilgsnio galią. Tokį prie žemės lenkiantį suaugusiojo žvilgsnį.

Šis jausmas jam buvo jau pažįstamas – išeidamas iš Grau kavinės, jis iškart tardavosi pajutęs buką vibravimą pakaušyje, nes visų lankytojų akys staiga susmigdavo į jį.

Ambrosas lėtai atsigręžė ir išvydo priešais save stovintį tiesų kaip žvakė savo vaiką ir taip žvelgiantį į jį kaip dar niekad lig šiol.

Į jį žvelgė ne vaikas. Tai buvo suaugusio žmogaus akys. Dar daugiau – akys, regėjusios šiame gyvenime viską, ką verta regėti.

Tokios jau beveik milžinišką autoritetą įgijusios akys. Dar neįtvirtintas autoritetas. Galutinio žinojimo spindesys.

– Maude, – ūmai pajutęs, kad pasiduoda, ištarė Ambrosas.

Mergaitė pakėlė dešiniąją ranką, perbraukė delniuku per jo veidą ir pirštukais lėtai užvėrė jo akių vokus. Darė tai taip preciziškai, kad ketverių metų vaikas nieku gyvu šitaip neįstengtų. Kairėje rankutėje ji laikė savo mylimiausią žaislą, mažytį medžiaginį šuniuką Štaną, kitados baltą, o dabar nučiupinėtą, numindžiotą, beformį ir pilkšvą kaip debesis.

Ambrosas juto, kaip jos pirštai vis tvirčiau spaudžia žaislą. Dar stipriau, kiek tik įstengia. Staiga ji pakėlė šuniuką ir prispaudė jį prie kairiosios akies.

Akimirką taip palaikiusi, nušiurusį Štaną Maudė paleido žemėn, atsimerkė, vėl pakėlė akis į Ambrosą, ilgai žvelgė į jį ir persmelkė tokia šiluma, kokios jis niekuomet nebuvo patyręs iš jokio kito žmogaus.

Ūmai jame viskas nepaaiškinamai nurimo, viskas ėmė neįprastai švelniai judėti. Tikrai, siūbavosi netgi aukšto bokšto kambarėlio sienos, siūbavosi taip, kaip dvelkiant lengvam brizui plaikstosi užuolaidos.

Tuomet jis užgirdo vis stiprėjantį Maudės alsavimą. Vaikas ėmė leisti garsus, kurių Ambrosas nepajėgė įspėti. Ką jie reiškė – džiaugsmą ar siaubą? Alsavimas nenurimo, ir Ambrosas, pakėlęs mažytę nuo grindų, prispaudė prie krūtinės.

Čia Maudės galvutė kaip pūkų plunksna nusviro ant sulenktos tėvo rankos. Kvėpavimas nutyko ir vaikas prapliupo verkti – verkė garsiai ir be perstogės. Ambrosas išbučiavo ją bent tuziną kartų. Jis dainavo ir sūpavo ją, darė viską, ką buvo matęs darant Amrei, kai šiai Maudę tekdavo guosti.

Tik sugrįžus Amrei, Maudė nusiramino. Ji užmigo ir išmiegojo visą dieną. Miegojo ir ištisą Naujųjų metų naktį.

Praslinkus gal savaitei po šio nutikimo, apie kurį savo jaunajai

žmonai Ambrosas neprasitarė nė žodeliu, Maudė staiga prašneko. Taip greitai išmoko kalbėti, jog rodės, kad žodžiai jau seniai slypėjo jos galvutėje, tačiau dėl nesuvokiamų priežasčių ji tiesiog nenorėjo jų tarti. Bet vaikas prašnekdavo tik retsykiais. Nesikalbėdavo nei su savimi, nei su kitais. O kai jau ką nors ištardavo, suaugusiųjų pašnekesys nuslopdavo akimoju. Visi kentė nuo vienuoliško Maudės tylėjimo ir lengviau atsiduso, kai ji pagaliau ir tarsi be jokių pastangų pravėrė burną.

Po to nutikimo Ambrosas Bauermeisteris pagaliau ėmėsi savo dukters. Jam rodės, kad dabar jau pats metas pradėti ją auklėti. Imdavosi ją kartu į ilgus pasivaikščiojimus apšerkšnijusiomis Reino pakrantėmis, vesdavosi ir į Grau kavinę, kur Nigo glėbyje ši pasijusdavo tarsi neužmatomoje žaidimų pievutėje. Egmontui Nigui tai patiko, nes šitaip vietoj vieno pyrago sušveisdavo du, tad Maudei turėdavo užsakyti trečią.

– Na, ir nasrai! – kvatodavo Nigas ir masyvūs jo raginiai akiniai švysčiodavo į visas puses.

Bet Amrei greitai nutraukė tokius kultūrinius ir politinius Ambroso pasisėdėjimus. Vaikui ten ne vieta, sakė ji, oro maža ir pridūminta. O gal jis norįs ją nunuodyti?

Tiesą sakant, ji nepasitikėjo juo. Nors ir buvo laiminga, kad jis, tarsi persimainęs, nuo šiol atsidėjo vaikui, ir nors jų santykiai vėl sutvirtėjo, o ji, miegodama su Ambrosu, jau nebegalvodavo apie Haraldo pečius – ji juo nepasitikėjo. Kas be ko, jis meiliai apsieidavo su mažąja, prisitaikydavo prie jos žingsniukų, kai ši pavargdavo, imdavo ją ant rankų, o Maudei pareiškus kokį norą ar pasiskundus menku skausmeliu, užkalbinėdavo dantį.

Bet nepaisant nieko Amrei Ambrosu vis tiek nepasitikėjo. Nors ir pati nenutuokė, iš kur tasai nepasitikėjimas kyla, galop ėmė kaltinti pati save ir patyrė neteisingumo jausmą. To nesuvokdama, tuos jausmus ji kompensuodavo simuliuodama erotiką, kurios nė kiek nemėgo. Apžiodavo savo vyro varpą ir patenkin-

davo jį. Leisdavosi paimama be prieššaismio – dar vienas jai iš tikrųjų koktus santykiavimo būdas. Bet ji norėjo būti jam gera žmona.

Kiti treji metai Raudonojoje viloje, Elraine Nr. 12, praslinko be įvykių, kuriuos būtų verta minėti. Nei apie Maudę, nei apie kitus šeimos narius. Kol nenutiko du dalykai.

Ko ir reikėjo laukti, po naujo trumpo suliepsnojimo Ambroso ir Amrei meilė galutinai išblėso. Kitas dalykas: 1976 metų rugpjūčio trečiąją buvo paskelbtos dar likusio firmos *Latuhr Moden* turto varžytynės. Nes Margo jau nebeįstengė laiku mokėti atlyginimų dar jos senelio fabrike triūsiantiems dvylikai žmonių. Buvo parduodami sklypai ir trys Latūrų filialai – Paulgasėje, šalia Dviejų mėnulių aikštės ir Simono gatvėje.

Nuo šiol šeima paliko be pajamų, o juk reikėjo išlaikyti didžiulį namą – brangu, nes kiauras stogas prašėsi skubaus remonto – ir susitaikyti su tuo, jog žentas vis dar nepakrutina nė piršto, kad susirastų kokio darbo. Čia jau Margo su Amrei ėjo išvien, juk prie bankroto nemažai prisidėjo ir Ambrosas bei švaistūniškas jo gyvenimo būdas. Buvo įsileista į begalines diskusijas, kurioms galą padarė Ambrosas, griausmą menančiu balsu pareiškęs, jog jis esąs nesutvertas uždirbti pinigus. Visi sutverti, o jis – ne.

Todėl, prispyrus bėdai, Margo neliko kitos išeities, tik parduoti dalį savo paveikslų kolekcijos – savo užvis labiausiai mėgstamus mažuosius austrų baroko meistrų darbus. Teko atsisveikinti ir su šeimos brangenybėmis bei savo pačios gėlųjų vandenų perlų vėriniu, tuo pačiu, kuris kitados pasirodė toks įtartinas anam pernelyg uoliam muitininkui.

Kai jau ir tai nebegelbėjo, Margo Mangold susirado darbą. Susirado jį Miulerio parfumerijos parduotuvėje prie Judo vartų. Traugotas Miuleris jaunesnysis stebėjosi kaip mokinukas, kai visa Jakobsroto aukštuomenė pagerbė jo kuklybę. Tačiau pasiturinčios damos panoro, kad jas aptarnautų tik Mangold, ir tai

jam patiko, nes šios pirkėjos pirkdavo visiškai nesivaržydamos ir nešykštėdamos pinigų.

O 1977 metų birželio keturioliktąją atsitiko nelaimė. Buvo Margo penkiasdešimt antrojo gimtadienio išvakarės. Tą dieną pusiausvyros lengvai netenkantis Dytrichas griuvo ir tai nutiko paskutinį kartą. Jis norėjo savo *Margo,* šiai grįžus iš darbo, apstulbinti milžiniška gėlių puokšte. Kai išgirdo trinktelint namų duris, Dytrichas kaip tik rišosi kaklaryšį. Baisiausiai skubindamasis jis čiupo gėles, nė neapsiavęs išlėkė iš kambario ir plačiaisiais laiptais pasileido žemyn. Per penkiasdešimt dviejų rožių puokštę jis pats gerai nematė, kur lekia. Tik šit kluptelėjo, nusivertė – Margo dar išgirdo jį cyptelint – ir negyvas krito vietoje. Jis nugriuvo ant pakaušio.

Ramut ramutėlis tysojo jis ten, vis dar šypsodamas lūpomis, kurios jau ruošėsi ištarti *Happy Birthday!* Nė menkiausio sužeidimo, *jokios* mėlynės. O juk jam nugriuvus, visuomet ilgam palikdavo bent kraujosruva.

– Nė kiek nesusižalojo, – stebėjosi ir gydytojas.

Taip mirė vyras, Raudonojoje viloje niekad nerealizavęs nei savo gyvenimo, nei jausmų. Veikiau visa tai dematerializavęs, jei jau kalbėsime apie jį kaip apie verslininką. Šiaip jau Dytrichas Mangoldas paprastai visur tik dalyvaudavo. Jis buvo šių namų dalis, dažnai visur maišydavosi po kojų ir dėl savo paslaptingos ligos buvo tapęs nepiktų patyčių objektu.

Atsisveikinimas su Dytrichu sutapo su Margo menopauze. Čia taigi tokia gamtos bausmė, kai moteris jau nebegali gimdyti ir tam tikra prasme virsta būtybe, kurios pati niekad nesuvokia: ji pasidaro tarsi vyru. Tokios kaitos metais moterys neretai įsijaučia į savo keistą vyriškumą, šitaip nuskriaudžia pačios save ir galiausiai puola neviltin.

Visa tai palaužė Margo: firmos praradimas, kasdienė nuoskauda Miulerio parfumerijoje, paveikslų netektis, o dabar dar ir vyro mirtis.

Leo, vienas iš Dytricho kortų bičiulių – toks už palaidumą nuteistas mokesčių patarėjas, dabar užsiimąs vedutų tapyba – pasiūlė jai užsirašyti į *Liūdesio paguodos* kursus. Jis net atnešė jai lankstinuką, kuriame diskretišku šriftu buvo parašyta: *Atjaučiame Jus ir sveikiname Jūsų liūdesį*. Šito buvo per daug. Vedutų tapytojui Margo tiesiai į akis išrėkė dingti iš namų, o to pakako, kad ne tik tapytojas, bet ir kiti du kortuotojai solidarizuodamiesi visiems laikams dingo iš Raudonosios vilos.

Margo pasidarė begal tyli. Ir apsirgo. Netgi rimtai apsirgo. Sena skrandžio ir žarnyno istorija. Ligai aprimus, paguodą ji surado savo anūkėlės draugijoje. Ištisas dienas jiedvi dabar leisdavo kartu. O dukteriai Margo kartą pasakė: ar ji bent nutuokianti, koks nepaprastas žmogus esanti Maudė? Ji dar niekad neregėjusi tokio subtilaus, šilto ir širdingo vaiko. Ir niekad nemačiusi vaiko, kurio rankos rodytų tokį kilnumą.

Netrukus po Dytricho laidotuvių Ambrosas dviem dienoms susirengė į Šurą. Kadangi laiku spėjo nutverti jam adresuotą notaro laišką, kelionės tikslą nuo žmonos nuslėpė. Jam pasirodė mįslinga, kaip jie apskritai atkniso jo dabartinį adresą. Bet paaiškėjo, kad Jakobsroto apskrities įstaigos santuokos liudijimo kopiją drauge su naujosios gyvenamosios vietos adresu buvo persiuntusios į Šurą.

Į Šurą Ambrosas vyko ne vienas. Jį lydėjo Inesa. Buvo labai tvanki birželio diena. Nuo kaitros oras virpėjo ir bangavo.

Teismo komisarui prakaitas žliaukte žliaukė. Jis stumtelėjo Ambrosui gėlytėmis išmargintą voką, ant kurio – akivaizdžiai vaikiška rašysena – buvo užrašyta: *Mano sūnui Ambrosui. Tik jam vienam leidžiama atplėšti.*

Vokas atrodė truputėlį išsipūtęs. Jo viduje turėjo būti kažkas visai lengvo ir slyščiojančio. Ambrosas tylom paėmė jį ir kyštelėjo į savo šilkinių marškinių kišenę. Be vilkinimų netrukus buvo išspręsta ir Leopoldo Bauermeisterio turto paveldėjimo byla. Iš paveldėtojų pasirodė vienas Ambrosas.

Mielas Ambrosai,
kai tu šitai skaitysi, aš jau būsiu pas Herminą. Aš žinau, kad tu neturėjai laiko manęs aplankyti. Jūs, jaunimas, juk esate nuolat užimti. Tai aš suprantu. Man einasi gerai ir personalas čia labai mielas. Net sesutė Marijana, nors kartais ji ir būna prasto ūpo. Ji nesupranta, kaip žmogus šitiek metų gali praleisti ligoninėje. Čia jau reikia išradingumo pasitelkti. Ilgai reikėtų visa tai aiškinti. Vienintelis iš letargo būsenos išplėštas dalykas čia yra triskart perdien tiekiamas maistas. Marta tokia maloni, sutiko parašyti šitą laišką. Jai tik dvylika metų, ji gerai išauklėta mergaitė. Per eismo nelaimę ji neteko kairiosios akies. Aš dabar, deja, esu sugipsuotas, bet netrukus vėl galėsiu slampinėti. Šitą rožinį norėčiau dovanoti tau. Tu esi geras vaikas.
Tavo tėvas

Jau kelinta diena miestas ribuliavo pietietiškoje rugpjūčio kaitroje. Reinas taip nuseko, kad pasidarė panašus į upeliūkštį, o ant Bodeno ežero molo išlipo žvejų valtys ir vandens dviračiai. Jakobsroto miesto galvos ir vandens ūkio inžinieriai rengė krizės planą dar niekad neregėto vandens stygiaus atvejui. Drabužius prakaitas tiesiog prilipindavo prie odos. Keletas išpūtė dvasią nuo saulės smūgio arba užtroško. O dangus koks buvo, toks ir liko – atrodė, tarsi dienų dienas žvelgtum į Graikijos žydrynę spindinčiame kelionių biuro prospekte.

Galop, rugpjūčio dvidešimt šeštosios pavakare, susitvenkė debesys. Tada audra akimoju šoko į aukštybes, blaškydamasi į visas puses ir lydima gūsingo vėjo. O jau po minutės į stogus, akmenų grindinį ir ištežusį asfaltą pliūptelėjo ampulės didumo vandens lašai. Viskas aplink padūmavo ir parūko. Vaikai, vaikinai ir merginos, debesijai prapliupus, pasileido šokti ir dainuoti.

Tačiau audra tuojau liovėsi ir lauktos vėsos neatnešė. Sutemus Jakobsroto oras atrodė tarsi sukrekęs. Žmonės, neįstengdami užmigti, it musės nudraskytais sparneliais vartėsi savo lovose. Tvanka juos slėgė dar labiau nei pirma. Dabar ji jau galutinai įsibrovė į namus ir buvo nebesvarbu, atdari langai ar ne.

Amrei gulėjo šalia bandančio užmigti, besivartančio Ambroso. Maudė, jeigu tik jai norėdavosi prigulti, įsitaisydavo viename nesuskaičiuojamų savo senelės kambarių. Taip ir šiąnakt.

Mirus Dytrichui, tik viena Maudė dar įstengė užpildyti Margo gyvenimą. Savo šiluma viską aprėpiantis vaikas sklaidė vienišybę jos milžiniškame aristokratiškame bute.

Čirpė svirpliai. Silpna neoninės parko lempos šviesa pro bokšto antrojo aukšto langą smelkėsi į miegamąjį. Kvaidtai, Raudonosios vilos statytojai ir buvę šeimininkai, visur buvo išlaikę neogotikinį stilių. Ąžuolu iškaltos sienos su reljefinėmis, smaile užsibaigiančiomis arkomis, apvestos trim keturiais masverkais, susibėgančios į tamsiai mėlyna spalva ištapytus kryžminius skliautus, aplikuotus aukso folijos žvaigždutėmis.

Amrei žvelgė į tą žvaigždžių baldakimą ir be garso verkė. Dar niekad gyvenime ji nesijautė tokia dvasiškai išsekusi kaip šią slopią rugpjūčio naktį.

Jeigu jos skausmas būtų įstengęs virsti muzika, tai būtų buvę trys paskutinieji Mocarto *Lacrimoso* taktai. Ten, kur jie su tokiu moterišku liūdesiu mąslioje aštuntinėje seka paskui supervyrišką bosą ir neįstengia nei nugrimzti jame, nei susilaukti jo paguodos *dur* finale.

Ji tikrai žinojo: meilė Ambrosui Bauermeisteriui jau visiškai išvėsusi, santuoka iširusi. Tuo pat metu suvokė, kad ji jau niekuomet neatras jėgų pasikliauti kitu vyru.

Įsiplieskimas. Pradžios simfonija. Tada – traukimasis, atsargumas. Varginantis bendravimas, ieškant savosios ir kitos pusės tiesos. Išmokti jo kalbą, teisingai suvokti jo blėstelėjimus. Kasdien taikytis prie jo realijų. O jeigu rimtai, kas tuomet? Nusileisti? Prisijaukinti tą vyrą? Kol jo akivaizdoje nesivaržydama vėl galėsi užtūpti unitazą ir išsituštinti? Kol vėl galėsit pakęsti vienas antro rytmetinius kvapus ir pučiamus vidurius?

Ne. Niekados. Meilė ištinka vienui vienintelį kartą.

Amrei atsigręžė į jo nugarą ir ilgai žiūrėjo Ambrosui į sprandą. Nieko nenutiko, nors Ambrosas ir nemiegojo. Ji puikiai jautė jo kvėpavimo ritmą. Argi jos akyse nebeliko jokios magijos? Juk kitados jis nubusdavo vos jai pažvelgus.

Ji vėl nusisuko, nusibloškė antklodę, nes prakaitu plūdo visas kūnas. Jis miegodavo nuogas, paprastai ir ji guldavosi nuoga.

Bet kai Inesa patarė jai kuo apsisiausti, esą nuolatinis nuogumas žudąs erotiką, ji, nors ir nepripažino šio įsitikinimo, užsivilkdavo naktinius marškinius.

Amrei vėl įsispoksojo į neogotikinį skliautą ir pravirko. Tuomet nevalingai prisiminė savo puikiuosius į kuodą surištus plaukus, kuriuos vėliau nusikirpo. Taip pasielgti jai buvo skaudu. Jinai ieškojo pokyčių, bent jau išorinių, ir dabar jos plaukai buvo visai trumpi. Štai dabar pasidarė gaila to kuodo. Ir jai šovė viena mintis. Galbūt plaukus ji nusikirpo nujausdama, kad mergystės laikai jau baigėsi?

Šitaip pamaniusi, pasijuto dar vienišesnė ir liūdnesnė. Ji prasižiojo ir be garso suriko – veidas neatpažįstamai persikreipė. Tuomet panūdo luktelėti, kol nustos dundėjusi širdis, panūdo atsikelti, nutykinti virtuvėn ir persirėžti venas.

– Ana Marija, – neatsigręždamas sušvokštė Ambrosas. – Viskas vėl bus gerai.

Išgirdusi jį ir pajutusi, kad Ambrosas vis dėlto nėra abejingas jos skausmui, Amrei dabar užriko jau kupinu nevilties balsu, užgriuvo Ambrosą, įsikniaubė į jį ir visu kūnu nebesivaržydama kūkčiojo. Jis apglėbė ją, tvirtai priglaudė dar virpantį jos kūną, paleido, tada vėl taip suspaudė, kad Amrei kone žado neteko. Tuomet pabučiavo jos smilkinius, nubučiavo prakaitą ir ašaras ir, tarsi minkštomis šukomis, pirštais ėmė be paliovos glostyti jai plaukus.

– Tu miegojai su Inesa. Aš žinau. Kokia buvau naivi! Ar pameni, kai supažindinau tave su Inesa? Grau kavinėje? Ar dar prisimeni? Išvydus judviejų akis man tarsi peilis širdin įsmigo. Aš turėjau tai žinoti. Jau nuo tos akimirkos.

Ambrosas tylėdamas užsidegė cigaretę. Žiebtuvėlio liepsna trumpam nušvietė veidą ir jo išraiškoje Amrei įžvelgė kaži ką begal niūraus.

– Ambrosai, būk geras. Tik ne miegamajame.

Jis tučtuojau užgesino cigaretę ir atsidusęs nuvirto ant pagalvės.

– Kažkur lauke gyvena dvynė siela. Ar dar turi tą raštelį? Raštelį su *mudviejų* sakiniu?

Ir ji vėl prapliupo verkti.

– Amrei, ko tu *nori* iš manęs?
– Nežinau, – sukūkčiojo ji ir pasipūtė.
– Tuomet aš tau pasakysiu. *Tu nenori man leisti būti savimi.*
– ...
– Tu siekei mane *auklėti*. Nuo pat pradžių. Galvojai: jeigu jis dėvės itališkus marškinius, jeigu jis brauks plaukus viršun, jeigu jis padės man nusivilkti apsiaustą, jeigu draugijoje jis neatsuks man nugaros, jei atsižadės Grau kavinės, jei susiras darbą ir tokių bičiulių, kurie patiktų ir man, jei jis taps tokiu tėvu, kokį įsivaizduoju, jei jis persiims mano humoru arba manuoju liūdesiu, jei, jei... *Jeigu*.
– Betgi mylėti reiškia ir keisti vienam kitą.
– Tikroji meilė nieko nesistengia keisti, užtat viską ir pasiekia. Jei neįstengi mylėti mano trūkumų, tai nemylėsi ir už didžius dalykus. Aš esu daugiau nei tavo svajos.
– ...
– Tu siekei susikurti tobulą mylimąjį ir sutuoktinį. Tai reiškia, kad neatrodžiau tau pakankamai geras.
– Tai netiesa!
– Tai reiškia, kad toks, koks esu, niekad nesulauksiu tavo pasitikėjimo. Tu užkrauni *man* atsakomybę už pasitikėjimą, kurio stinga *tau*. Jo tau stigo jau tuomet, kai mudu buvom dar nepažįstami. Amrei, aš *nemiegojau* su Inesa. Bet kas iš to, kad tau tai sakau? Tavo nepatiklumas toks didelis, jog tu *nori*, kad aš su ja miegočiau.

– Tai kam vežeisi ją į Šurą?

– Ji mano draugė. Tačiau šito tu nesupranti.

– ...

– Man dabar trisdešimt dveji. Amrei, aš jau nebepasikeisiu. Aš niekada gyvenime nedirbsiu. Mano tėvus darbas palaužė. Aš šito nedarysiu.

– Tu didžiausias egoistas, kokį tik kada buvau sutikusi.

– O tu – įstabiausia moteris.

– Ambrosai, aš daugiau nebegaliu. Aš daugiau tiesiog *nebegaliu*. Jau vien dėl mūsų mažylės.

– Ką tai galėtų reikšti?

– Aš nežinau, ką tu jai pripaistai, kai judu popietėm bastotės po miestą.

– Tai paklausk ją.

– Ambrosai, vaikai taip neauklėjami. Taip tai jau ne.

– Po galais. Aš jos ir neauklėju. Tik stengiuosi išmokyt Maudę iš anksto įspėti gyvenimą.

– Taip, o ji po to ir nuseka paskui visiškai svetimą žmogų. Ji jau nebeskiria, kur savas ir kur svetimas.

– Todėl, kad šiame pasaulyje nieko nėra svetimo. Maudė pasitiki pasauliu. Aš noriu, kad ji ir toliau pasitikėtų.

Po šių žodžių jis pasikėlė iš lovos, nutraukė nuo jos paklodę, sumaigė ją ir nutapnojo į buduarą, mažytį į dušą ir tualetą pertvarkytą kambarėlį. Amrei užgirdo šniokščiant vandenį. Grįžęs su šlapia paklode, išskleidė ją ant Amrei kūno.

– Atvėsk nors kiek. Šitaip galima išprotėti.

– Aš noriu skirtis su tavimi.

– Aš žinau, Amrei.

– Tai jau praėjo.

– Tai dar nebuvo nė prasidėję. Aš mylėsiu tave iki mirties. Tu pati tai žinai. Ir nemiegosiu su jokia kita moterimi, tik su tavimi. Ir šitai tu žinai.

Kas yra oreigis?

– Oreigis yra toks žmogus, kuris klauso tik savo širdies.

– O dar?

– Kuris niekam daugiau pasaulyje nepaklūsta.

– Teisingai, Maude. O dar?

– Aha. Oreigis daro tai, ką nori.

– Taip. Bet čia dar ne viskas.

– Mm.

– Oreigis niekad niekad nebijo.

– Puiku, Estera! Oreigis niekad nieko nebijo. Pirmučiausia pats savęs. O kadangi jis nieko nebijo ir visad klauso širdies, jis gali... jis gali... Na?

– Vaikščioti oru!

– Nuostabu! Puikiai abi atsakėt!

Rusvas kaip lapė, jau šlubčiojantis *Vauxhall Viva* automobilis ropštėsi Mato gatve aukštyn. Gelto jau 1978 metų ruduo. Tokia feno persmelkta popietė po mėlyno dangaus popieriumi ir ant jo tarsi pieno šlakais pašlakstytais debesiukais. Ambrosas Bauermeisteris – tądien apimtas pedagoginio įkvėpimo – nusitvėrė Maudę ir Esterą, ketindamas su vaikais, kaip jis vadino, surengti mokomąją iškylą. Jau po aštuonerius metus sukakusios mergytės, nutaisiusios nuotykių ištroškusias grimasas, sėdėjo ant užpakalinės sėdynės. Su savo vienodais, gelsvais kaip drugiai kombinezonais jos tikrai atrodė lyg dvynės.

– Ar žinot, kad daugelis žmonių bijosi patys savęs? Ir iš tos baimės stengiasi visiems įtikti. Ir elgiasi taip, kaip patys visiškai nenorėtų. Ir šitaip visą gyvenimą. Tačiau kai jie sutinka tokį, kuris *nesibijo* kaip kiškutis, ima jo nekęsti.

– Tu nesi tas kiškutis.

– Tikiuosi, kad ne, Estera.

– O dėdė Haraldas tai jau tikras kiškutis.

– Papasakosiu jums vieną istoriją. Gyveno kartą Senojo Reino lankose ančių šeimyna. Laiminga ir patenkinta ji turškėsi ant didžiojo tvenkinio kranto, ten, kur ošė pati tankiausia Magdalenų giria. Joks žmogus netrukdė jų krykštavimo, o lesalo buvo pervirš. Tik vienądien nutiko nelaimė. Raudonsnukė lapė nusinešė tėtuką. Iš jo beliko vos kelios žalsvai žvilgančios plunksnos. Mamytė antis verkė ir garsiai rypavo. O abu jos sūnūs, dar visai maži vaikai, viską girdėjo ir neišmanė, kaip galėtų ją paguosti. Tos nelaimės jiedu nepamiršo ir tai lėmė jų gyvenimą. Tik kiekvieno skirtingai. Kai abu galop suaugo, pasidarė tokie nepanašūs, jog sunku buvo ir patikėti, kad jie broliai. Pirmučiausia tai krisdavo į akį pažvelgus į jų plunksnas, kai rudenį, kad patiktų antytėms, jie kaip įmanydami pasipuošdavo. Pirmasis savo išvaizda beveik nesirūpino. Jis buvo gražus, na ir kas? Tačiau kitas norėjo patikti ne tik kiekvienai ančiai, ne, jis troško, kad jį mylėtų *visi* draugai ir giminės. Ir jis puošėsi, puošėsi, puošėsi. Nuo ryto iki vakaro. Tai dar ne viskas. Tuo pat metu jis norėjo būti ir geras visiems. Netgi lapei. O ši vienąkart pritykino prie tvenkinio ir užklupo čia abu brolius. *Noriu su ja pasikalbėti!* – sušuko tas, kuris norėjo įtikti visiems. Kitas tuo tarpu kiek įkabindamas spruko šalin. *Miela ponia lape, mes juk norime būti draugais!* – plačiai išskėtęs sparnus, prakalbo tas gaigaliukas. Tuomet Raudonsnukė nutvėrė jį už pakarpos, ir baigta. Ar supratot, kokią klaidą jis padarė?

– Aš noriu *stracciatella* ledų!

– Ar supratot, kokią klaidą jis padarė?

– Kaipgi jis nespruko drauge su broliu?

– Visiškai teisingai, Maude. Kodėl jis nespruko? Ogi todėl, kad iš baimės norėjo lapei įsiteikti.

– Kokia kvaila pasaka. Verčiau kitą pasek.

– Estera, tuojau paimsim ką pasmaguriauti.

– E-ei, tėti.

– Na?

– O ką reiškia *įsiteikti*?

– Mm. Pavyzdžiui, tu sakai, kad myli mane. Vien dėl to, kad *aš* noriu tai girdėti. Tada tu man jau įsiteikinėji.

– Betgi aš tave *tikrai* myliu.

– Čia tik pavyzdys, mažyte.

Jie privažiavo Zebediejaus gatvės kampą ir čia juos privertė stabtelėti sugedęs šviesoforas, jį junginėjo akmens pilkumo uniforma vilkintis policininkas. Dabar jie jau buvo vadinamajame Apaštalų kvartale Jakobsroto senamiestyje, netoli Dviejų mėnulių aikštės. Mato gatvė pasidarė dar statesnė ir, ja pasivaikščioti išsirengusiems žmonėms besileidžiant žemyn, tekdavo įsirėžus irtis prieš vėją. Šitoks reginys be galo linksmino mergytes.

Mato gatvė – svarbiausioji miesto ant kalvos arterija, o drauge tariamoji siena tarp abiejų jo dalių – Šv. Jokūbo ir Roto. O ir mentaliteto bei pajamų riba. Šaltojoje, šiaurinėje kalvos pusėje – dalelytė „šv." ten nuryjama ir vadinamasi tik jokūbiečiais – gyvena daugiausia menkai tesipelnantys žmonės ir atsibastėliai, o pietinėje jos pusėje prieš saulutę šildosi smulkioji ir stambioji siuvinėtojų bei trikotažininkų buržuazija. Teisybė, tos sienos paslankios – svajingais savaitgaliais senas ir jaunas veržiasi padykinėti į senamiestį, į Dviejų mėnulių aikštę. Ji ir yra šito keturiasdešimt penkis tūkstančius gyventojų turinčio miestuko širdis. Jei miesto kadastro valdyboje pažvelgtum į šios aikštės aeronuotrauką, tai pasitelkus truputėlį vaizduotės ji pasirodytų išties panaši į širdį.

Kadangi anuomet aikštė dar nebuvo paversta pėsčiųjų valda, automobilį Ambrosas pastatė priešais Šv. Uršulės bažnyčią. O

jeigu ir būtų tokia buvusi, Ambrosui tai menkai terūpėtų. Jie išlipo ir vėjo kiaurai košiama aikšte nuplumpino į Gustlio ledainę. Ledų salonas, įsikūręs seniausioje miesto siuvinėjimo dirbtuvėje, traukė visus, ypač šiandien. Virtinė vaikų ir jaunimo perdžiūvusiomis gerklėmis laukė atgaivos, nes už vitrinos su ryškiaspalviais ledais darbavosi nedaugel rankų.

– Ar žinot, kas kitados buvo šiame name? – paklausė Ambrosas abiejų geltonspalvių drugių. Čia buvo mūsų parduotuvė. *Latūras aprengia vyrus*. Jau pora metų bus praėję, kai ji nebeveikia. Kaip lekia laikas!

Nespėjo mergytės nė apsidairyti, o jis jau ėmė ir išdygo prieš jas iš už ledų prekystalio su porcijiniu šaukštu rankoje ir skambiu balsu pakvietė jaunąsias damas prieiti arčiau.

Į įsibrovėlio pasilabinimą Gustlis iš Gustlio ledainės atsiliepė dar šypsodamas. O tada iš jo rankų į violetu mirguliuojančią amarenos ledų dėžę iš nuostabos iškrito šaukštas.

– Ką jūs *čia* darot? – užspaustu balsu sušvokštė jis, atrodo, turėjo rūpesčio su balso stygomis.

– Kurie čia *stracciatella*? Šitie?

– Ne.

– Tie?

– Per vieną rūšį toliau.

– Ačiū. Žinot, aš verčiau jums iškart pasakysiu. Už ledus mokėti nesiruošiu. O kadangi nemokėsiu, norėjau jums bent patalkinti. Kur vafliniai indeliai?

– Virš jūsų.

– Dėkoju.

Bauermeisteris Maudei ir Esterai įteikė po porciją ledų. O kadangi jis pastebėjo dar vieną mergytę, daugmaž anų dviejų vienmetę, tokią pat negražią kaip toji mergiūkštė iš Breigelio *Kai-*

miečių šokio, jis paklausė, ko ši norėtų. Ir jos noras buvo tuč-tuojau išpildytas. O tuomet jis dingo taip, kaip ir buvo pasirodęs. Ir kai vaikiškai išpūstos Gustlio akys vėl pasidarė rimtos lyg suaugusio, buvo jau per vėlu ko nors griebtis – vagišiaus nebeliko nė padujų.

– O dabar trumpam užsuksim pas mieląją Tanią Nag! – pranešė Ambrosas.

Netrukus drauge su snukučius ledais išsiterliojusiomis savo palydovėmis jis įžengė į baisiai ankštą Nag knygynėlį Bartolomėjaus skersgatvyje.

– Būkite pasveikinta, gerbiamoji ponia Nag!

Ir savo blukiom melsvom akimis pažvelgė į tą susiraukšlėjusią, piktaveidę būtybę riebaluotais plaukais.

– Jūsų užsakymas jau daugiau kaip mėnuo čia mėtosi, – atsiliepė ji tokiu balsu, tarsi ką tik būtų pavėlavusi į traukinį.

– Ak, užsakymas! Senasis gerasis užsakymas! Nagi, duokite jį šen. Pasižiūrėsime, kas gi ten yra.

Tą akimirką smarkus feno gūsis smogė į lengvai įstiklintas knygynėlio duris ir nuo prekystalio nušlavė visas ten gulėjusias Tanios Nag pabertas korteles. Ambrosas vienu šuoliu prišoko prie durų ir jas sandariai užvėrė.

– Tik pažiūrėkit! Tai jūs čia kaltas! Juk tai jūs gerai neuždarėte durų!

– Tuojau viskas bus sutvarkyta, mieloji. Eikšekit, vaikučiai. Padėsime poniai Nag.

– Nieko *nelieskite*! Kaipgi aš čia paskui susigaudysiu?

Ponia Nag išlindo iš už prekystalio ir pasirodė besanti dar kresnesnė. Ambroso galva, taip atrodė dėl jos juodo, kulkšnis siekiančio cvilikinio sijono, su kuriuo ji buvo panaši į bažnyčios varpą. Ponia atsiklaupė ir vieną po kitos ėmė rankioti korteles, tuo tarpu Ambroso žvilgsnis pradėjo klaidžioti po knygų lentynas – priėjęs jis išsitraukdavo čia vieną, čia kitą tomą ir it malkas krovė juos ant savo sulenktos rankos. Tą patį daryti jis paragino ir mergaites, ir į jų mažytes, nuo ledų sulipusias rankeles vieną po kitos ėmė krauti paveiksluotas knygas.

Kai ponia Nag išvydo, kokią kupetą knygų ketina įsigyti šis pirkėjas, jos paprastai baltą kaip popierius veidą užliejo švelnus raudonis. Palikusi išbarstytas korteles, ji pasikėlė nuo grindų, atsargiai perėmė iš vaikų rankų knygas, nunešė jas prie kasos ir ėmė aiškinti, ką privalu turėti geroje vaikų bibliotekoje. Suprantama, gavus mielo ir apdairaus tėtuko sutikimą. O šis čia kaipsyk gerai nusituokė, tad netrukus ant prekystalio jau buvo iškilęs tikras knygų bokštas.

– Taigi jūs tikrų tikriausi knygiai! Knygos yra vieninteliai tikri draugai! – kone uždainavo ji meilikaudama. – Sąskaitą, pone Bauermeisteri, aš atsiųsiu jums į namus.

– Pernelyg didžiadvasiška.

– Visiškai ne! – mintyse ji jau ėmė skaičiuoti pelną.

– Ar galėčiau jūsų paklausti? – aksominiu balsu prabilo Ambrosas. – Kodėl jūs tapote knygininke?

– Koksai klausimas! Tapau, nes aš myliu knygas! Knyga yra kažkas... kažkas nepakartojamo!

– O žmonės?

– ...

– Jūs mylite žmones?

– Jūs labai tiesmukas, pone Bauermeisteri.

– O, visai nenorėjau lįsti į jūsų širdį.

– Ak, visai nelendat.

Ji padėjo šratinuką ir ūmai jos veidas pasidarė begal mąslus.

– Žinot, aš juk vis tiek vyresnė už jus. Gyvenime taip dažnai tenka nusivilti, kad nebelieka jėgų pasikliauti žmonėmis. Ne, aš nemyliu žmonių. Nebemyliu.

Ir visai neketinusi to daryti, ji ėmė pasakotis savo gyvenimą. Liūdnas gyvenimas. Pilnas spragų, dvejonių ir norų, kurie niekados nebuvę jos pačios norais. Motinos norai, vyro norai, vaikų norai, kaimynų norai.

Jai kalbant, balse iškart pranyko ledinis tonas. Paskui balsas virptelėjo ir Tania Nag pravirko. Verkė ilgai. Ambrosas kantriai tylėjo. Šios visiškai neišvaizdžios, gyvenimo suluošintos moters bejėgiškumas jaudino jį. Instinktyviai jausdamos taktą, tylėjo ir mergytės. Jis paėmė ponios Nag ranką – visų moterų rankos šaltos – ir atvirai pažvelgė į jos skausmą. Bet paguodos Ambroso žvilgsnyje nebuvo ir ponia Nag išsigando. Tačiau pasijuto iš tiesų išgirsta. Ponia nusibraukė šlapią panosę.

– Ko tas vaikas taip žiūri į mane? Pasakykit mergaitei, kad ji į mane taip nežiūrėtų. Man baisu net.

Ambrosas jau žiojosi kažką sakyti, tačiau prasibrovusi pro tėvą Maudė žengė už pekystalio. Tada abiem rankutėmis apkabino ponią Nag ir galva įkniubo į jos pilvą. Šitai taip išgąsdino knygininkę, kad ji impulsyviai stumtelėjo mergytę šalin. Maudė vos nepargriuvo, tačiau, pavykus įsitverti kasos stalčiaus, pusiausvyros neprarado, laikėsi ant kojų ir vis neatitraukė akių nuo moters. Plikos Tanios Nag rankos iki pat alkūnių pašiurpo kaip žąsies oda, ji jau nebepajėgė atsilaikyti prieš kone paslaptingą tų vaikiškų akių žvilgsnį. Čia ne vaiko akys, šiurpdama pamanė ji.

– Aš... aš sukrausiu jums tas knygas į džiuto krepšius. Tokius gauna tik nuolatiniai pirkėjai.

– Labai malonu, – atsiliepė Ambrosas ir nepaleisdamas iš akių Maudės subloškė knygas į krepšius.

– Ir man malonu, – ponios Nag balse vėl pasigirdo geležinės gaidelės.

– Tu dar turi užsimokėt! – nenužengus nė trijų žingsnių nuo knygyno durų, šovė į galvą Esterai.

– Estera, aš *jau* užsimokėjau. Tik dabar tau būtų sunku šitai suvokti. Tai, kad mes išklausėme tą vargšę moteriškę, kurios šiaip niekas nesiklauso, verta daugiau nei tos kelios knygos. Ir jeigu tik ponia Nag turi kiek proto, ji į viską pažvelgs mano akimis. Jei ne, ji pateiks sąskaitą, kurios aš niekad neapmokėsiu, o ji galop *įduos* mane. Deja, ji nėra protinga. Ji *įduos*.

– Prie Reino, pas avytes ar eisime? – parūpo Maudei.

– Taip! – sušuko Estera ir ėmė šokinėti nuo vienos kojos ant kitos.

Fenas užsnūdo, užslinko jau sunkesni debesys. Rusvas *Vauxhall* ką tik asfaltuota gatve beveik be garso slydo žemyn pro griežtus namų fasadus su langinėmis, apgaubtus amžina žalme.

Leidžiantis į miestą, aplink buvo tylu. Ambrosas atrodė susimąstęs ir nekalbus. Vis žvilgčiojo į veidrodėlį – jam rūpėjo Maudė.

Tik kai jie galiausiai privažiavo šviesoforą ant Zebediejaus kelio kampo, kur tebetriūsė pilkas kaip akmuo policininkas, Ambrosas vėl atgavo ūpą ir ėmė trokšti naujų nuotykių.

– Ei, kokia ten šviesa dega?

– Raudona! – vienu balsu suspiegė abi mergytės.

– Bet aš nei kairėje, nei dešinėje nematau nė vieno automobilio.

Nepaleisdamas iš akių policininko, jis pervažiavo sankryžą. Šis nė nemirktelėjo, nors – Ambrosas būtų galėjęs prisiekti – aiškiai matė, kad buvo pažeistos eismo taisyklės.

– Į galvą netelpa! – ištroškęs kovos nusikvatojo Ambrosas, apsuko ratu namų bloką ir lėtai ėmė važiuoti šviesoforo link – šis dar švietė žalia šviesa. Kai tik jis paraudo ir kai automobilis vėl kirto sankryžą, o policininkas kaip anuokart visai nereagavo, Ambrosas sustojo, pavažiavo atbulas ir vėl pervažiavo sankryžą degant raudonai šviesai. Tada sustojo priešais pat policininko pilvą.

– Minutėlę atsiprašysiu. Norėčiau su tuo džentelmenu kai ką aptarti.

Jis išlipo ir žengė prie policininko. Nieko nelaukę iš automobilio išsirito abi mergytės ir iš abiejų šonų prigludo prie Ambroso.

– Mielasis! Ar jūs tyčia nepastebėjote, kaip degant raudonai šviesai aš pervažiavau sankryžą?

– Pastebėjau, – minkštu, labai liūdnu balsu atsiliepė policininkas.

– Ir tai nesukėlė jums jokių minčių?

– Ne.

– Nagi pagalvokit.

Policininkas susimąstė. Nusivožė kepurę ir juodomis kaip sagos akimis pažvelgė į Ambrosą. Jo veide pūpsojo stambi lyg kriaušė nosis, o viršutinės lūpos beveik neturinti burna buvo mažutė ir truputėlį persisukusi į kairę.

– Nagi? – nekantravo Ambrosas.

– Net labai norėdamas, nieko negaliu pasakyti.

– Gana! Aš juk provokuoju jėgos struktūrą. O ką ji daro? Nieko!

– Ar jūs nusiramintumėte, jei aš pasakyčiau, kad jūsų provokacija mane įskaudino?

– Gal jūs manot, kad aš kvailys?

– Nemanau, kad jūs kvailys. Bet gal ir klystu.

Jo žodžiai kelioms akimirkoms sutrikdė Ambrosą. Jis pažvelgė į ištįsusį policininką, paskui į didžiules kaip lėkštės jo plaštakas.

– Kurio galo *jūs* tapote žandaru?

– Tai sudėtinga istorija. Tik gal pirma patraukite automobilį nuo važiuojamosios kelio dalies. Juk pats girdite. Žmonės jau nekantrauja.

Tikrai, *Vauxhall* užtvėrus kelią, pamažu ėmė pypinti vis daugiau automobilių.

– Ot ir netrauksiu! – atrėžė Ambrosas.

– Kaip sau norit. Matot, – policininkas įsiplepėjo ir nenorėdamas klausytis nuo kelio sklindančių keiksmų nudelbė savo sagas žemyn, – aš esu muzikalus žmogus. Jau mano pavardė skamba kaip muzika. Eduardas Floresas. Ar jums neatrodo, kad ilgoji balsė *o* čia skamba labai frigiškai?

– Tėt, a tėt! Važiuojam prie Reino!

– Čia jūsų dukrelės?

– ...

– Žavingos panelės. Taigi. Štai. Aš norėjau tapti pianistu. Mano senelė visuomet sakydavo: „Vaike, tavo pirštų šaukiasi pianinas“. O mano tėvas štai kaip sakydavo: „Tas mano vaikis taip ilgai miega. Jis mat ilsisi prieš svaigią karjerą“. Ir aš ėmiau mokytis skambinti Teresės konservatorijoje, pas profesorių Vladislavą Staneką, tikrą Šopeno virtuozą. Ak, žmonės nė nenujaučia, kokį perlą šito pianisto asmenyje gavo mūsų miestelis, o jis, beje, apsigyveno čia vien dėl gryno oro, nes Krokuvoje anglių dulkės jį visiškai nukamavo. Aha, štai ką aš norėjau pasakyti: profesorius mane išmokė pianino pradžiamokslio, bet įsigeidė priversti, kad *C-dur Invention VBK 772* – da-di-da-di-da-di-da-diii – jūs juk žinote, aš skambinčiau kaip Šopeno preliudą. Šitaip negalima. Nieku gyvu. Štai šitaip mudu ir išsiskyrėme. Kitam mokytojui mano tėvas jau nepanoro mokėti, tad tam tikra prasme toliau lavintis aš ėmiau pats...

Ambrosui atvipo lūpa, o abi mergytės nekantravo ir davėsi aplink jį į abi puses. Pypinimas virto kakofonijos *Concerto Grosso*, lydimas tuščia eiga ūžiančių motorų, rėkavimų ir keiksmų. Visam tam užrašyti tikrai būtų nepakakę šiuolaikinės oktavos. Policininkas, rodos, nė nesirengė perjungti šviesoforo, ir jis nuolat švietė raudonai arba žaliai – čia jau kaip pažiūrėsi.

– Man rodos, tiems žmonėms baigiasi kantrybė, – jau ketindamas sėstis automobilin, tarė Ambrosas.

– Jei ir dabar, gerbiamasis, bandysit važiuoti degant raudonai šviesai, būsit nubaustas!

Ir jis atsainiai tęsė pasakojimą apie savo sumautą gyvenimą. Eduardas Floresas visiškai nejuto atstumo. Jei koks klausimas ar posakis jam atrodydavo itin svarbus, jis taip palenkdavo savo galvą prie Ambroso veido, kad susidurdavo jų nosys.

Jis mat dar nebuvo palaidojęs svajonės vieną gražią dieną užkopti į sceną. Tai kas, kad jam jau trisdešimt penkeri. Jį mat įkvėpęs ne vienas vėlai atsiskleidusio talento pavyzdys. Pianinui, girdi, reikia širdies, o ne rankų brandos. Jis dar pasirodysiąs – ir ne tokioje jau tolimoje ateityje! – Anenmarkto koncertų salėje. Muzikai neabejinga visuomenė išgirsianti jį ten skambinant *Capriccio iškeliaujant mylimiausiam broliui, VBK 992*. Šitą įstabų kūrinį, kurį Bachas kūręs būdamas vos devyniolikos metų, jis mokąsis skambinti jau du dešimtmečius. Po pusvalandį kasdien, o šeštadieniais ištisą valandą. Savaime suprantama, jis skambinąs iš atminties, kebliau esą tik su *Fuga all' imitazione della cornetta di postiglione**. Fraką jis jau seniai turįs, jis ir šiaip muzikuojąs tik su fraku ir...

Čia trūko Ambroso kantrybė, jis čiupo mergytes, įstūmė jas į automobilį, įsėdo pats ir nurūko.

Eduardas Floresas išsitraukė savo bloknotą, aiškia rašysena,

* Fuga, imituojanti paštininko trimitą *(it.)*.

liežuvio galiuką prispaudęs prie viršutinės lūpos, užsirašė automobilio numerį ir baigęs dukart pabraukė žodžius – *Keturiskart pervažiuota sankryža degant raudonai šviesai, tyčia*. Tuomet priėjo ir perjungė šviesoforą.

– Na, ir ką, vaikai, galvoti apie tokį žmogų? – garsiai svarstė Ambrosas, nuo automobilio degiklio užsirūkęs paskutinę pakutyje sužvejotą cigaretę. Ir nelaukdamas grįžtelėjo atgal – mergytės žaidė žaidimą *nutraukti nykštį*.

Jis pasuko užmiestin pro Kotrynos stadioną Kankinių kvartale, kuris šitaip buvo pavadintas todėl, kad čia kone kiekvienam žingsny kitados buvo pralietas brangus krikščionių kraujas. Čia jau baigėsi Mato gatvė. Vis mažiau gyvenamųjų namų, vis dažnesni gamyklų korpusai.

Bauermeisteriui teko stabtelėti, nes kelio dešinėje triūsė asfaltuotojai. Iki pusei išsirengę, įdegę vyrai kuokštėtais antakiais ir dygiais barzdaplaukiais sukosi prie didžiulės neveikiančios asfalto mašinos.

Tais metais Jakobsrote ir jo apylinkėse apskritai buvo daug kas tobulinama, formuojamos terasos, planuojama, lyginama ir asfaltuojama. Kelių tiesimo euforija savo kulminaciją pasiekė aštuntojo dešimtmečio pradžioje. Nutarus, kad trasos nusėdę, žaibo greitumu buvo tiesiama Reintalio autostrada ir keliai galop pasidarė panašūs į milžinišką gruoblėtą skalbimo lentą. Tuomet burmistrui į galvą atėjo idėja: kad magistralė ir toliau šautų tiesi kaip styga, jis nutarė išsprogdinti dalį ramiai dunksančios šventojo Ulricho galvos. Beje, dėl šito sprendimo miestas trumpam išgarsėjo visame pasaulyje. Specialioji architektūros periodika kalvos suniokojimą pavadino didžiausiąja 1971 metų pasaulio statybų nuodėme. Įvykis įaudrino šalies bei užsienio spaudą, o burmistras kiekviename interviu kartojo, kad tik išjudinus kalvą buvę įmanoma atrasti ir dienos šviesos iškelti neįkainojamus bronzos amžiaus įnagius.

Ši istorija visiškai neketina vėl leistis pasakoti apie Ekremą Ilmazą, tai yra apie tą patį turką, kuris prieš virtinę metų vos nenumirė iš bado Maienfeldo areštinėje. Tai tik paprasčiausias gyvenimiškas atsitiktinumas, paties gyvenimo keistenybė.

– Kiek dar visa tai *truks*? – riktelėjo Ambrosas vienam juodaplaukiui svetimšaliui, stoiškai rūkančiam greta pilnų asfalto dervos karučių.

– Aš?

– Taip, jūs? Ar ilgai reikės stovėti?

– Klausti šefas. Aš stumti karučiai.

– Gal pavaišintumėte cigarete?

– Tu pirmas, kuris man sakyti *jūs*.

– Ugnies?

– Darbas šūdas, šefas šūdas. Namai gerai.

– Iš kur jūs?

– Turkas.

– O iš kurios ten vietovės?

– Kapadocija. Kaimas ant kalnas.

– Kodėl palikot savo namus?

– Vyriausybė šūdas. Aš statyti namai ant kalnas. Bet kalnas užgiūti namai. Sunkus gyvenimas. Badauti. Beveik.

– Buvot politiškai persekiojamas?

– Politika ne. Badauti čia, sušiktas Šveicarija. Ilga, ilga istorija.

Jam už nugaros stovėjęs vyras mostelėjo žalsvai švytinčiu skydeliu.

– Na, atrodo, kelias jau laisvas. Tai iki. Ir dėkui už cigaretę.

Ambrosas įjungė pavarą ir nudardėjo per skaldą, o asfaltuotojas Ekremas Ilmazas čiupo savo karučius.

Kai jie privažiavo Reino pylimą ir išlipo iš mašinos, buvo jau atvėsę. Fenas jau suvisai nurimo ir pilki debesys tarsi monumentalios ledo lytys plaukė tolyn virš Gulinčio popiežiaus.

– Ei, tuojau ims lyti! – sušuko Ambrosas.

Bet mergytėms jis jau buvo tuščia vieta, o gal nė tiek. Nes sužaliavusiu, nuo potvynių saugančiu pylimu jiedvi jau leidosi į upės slėnį, kur skurdžią žolę rupšnojo avių banda. Jos šūkavo, kvatojo matydamos, kaip sprunka nuo jų persigandusios avys, jos ėmė vaikytis viena kitą ir pačios atrodė nelyginant du maži ėriukai. Gausybės avių mekenimas kilo į lietaus pritvinkusią padangę, lydimas sodraus aukštos įtampos laidų gaudimo. Toji linija su aukštais stulpais ir plačiai išsiskėtusiais skersiniais milžino žingsniais Churfirsteno kryptimi keliavo per slėnį.

Bauermeisteris, neretai pats tik didelis vaikas, lengvai užsikrečiantis dūkimu ir siautuliu, šūkavo, mojuodamas rankomis ritosi nuo pylimo, pasileido prie mergaičių, nustvėręs Esterą sviedė ją į viršų, tada, pasiviję Maudę, svaidė į orą ir ją, vertėsi kūlio pats.

– Ką gali oreigis?! – jis užriko taip garsiai, kad net užsikosėjo.

– Vaikščioti padangėmis! Padangėmis!!! – šokinėdama krykštė Estera. – Pagauk mane, pagauk mane!

Aplink Ambrosą šmirinėjo jos rusva pažo galvutė. Jis leido Esterai kiek atsiplėšti, tada riaumodamas kaip liūtas ėmė vytis. Jie vis tolo, darėsi mažesni, kol galop pavirto nykštukais. Balsai nutyko. Tik monotoniškai gaudė laidai. Ir kartkartėmis girdėjosi erzinantis bliovimas.

O Maudė liko stovėti. Ilgai žvelgė jiems iš paskos, norėjo vytis. Bet neįstengė. Plačiai statydamas kojas, prisiartino smalsus ėriukas; nusisukęs vėl ėmė rupšnoti žolę.

Maudė įsispoksojo į tuštumą. Virpėjo stambios, minkštos jos lūpos, trūkčiojo akių obuoliai, ribuliavo žali kaip jūra vyzdžiai. Vėjas taršė jos šviesrudžius, mentes siekiančius plaukus.

Tik šit visai netikėtai tas beveik nekalbantis vaikas ūmai prabilo. Ir taip greitai, kad šitokį kalbos tempą būtų buvę sunku išlaikyti netgi įgudusiam kalbos virtuozui.

– ...verkėmamairgarsiairypavoojispuošėsipuošėsiirpuošėsinuorytoikivakaropuošėsimielaponialapemesjuknorimebūtidraugaispasakėsparnusplačiaiišskleidęsgaigaliukasmesturėjomečiaparduotuvęlatūrasaprengiavyruskąjūsčiaveikiatekadangiašnesiruošiumokėtiašbentpagelbėsiujumskokiejūspašėlęknygiaijūslabaitiesmukasponebauermeisteritasmanovaikistaipilgaimiegajisilsisipriešsvaigiąkarjerąda-di-da-di-da-di-da-diiitenmuzikaineabejingavisuomenėklausysismanęs-capriccioiškeliaujantmylimiausiambroliuivbk992sušiktasšveicarijakitojepusėje...

Kol Maudė šitaip kraupiai šnekėjo, jai pasirodė, kad plokščia pieva išsigaubė, o paskui įdubo. Tuo pat metu dangus atrodė iškilas. Į jos akiratį tarsi gigantiškos sniego baltumo iltys įsirėžė kairėje ir dešinėje stūksantys kalnai. Virš horizonto švilpė debesys, o jis čia sutemdavo, čia vėl nusigiedrydavo. Danguje pražysdavo įvairiaspalviai šviesos pluoštai, pradingdavo ir vėlei sušvisdavo. Tuomet nematomos rankos pasijuto pakylėta, paguldyta ant šono ir per nykštį plevenanti virš pilkos putojančios Reino pievos. Vos per plauką žemiau, ir jos veidas būtų buvęs sudraskytas į skutus.

– Maude! Maude! Leiskis pas mus! – švokštė Ambrosas, nes šėlimas iš jo, užkietėjusio rūkaliaus, atėmė paskutines jėgas.

– Aš negaliu greičiau, tėti!

– Betgi tu visai neini!

– Kaipgi, aš einu! Tėti! Tėti! Aš negaliu greičiau bėgti!

– Tau tik reikia pasinaudoti savo kojomis! – kvatojosi Bauermeisteris.

– Aš juk lekiu! – apimta nevilties šaukė Maudė ir sulenkusi ranką užsidengė veidą.

Tada Ambrosas sunerimo, jo žvilgsnis užaštrėjo, ir jis pasileido prie mergaitės.

– Maude, kas nutiko?

Jis pakėlė virpantį jos kūnelį nuo žemės, pabučiavo ją į kaktą ir savo karšta tvaksinčia plaštaka prilaikė jos galvutę. Pabučiavęs Maudę ir į lūpas, persigando pajutęs jos seilių skonį. Atrodė, tarsi jis būtų gurkštelėjęs jūros vandens.

– Viskas gerai, vaikuti. Viskas gerai. Tėtis su tavimi.
– Ambrosai, žiūrėk! – tik dabar atstraksėjusi sušuko Estera. – Ėriukas! Jis negyvas.

Žmogelio su Džono Lenono akiniais viduje viskas sustingo. Jis nebeįstengė suvokti, kas čia darosi. Tebegirdėjo vien gaudimą. Monotonišką, duslų aukštosios įtampos laidų gaudimą stulpuose. Debesys pagaliau prapliupo.

Gruodžio trečiąją Ambrosas Bauermeisteris turėjo išeiti. Kito pasirinkimo jis neturėjo. Amrei ir Margo susimokė prieš jį. Grasino jam net policija. Jis visai nenorėjo, kad būtų iki to prieita. Egmontas Nigas, bičiulis ir Maudės krikštatėvis, parūpino jam – tiesa, ne be apgaulės – savaitę truksiančią *jubiliejinę išvyką* į Ispaniją – jomis *Tat* apdovanodavo tokius savo skaitytojus, kurie laikraštį prenumeravo keturiasdešimt penkerius metus.

Jis viską paliko. Drabužius, knygas, plokšteles, rankinį laikrodį – viską. Pasiėmė tik senuosius raginiais rėmeliais akinius, kuriuos aptiko rausdamasis po sekreterą ir ieškodamas kelionės paso bei kitų dokumentų.

Ambrosas Bauermeisteris, kurio tikslas buvo niekad neimti į rankas pinigų, Raudonąją vilą apleido ankstų rytą, dar nė neprašvitus. Išėjo tarsi vagis. Jis nenorėjo matyti Maudės, o Amrei – jo, ką ir kalbėti apie Margo. Tačiau kai pravėrė didžiuosius kalto metalo vartus, prie jo atskubėjo apsitūlojusi moteris – su pirštinėmis, pastatyta apykakle, bebro kailio kepure ir tamsiais akiniais. Jis iškart pažino Inesą. Ji apkabino Ambrosą ir

pravirko. O šis, kad ir sunkiai tramdydamas ašaras, pasakė, jog visur kur reikią įžvelgti ir gerąją pusę. Dabar, girdi, pagaliau išsipildysianti didžioji jo studentiška svajonė – jis vykstąs į Madridą, kur galų gale pamatys Rodžerio van der Veideno *Nuėmimo nuo kryžiaus* originalą.

Žemė įšąla iki devyniolikos laipsnių. Žmonių akys pasidaro kaip lapių, o šaltis didina speiguotą jų esybę. Kalėdos praėjo, vitrinų lėlės pasipuošusios puotos kostiumais ir smokingais, o palangės nubarstytos konfeti. Dviejų mėnulių aikštėje tamsiai mėlynais kombinezonais vilkintys vyrai nuo pakylų nukabinėja kalėdines girliandas. Temsta labai anksti, jau ketvirtą popiet įsižiebia miesto žiburiai.

Iki pat aštuntojo dešimtmečio pabaigos žiemos vidurnakčiai Jakobsroto gatvelėse priklausė vien katėms. Naktį čia neužklysdavo nė vienas žmogus. Bet kai atėjo mada vakarieniauti ne namie, gatvėse žmonės ėmė šmirinėti ir sutemus.

Iš kažkur grįždama kvatojasi mergina ir jos juokas šildo namų sienas. Arba kalendami dantimis bučiuojasi du įsimylėjėliai. Tai jau pažanga ir naujosios dekados ženklai.

Žmonės eina iš namų. Eina vakarieniauti pas italus, pas graikus, pas kinus. Jau keli mėnesiai Pilypo gatvėje uoliai sukasi indas. Bet jis čia šovė prošal. Reintalio žmogus prie naujovių pratinasi pamaži. Tam indui gerai patarta – reikia išnaudoti priežodžiu virtusią savo kantrybę, žinoma, su sąlyga, kad tą patį padarys ir bankas.

Taip griuvo šimtametė nuostata. Svetur reintalietis niekad nevakarieniaudavo. Jo mentalitetui tai buvo lygiai taip pat svetima kaip, pavyzdžiui, akimirksniu su kuo nors susidraugauti arba spontaniškai ką nors apkabinti.

Kai susitinkant ir atsisveikinant pakštelėjimas į žandą pasidaro *en vogue** – jau tuomet žiūrėta priekin – jis ima slėgti. Reintalietis iškaista kaip aguonžiedis ir po ištvertos švelnybės slapčia primena, kad, *tiesą sakant*, toksai seilėjimasis esąs kvailystė.

Ne, valgant žiūrėti visiškai svetimiems žmonėms į dantis ir dar klausytis užstalės paistalų vyresniajai kartai atrodė kančia. *Ausis turi kiekvienas šapelis*, tvirtina viena Jakobsroto patarlių. Jaunimas pakantesnis. Ypač tie iš Vienos ar Insbruko parvažiavę studentai, kurie pagaliau užbaigę studijas vėl sukasi lizdelius gimtinėje.

Vieną tokį sibirietišką vakarą *Gallo Nero* restoranas tviska šviesomis ir pilnas lankytojų. Išsitęsusi kaip valgyklos salė, ši siciliečiui Otelui Gueriui priklausanti užeiga tiesiog traška per siūles. Gueris apskritai buvo pirmasis užsienietis, atidaręs restoraną Jakobsrote. Štai kas galėtų anam Pilypo gatvėje vargstančiam indui papasakoti ištisą romaną apie tai, kiek išmonės ir gudrumo iš pradžių prisireikė jį išlaikyti. Dvejus metus šitaip.

Gueris yra neapsakomai linksmos prigimties žmogus. Nedidukas, bet stambus kaip bulius, toks su smailiu pilvuku. Sicilijos piemuo su juodais it smala, amžinai sulipusiais trumpais plaukais ir tarsi peiliu įrėžtomis raukšlėmis kaktoje. Tikra priešingybė tam, be kurio Guerio neįmanoma įsivaizduoti – savo ilgaplaukiam bobteiliui su uodegos bige, kuriam per tuos plaukus net akių nematyti. Bipas visuomet ten, kur Gueris – mielas sutvėrimas, neatskiriama užeigos inventoriaus dalis.

Net esant didžiausiai kamšačiai jiedu suranda vietelę įsispraudusiam vidun svečiui. O jeigu jau visai nieko neįmanoma padaryt ir žmogui tenka laukti, kol atsiras laisva kėdė, šūktelėjęs *Madonna!*, italas pats atveda tokį prie baro, kur visas pelnas eina namams. Beje, tai ir yra Guerio sėkmės receptas.

* Madingas (*pranc.*).

Ilgus metus tyrinėjęs reintalietį, jis suprato, kad su juo reikia suartėti. Kad jį dera paguosti apėmus manieringam bejėgiškumui ir dovanoti kokį mažmožį, nors jis visiškai nebūtų to nusipelnęs. Aperityvas pateikiamas restorano sąskaita, o svečiui juk ar ne tas pat, kad į prašmatnius markinių vynų butelius supilstytas fuzelis ar maišalas. Nesibaigiantys meilikavimai atbukina skonio receptorius.

Esama dar vienos priežasties, dėl kurios šis restoranas taip smagiai ūžia. Gueris, beje, jos nežino, netgi nenujaučia. Tai tiesiog vaiduokliškas interjero kičas.

Ši orgija prasideda jau įeinant. Durys apipintos nežmoniškai šventiška, iš dirbtinių eglišakių ir tekstilės gaminių sumeistruota girlianda, apkabinėta angeliukais, Kalėdų žvaigždėmis, meškiukais, plastikiniais varvekliais ir mažyčiais dovanų paketėliais. Gueriui vis dar Kalėdos, o girlianda kabos iki Marijos procesijos su žibintais, taigi iki vasario antrosios. Tik tuomet šiam kataniečiui baigiasi *palaimintasis* metas. Vos tik svečias įžengia ir uždaro duris, akimoju atsiduria vasaroje. Jį pasitinka žydinčių saulėgrąžų vėriniai iš medžiagos su švelniausiais dirbtiniais žiedlapiais, kairėje ir dešinėje siūbuoja jų girliandos. Svečiui mirkčioja nišoje pastatytos Lurdo Madonos kryžiaus spinduliai – *sveiki atvykę!* Lubomis mirguliuodamos laksto šviesų grandinės, visai kaip sudėtingiausiame kosminio valdymo centre Kanaveralo kyšulyje. Sienos nukabinėtos line įspaustais saulėtekiais bei saulėlydžiais, ten kabo ir vaiko portretas – *Berniukas mortyros vežime* – kupinas švelniausios poezijos ir harmoningos ramybės. Iki krūtinės sienos apkaltos faneruotomis konsolėmis, ne, tikrai, čia pakanka vietos viskam, kas tik džiugina Guerio širdį.

Štai mažytės žalvarinės žardinjerės su dirbtinėmis geranijomis, keturių dalių serija – smagūs slidininkai su mėlynomis kepuraitėmis ant slidžių, Venecijos gondolos, lėkštės su Džeimso Deno, Džiuzepės Verdžio, popiežiaus Jono Pauliaus II ir I atvaizdais (Gueris yra Pauliaus I nunuodijimo versijos šalininkas). Kur tik pažvelgsi, niekučiai, papuošaliukai. Bet štai ir šios

orgijos viršūnė – tarp virtuvės ir svečių menės švytuojantys saliūno varteliai.

Toliau – tikrosios Guerio tėvynės kampelis – sieninė šeimos galerija kairėje, šalia įėjimo. Galybė nuotraukų medį imituojančiuose plastmasės rėmeliuose. Guerio broliai, seserys, sūnėnai, pusseserės, tetos ir visi kiti jam reikšmingi veidai. Pačiame viduryje, prašmatniuose sidabro rėmuose kabo Džoja, jo *mamma*. Fotografuota saulėlydžio fone. Rožinis veidas, taškuota berankovė prijuostė, iš kurios tarsi dešros verčiasi rankos. Dešinioji liemenėlės petneša nusmukusi.

Tai Džoja davė jam galią ištverti Reintalio žiemą. Savo saulėlydžio šypsena ji šildo sūnaus sielą rūsčioje Austrijoje.

Šiandien stalai sustumti į ilgą sudėtingą eilę. Kažkurios firmos šventė pačiame įkarštyje. Glotniai nusiskutę vyrai su atsmauktomis ant kaktų popierinėmis nosimis šurmuliuoja ir kelia taures į raudonomis bei žaliomis blizgančios folijos skrybėlaitėmis pasipuošusių moterų sveikatą. Čia sėdi vėduoklę pusmėnuliu bandanti paversti Karmen, tik jai nesiseka. Dar rūmų freilina ir Džani Džoplin. Šiandien Užgavėnės.

Restorano durys atsilapoja ir vidun suguža būrelis jaunyvų pažiūrėti žmonių – atrodo, viena šeimyna. Loja Bipas. Gueris skuba jų pasitikti ir pakiliai sveikinasi.

– *Buona sera*, senjora Mangold!

Jis tūpteli ir nulydi svečius prie stalo pasienyje po įrėminta savo gentimi. Ant stalo pastatyta lenčiukė su klaida žodyje *rezervota* ir patiestomis medžiaginėmis servetėlėmis. Čia Gueris apdairus: žmonėms, kurie mėgsta gerai pavalgyti, jis duoda nurodymą padėti medžiagines. Picų ir makaronų mėgėjams pakanka Dogro markės popierinių. Vietos *Gallo Nero* rezervuojamos retai. Iki šiol čia dar niekas neliko už durų. Tačiau Margo neketina lūkuriuoti ir užsisako stalą prieš dvi dienas. Gueriui tai daro milžinišką įspūdį, todėl ir tas tūpsnis. Suvokti jis šito neįstengia.

Raulis, nedidukas padavėjas, vos pavelka damų kailinius. Už stalo sėdasi Margo, Amrei ir Inesa. Ir vaikai – Maudė bei Estera. Kaip peržiem pasikeitusi pusdevintų metukų Estera! Teisybė, ji dar vis tiek vaikas. Tačiau gestai, mimika ir akučių blėstelėjimai liudija, kad jau šį tą nusituokia. Ji darosi *femina*. Lengvabūdė ir koketuojanti. Tuo tarpu Maudė tokia, kokia yra. Jokių pastebimų ženklų apie pastangas tapti moterimi. Vis dar tokia pat mažakalbė. Glosto susivėlusią Bipo pasmakrę.

Amrei surišusi Maudei plaukus. Lygiai taip, kaip pati rišdavos juos vaikystėje į kuodą. Bauermeisteriui išėjus, nieko nelaukusi ji susigrąžino motinos mergautinę pavardę. Ji ir Maudė dabar vadinasi Latūr, mokykloje mergaitei tai kelia šiek tiek nepatogumų. Tėvai dar neišsiskyrę, juridiškai pavardė neteisėta, bet Amrei nieko nenori girdėti. Per daug įtūžio, o liūdesio metas dar neatėjęs.

Prie stalo su atskleista odine kortele atskubėjęs Haraldas niurna, kad vietos stovėjimo aikštelėse vis mažėja, o automobilių vis gausėja. Gueris vėl jau čia, padeda jam nusivilkti striukę. Haraldas neprieštarauja. Bet prieš sėdantis jį suima piktumas. Jis persisveria per stalą ir stumteli Džojos fotografiją. Dabar ši kybo jau kreivai. Rausvas, pieniško pūkeliu aptrauktas Haraldo veidas atsigręžia į Guerį ir šypso. Tuomet Haraldas atsisėda ir trina sustirusias rankas. Apstulbusio siciliečio rudos kaip stirnos akys staiga pasidaro vaikiškos. Maudė tai mato, jai truputėlį skaudu. Gueris suima save į rankas ir pataiso *mamma*, kad ši kabėtų tiesiai.

Kas gi tasai Haraldas, kuris, visur pristatomas Inesos įbroliu, lig šiol lyg šešėlis velkasi per šią istoriją?

Jis, kaip ir Inesa, priklauso Rombachų tekstilės fabrikantų dinastijai, kuri, žlugus Latūrams, Jakobsrote iškilo į pirmąją vietą. Kadangi giminė nebesitiki susilaukti vyriškos lyties įpėdinių, Rombachų verslą kada nors užvaldys jis, Inesos įbrolis. Tačiau Haraldas studijuoja ne pramonės ekonomiką, o teologiją. Buvo susidėjęs su Insbruko jėzuitais, bet netrukus nuo

jų atsižegnojo. Dykūnas, važinėjantis baltu 1955 metų *Ford Thunderbird* ir gyvenantis įtėvio viloje, Elraine Nr. 4. Religiniais klausimais su šiuo ištįsusiu, gerai atrodančiu ir pažiūrėti simpatingu vyriškiu jo draugai vengia diskutuoti. Nes, vos pradėjus, jos šviespilkės į migdolus panašios akys staiga ima fanatiškai spindėti. Haraldas paslaptingas žmogus. Slaptas jo tikslas – išlikti skaisčiam visą gyvenimą. Ir jis kaži ko ieško. Kažko, ko kadaise neteko gyvenimo keliuose. Jis ieško savo širdies plakimo.

Amrei pakelia akis nuo valgiaraščio. Išsirinko *tortellini in brodo** ir mažą porciją graikiškų salotų. Ji nėra išalkusi. Apveda akimis restoraną, žvilgsniui kliudžius krosnį, susiduria su picų kepėjų vyzdžiais, ir iš šių matyti, kad moteris yra geidžiama. Bet gal tuos vaikius vilioja Inesa? Jos žvilgsnis nuslysta Užgavėnių stalu ir susitinka su Leo akimis, kurios iškart virsta Džani Džoplin žvilgsniu.

Taip, čia tas pats Leo, priesaiką sulaužęs mokesčių patarėjas ir vedutų tapytojas. Tėvo kortų bičiulis, kurį Margo išgrūdo iš namų už tą istoriją su lankstinuku. Pamenat: *Atjaučiame Jus ir sveikiname Jūsų liūdesį*. Šitiek vandens nutekėjo. Amrei spusteli Margo ranką ir parodo Leo. Žvilgsniu atsakiusi – aš-tai-jau-pa-ste-bė-jau – Margo toliau sklaido valgiaraštį.

Norom nenorom Amrei dar kartą žvilgteli į Egmontą Nigą, sėdintį už stalo kiek žemėliau. Jai stačiai į galvą netelpa. Juk jis Maudės krikštatėvis. Argi galima būti tokiam bekompromisiam?

Nigas sėdi prie savo nuolatinio stalo, iš kur labai patogu stebėti visą restoraną. Gueris diskretiškai pastatęs jam kėdę be ranktūrių. Trigubai sutvirtintą jos sėdynės ir kojų konstrukciją jis dar suvaržė geležiniais kampais, nes kartą vos jau neatsitiko nelaimė – prisėdus šiam lašinių kalnui, kėdė trakštelėjo kaip degtukas.

* Koldūnai su sultiniu (*it.*).

Dabar ponas kritikas šliurpia austres, nors per tuos metus drebutienos jų geldelėse nė kiek nepadaugėjo. Šliurpia jas, atmindamas Ambrosą Bauermeisterį (jo Nigui išties stinga) ir ramiai skaito savo paties prirašytą *Tat* skiltį. Nigas tiesiog negali atsistebėti savo proto aštrumu. Dar kartą permeta akimis skiltį ir ši pasirodo jam dar puikesnė. Kolegoms iš redakcijos jis mielai pasakojasi, kad kai sėdąs prie rašomosios mašinėlės, tai ne jis pats rašąs, bet jo pirštus, galima sakyti, vedžiojanti kažkokia jėga. Jie gali ramutėliausiai patikėti – juos *vedžiojąs Dievas*. Kolegos už jo nugaros ima tuomet krizenti, bet ne todėl, kad būtų bedieviai, o tik regėdami virtos dešros storumo Nigo pirštus.

Ir jam tie metai praslinko ne be kančios. Iš esmės būdamas gyvenimui aistringas žmogus, jautrus, geranoriškas ir linkęs tikėti pasaulio gėriu, ilgainiui jis mažiau ėmė pasitikėti žmonėmis. Kultūros dalykais besidomintiems skaitytojams – tokių juk visai nedaug – ėmė kristi į akį, kad nuskurdo jo straipsnių, skilčių bei vernisažų aprašymų kalba, kad jis ėmė darytis neteisingas, o kartais net skaudžiai žeisti. Jo siela tapo užnuodyta ir pritvinkusi pūlių. Dėl to pradėjo rastis netikri draugai ir baikštūs priešai. Ir šia galia jis mėgaujasi nelyginant liliputinės valstybės kunigaikštukas. O iš tikrųjų, pats sau nedrįsdamas prisipažinti, kenčia nuo vienišybės. Iš redakcijos parėjęs į savo mažytį butuką Simono gatvėje ir klausydamasis Karolos King atliekamos *You've Got a Friend**, jis nebeįstengia pravirkti. Neįstengia ir užmigti. Vilkėdamas vienais trumparankoviais marškinėliais, gulasi ant Oksfordo žalumo dirbtine oda aptrauktos sofos ir onanizuojasi, svajodamas pagaliau išsikrauti su moterimi. Dabar jam keturiasdešimt treji.

Latūrų ir Rombachų stalą aptarnauja pats Gueris. Pradžioje tik sriubos ir mažytės salotų porcijos. Jis šnairuoja į išlankstomas medžiagines servetėles ir šypsodamas išspaudžia – *Buon appetito!*

* Tu turi draugą (*angl.*).

Maudės rankos drėgnos nuo prakaito, prakaitu blizga ir jos kakta. Inesa, Margo ir Amrei juokiasi, tai ji dar suvokia. Haraldas valgo, ir tai ji suvokia. Jos žvilgsnis ledėja pažvelgus į salotinę. Trupintas avies sūris virsta aisbergais, kuriuos ji matė televizijos filme apie ruonius. O pomidoro griežinėlis – saule. Krapai, petražolės ir mėtos – šakų raizginiais ir medžių kamienais. Svogūno skridinys – Mėnuliu. Iš jos rankos išslysta šakutė. Jinai ją tučtuojau nutveria ir mėšlungiškai iš visų jėgų sugniaužia. Kad Maudei kažkas darosi, pastebi tik Estera. Jai ūmai sušvinta ana rudens popietė prie Reino.

Kitame *Gallo Nero* gale, kur nuolat dvelkia orą gaivinančiomis pisuarų kaladėlėmis, prie tualeto durų prietėmy sėdi du vyrai. Prie stalo, kur dėl suprantamų priežasčių niekas nenori sėstis, tačiau tai pati diskretiškiausia vietelė visame restorane. Vienas, su panašia į kriaušę nosimi ir didžiulėmis plaštakomis, vulgariai nesilaikydamas atstumo, savo srėbtuvę kiša prie kokių dvidešimties metų jaunuolio veido, kuris savo vešlius juodus plaukus susirišęs į arklio uodegą. Kriaušianosis čia stačiai bado savo kriauše neskustą jaunuolio fizionomiją, čia atsitraukia, kad ir vėl prisiartintų. Birte byra skaičių virtinės, nuolat girdėti santrumpa *VBK**. Policininkas Eduardas Floresas, nevykėlis Bacho atlikėjas, susirado naują auką. Jis, pramintas VBK, aistringai stengiasi pakerėti juodaplaukį. O tasai įsispoksojęs į moterį tamsiai mėlynu megztiniu – į Amrei. Sustingęs žvilgsnis, išsprogusios akys ir slyvos didumo Adomo obuolys liudija pernelyg aktyvią skydliaukės veiklą. VBK tą jaunikaitį vadina vardu.

– Prakeiktas mordentas** tarp ketvirtojo ir penktojo piršto, Bože. Kankinuosi kaip pamišęs. Neišeina. Tie suknisti išraitymai. Bet vienądien aš vis tiek sugrosiu *Capriccio VBK 992*. Užkopsiu į sceną

* VBK – Visi Bacho kūriniai (*vert. past.*).

** Greitas garso perėjimas į viršutinę arba apatinę sekundą ir sugrįžimas atgal (*vert. past.*).

ir tarsiu: „Šį vakarą turiu garbės jums atlikti *Capriccio iškeliaujant mylimiausiam broliui...* Ei tu, ar girdi, ką sakau?

Bože negirdi. Jis ryte ryja Amrei, nors iš tikrųjų visiškai neryja.

Prieš šiuodu ponus sėdintis vyras pačiame jėgų žydėjime žūtbūt stengiasi pavalgydinti savo mažvaikį. Prikiša lėkštę ir vaikutis pirštukais tapnoja *risotto casareccio**. Vyriškis nenorom juokiasi ir drėgnai kosti. Vaiką išgąsdina spindintis jo dantų auksas, ir mažylis ima bliauti. Konstantinas Iziumovas sodinasi jį ant kelių ir švelniai guodžia. Jakobsroto vaikinas paliko buvusį *Pravdos* sporto žurnalistą ir dabartinį *Tat* Rytų apžvalgininką. Pernelyg skirtingos pasirodė rusiška ir reintalietiška sielos. Tas mažvaikis – vienos Iziumovo draugės sūnus.

Iziumovas krūpteli, tarsi jam ant peties kas būtų uždėjęs ranką. Bet jokios rankos nėra. Ir keista: jo žvilgsnis intuityviai nukrypsta į rudakuodę mergytę, kuri sunėrusi rankas už galvos, tiesi it žvakė, sustingusi sėdi kažkur tolimame žemutinės salės gale. Iziumovas staiga prisimena 1970 metų gegužės penkioliktą dieną Maskvoje nusižudžiusią savo seserį. Tiesiog keista: kai atsidūrė čia, apie Sonią niekad nepagalvodavo.

– Prašau sėstis kaip žmogus ir valgyt salotas! – graso Amrei.
– Vaikas baltas kaip lavonas, – susirūpina Margo.
– Ko gi ją taip pila prakaitas? – klausia Inesa.

Tuomet ši mergytė su šviesrudžiu kuodu, plačia burna ir strazdanų nusėtu veiduku paleidžia sunertas už galvos rankas, atsigręžia į Amrei, suima savo motinos galvą taip, kaip dar niekad nebuvo jos suėmusi, prispaudžia prie savęs ir suklinka. Nuo motinos skruostų jos rankos nuslysta ant Inesos. Virpčioja lėkštės su sriuba ir salotomis. Maudės rankos lekia prie Inesos krūtų. Sėdintys šalia nuščiūva. Persigandusi Inesa bloškia Maudės rankas šalin. Inesa išvysta jos jūros žalumo akis ir jai užgniaužia kvapą. Tai ne Maudės akys.

* Ryžiai su sūriu (*it.*).

Dabar Maudė užgriūva Margo. Susitrenkia jų veidai. Margo ima gaudyti orą, stengiasi išsisukti, sugriebusi bando nuraminti vaiką. Maudė tačiau išsprūsta, puola prie Haraldo, įsivelia į jo plaukus, pirštais kabinasi į jo ausis, lūpomis įsisiurbia į šiurkščias jo lūpas. Tokio bučinio Haraldas dar niekad nėra patyręs. Net motina jo taip nebučiuodavo.

Ūmai prapliumpa lyti. Maudė tai junta. Ji mato tai. Monetos didumo lašai tyška į salotlapius. Juos sugeria staltiesė ir servetėlės.

Haraldas bando nutverti Maudę už kuodo, bet ši vikriai it žaltys sukalioja galvutę, lankstosi, kvatoja Haraldui į veidą ir sprunka šalin.

Meilė greitesnė.

Tarsi angelas ji stabteli prie užgavėninių draugijos, priešais Džani Džoplin. Išskėtusi šaltus pirštus, Maudė paliečia pavytusią jos apatinę lūpą. Ir mergaitės pirštuose tariamoji Džoplin pajunta perkūniškai tvaksintį pulsą. Džoplin junta, kaip tasai perkūnas nusirita jos lūpomis. Ir Džoplin pašoka – po batikos debesėliu papuoštais viskozės marškinėliais lapsi liemenėlės neprilaikomos krūtys, nukrenta perukas.

Kaip lyja! Uii kaip lyja. Lietus paįstrižai plaka į glotniai nuskustus vyrų skruostus ir atšokinėja nuo žandų. Gausiai teška į picas, ištęžindamas jas. Plaka baltas sienų granules ir plūsta jomis žemyn. Amrei šaukia dukrą vardu. Dar kartą. Ir dar. Šaukia ir šaukia.

Meilė kurčia, ji nieko negirdi.

Dabar. Į glėbį. Viską aplink – į glėbį! Apglėbti žmogų ir suvokti jį savo begaliniu serafišku pavidalu. Nieko jame svetimo. Nieko nepažįstamo. Būti su juo. Gyventi kartu. Mylėti.

– Maude, liaukis! Atsikvošėk! MAUDE!!!

Glėbyje jau spurda rūmų freilina. Maža rankelė sugrūsta į jos burną iki pat gomurio. Dar neapsipratusi su siaubu, freilina, rodos, tuoj ims ir apsivems.

Jos plaštaka skverbiasi po juodu it antracitas Leo švarku, nuslysta juosmeniu, lenda į pažastis. Tarsi aistringa meilužė įsisiurbia į jo kaklą. Šis gindamasis alkūnėmis nubloškia ją žemėn. Aštuonerių metų mergytę.

Kęsdama skausmą, ji šliaužia grindimis. Apkabindama kėdžių ir žmonių kojas. Bipas. Šuns seilės susimaišo su žmogaus seilėmis.

Stojasi, kuodas išdrikęs, styro kuokštais. Žandukai subraižyti, plaukai nuo kaktos iki viršugalvio šlapi. Vos girdimas alsavimas. Atsistoja ir vėl. Žalias pūkuotas megztinukas ties petimi perplėštas, džinsai išpurvinti. Pirmyn.

– Duok man ranką, Maude! Viskas gerai! Duok ranką! Stok, stok!

Pirmyn! Klupdama, skersai išilgai restoraną. Plojasi į liekną, baltais marškiniais aptemptą Raulio juosmenį. Netekęs pusiausvyros, Raulis nusiplikina ranką *minestrone**. Abu pargriūva, mergaitės galva atsiduria ant jo lyties. Kraujuojantys skruostai prie to minkšto daikto glaudžiasi tarsi prie kitados turėto žaislo, medžiaginio šuniuko Štano.

O lietus jau plūsta aukštyn ir viskas garuoja. Vandens srautai virsta Reinu, sienos kažkur nuplaukia. Reinas garuoja ir teka atgal. Sugūra debesų kalnai ir milijardais žvaigždžių nusėtas dangus virš *Gallo Nero* nušvilpia šiauriop.

Tylu. Tvyro baimė. Baimė nudegina visus. Baimės liepsna suryja visa, kas buvo išmokta. Kalbą. Mąstymą.

Meilė neišdegina nieko.

Ir štai. Mažylio klyksmas aukštoje kėdutėje šalia Iziumovo. Amrei rėkia.

– Paleiskit mane! Čia *mano* mergaitė! Duok man ranką,

* Sriuba, sultinys (*it.*).

Maude! Ar girdi, ką sakau, mažyte? Duok ranką. Duok ją man. Viskas bus gerai, vaikuti! Duok man ranką. Ranką duok. Maude. NESILIESKITE ŠITO VAIKO!!! Imk mano ranką. Nebijok. Aš tavo mamytė. Štai ranka. Imk ranką. Maude. Aš su tavimi. Niekas tavęs nenuskriaus. Na, imk mano ranką. Tuojau pat! Imk! MAUDE! AR GIRDI, KĄ SAKAU?! IMK MANO RANKĄ!!! MANO RANKĄ!!!

Apglėbti, apkabinti. Be galo, be krašto. Vėl ant kojų, vėl einant per kūnus. Vyrų rankos. Jaunuolių ausys. Moterų lūpos. Merginų kaklai. Vaikų galvos. Nuolatiniai ir begaliniai prisilietimai. Bandymai glėbio išvengti, bandymai apsikabinti. Atstumta, nublokšta, šūksmais vejama šalin. Jos pačios veidukas nuterliotas galybės svetimų lūpdažių. Raudoniu išteptas veidukas. Delnai, dvelkią pigiu muilu ir kvepalais. Visur prakaitas ir seilės. Visur seilės ir visur kur prakaitas.

Ir išaušta rytmetis. O dangus gelsta ir mėlsta. Ir viršum Marijos ramybės išauga milžiniška apskritimo išpjova ir apvalus skliautas švyti akinančiai balta šviesa. Ta balta šviesa užplūsta Gulintį popiežių, o kalnų keteros ima judėti. Senutis su trišake tiara nubunda. Griežtasis vyras tarsi praskiria sunertas rankas, o iki begalybės nusitęsusi plokščia jo krūtinė ima kilotis.

Ir Maudė apglėbia Iziumovą ir įsiveržia į jo glėbį. Ir Iziumovas, vienintelis iš visų, ištveria šį apkabinimą. Deda rankas ant sulipusių plaukų, glosto karščiuojantį vaiką ir rusiškai sako jam: *Angele, tai nuostabu*. Ir mergaitė neištvėrusi pasiduoda. Tačiau Iziumovas nepabūgsta, leidžia vykti tam, kas jau vyksta, ir minkšta savo ranka glosto kietus Maudės petukus. Kol ima ir vėl užsikosti. Ilgas, drėgnas kosulys.

Tarsi salsvų, kvaišinančių smilkalų apsvaigintas, restoranas sutrinka. Lyg niekas neįstengtų pakrutinti nei rankų, nei kojų. Šitaip kurį laiką visi ir sėdi sustingę, kol dvasia vėlek sugrįžta į kūnus ir žmonės prisimena gebą judėti. Keliami nukritę daiktai, pašluostoma, kur buvo palieta. Palyginamos staltiesės. Susitvar-

komi drabužiai ir šukuosenos. Kelios moterys ima droviai kikenti. Pernelyg aiškiai pradedama kuždėtis.

Raulis, tikras širdies žmogus, imasi Amrei. Margo glausto garsiai pravirkusią Esterą. Personalas vėl imasi įprasto darbo, juk jis visuomet pasirengęs aptarnauti bejėgius svečius.

O Maudė vis dar Iziumovo glėbyje. Kažkuris picos kepėjas skuba su dubeniu vandens ir šluoste. Inesa ima nusikamavusią Maudę ant rankų ir neša prie Latūrų-Rombachų stalo.

– Ar kviesti, ar reikia daktaro? – klausia Raulis Haraldą.

Haraldas gūžteli. Jo veidas baltas it kreida. Juokiasi be garso.

– Einam iš čia! – kūkčioja Amrei.

Jie keliasi ir skubiai išeina. Gueris atneša kailinius, nenori imti arbatpinigių ir išreiškia viltį, kad nieko baisaus mergaitei nenutiko. Jau eidama Margo nugirsta kažką spėliojant apie epilepsiją. Gueris už Latūrų ir Rombachų nugarų užveria duris. Rauliui šauna mintis, kaip prablaškyti publiką. Pasigirsta muzika. Kažkoks dainininkas prarūkytu balsu traukia *Pietų Ameriką*.

Ieškodama vėduoklės, Karmen iš Užgavėnių šutvės užčiuopia kažką šilto ir minkšto. Ima klykti taip spigiai, kad salė akimirksniu vėl nuščiūva.

Gueris nesileidžia paguodžiamas ir staugia visa gerkle. Maldaudamas kartoja: *Bipai*, *Bipai*, bet bobteilis jau nusibaigęs. Gueris vartalioja jį, krutina, rodo saviškiams. Netekties skausmą reiškia čia niekam nesuprantama italų kalba. Gueris bučiuoja Bipo letenas, pabučiuoja ir į snukį.

Netikėtai pajunta Jonijos jūros vandenų skonį. Pajunta sūrų Katanijos uosto orą. Tarsi mato: sėdi jie visi dvylika Didįjį šeštadienį savo mažutėje, žaliomis plytelėmis išklotoje virtuvėje ir Džoja darinėja vaikams *baccalà*.

Ar galįs tikėtis, kad jam bus *parduoti* stalo įrankiai bei indai, kuriais naudojosi toji ponia tamsiai mėlynu megztiniu, tos epileptikės mergaitės motina?

Netikėdamas savo ausimis, Raulis spokso į vyrą su arklio uodega ir kiaurai smelkiančiu žvilgsniu. Šis dar kartą pakartoja prašymą.

Jis, kaip sakyta, – suprantama, visiškai diskretiškai – norįs už pinigus įsigyti tos jaunos moters naudotus indus. Sriubos lėkštę, salotinę, įnagius, stiklą ir servetėlę.

Raulis dvejoja. Galbūt čia kažkas iš tikrųjų rezga pinkleș? Bet Božė žvelgia į jį jaučio akimis ir šypsosi. Tada greitai eina prie jau tuščio stalo ir plonais savo pirštais akimoju susiženia viską, ką lietė Amrei. Sugobia visa tai į medžiaginę servetėlę ir palaimingai šypteli, aptikęs ant jos raudoną lūpdažio pėdsaką. Tiesiog ant stalo palieka banknotą ir sugrįžta į apytamsį kampą, kur dvelkia pisuarų kaladėlėmis. Božė stengiasi įveikti veidan plūstelėjusį virto vėžio raudonį. Labai karštai ima teirautis nustebusį VBK, ką reiškia tasai mordentas.

Saulė pasisuko į Šiaurę. Ten, kur pagal šimtmečių stebėjimus yra ekliptika ir dangaus ekvatorius, įėjo į savo pirmąją ekvinokciją. Diena pasidarė lygi nakčiai.

Pavasaris.

Ūmai išsisklaidė ilgas savaites Reino slėnyje glūdėjęs rūkas. Stebuklingai išnyko, nelyginant cukraus vata nustebusio vaiko burnoje. Dangus pasidarė panašus į dužų, turkio žydrumo stiklą, kuriame aukštybėse lakstantys aeroplanai raižo kondensuotas juostas. Oras buvo tarsi šilkas, nors iš visų pusių nuo Marijos ramybės į Reintalį pūtė įnirtingas ledinis vėjas. Lyguma rudavo kaip rudenį ir vis dar buvo sustingusi į gruodą.

Tuomet, perlipęs Šveicarijos kalnus, į Reintalį atėjo pavasaris ir perdien pernakt ėmė bučiuoti slėnį. Nes tiesiog iš po nakties išmindytose pievose pasirodė šventojo Petro raktelių lopiniai, krūmus užliejo velykinis geltonis, o švelni triskiaučių žibuoklių mėlynė be perstogės glostinėjo pamiškes. Naktį Jakobsroto gatvės jau nebeapledėdavo. Nuo asfalto ir grindinių nudžiūvo kovo drėgmė.

Paslaptingas įvykis *Gallo Nero* sukėlė Amrei tokį nerimą, kad jinai išmynė taką nuo psichiatro pas gydytoją ir nuo gydytojo pas psichiatrą. Netgi nugabeno Maudę ištirti į universitetinę kliniką Insbruke, kur neurologai neįstengė nustatyti nė menkiausių cerebralinio priepuolio požymių. Nei *Grand mal*, nei

Petit mal, netgi nekalčiausio galimo Džeksono priepuolio sindromo, kuris galėtų reikšti lokalinį tam tikros smegenų srities dirginimą. Nei auglio, nei smegenų kraujo apytakos sutrikimo, nei įgimtos ydos. Kiek tik įstengė prisiminti Amrei ir Margo, nuomario atvejų Latūrų giminėje niekad nepasitaikė.

Tada Amrei per Inesą užklausė savo prašapusį sutuoktinį – skyrybos vis dar nebuvo įformintos – nes Inesa Rombach susirašinėjo su Ambrosu Bauermeisteriu. Iš Manheimo Ambrosas savo draugei pasiuntė telegramą, kad tokie dalykai nežinomi ir jo giminei. Viskas. Ir jei aplinkybės nebūtų tokios rimtos, visai pamatuotai kiltų klausimas, kokiu būdu Bauermeisteris apmokėjo telegramos tekstą.

Ne, epilepsija Maudė nesirgo. Tačiau Insbruke Amrei dėl viso pikto susižinojo, ko reikėtų griebtis. Iš pradžių ji Maudę visur sekiojo su pagalve rankose, kad spėtų ją pakišti, jei vaikas ūmai plotųsi ant grindų. Ji pati slapčia treniravosi ištraukti liežuvį žaibiškai ir taip, kad jis nebelįstų atgal. Tai dėl uždusimo pavojaus. Kelis mėnesius nesiskyrė su plastilino gniutulu – nervingai gniaužydavo jį rankose vildamasi – jeigu prisireiktų – įsprausti jį dukrai tarp dantų, kad ši nenusikąstų liežuvio. Maudei buvo uždrausta plaukioti, o kasdienį jai skirtą skysčių racioną pati Amrei matuodavo decilitrais.

Ją ėmė baimė. Nemigo naktis trunkanti baimė dėl Maudės. Iš Esteros ji ištraukdavo net pačius nereikšmingiausius įvykius, nutikusius mokykloje ir baleto studijoje. Bet pastarajai nebuvo daug ką pasakoti. Net jeigu būtų nutikę kas nors nepaprasta, Estera vis tiek nebūtų pranešusi – iš gryno užsispyrimo. Amrei jai rodėsi tikras nervų pjūklas.

Kai galop pati Amrei įsitikino, kad jos dukrelei išties niekas negresia, jos motiniškasis instinktas atlėgo ir pasidarė toks kaip ir visų. Maudei vėl buvo leidžiama miegoti erdviame senelės bute, kur ji vienui viena galėjo naudotis net trimis kambariais. Vienas jų buvo tas pats tarnų kambarys, kuriame ji buvo pradėta. Tik šito ji nežinojo.

Jai patiko apleistų, ištuštėjusių kambarių kvapas ir tos patalpos jai visiškai neatrodė per erdvios. Ištisas valandas jos mintys susikaupdavo monumentaliose, papilkšvėjusiose užuolaidose.

Jos prisiminimuose iškildavo anų paveikslų figūros, šviesa ir gamtovaizdžiai, iš kurių beliko tik dar nenublukusių apmušalų stačiakampiai. Nes paveikslai vis tebenyko ir tamsesnių vietų ar sienų daugėjo. Kai balti, nariuoti tarsi voro kokio nors menų pirklio pirštai vėl nusikabindavo dar vieną austrų miniatiūros meistro tapybos darbą, ji išgyvendavo drauge su Margo. Todėl stengėsi įsidėti į galvą tai, kas dar buvo išlikę – iki menkiausios smulkmenėlės. Žalsvus miško atspalvius už *Amūro ir Psichės*. Baltą, rožėmis vainikuotą jautį *Europos pagrobime* su jo išpūstomis šnervėmis, bukomis akimis ir gašliai iškištu liežuviu. Atmintinai išmokusi kurį nors paveikslą, ji striukai pranešdavo Margo, jog ji vėl jį atpirkusi.

Be galo mėgo būti vienui viena. Net ir vasaros pradžios naktimis, baladojantis perkūnui arba tyloje kartkartėm atsidūstant ar trakštelint sijoms bei luboms. Ilgainiui ji įsipratino kiekvieną naktį praleisti vis kitame iš tų trijų kambarių. Visiems jiems ji buvo suteiktusi vardus: *Mėnesienos kambarys, Vargšų nusidėjėlių kambarys* – kadangi šis teturėjo vieną langą, kurio betgi nepasiekdavo nuo milžiniškos sidabro pievos plūstanti šviesa – ir *Oreigių salė*, kažkada senojo Latūro kontora, vėliau – senelio biliardinė, nors biliardo stalas ten niekad nestovėjo. Aukštalubė, imperinio stiliaus patalpa žiemą buvo bemaž nekūrenama, o pietinėje jos sienoje švietė trys didžiuliai neoromantinės arkos formos langai. Šį kambarį ji mėgo labiausiai. Ypač pavasarį. Juk iš jo galėjo išvysti už parko plytinčią pievą, kurios geltonas žydintis kilimas tarsi begalinė simfonija skambėdama leidosi šlaitu žemyn. Persmelkta šviesių akordų baltai ir rausvai žydinčiose vyšniose bei obelyse.

Savo patalynę ji išmoko susikrauti žaibiškai, mat kartais jai būdavo tiesiog sunku apsispręsti, kuris kambarys šiuo metu geriausiai dera jos nuotaikai.

Kartą *Oreigių salėje*, vos prisistūmus prie didžiulio lyg bažnyčios lango mėlynu damastu aptrauktą sudedamąją kėdę, jos ausys tapo vieno šiurpaus atsitikimo liudininkėmis.

Švietė priešvelykinis mėnulis, ir nors nuo savo kėdės ji jo nematė, lauke buvo taip šviesu, kad prie lango būtum galėjęs skaityti. Viršum pievos nuskardėjo klyksmas, jį nulydėjo kito sutvėrimo šauksmai. Iš karto Maudė pagalvojo, jog tai klykauja dėl savo valdų besiniaujančios katės – panašiais atvejais jų balsai visuomet spaudžia ir drasko širdį. Tačiau netrukus susivokė, kad vienas gyvūnų veikiausiai būsiąs didžiulis paukštis, o kitas gal ir katė, bet galbūt ir kiaunė ar kažkas panašaus. O iš to, kaip ten buvo švokščiama ir draskomasi, ji tučtuojau suprato, kad netoliese vyksta žūtbūtinė kova. Ji pasilipo ant palangės, galop apčiuopė ir jau parūdijusią lango rankeną, atvėrė vieną lango pusę, įsmeigė akis į žemai plytinčią pievą, bet nieko neįstengė ten įžvelgti. Maudė įsiklausė.

Ir keista: paukščio riksmas darėsi vis graudesnis, bet lygiai taip pat gailiai knirkė ir katė ar kas ten. Vyko žūtbūtinė kova. Nugalėtojo čia nebuvo, bet nebuvo ir sprunkančio šalin. Tik du pralaimėtojai. Štai kelioms akimirkoms viskas nutilo, paskui iš kančios kupinų gerklių su nauja jėga ėmė veržtis klaikūs garsai.

Du gyvūnai mirtinai galabijo vienas kitą. Ir tasai žudymas tęsėsi be paliovos. Vėl akimirksnio tyla, bet jau ne stengiantis sukaupti jėgas, o tik siekiant nenudvėsti anksčiau už priešininką. Nes garsai vis silpo, darėsi menkesni, o abu sutvėrimai kentė, matyt, neapsakomus skausmus.

Nors biliardinėje Maudė įžiebė visas šviesas, nors užsilipusi ant palangės nenustodama pliauškino delnukais, o galop net šūktelėjo – *liaukitės, liaukitės!* – mirties ji betgi neįstengė nuvyti. Rodės, kad tiems padarams jau pristigo kvapo, tačiau jų širdys tebeplakė. Negarsus, tarsi pats save smaugiantis kniaukimas. Sukrečiantis, vis labiau kimstantis virkavimas. Ir tada jau – kapų tyla. Paskui dar kartą pasigirdo gal minutę trukusi dejonė, ir viskas.

Margo, jau su naktiniais marškiniais ir palaidais plaukais, neišgąsdinusi apglėbė ant palangės stovinčią mergaitę, ir tąnakt Maudė miegojo drauge su ja, jos kambaryje.

Pirmą kartą Maudė pradėjo šiek tiek nutuokti apie gamtoje slypintį skausmą, o gal kai ką ir apie tokį pat skausmą, tvyrantį tarp žmonių. Suvokė nesutaikomumą, suvokė, kad gyvenimas baigiasi mirtimi, ir dar daugiau: suprato, kad mirtis nėra negyvas kūnas, koks prieš dvejus metus atrodė senelis, po audros Reinu plaukiantis patrešęs stuobrys ar patižusiame asfalte sustingęs ežiukas. Ji įsitikino, kad mirtis egzistuoja ir tarp gyvųjų. Nors taip ir nebūtų dar sugebėjusi pasakyti.

Ji, panūdusi apkabinti visus, visą Jakobsroto pasaulį, patyrė, kad iš tikrųjų apkabinami leidosi vos keli žmonės. Tos dviejų pralaimėtojų nakties ji jau niekad nebepamiršo. Ir tai truko kone ištisus metus, kol ji *Oreigių salėje* vakarais prisistumdavo sudedamąją kėdę prie lango.

1981 metų vasario mėnesį pradėjo dirbti ir Amrei. Maloniai ir diskretiškai Inesa parūpino jai vietą naujojoje Rombachų *boutique* parduotuvėje. Mažytė plonų moteriškų baltinių krautuvėlė Malchuso gatvėje. Hauptplaco kampas, tuojau už Rotušės. Ten ji nesivaržydama galėjo daryti ką tinkama. Ir ne tik su prekių apyvarta – ji ir pati darbe galėjo pasirodyti kada panorėjusi. Jai talkino miela, nepaprastai palanki jai pardavėja, kuriai – Amrei šito nežinojo – Inesa buvo prisakiusi leisti pasijusti Amrei taip, tarsi ji vis dar būtų išdidi Latūr.

Trisdešimt ketvirtuosius pradėjusiai Amrei darbas teikė tikro džiaugsmo. Jei tik kuri pirkėja imdavo ko nuogąstauti, jos nerimu užsikrėsdavo ir Amrei. Ji imdavosi begal rimtai patarinėti. O jei kokia itin neišvaizdi pirkėja panūsdavo įsigyti *cat* arba *body* seriją nebijodama pasirodyti nei beskonė, nei juokinga, Amrei energingais žodžiais ir mostais atšnekėdavo tokią nuo pirkinio. Jeigu negelbėdavo ir tai, lašinių ringėmis aptekusioms ponioms ji tiesiog į akis išdroždavo įžeidžią tiesą. Kad tokia

pirkėja kaip kulka iššaudavo iš parduotuvės ir jau niekad čionai nebeužsukdavo, Amrei atrodydavo mažesnė blogybė.

Ji buvo sąžiningas žmogus. Moterys Latūrų giminėje visuomet buvo tiesmukos. Kaip įmanydamos jos stengėsi nesileisti į niekam tikusius kompromisus. Ir kiekviena savaip kentėjo dėl savo partnerio trūkumų. Amrei labiau nei Margo, nes Margo sutramdė vienatvę ir išmoko mylėti. Tačiau pirmaisiais metais ir Amrei nesileido į jokias neapgalvotas aferas, nors jei tik Haraldas būtų parodęs bent menkiausių pastangų, nesipriešindama būtų puolusi į jo glėbį. Bet dvejoklė širdis jai sakė, kad šitaip jos vienatvė būtų tik atidėta.

Ji jau nebūtų galėjusi pasikliauti kokiu nors vyru. Jos širdis priklausė Ambrosui. Su metais vis augo ilgesys. Šito ji pati nesuprato, ir Margo patarė jai ne grįžčioti į praėjusias šventes, o nieko nelaukiant patikėti angelu, kurį turi kiekvienas žmogus, ir neieškoti prasiblaškymo kokioje nors istorijėlėje. Ilgesys pamažu išblės. Tuomet jis ir išblės, žvelgdama lediniu žvilgsniu, šiltai ištarė tada Margo.

Tačiau tikroji Amrei įsidarbinimo priežastis vis dėlto buvo pinigų stygius. Nes iš Raudonosios vilos į svetimas rankas keliavo vienas geras daiktas po kito. Baldai, kilimai, fajansinės amforos ir vazos, 1741 metų Meiseno porcelianas su kinų tapyba (vien jis Latūrų moterims bent metus leido pagyventi be rūpesčių), o galop iškeliavo netgi taip saugoti Vienos laikų jugendo stiliaus kalėdinės eglutės papuošalai. Tačiau gautos lėšos iššvaistytos ar panaudotos namų remontui nebuvo. Ne, tie pinigai keliavo kitur. Amrei tai žinojo ir palaikė motiną.

Nors Latūrų firmos byla jau seniai buvo padėta į šalį ir teisiniu požiūriu niekas už ją neatsakė, kaip ir už įnašus, kuriems netgi įsigaliojo senatis, Margo vis tiek nerado ramybės. Širdies gilumoje ji brandino sumanymą išmokėti pinigus su procentais netgi menkiausiam kreditoriui. Utopinis planas, nes bendra suma, kurią ji, ilgas savaites triūsusi, priskaičiavo, per penkiolika metų

buvo tapusi astronominė. Nepaisant to, Margo pardavinėjo toliau. Pirmučiausia ji galvojo apie mažutėlius, apie tuos tiekėjus ir firmas, kurie Latūrams žlugus bankrotą patyrė ir patys. Kol savininkus dar buvo įmanoma surasti, ten ji ir lankydavosi. Jai pasirodžius, jų žvilgsniai nepatikliai užaštrėdavo, akys prisimerkdavo, jie tiesiog netekdavo žado. Kiti, priešingai, pinigų atsisakydavo, nes apimti neapykantos jie buvo užėmę butus, ir mintis, kad iš tokio buto dabar tektų išsikraustyti, jiems būtų tapusi kankinančia laisve. Verčiau jau gyventi susispaudus.

Neprieinamoji Margo. Senstanti dama, kurios gyvenimo principas buvo savitvarda. *Pripažįstu, tačiau tyliu.* Tokia buvo jos nuostata. Ji tylėjo, kai jos argumentus pro ausis leido Dytrichas, kliovęsis savo bičiuliais kortuotojais. Ji tylėjo, išvydusi namuose atsiradusį Ambrosą, tylėjo ir pamačiusi iškaitusią Amrei. Tylėjo ir Miulerio kvepalų parduotuvėje, kur bandydavo paaiškinti paprasčiausią tiesą, kad kvepalus vartoja moteris, o ne kvepalai moterį. Būtent tasai tylėjimas ir kėlė jos autoritetą, kurio ji visai nesiekė. Iš jos vidaus sklindantį taurumą pajusdavo net svetimas žmogus, net praeiviai, ir visi instinktyviai kaip bugšti stirna laikydavosi su ja reikiamo atstumo. Tik labai nedaug kas nutuokė, iš kur tasai kilnumas randasi – ogi iš besąlygiškai išgyventos vienišybės. Margo buvo meistrė atsisveikinti.

Naktimis ji būdraudavo. Ją kamavo nemiga. Lūpų kampučius nusvarino nesveikas skrandis. Vis dar aukštaūgė – kūnas artėjo prie šešių dešimčių – ji palikdavo keturiasdešimtmetės įspūdį. Pranašumas, kurį prigimtis suteikė ne tik jai, bet ir Amrei – ši, būdama devyniolikos, kino kasininkei vis dar būdavo priversta rodyti pažymėjimą, nes atrodė kaip paauglė.

Atrodė jaunyvai, betgi jautėsi vyresnė nei iš tikrųjų. Jos plaukai visuomet buvo kaštoniniai, su kirpčiukais ant kaktos, trumpi ir glotnūs, visad suversti atgal ir suveržti aksomo juostele. Akys buvo Amrei akys – jūros tamsumo, burna – raiški. Nosį buvo paveldėjusi iš senojo Latūro – taigi kablianosė, tačiau nosis nedarkė jos veido, veikiau turtino jį. Šiaip jau pasižymėjo liesumu,

o rankos buvo kaulėtos ir visuomet šaltos. Tėviškę jai atstojo vilą supantis parkas. Ypač mėgo terasomis kylančią jo dalį šiaurinėje namų pusėje. Vynuogyno, puoselėjamo labiau kaip puošmenos, papėdėje ji veisė rožes. Pietinė parko pusė atrodė užleista. Nežinia, dėl kokių priežasčių, bet tenai ji jau niekad neidavo. Užtat Maudė su Estera ten buvo įsirengusios savo *sisters corner**, būstinę dygliais ir vijokliais apaugusiuose brūzgynuose, iš kurių vasarą jos išlįsdavo susibraižiusios ir sukandžiotos erkių.

Nenorėdama ką įžeisti, Margo vengdavo draugijos. Nors kalbėdavo nedaug, ji nebuvo baili. Šykštūs jos žodžiai smigdavo į pačią širdį. Jai būdavo labai apmaudu, kai kiti jos atvirumą painiodavo su noru įskaudinti. Todėl ji niekur neidavo, nebent su šeima. O ir su ja tik retai.

Tomis būdravimo ir nemigos naktimis ji skaitydavo Štifterį**. Dar mokydamasi *Sacré-Coeur* internate prie Rydenburgo, įsikūrusiame ant aukšto Bodeno ežero kranto, ji privalėjo skaityti Štifterį ir nekentė jo.

Štifteris jai anuomet atrodė nuobodybės sinonimas. Slaptažodis *štifteriškas* vienu metu jų mokykloje aidėte aidėdavo per klases. *Kokia štifteriška diena! Ei tu, štifteriška nevykėle! Eime, jaučiuos tiesiog štifteriškai.* Po Dytricho mirties į jos rankas pakliuvo persisukęs, oda įrištas tomas su aukso įrantomis – *Margieji akmenėliai*, ir kai ji perskaitė *pratarmę*, ūmai pravirko, ji vėl *galėjo* verkti.

Margo būtų galėjusi atmintinai cituoti ilgiausias tos knygos pastraipas. Vos ištarus pirmąjį sakinį – *Kartą man buvo prikišta: girdi, aš vaizduojąs tik menkus dalykus, o mano kūrinių veikėjai visuomet būna tik paprasti žmogeliai* – aplink ją suskambėdavo muzika. Kai ji prieidavo vietą: *...kaip kiekvienas žmogus yra kitam brangenybė*, jai tekdavo stabtelėti, nes imdavo drebėti bal-

* Sesučių kampelis (*angl.*).

** Adalbertas Štifteris (1805–1868) – žymus austrų prozininkas ir pedagogas (*vert. past.*).

sas. Kūčių dienos priešpietę ji viena susiruošdavo į Marijos ramybę ir skaitydavo ten *Kalnų kristalą*, nesvarbu, ar lydavo, ar snigdavo, ar šaldavo, ar siausdavo fenas. Ji, išmokusi mylėti ir nekęsti, vertinanti katalikiškąją tradiciją, tą vakarą saitydavo ne *Luko pasažus*, bet epizodus apie paslaptingą, efemerišką šviesulių pasirodymą žvaigždėtą naktį, ištikusį du suglumusius vaikus – Saną ir Konradą. Maudei šią istoriją ji skaitydavo dažniau nei kitados Amrei ir sakydavo, kad ši tarsi visiškai nesensacinga istorija Šventąją naktį paverčia kur kas didingesne nei realusis Evangelijos aprašymas. Teoriškai Maudė neįstengė suvokti to, ką ji sakydavo. Tačiau vaiko akelės žibėdavo, nes jas įdegdavo karštas Margo balsas. O Margo savo ruožtu visuomet stengdavosi su anūke kalbėtis kaip su suaugusiu žmogumi. Visur – jai triūsiant darže, o mergaitei padedant, sėdint prie masyvaus rašomojo stalo ir tvarkant pageltusią advokatūros ir teismo korespondenciją, o Maudei tupint šalia ir ruošiant savo namų darbus, prispirtai laidyti ir drauge su Maude lankstant lino staltieses – Margo nugrimzdavo į filosofijas.

– Gyvenimo pabaigoje mums iškyla vienui vienintelis klausimas: „Ar buvai ištikimas pats sau?“

Ne, ši begalinės savitvardos ir rūstoka pažiūrėti moteris neapkartino sau gyvenimo, neapkartino jo ir jos liga. Ji žinojo, kad kuo giliau siekia mintys, tuo didesnis darosi ilgesys. Kieno ilgesys? Šis klausimas Margo Mangold nekamavo. Ilgesys buvo čia ir to pakako.

Tačiau žmogui reikia žaislo. Greito, margo, nuolat naujo. Reikia išsiblaškymo. Kurį laiką jis padeda įveikti begalybės šaltį. Nes supratęs, kad gyvenimas artinasi prie pabaigos – su tuo žaislu išties galybė vargo! – žmogus išgyvena begalybę. Tad kartkartėmis jam būtina atsipūsti, pasijusti lengvabūdžiam.

Todėl ir naujas pavasaris. 1982-ųjų metų pavasaris.

Visi turimi ratai, ratukai ir rateliai buvo išvaryti iš rūsių ir garažų, nušluostyti, nublizginti, sutepti alyva. Dviračiai, ratukinės pačiūžos, vaikiški vežimėliai ir triračiai. Pusė miesto sekmadieniais mėgavosi judėdami begalybėn besitęsiančiu Reino pylimu. Kas galėjo, traukė pasivaikščioti. Kas turėjo dviratį, važinėjosi.

Kol dviratininkai mynė pedalus, miesto valdybos žinioje esanti kriminalinė policija jautriai ėmė rūpintis pačiais dviračiais. *Miesto pasiuntinyje* buvo paskelbta štai kas:

Kasdien Austrijoje pavagiami 75 dviračiai. Jeigu šitaip nutiktų daugiadienių lenktynių aplink Austriją metu, jos kaipmat sužlugtų. Reintalyje praėjusiais metais buvo pavogti 1292 dviračiai. Todėl:

IR TU SUSIMĄSTYK APIE SAVO DVIRAČIO SAUGUMĄ!

Net trumpam palikdami dviratį be priežiūros, jo rėmą bei priekinį ir užpakalinį ratus prirakinkite plieniniu kabeliu, trosu arba tvirta grandine prie kokio nors gerai įtvirtinto daikto. Tik ne prie hidranto ar kokio kito stacionaraus įrenginio, tarnaujančio visuo-

menės saugumui. Dviračio prirakinimas prie hidranto yra baustinas.

Jeigu jūsų dviratis naujas, netaupykite pirkdami spyną, juk dviratis kainavo nemažus pinigus! Spyną pirkite tik geros kokybės – menkavertė spyna ne kliūtis vagims! Nepalikite jokių įrankių prie dviračio rėmo esančiame dėkle. Pasinaudojęs jais, vagis gali išmontuoti ir pavogti jūsų dviratį. Tačiau įrankių komplektą, lopą su klijais ir pompą jūsų dviratis privalo turėti visada. Nesant čia išvardytų dalykų, jums gresia bauda.

Savo dviračio numerį jūs galite užregistruoti laikraščių TAT arba WAHRE TAT redakcijose. Prieš porą metų šie abu laikraščiai pradėjo akciją GALAS DVIRAČIŲ VAGYSTĖMS, tad surastas dviratis be jokių komplikacijų nedelsiant grąžinamas savininkui.

Jei laikysitės šių taisyklių, niekas nedrums malonaus jūsų pasivažinėjimo.

Šlovė dviračiui!

Saulėtas oras įkvėpė ne tik dviratininkus, bet ir Jakobsroto dviračių vagis. Devintojo dešimtmečio pradžioje važinėti dviračiu iš tikrųjų visur pasidarė madinga. Net tūkstančiai į Reintalio autostrados statybą prigužėjusių turkų važinėjo dviračiais. Kiek kreivuliuodami, tai teisybė, užtat jų sūnūs jau dumdavo, kiek išgali, neretai net vairą iš rankų paleidę.

Jie norėjo būti *cool*. Šis žodis irgi atėjo į apyvartą. *Cool*. Turkų jaunuomenė. Naujoji karta, augusi plonasienėse Šv. Jokūbo barakų dėžėse. Tie juodaplaukiai, rudaakiai it moka vaikai, jau be menkiausios klaidelės tauškiantys Reintalio tarme, kuriuos tėvai auklėjo islamo dvasia, o per Kurbano šventę pjaudavo ėriukus. Tie vaikiščiai, kurių privengė Jakobsroto mergiūkštės. Todėl turkiukai buvo net ėmę dėtis italais. *Rizikoje*, pirmojoje iš tvarto pertvarkytoje miesto diskotekoje, kur dar prieš metus vykdavo veislinių galvijų aukcionai, jie vilkėdavo iki pilvo atsegiotus marškinius ir baltus džinsus, nes manė, kad tai imponuoja. Bet jų italų kalbos nepakako net užsimokėti už džiną su

toniku, ką jau kalbėti apie kvietimą naktį palakstyti išsinuomotu kabrioletu.

Nes tokie nutrūktgalviai kabrioletų vairuotojai, dar gerai nė neatšilus, jau nenuilsdami davėsi Mato gatve aukštyn žemyn, kad kitąryt stebėtųsi nežinia kodėl užkimusiais balsais. Raudonas it pomidoras 58-ųjų laidos *Corvette Chevrolet* kelias savaites įžūliai būdavo pastatomas prie pat Grau kavinės. Paskui staiga pradingo. Bankas, piktai džiūgavo kai kas, tam purkšliui jau suradęs kitą stovėjimo vietą, o ir jo vairuotojui taip pat. Edvino Pupų Karties, matyt, aktoriaus, Universaliose studijose atlikusio milijono dolerių vertą vaidmenį, Grau kavinėje nuotolaik niekas daugiau nematė.

Pirmieji saulės spinduliukai kvaitino iki sąmonės netekimo. Be proto buvo skolinamasi, tuokiamasi ir bylinėjamasi. Gegužės orai drąsino ir žiemą pirmąją ejakuliaciją patyrusius berniukus. Dabar jie ratukinėmis pačiūžomis vėžino Brunetę iš 5c, Didkrūtę iš 6f ar Dailutę iš 7b klasės. Nes tokiam Reintalio vyručiui retai šauna į galvą pasakyti mergaitei, apie kurią prasvajotos bemiegės naktys, kad ji jam patinkanti. Norėdamas atkreipti dėmesį, toksai tik erzina ar kankina ją. Šitaip rodydamas, kad jo širdis liepsnote liepsnoja. Nebyliai palieka nebyliais. Tačiau nieko daugiau ir nenutinka, nes pernelyg jau didi baimė išgirsti tą *tiesą sakant, verčiau ne*.

Kai kavinių bei restoranų lauko aikštelės vėl ima knibždėti staliukus apsėdusios publikos ir *Jeunesse dorée* atkiša saulei savo šaltus, tamsiais akiniais pridengtus veidus, jauna šiuolaikinė moteris jau nebesisegs liemenėlės. To ji išmoko anksčiau – Vienos ir Insbruko pavasariais. Dabar tokia išsikėtoja itališkoje kėdėje ir, nugarai įsitempus, po jos persikų spalvos berankove palaidinuke gražiai atsipalaiduoja krūtys. Mažytis, akinančiai baltų kelnaičių trikampis tarp pusiau suglaustų šlaunų vyrus veikia kaip kelio ženklas, pro kurį jie viliasi įvažiuoti. O jei netikėtai pūstelėjęs brizas dar sustandina krūtų spenelius, vyrai suvis praranda galvą, ypač dėl blondinių. Erotizuojasi viskas. Akys, rankos, lūpos, kalba.

Tą pavasarį baigėsi Maudės vaikystė. Prasidėjo brendimas, tačiau mėnesinėmis ji nesirgo. Nebuvo jų ir vėlesniais mėnesiais, bet tai nekėlė nerimo nei Amrei, nei Margo. Niekis, būna ir šitaip. Esama mergaičių, kurios ima kraujuoti tik sukakusios penkiolika. O Esterai kartą per mėnesį jau nebereikdavo lankyti kūno kultūros pamokų – štai kaip visa tai su pavydu suformulavo Maudė.

Tuo pat metu ėmė dėtis keisti dalykai. Šalia jos iš kaži kur atsirasdavo nepažįstami žmonės ir niekas net nenutuokė, kaip Maudė su jais būtų galėjusi susipažinti. Tiesiog neregėtas, pavojų keliantis jos sielos patiklumas brendimo laikotarpiu vis augo. Ir į plačiai atvertas jos gyvenimo duris ėjo neįžvelgiamos figūros, visų pirma vyrai, rodės, tarsi prie tos mergaitės juos trauktų kažkokia magiška jėga. Nuotykiai, klaidžiojimai ir nesusipratimai – juos sukeldavo menkiausia brendimo periodo priežastis, tačiau tai, kas svarbiausia, taip ir liko nepažinta. Viskas pasikeitė. Maudei atrodė, kad ūmai pakito patys žmonės. Kodėl jie vengia jos, o tuo pat metu ieško jos artumos? Juk ji vis dar tokia pati.

Tie, kurie prisiminė ją iš vaikystės, galvojo priešingai. Šitos kadaise tokios užsisvajojusios ir tykios mergaitės neįmanoma atpažinti, sakė Inesa. Kažkas begal maištingo dedasi Maudės širdyje, diagnozavo jos klasės auklėtojas, pasikvietęs Amrei atviro pokalbio po to, kai per vokiečių kalbos pamokas buvo prieita iki skandalo. Rašinyje *Kaip tu vertini vokiečių kalbos pamokas* jos mergaitė išvadinusi jį bailiu, nes jis, girdi, norįs visiems įtikti ir niekad nedrįstų ir nesugebėtų *skrajoti padebesiais*!

Ėmė blėsti ir, rodos, neišardoma jos draugystė su Estera. Ši kuriam laikui į drauges pasirinko vargšelę Juliją, beje, tą pačią mergytę breigelišku veidu, kuriai Bauermeisteris kitados įteikė nukniauktą porciją ledų. Tiesa, rinktis Juliją į drauges būta dar vienos priežasties – Estera, kurios krūtinė ėmė apvalėti ir kurią nuolat supdavo kitos panašios bičiulės, suprato, kad grožis dar labiau suspindi atsidūręs greta bjaurasties.

Jų *sisters corner*, kur abi nulįsdavo, kai tik atšildavo, dar gyveno klestėjimo metą. Ta Haraldo sukalta lentų būda, į kurią buvo leidžiama įžengti tik *bobšėms*, kaip jos pačios sakydavo.

Tokia mažulytė trobelė vienšlaičiu stogu, nes Haraldas kaip reikiant nemokėjo kloti toliaus. Būda stovėjo ant statramsčių, pagamintų kaipsyk iš tos eglės, kuri kitados užstodavo Ambrosui erdves, strampo. Dar į šalį nustumiamos durelės ir dvi širdies pavidalo žvalgymo angos vietoj langų. Viduje trenkė drėgme, mediena bei popieriais ir šitas tvaikas nepranykdavo net vasarą. Kai užsukdavo jų draugužės, Maudė *sisters corner* iškvėpindavo motinos *L'Air du Temps*.

Iš dažnai keičiamų plakatų ant sienų buvo galima nujausti brėstančių mergaičių galvutėse kylantį nerimą. Arklių epocha čia jau buvo pasibaigusi. Dabar jų favoritais tapo popžvaigždės ir reptilijos. Šalia Dianos Ros į Indonezijos dangų liūdnai žvelgė Komodo varanas.

Keitėsi ir jų kalba. Atsirado dviprasmybių, pasigirdo susimokėliškų gaidelių. Jiedvi visuomet šnekėdavosi slaptąja savo kalba. Kai per istorijos pamoką (abi lankė 2c klasę Teresės gimnazijoje šalia Anenmarkto) mokytojas Dautas kalbėjo apie *žiaurius Reintalio fogtų viešpatavimo laikus*, jiedvi be jokios priežasties taip įsikvatojo, jog Dautas abi paliko po pamokų. Vėliau, kai joms kas nors nesisekdavo – nusiauti guminius aulinukus, spręsti aritmetikos uždavinį, kai jos kur nors suklysdavo ar šiaip ko susierzindavo, abi atsidusdavo: *Ak, tie žiaurieji fogtų laikai!* Nuolatos viena kitai pramanydavo švelnias pravardes. Jos atrodė neperskiriamos, o tomis pavasario dienomis jų draugystė, ko gero, pasiekė didžiausią artumą, koks tik begali būti tarp žmonių. Jos mylėjo viena kitą, o galvoje turėjo pasaulį.

Būdavo dienų, kai jos tarėsi viena be kitos neištversią nė valandėlės. Kai imdavo temti ir *sisters corner* darydavosi nejauku, kai jau artėdavo metas sakyti viena kitai labanakt, joms vos nusigręžus, tuojau nubusdavo ilgesys. Parėjusios namo, nors viena nuo kitos gyveno vos per aštuonis namus, jos puldavo

prie telefono, imdavo viena kitai skambinti, o begaliniai pašnekesiai baigdavosi tuo, kad už pusvalandžio su pižama ir dantų šepetėliu po pažastim Estera jau stovėdavo prie vartų. Suglaudusios veidelius jos miegodavo *Oreigių salėje* ant pernelyg ankštos sudedamosios kėdės ir Maudė glostydavo Esteros alkūnę. Tik tuomet ši imdavo migdytis.

Jos išmoko suprasti viena kitą iš žvilgsnių, todėl žodžiai pasidarė nebereikalingi. Jų žvilgsnių kalba pasiekdavo tokių aukštumų, kad vien akimis – vartydamos akių obuolius, kilodamos antakius ar markstydamos vokus – jos įsigudrindavo perduoti trumpas replikas.

Tarp jų nebuvo neatskleistų nei sielos, nei kūno paslapčių. Prisiekinėdamos meilę iki mirties, jos rašė viena kitai laiškus, kuriuose tikino, kad šiame atominės mirties grasomame amžiuje – tą frazę jos girdėjo kasdien – nesą nieko verto, išskyrus meilę. Jos nutarė tapti meilės karalienėmis. Karalienė Ri ir karalienė Rė. Po tais švelniais vardais jos priglausdavo raudonais ar blyškiais kaip lavanda motinų lūpdažiais nuteptas savo vaikiškas lūpas. Ir vėlei, sulindę į savo *sisters corner*, gulėdavo ant pripučiamų čiužinių ir vaizduodavo, kaip rytą nubunda moteris. Estera vaidindavo užsimiegojusią – prisidengusi galvą alkūne, ji lėtai pramerkdavo vokus ir pratarusi „Brangusis, kurgi mano pienelis su medum?“ vėl juos sumerkdavo.

Savo kūnų pokyčius ir vystymąsi jos stebėjo smalsiai ir begal rimtai. Pamažu ėmus apvalėti krūtinėms, Esterą apniko rūpestis. Mat kairioji krūtis augo menkiau nei dešinioji. Estera verkė, jautėsi esanti nevisavertė. Tada širdies sesuo suimdavo jos galvą, imdavo bučiuoti, glostyti plaukus ir guosti. Jos patikėdavo viena antrai pakitusį kūnų kvapą ir pastebėjo, kad jų balsas pasidarė žemesnis. Jos norėjo būti moterys ir darė viską, kad tik atrodytų vyresnės. Dėjosi esą jau keturiolikmetės. Jei likimas būtų jas išskyręs, jos būtų numirę iš graužaties. Kol vieną mėlyną rugpjūčio vakarą štai kas nutiko.

Tai buvo pirmoji vasara, kai jiedvi nevažiavo ilsėtis prie Li-

gūrijos jūros, kur Rapale Rombachai turėjo nuosavą namą. Ten *į apačią*, kaip buvo sakoma, išvyko Inesa, jos įbrolis Haraldas, Amrei ir kiti draugai, o mergaitės likosi Margo globoje. Abi stačiai mėgavosi netikėta laisve, ypač Estera. Nes Haraldas, kurio religiniai įsitikinimai darėsi vis keistesni, tam tikra prasme jautėsi esąs jos auklėtojas. Jis stengėsi mergaitę įsprausti į miglotą, smilkalų pritvinkusį pasaulį, į pilną dogmų ir demonų kosmosą, kurio ji neįstengė perprasti ir kurio nenuginčijama būtis rodės jai nejauki ir dusinanti. Dabar jausmai sumišo: triumfuodama ir drauge jausdama kaltę, sekmaryčiais ji klausydavosi Šv. Uršulės varpų gaudimo, ištiesdavo savo elfiškas rankas ir apsikabindavo miegančią Maudę, kurios švelnus kvėpavimas nuramindavo Esteros sąžinę. O jau visiškai rami ji būdavo, kai pati Margo Mangold leisdavo vėl nugrimzti į rytmečio miegelį. Nors Haraldas grasiai, kone šantažuodamas, buvo išgavęs jos pažadą drauge su mergaitėmis lankyti pamaldas, Margo tenkinosi tik mišiomis, jai net sapne nebūtų prisisapnavę taip anksti budinti mergytes.

Popietes, kai oras pasidarydavo balkšvas ir standus it raugintas pienas, kurį galima pjauti peiliu, jos leisdavo Senojo Reino pievose, prie ekskavatorių išraustų žvyrduobių Magdalenų miške. Norėdamos pasipuikuoti, jos ten užsivilkdavo dviejų dalių maudymosi kostiumėlius su juodais ir oranžiniais taškais bei paraukimais. Tiesą sakant, iš pradžių kostiumėliai dėvėjo mergaites, o ne mergaitės juos. Estera taip sumaniai sugebėjo užpildyti liemenėlės išsipūtimus, kad vaikiščiai patikėjo jos moteriška krūtine. Taip slinko nuostabios dykinėjimo ir paikysčių kupinos dienos. Tai buvo širdingas laikas, kai savyje atrandamas gebėjimas mylėti ir ilgėtis.

Kaip ir visuomet, tokių intensyviai pajaustų akimirkų neišsakomumo sinonimu tampa muzika. Muzika, kurios skambesys, net praslinkus daugeliui metų, gali atgaivinti patirtos laimės ar skausmo kvapą ir spalvą. Bet galiausiai baigiasi ir tai, muzika ima skambėti kaip tuščias kevalas ir darosi netgi juokinga, nes širdis nebedrįsta jai pritarti.

Upside down, boy, you turn me. Inside up and round and round, and round and round. Tai tarsi buvo tos vasaros šaukinys. Riūdis iš 4c klasės (su savo bendramečiais jos nebendraudavo) turėdavo sukti kasetę ir kasdien šitą šaukinį kartoti. Tą dainą jis skyrė Esterai. Tada visi imdavo šokti. Julija, Vencelis, Giza, vienarankis Stevis, Maudė, Estera ir Riūdis. Jau pražystantys jų kūnai staiga pasidarydavo erotiški, o vaikų judesius savo ruožtu erotizuodavo muzika, kurios vyriška, plyštanti per kraštus elektroboso galia seksualizuodavo mergaičių gestus, o nuo tarytum besiglaustančio Dianos Ros balso berniukų akyse atsirasdavo nekalto geidulio spindesys.

Išsimaudę jie šokdavo ant dviračių ir mindavo į Gustlio ledainę, o paskui dūsaudami jau atsisveikindavo. Maudė važiuodavo prie Judo vartų, kur iš Miulerio parfumerijos pasiimdavo Margo. Estera – į namus: ten laukdavo skambučio iš Rapalo ir pašerdavo žiurkėną Cezarį. O vakarienės visos vėl sėsdavosi kartu Raudonojoje viloje.

– Turiu tau kai ką parodyti, – į indaplovėn lėkštes kraunančios Esteros pakaušį sušnopavo Maudė. Pasistiepusi ant pirštų galų ir atidariusi viršutines indaujos dureles, į savo žalios kaip varlė vasarinės suknutės kišenę kyštelėjo kavos puodelį.

– Tik jau šįkart neužsibūkit! – nepakeldama akių nuo *Tat* nekrologų, nepiktai priminė Margo.

– Garbės žodis! – prisižadėjo Maudė, pakštelėjo senelei į skruostą ir it burtų lazdelei mostelėjus pranyko drauge su Estera.

– Ką veiksi su tuo puodeliu?

– Cit!

Išsprukusios iš namų, jiedvi pasuko į tankiais brūzgynais apžėlusią pietinę sodo dalį už metų metais nebešienaujamos pievos, kur kuokštais driekėsi išdžiūvusios žolės. Saulė jau buvo nusėdusi ant Gulinčio popiežiaus krūtinės, o į jo sunertas rankas panašūs kalnai mirgėjo tarsi tirštas raudonas vynas.

– Tiktai tyliai! – įspėjo Maudė, vos įžengusi į *sisters corner.*
– Kodėl? – ėmė vartyti akis Estera.
– Todėl! – ėmė vartyti akutes ir Maudė.

Tuomet greitai nustūmė dureles į šalį. Trobelėje buvo tamsu, pro abi širdeles nebeįspindo nė pluoštelis šviesos.

– Vargas tau, jei sumanei mane išgąsdinti!
– Cit, paklausyk!

Estera įsiklausė ir išgirdo kažką kvėpuojant. Sunkiai, bet ramiai kvėpuojant.

– Kas čia dabar! – sukliko ji. Tą pačią akimirką plykstelėjo įžiebtas degtukas. Maudė uždegė nešiojamąją lempą.

Ir čia Esterai užėmė kvapą. Jų būdoje – ir dar ant jos čiužinio! – pečius ir galvą atrėmęs į sieną, sėdėjo vyras. Prisimerkus nuo skaudžios šviesos, jo akys virto siaurais plyšiukais. Vyras vilkėjo rudai ir mėlynai languotu švarku, storu megztiniu, iš po kurio matėsi melsvi marškiniai riebaluota apykakle.

Dar nespėjus kaip reikiant persigąsti, Esterą suėmė piktumas. Joks vyriškos lyties padaras niekad neturėjo teisės įžengti į *sisters corner.* Net žiurkėnui Cezariui tai buvo užginta. Tik tada ją jau apėmė baimė. Nes kai jos žvilgsnis dar kartą susidūrė su to vyro akimis, ji pamanė, kad tos akys iššoks tiesiai ant jos, taip siaubingai buvo išsprogusios.

– Tai Božė. Božė, čia Rė, geriausia mano draugė. Mudvi kaip sesės. Eikš, nebijok! Jis be galo mielas. Nebijok.
– Tau visi namie?
– Jis vargšas. Todėl taip ir atrodo. Bet ką jis tau padarys, nieko. Božė, pasakyk Esterai *labas vakaras.*
– Labas vakaras! – jaunikaitis sugriaudėjo taip, tarsi Estera būtų buvusi kurčia.

Vėliau keistos jai pasirodė ir jo šnekos. Čia atrodė prislėgtas, čia imdavo kone šaukti. Pradėjęs ką sakyti, jis prabildavo garsiai, tada jau imdavo kuždėti ir visa tai neturėjo jokio ryšio su tuo, ką sakė. Iš kurgi Estera galėjo žinoti, juolab suvokti, kad šitokia visai neniuansuota kalba visuomet išduoda be galo vienišą žmogų, kuris jau nebeturi kam ištarti žodžio ir negirdi kalbant kitų, pagal kuriuos galėtų priderinti savo balsą.

Galop ji vis dėlto įžengė vidun. Nuolatinis Maudės raminimas bei su smalsumu sumišusi baimė sužadino jai kažką panašaus į norą patirti nuotykį. Be to, tasai vyras gal jau minutę užsispyrusiai laikė pasisveikinti atkištą ranką, kurios ji, irgi tylėdama, nė nemanė paspausti. Kai jis kiek pasidavė priekin ir pabandė jai šypetelėti, atverdamas išgeltusius savo dantis, Estera pamatė, kad jo plaukai surišti į arklio uodegą. Šitai kažkodėl sužadino jos pasitikėjimą. Pati nesuprato kodėl. Uodega, matyt, irgi buvo nepajudinamo noro pasisveikinti ženklas.

– Božė, – švelniai tarė Maudė, nusiavė sandalus, pasilenkė prie jo, įsitaisė siuvėjo kėdėje ir paguldė galvą ant jo peties.

Jakobsroto saulė buvo išblukinusi jos ant pečių krentančius plaukus, oda buvo įdegusi, plačios lūpos apsilaupiusios nuo sausros. Vyriškis nė nekrustelėjo. Ničnieko nedarė. Sėdėjo tik ir tylėjo.

Tuomet Estera prisiminė tai, ką tarėsi seniai pamiršusi. Tik staiga viskas vėl iškilo: spalvos, kvapai ir garsai. Užkvipo lietumi, dangus atrodė pilkas kaip uolos. Sudūzgė aukštosios įtampos elektros laidai. Ir ten buvo ėriukas, iš kurio šnervių be paliovos tekėjo seilės.

– Kas šitas vyras? – pusbalsiu paklausė ji.

– Jis buvo angelas, – atsiliepė Maudė. Pasakė taip, tarsi Esterai jau seniai būtų buvęs metas tai žinoti.

Maudė grįžtelėjo į ją, ir Estera pamatė, kokios svetimos jos akys, suaugusio žmogaus akys. Bent jau toks buvo pirmas įspūdis.

– Ar galima čia rūkyti? – trūkčiojančiu balsu paklausė vyras.

– Klausykit, kodėl jūs taip garsiai su mumis kalbate? – suirzo Estera.

– Esu toks laisvas, – sugriaudėjo jis, aiškiai stengdamasis kalbėti tyliau.

Jis ėmė suktis suktinę. Bet ištraukusi iš jo delnų tabaką Maudė taip įgudusiai susuko jam cigaretę, tarsi jau ne kartą būtų tai dariusi – tikrai, pabaigusi sukti, netgi lyžtelėjo ją per ilgumą. Iš nuostabos Estera net išsižiojo, spoksodama čia į Maudę, čia į atsikišusį to vyriškio Adomo obuolį, nuolat vibruojantį, netgi drebantį.

Netikėtai Maudė ėmė tą vyrą glamonėti. Nuvilko jam švarką, atsegiojo marškinius. Jis nesipriešino, nieko neklausinėjo, netgi nekrustelėjo. Nei stebėjosi, nei jaudinosi. Ji paleido jo plaukus, suleido į juos pirštus, užskleidė juos ant Božė kaktos taip, kad jo veido nebesimatė. Maudė neištvėrusi garsiai nusikvatojo, tada, praskyrusi plaukus tarsi užuolaidą, savo lūpomis prigludo prie jo lūpų. Bučiavo jį, o Esterai ėmė daužytis širdis – jai rodės, kad tasai bučinys tęsiasi jau amžinybę.

Maudės lūpos nuslydo ant Božė krūtinės ir ėmė čiulpti jo spenelį. Jos rankos sulindo į jo pažastis, Božė baigė rūkyti, užspaudė nuorūką į sieną ir vis dar atrodė tebesąs kaži kur kitur. Tuomet Maudė kažką sukuždėjo ir Estera neįstengė suvokti jos žodžių prasmės.

– Tavo burnoje nėra druskos.

Stojo ilga tyla. Maudė nejudėdama gulėjo ant vyriškio krūtinės, tarsi būtų mirtinai nuvargusi, jos vokai buvo sumerkti. Tačiau

lūpos, Estera tai matė, tebekrutėjo. Draugės lūpos ėmė trūkčioti ir drebėti lygiai taip, kaip pirma to vyro Adomas. Ir žodžiai iš Maudės burnos ėmė skrieti tokiu greičiu, kaip Estera dar niekad nebuvo girdėjusi. Tai buvo jos šį rytą ištarti sakiniai. Atkartoti prie žvyrduobių įvykę dialogai. Jos pačios mintys, Julijos ir vienarankio Stevio žodžiai. Viskas pakuždom ir viskas su baugiai stulbinančiu tikslumu.

Tada Esteros smilkiniai ėmė tvinkčioti. Ji nutraukė Maudę nuo vyriškio, ėmė ją purtyti, šaukti į veidą, šitaip veikiausiai tik norėdama numalšinti savo pačios baimę. Bet Maudė vis tiek neatsikvošėjo. Tada išgaravo visa Esteros narsa. Paskutinysis jai įsiminęs šito vaidinimo reginys buvo ant lentinės sienos kabantis ir liūdnai į dangų žvelgiantis Komodo varanas. Ji išlėkė pro duris ir apimta beprotiškos baimės nudūmė tolyn. Prisiprašyta tąnakt pas ją miegoti atėjo Julija, ji atėjo ir kitą naktį.

Esterai išdūmus, *sisters corner* ilgiau nei valandą viešpatavo visiška tyla. Tuomet sugriaudėjo Božė.

– Tai tu čia man?
– ...
– Ir tu jo neplovei?
– Kaip tu ir liepei.

Jis pasistatė Amrei puodelį ant plaštakos, tylom apžiūrėjo jį, bet jo akys žibėjo, tarsi jose atsispindėtų didžiausia pasaulio brangenybė. Tik ūmai jo veidu nuslydo kažkas panašaus į šypseną – šypsulio pėdsakai.

Ligūrijos jūra į Elrainą Nr. 12 išplukdė visiškai nebeatpažįstamą Amrei. Ruošdama virtuvėje pusrytį, ji dainavo, grįžusi iš darbo atrodė, kad perdien ne dirbo, o ilsėjosi. Tą rudenį ji buvo trokšte ištroškusi veiklos. Užsirašė iškart į trejus vakarinius kursus: *Akvarelė pradedantiesiems*, *Italų kalba I* ir *Italų kalba II*. Ėmė sportuoti. Kartą per savaitę leisdavo sau ir dukrai pasijodinėti Re-

takos žirgyne netoli Kotrynos stadiono. Buvo smagi kaip niekad, puikiai nusiteikusi, žvali, kupina ironijos kitiems ir pačiai sau. Jos savaitgaliai dabar priklausė kažkokiam Mateo iš Genujos, genialiausiam džiazo klarnetistui, kokį tik kada buvo girdėjusi. Ką nors daugiau apie jį nieko nesipasakojo nei Maudei, nei Margo. Amrei susipirko visas Paolo Kontė plokšteles, nes Mateo kartais grodavo jo ansamblyje. Keli *gigai* šen, keli ten, taip ji sakydavo. Namuose dienų dienas skambėdavo *sotto le stelle del jazz**. Tik Maudė, norėdama pasidžiaugti drauge su mama, veltui tyrinėjo plokštelių vokus, ieškodama Mateo vardo. Penktadieniais, lygiai septynioliktą valandą, ji sėsdavosi į naują, melsvos plieno spalvos, mažą kaip pašto dėžutė *Bianchi* markės automobiliuką ir nurūkdavo Italijos pusėn – užropojusi į San Bernardiną, kantriai leisdavosi žemyn į Genują.

Amrei išgyveno palaimos metą. Iš jos judesių dingo liūdnumas, ji išmoko išdykauti, kalba pasidarė arogantiška. Mėgavosi matydama pavydžiai spindint kitų moterų akis.

Taip jau yra: vos tik Reintalyje ūmai sušvinta kokia siela, viskas aplink paskęsta pavyde. Visuomet taip bus ir niekad nepasikeis, kol tik suksis šis reintališkas pasaulėlis.

Ji mėgavosi, vėl jausdama vyrų žvilgsnius. Leido jų akims ganytis po visą savo kūną, ėmė vilkėti itin drąsius mini sijonėlius ir figūrą pabrėžiančias suknutes. Ji koketavo. Kai Grau kavinėje koks nuobodus tipas žūtbūtinai spirdavosi su ja susipažinti, jai užeidavo noras tokiam tiesiai į akis šiurkščiai išrėžti: *Juk jūs norite su manimi tik permiegoti*. Šitaip ji būtų galėjusi pasakyti tiesiai, garsiai, kad visi girdėtų. Ir jei toks raudonsnukis būtų atsakęs: *Tikrai!*, kas žino, kur toks atvirumas būtų ją nuvedęs.

Ji norėjo gyventi. Gyventi tikrąja to žodžio prasme. Bendraudama su Mateo, ji jučia nejučia nutolo nuo Inesos. Bent jau šitaip jų santykius interpretavo Margo. Iš pradžių jiedvi vis rečiau ėmė skambinti viena kitai, vėliau buvo atšaukta ir kasmė-

* Džiazo žvaigždės (*it.*).

nesinė *Jour fixe** siciliškame *Gallo Nero* restorane. Amrei, girdi, nebenorinti daugiau klausytis *idiotiškų Haraldo paistalų apie angelus*. Margo toji nesantaika į akis krito jau vos sugrįžus iš Rapalo. Nuo to laiko Amrei ir Inesos santykiuose kaži kas pasikeitė.

Kaip ir suvis kažkaip pašlijo visi Latūrų ir Rombachų santykiai. Jie pasidarė nepastovūs, juose buvo justi netikrumas ar net įsižeidimas. Tarp Maudės ir Esteros, Amrei ir Inesos, tarp Haraldo ir Amrei – neišvengiamai.

Tik Margo neprarado savitvardos. Net tą dieną, kai pranešė savo anūkei, kad parduodanti Raudonąją vilą.

Ši žinia mergaitei prilygo mirčiai, ir ji gynėsi meile, pykčiu, įniršiu bei ašaromis, gynėsi nuo nuosprendžio, kurį suaugusieji priėmė be jos sutikimo. Maudė pasiūlė senelei savąjį planą – ji meta gimnaziją ir eina dirbti. Jai beveik dvylika metų, bet ji puikiausiai galėtų dėtis šešiolikmete. Tačiau, kaip ir visada, savo sprendimo Margo nekeitė. Vila turi būti parduota, kad būtų padengtos skolos. Už likusius pinigus bus įmanoma nusipirkti du nedidelius butus.

Kai apie Raunonosios vilos su sklypu pardavimą paskelbė laikraštis, Miulerio parfumerijoje vėl kilo sujudimas. Negali būti, tikriausiai čia nerimtai, girdint Margo, aimanavo aukštuomenės damos. Visi tiesiog mirė iš smalsumo trokšdami išvysti bankrutavusią tekstilės fabrikantę, reiškė užuojautą vis dar kilniai poniai. Tačiau užuojauta buvo pernelyg ankstyva, ją vertėjo patausoti sau. Ir mums gali taip nutikti, svarstė miesto grietinėlė, jei, gink Dieve, atsiras konkurencija.

Pagaliau miestas susilaukė visos šios istorijos kulminacijos. Kažkokiu keistu būdu tarp vilos pirkėjų atsirado prasisiekęs pėdkelnių gamintojas ir pasišovė už vilą sumokėti trečdaliu daugiau, nei bus pasiūlyta bet kokia kita aukščiausia kaina. Šitas poliamidų krezas buvo ne kas kitas, o tas pats kaimietis, iš kurio

* Nuolatinė (tradicinė) diena (*pranc.*).

Latūrai kitados buvo nušvilpę tėviškę, kai nuo snukio ir nagų ligų išgaišo jo galvijai. Bergenco miškų žmogus niekad nieko nepamiršta. Naudą, kitus gerus dalykus jis laiko kasdienybe. Įžeidimus – užsirašo, o pyktis suteikia jam jėgų visam gyvenimui.

Pamokyti tuos, kurie nepalaužiamai tiki gyvenimo teisingumu, tegul jie pagaliau patys įsitikina ir pamato, kad jam, pėdkelnių fabrikantui, neužginta įsigyti jų vilą Elraine Nr. 12. Nors ji buvo užrašyta Amrei, ši motinai neprieštaravo. Jos *širdies namai* niekad neatsidurs neapykantos kupinų žmonių rankose. Net už visus šio pasaulio pinigus. Todėl buvo priimtas vieno olandų apatinio trikotažo dizainerio, tokio begal jautraus, lygiaveidžio žmogaus, džentelmeno nuo galvos iki kojų, pasiūlymas. Henkas Imerzėlas, tikrasis *Push up** kelnaičių, kurios, kilstelėjus aukštyn, nusmukusį užpakalį paverčia obuoliuku, išradėjas, taigi Henkas Imerzėlas į vilą įsikraustė 1986 metų rudenį drauge su savo jaunyvu pažiūrėti bičiuliu Japu. Liudviko stiliaus vila turėjo abiem tapti tylių ir kūrybingų savaitgalių įkvėpimo šaltiniu. Toks bent buvo abiejų olandų ketinimas.

Bet iki to laiko buvo dar toli. Viskas dar ėjo po senovei. Latūrų moterys – kiekviena savaip – dar turėjo laiko atsisveikinti su savo namais. Margo atsainiai užsisklendė savyje ir nepratarė apie tai nė žodelio. Amrei gyveno tik savaitgalių Genujoje laukimu ir net sugrįžusi į Jakobsrotą galvodavo apie Italijoje praleistą laiką. Tik Maudė ištarė namams sudie – ilgą sudie. Nes viskas čia turėjo sielą, viskam reikėjo atsidėkoti, su viskuo atsisveikinti. Bokšteliai ir erkeriai, bokštas, kuriame jie gyveno, kambariai, užuolaidos, baldai, parkas, serbiški kėniai, *sisters corner*, net banguotomis čerpėmis dengtas stogas. Viskas privalėjo išlikti jos atmintyje. Reikėjo įsiminti kiekvieną kvapą, spalvą, netgi kiekvieną parketo griovelį.

Tuomet šis vis labiau bręstantis žmogus nutilęs sėdėdavo ištuštėjusiuose kambariuose, gėrė sudvisusį apmušalų kvapą ir

*Kilstelėk aukštyn (*angl.*).

valandų valandas žvelgė į monumentalias, lygiai krentančių užuolaidų klostes.

Vieną vasario rytą, kai lauke siautė tokia pūga, kad snaigės kilo į dangų, pusryčiai liko neruošti, o mėlynomis kaip tolimas miškas plytelėmis klota virtuvė liūdėjo be itališkų Amrei melodijų. Maudė išsivirė arbatos, pati sutepė sumuštinius. Vėl sunegalavusi Margo skrandžio gydyti šįkart dviem savaitėms buvo išvykusi į Bad Ragacą. Kai Amrei iš savo bokšto nenusileido ikipiet, ji nubėgo pasižiūrėti. Motiną rado drybsančią lovoje, be to, atbulai, sustingusią kaip akmuo, o juk paprastai iš miegų ji pašokdavo vos krustelėjus durų rankeną. Buvo justi alkoholio kvapas. Tiesiog dvokė alkoholiu. Juo buvo persisunkęs visas kambario oras. Išbukštinti Amrei negelbėjo nei bučiniai, nei kutenimai bei purtymai, tad Maudė paliko ją gulėti, kaip guli, pasigėrusią iki sąmonės netekimo.

Tai nutiko per vadinamąsias *energetines atostogas*, per tas savaites, kai nereikėjo eiti mokyklon, ir kurios, kaip vėliau paaiškėjo, buvo pasekmė tyčia sukeltos naftos krizės, iš pradžių taip skaudžiai palietusios ir Jakobsrotą, kad žmonės puolė pirkti maisto atsargų. Jie išties patikėjo, kad juodasis auksas jau senka, ir kanistrais pirkosi mazutą. Nacionaliniu mastu buvo paskelbta diena be automobilio, tad, nutaisęs supratingą miną, šio potvarkio laikėsi ir visas Reintalis. Vėliau, naftos magnatams atėjus į protą, iš tos dienos buvo tik šaipomasi. Sukauptos rūsiuose cukraus ir makaronų atsargos sugedo, o miltuose knibždėjo kirmėlės.

Devintojo dešimtmečio pradžioje Jakobsroto intelektualai per vieną naktį patyrė tris dalykus iškart: atominių jėgainių pavojų, būtinybę saugoti gamtą ir tai, kad jų tėvai buvo nacistiniai nusikaltėliai.

Taip atsirado *Reintalio draugija žalai kompensuoti*. Niekam nežinomi istorikai (daugiausia gimnazijų mokytojai) būriais

šlaistėsi po kraštą, atkasinėdami rudojoje praeityje tėvų pridarytas kiaulystes. Jie žvalgėsi tokių žvalių pažiūrėti senukų su pilkomis veltinėmis skrybėlėmis, nes skrybėlė ir patenkinta fizionomija kėlė didžiausią jų įtarimą. Tokius skrybėliuočius istorikai pasigaudavo prie namų durų ir išplūsdavo, apibėrę sunkiausiais kaltinimais. Bet iš tikrųjų jie ničnieko nepešė. Nes ten, kur būtų galėję ką pešti – būtent iš savo tėvų – jie kaipmat prarasdavo drąsą. Tuomet draugija ėmėsi kitos veiklos – skubėjo įkurti Žydų muziejų, nors Jakobsrote žydų niekad ir negyveno. Išskyrus kažkokią Kvaidtų šeimą, kuri betgi išsikraustė iš čia dar prieš karą. Gaila, atsiduso *Tat* Egmontas Nigas. Ūmai jakobsrotiečiai kaimyniniam Hoenemsui ėmė pavyduliauti žydų kapinių, kurios staiga nubudo tarsi Miegančioji Gražuolė: erškėtrožių brūzgynus buvo nutarta ten iškirsti, o kapus ištraukti iš užmaršties glėbio. Taigi buvo imtasi Žydų muziejaus, ir tvirtinant šį projektą Roto rotušėje, miesto tėvai nutaisė tokius kenčiančius veidus, tarsi būtų svarstę ir pasirašinėję savo išėjimą pensijon. Taip smarkiai jų veiduose atsispindėjo šis sunkus ir liūdnas reikalas.

Įveikti praeitį! – toks buvo vienas šūkis, o *formaldehidas* – kitas. Buvo įtariama, kad kiekvienoje medžiagoje esama kenksmingų dujų. Pernelyg jautrios prigimties žmonės nebeįstengdavo užmigti, kentė geliančius galvos skausmus, vos pagalvoję, kad jų butuose vyksta nepaliaujamas oksidacijos procesas. Visur kur jie užuodė skruzdžių rūgštį, bent jau kažkaip įtartinai aštriai jiems kvepėjo durų lakas, stalo plokštė, lovos rėmas. Jie nudraskė ir nuplėšė lubas bei sienas, išlupo grindis, trinant iš džiaugsmo delnus medienos verslininkams, kurie savo *natūralią medieną* ėmė pardavinėti dvigubai brangiau ir kaskart vis akiplėšiškiau ją branginti. Kad migreną galbūt sukėlė visiškai ne šitos klastingos dujos, o šlyjantys žmonių tarpusavio santykiai ar pati gyvensena, tie žmonės nė nenujautė. Vargšas formaldehidas.

Jeigu čia dabar būtų tebebuvęs tas niekam tikęs žmogus Ambrosas Bauermeisteris, tai tikrai būtų turėjęs daug palai-

mingo džiaugsmo, erzindamas ir iš kantrybės vesdamas šiuos naujuosius gamtos gynėjus, atominių jėgainių priešininkus ir sąskaitų su praeitimi suvedinėtojus. Beveik galima drąsiai tvirtinti, kad jis būtų prisijungęs prie Jakobsroto žaliųjų judėjimo, kad aplinkos teršimas įgytų mastą. Jis ir toliau būtų uoliai tuštinęs prie šviesoforų perpildytas šiukšliadėžes ir gabenęs jas ten, kur jos jau nuo seno be jokios tvarkos buvo verčiamos – Jakobsroto uolos papėdėje. O „sekmadieniu be automobilio" jis būtų pasinaudojęs visu greičiu prašvilpdamas priešinga eismo kryptimi per visą Reintalį. Ir dar būtų pasirinkęs labiausiai dulkes keliantį automobilį. Būtų daręs viską, kas tik prieštarauja viešajai nuomonei. Deja, Ambrosas Bauermeisteris niekur nedalyvavo. Šito nenuslėpsi.

Kol vyrai stengėsi atsilaikyti prieš milžinišką laikmečio iššūkį, moterys – irgi per vieną naktį! – atrado potraukį prie amerikietiškų muilo operų. Ir pirmiausia vidutiniojo sluoksnio moterija. Kai televizijoje, kuri anuomet turėjo laiko ir kantrybės ir jau apie vidurnaktį imdavo balkšvai mirgėti bei šnypšti, pasirodė pirmosios *Dallas* ir *Denver-Clan* serijos, moterys atrodė tarsi užhipnotizuotos. Teisybė, jos nutuokė, kad filmų herojai primena šaržus, kad pernelyg ryškus nespalvotas kontūras, ir tikino savo mylimus sutuoktinius, jog apskritai visa tai, suprantama, šlamštas. Bet vargas, jei kuris tų mylimųjų įsidrąsinęs pabandydavo ką tarstelėti apie atgrasiąją J.R., sužvėrėjusį Aleksį, kvailoką Bleiką su savo gražute, tačiau lygiai tokia pat debiliška Kristle ar net pajuokti juos. Juolab kad ekrane tas Bleikas tuo metu kaipsyk vėl žiauriai kentėjo nuo savo buvusios pikčiurnos žmonos ir šimtąjį kartą prisiekinėjo ją pribaigsiąs. Vyrams derėjo tylėti it vandens į burną prisisėmus.

Svajingomis reintališkomis akimis moterys žvelgė į amerikietiškąjį pasaulį, žinodamos esant jį melagingą, tačiau keturiasdešimt minučių kasvakar iš naujo juo patikėdavo, nepaisydamos paikų vyrų sąmojų.

Šis fenomenas minėtinas todėl, kad kur kas labiau atskleidžia

ano meto jakobsrotiečių troškimus nei atominių jėgainių politika ir nykstantys miškai, juk pirmukart, tikrai pirmukart jis parodė provinciją laipsniškai mirštant. Televizija dar labiau nei kinas įtaigavo Reintalio mentalitetui trūkstamą suvokimą, kad ir jie yra pasaulio piliečiai. Žmonės ūmai pradėjo gėdytis savo tarmės. Tarsi skėriai iš dangaus biro anglicizmai, kaimo kultūra visiškai nususo. Dar daugiau: reintaliečiai neteko savojo stuburo. Jei anuomet koks nors Reintalio gyventojas akimoju būtų atsidūręs 42-ojoje Niujorko gatvėje, jis ten nebūtų pasijutęs svetimas. Būtų patraukęs per Manheteną kaip čia per Jakobsrotą. Niekas jam ten nebūtų pasirodę nauja, verta aikčiojimų iš nuostabos.

Tačiau stebėtis reiškia pajusti ir pakęsti svetimybę. Stebėtis reiškia žvelgti į viršų arba pasilenkti prie pat žemės. O jei nori pasilenkti, reikia turėti stuburą. Tenka tik apgailestauti, kad reintaliečiai pamažu užmiršo, kaip reikia vaikščioti. Jie norėjo skrieti per gyvenimą kaip amerikiečiai, italai, prancūzai ar dar kaip nors. Štai ten, svarstė jie, tai pasaulis! Kad amerikiečiai klupinėja kaip ir jie, reintaliečiai jau žinojo. Argi buvo būtina kiekvienam tai prikišamai rodyti?

Man vėl tenka prisiminti savo studijų laikus: tuomet išgyvenau eksperimentinio gyvenimo fazę būdamas WG narys. Šioje šešianarėje vyriškos lyties WG, pasivadinusioje ENŠK (Ekstravagantiškų ir nedogmatiškų šovinistų komuna), būryje buvo vienas tipas, troškęs tapti klasikiniu pianistu (supersic!). Man pačiam klasika andai visai sušiktas dalykas, tačiau tasai vyrutis, iki kaulų smegenų Bethoveno fanas, pakeitė šitą mano nuostatą. Didžiausias manojo studijų draugo stabas tuomet buvo Artūras Benedetas Mikelandželas, totališkai priplaukęs itakietis, tačiau skambindamas sugebąs išsikrauti kaip gyvulys. Ciūriche pirmą kartą jį išgirdau O-Ton salėje. Išvada: jeigu tik iš anksto nepatingi išsiaiškinti rūpimų dalykų, ar klasika viso labo nėra tik popiergalis plebso subinei pašluostyti, savo kailiu patiri, ką reiškia gyva muzika! You always meet twice, pagalvojau, nes Benedetas Mikelandželis rytoj vakare skambina mūsų Koncertų salėje. Po galais, jis tikras gigantas!*

Artūro Benedečio Mikelandželio rečitalis. Bethovenas, Debiusi, Galupis. Anenmarkto Koncertų salė. Pradžia 19.30 val. Galioja tik senjorų bilietai!

Tai Egmonto Nigo kalba. Ji buvo išspausdinta *Tat*, greta pianisto Vladislavo Staneko nuotraukos, kuris (nelaimė retai vaikšto viena!) vos praėjusią savaitę toje pačioje salėje vienas atlaikė

* Visada susitinki dar kartą (*angl.*).

beveik niekieno nepastebėtą Šopeno maratoną. Niekas čia nepramanyta, viskas teisybė, šitai ir šiandien įmanoma surasti *Tat* archyve, turint galvoje, kad smalsuoliui gal ir pavyktų ši įtaikaujama gudrybė. Mat jei kas įsigeidžia patyrinėti *Tat* rūsį, vyriausiojo redaktoriaus viduriai iškart ima urgzti, jis pats net nežino kodėl ir neįstengia to urzgimo nutildyti. Iki šiolei negali.

Margo vis dėlto užsidegė sukurpti piktą skaitytojos laišką, kuris, apskritai smerkdamas nepadorų toną, pasižymėjo tyčinėmis rašybos klaidomis ir triskart skirtingai parašytu tuo pačiu vardu. Laiškas buvo vienintelis. Nigas perskaitė tekstą, prasidedantį kreipiniu *Didžiai gerbiamas mulki!* – senos nuoskaudos rezultatas. Nes pradingus Bauermeisteriui Nigas su Latūrais nebebendravo.

Wahre Tat būsimo *muzikinio delikateso* proga savo ruožtu leido pasireikšti savanorei muzikos kritikei, tokiai vyriško kirpimo pagyvenusiai damai, lygutėliais, į viršų suglostytais plaukučiais. Užtat stulbinamai panašiai į ūsuotą maestro. Jei ūsai būtų žėlę ir jai, jiedu būtų lengvai palaikyti dvyniais. Na, dama, rodos, įvykį stengėsi pagerbti oresniais žodžiais. Jos galva, Benedečio Mikelandželio skleidžiamas žavesys slypėjo kur kas labiau jo asmenybėje nei meistriškume. Šitoji rašytoja visą laikraščio puslapį užpildė anekdotais iš šio į Dievą panašaus pianisto gyvenimo, o rašinį pavadino: *Artūras Benedetis Mikelandželis – Apoloniškasis titanas tarp pianino donžuanų.*

Jį esą reikėtų pavadinti begaline kančia, nes jis gyvenąs tik naktį, kadangi dienos šviesa begal varginanti jo nesveikas akis. Nors jis esąs neapsakomai turtingas, jau dvidešimt trejus metus dėvi tą patį fraką – vasarą ir žiemą. Į avalynę apskritai nekreipiąs dėmesio. Galva neišnešanti, kaip jis ir sutinka koncertuoti tokiose visiškai nežinomose vietovėse. Bet netgi čionai jis sunkvežimyje gabenąsis juodą *Steinway*, įvyniotą į keturis šimtus trisdešimt vieną chaki spalvos kašmyro antklodę. Priekaboje visuomet drauge su juo važinėjąs ponas Talonė, pianino derintojas, o patsai maestro per šalį riedąs limuzinu su užtemdytais

stiklais. Nuo pat antifašistinio pasipriešinimo laikų jis nelipąs į jokį lėktuvą, nors pats yra buvęs karo lakūnas. Su juo nuolat keliaujanti ir didžiulė, raudonu aksomu apmuša teatrinė sofa, kurioje jis paprastai mėgstąs pailsėti prieš koncertą. Likus pusšeštos minutės iki išėjimo scenon, jis kone verdančiu vandeniu plaunąsis rankas, kad pirštai pasidarytų lankstūs. O kad pirštai neslidinėtų klavišais, minutę prieš tai ponas Talonė privaląs eiti prie instrumento ir supurkšti juos plaukų laku. Niekas niekad nežino, ar paskutiniąją akimirką jis nesugalvos savo koncerto atšaukti. Giusingo mieste jis kartą jį atšaukęs vien dėl to, kad tenykštis dialektas taip žeidęs jo klausą, jog jis nebeturėjęs jėgų sugroti net vienui vienintelės gaidos.

Tad ar verta stebėtis, kad tą rytą, kai visi šie kuriozai turėjo pasirodyti viename asmenyje, visi senjorų bilietai buvo išpirkti per pusvalandį. Kaip ir tiko jos būdui bei išsiauklėjimui, bilietus į koncertą dar prieš mėnesį įsigijo ir Margo Mangold. Ji vylėsi, kad tasai vakaras tam tikra prasme bus proga susitaikyti Amrei ir Inesai. Jeigu jos jau tarpusavyje nesikalba, tai gal bent muzika paveiksianti jų užsispyrusią prigimtį?

Maestro pailsėjęs *prastai*, kentėjęs nuo įkyrių slogučių. Jam vėlei prisisapnavęs kelis dešimtmečius besikartojantis sapnas: fortepijono korpusas išsipučiąs kaip milžiniškas pilvas, klavišai apželią plaukais, o kojos mutuojąsi į jo motinos šlaunis. Šaukdamas *No! No! No!*, jis pakirdęs iš popietinio pogulio, o mamytės balsas pasirodęs besąs diskinio pjūklo džeržgimas – jis džeržgė čia pat, *Dornenkranco** viešbutyje, kur maestro buvo apsistojęs.

Ne. *Ne*. Remonto darbų, pasakęs viešbučio direktorius, nutraukti neįmanoma. Nė valandėlei.

Gerai, kiek jis mokąs visiems tiems darbininkams už darbo dieną, angliškai pasiteiravęs maestro. Jis išrašysiąs čekį tokiai sumai, kad ir kokia ji būtų. Bet ramybė čia jam privalu.

* Erškėčių vainikas (*vok.*).

Tai tikrai neįmanoma, vėl atsiliepė direktorius. Net jeigu *Dornenkrancą* savo atsilankymu pagerbtų toks įžymus žmogus kaip ponas Benediktandželis. Tebūnie jam žinoma, kad mafijoziniams santykiams Jakobsrote nesą vietos, visi amatininkai čia dar esą garbingi ir padorūs.

Maestro nunarino galvą ir lygūs, sprandą siekiantys jo plaukai užkrito skruostus. Šitaip, netardamas nė žodžio, jis kurį laiką ir stovėjo priešais viešbučio direktorių. Tada apsisuko ir nuėjo. Sumanė mat pasibastyti po miestą ir apžiūrėti jį. Bet jau aikštėje priešais viešbutį balandžio saulė taip skaudžiai plykstelėjo jam į akis, kad teko prisidengti delnu – juk jis galėjo gyventi tik tamsoje, daugių daugiausia – prietemoje. Tačiau grįžti į *Dornenkrancą* jis nė negalvojo. Jo vairuotojas kaipsyk turėjo laisvadienį, tad buvo išvažiavęs atgal į Ciūrichą. Nepasitaikė ir taksi, kuris būtų nugabenęs jį į Breskiją (ūmai jis panūdo aplankyti vaikystės vietas). Tuo metu Jakobsrote nebuvo nė vieno taksi. Jeigu jo agentai rečitalį būtų sumanę rengti čia vos po pusmečio, *Funktaxi Aufmelk** akimoju sveiką ir gyvą būtų nugabenęs maestro į bet kurią vietą.

Jautrusis senasis ponas buvo netoli ašarų. Bet susitvardęs gatve žemyn jis nušlepsėjo į Anenmarktą pasižiūrėti, ar *Steinway* jau išpakuotas ir suderintas. Kiek paklaidžiojęs po Koncertų salę, jį surado, bet pro duris, vedančias į sceną, įžengė tik patyręs dar vieną nuoskaudą. Scenos apšvietėjas paprasčiausiai nepatikėjo nė vienu jo žodžiu.

Jis, girdi, gavęs nurodymą saugoti fortepijoną kaip nuosavą žmoną. Taip ir pasakė. Girdi, visiems žinoma, kokio sunkaus būdo žmogus tasai Mikelandželas. Šiaip ar taip, dėl kažkokio kledaro barškintojo savo darbu jis nerizikuosiąs. Patikėjo tik palyginęs impresyvią menininko nuotrauką vitrinoje su jį apstulbinusia realybe. Kledaro barškintojas buvo įleistas.

Dangčiu užvožtas fortepijonas stovėjo ant pakylos. Matyt,

* Aufmelko taksi iškvietimas (*vok.*).

ponas Talonė pietavo. Buvo tamsu, įstabiai tamsu, guodžiančiai tamsu ir tylu. Maestro dėkingai sudėjo rankas, tarsi tardamas *Tante grazie**! ir nutipeno į artistams skirtą patalpą, kur lyg jauna pianistė jo laukė dangiška raudonoji sofa. Jam teko dar kartą susiimti ir atsidusti. Maestro atsigulė, užmigo ir nubudo tik devynioliktą valandą dvylika minučių, kai plodamos iš džiaugsmo delnais ir garsiai šaukdamos *Ačiū Dievui!* čia įžengė aprengėjos. Pono Benemandželo jau buvo ieškoma visame mieste ir jau beveik susitaikyta su mintimi, kad jis nebekoncertuos. *Marija ir Juozapai šventas!* džiugiai vėl pliauškino delnais moterys.

Žinia, kad pianistas vis dėlto neišvykęs, pasklido per kelias minutes. Talonė kuo skubiausiai paliepė atnešti iš viešbučio fraką, o pats ėmėsi kantriai šukuoti ir lyginti susivėlusią maestro galvą ir vis paseilindamas ją tol darbavosi, kol ši įgavo klasikinį Benedečio Mikelandželio fasoną.

Tokia panelė Špygel iš Reintalio radijo ir televizijos studijos į rūbinę įplasnojo tuomet, kai Koncertų salėn jau plūdo muziką vertinantys, pakiliai nusiteikę ar bent smalsumu nesitveriantys žmonės iš viso regiono. Dvi valandas panelė Špygel veltui laukė maestro Koncertų salės kavinėje. Jai nebuvo svarbu, kaip padaryti įrašą. Direktorius išnaudojo ją pačiu bjauriausiu būdu, kaip išnaudodavo ir visus kitus pavaldinius, ne veltui RRTV žmonių jis buvo pramintas *Letena*. Tiesą sakant, *Letenos* užduotis ir buvo kiršinti redaktorius. Kaip ir visuomet, panelė Špygel privalėjo sukurpti kokią istoriją. Todėl ir nutarė surizikuoti dar viena savo palaidinukės saga.

Kokia įstabi tarmė, laužyta anglų kalba pasidžiaugė maestro, klausydamasis panelės Špygel ir salės gaisrininko dialogo. Šis ketino jau išmesti ją iš menininkams skirto kambario. Mergina ūmiai užsičiaupė. Argi ji nebuvo skaičiusi apie silpną jo klausą ir dialektą?

* Labai ačiū! (*It.*)

– Nagi leiskit, tegul toji plaštakė įplasnoja! – pasakė maestro itališkai.

Gaisrininkas suprato. Tegul ji prieina artėliau, švelniai blėstelėjo pianistas. Jis stovėjo priešais ją įlindęs tik į frako kelnes, nuoga krūtine ir iki koncerto pradžios buvo pasirengęs atsakyti į pačius įžūliausius klausimus – apie juos spręsti pakaktų ir vieno čia pateikiamo pavyzdžio.

– Artūrai. Ar būtų galima tvirtinti, jog sudėtingi jūsų santykiai su motina iš esmės ir lėmė tai, kad tapote pianistu?

– Būtų galima, vaikuti, – iškvėpė orą Artūras ir žvilgtelėjo į siaurą slėnį tarp dviejų lygutėlių it pudingas kalvų. Jis mylėjo moteris ir kompozitorių Baltazarą Galupį, kurio *Presto in B- dur* jis plėšte išplėšė iš užmaršties.

Salėje ėmė gesti šviesos. Sustiprėjo paskutinieji kosčiojimai. Įtampos pritvinkusį orą dar sodrino kvapų mikstūra – pigaus muilo, nukainoto skutimosi losjono ir melisa įtrintų nugarų – čia jau senjorai.

– Žiūrėk tik, neplok per pauzes, Maude, – kuštelėjo Margo.

Tarsi suverti perlai visi Latūrai sėdėjo parteryje. Amrei kairėje sėdėjo Haraldas, dešinėje Maudė. Inesa sėdėjo greta Margo. Taip panorėjo Amrei. Estera atseit negalavo, nors Maudė puikiausiai žinojo, kad dabar buvo ne *tos* dienos, o kažkas kita.

Maudė atrodė taip jaudinančiai, jog kai laikydamasi Margo rankos žengė viduriniu tarpueiliu, į ją gręžiojosi ir moterys, ir vyrai. Ir tos moterys bei vyrai akimirkai nustebdavo – kodėl gi jie, tiesą sakant, skiria tai mergytei tiek dėmesio? Mergytė kaip mergytė. Daili, žinoma, bet nepasakytum, kad nepaprasta. Įdomi, tačiau neverčianti iš koto. Tai kodėl gi? Nedaugelis tų, kurių akys akimirkai susidūrė su Maudės akimis, ūmai pajuto kažką

nepaprastai malonaus. Tarsi per širdį būtų dvelktelėjęs šiltas brizas. Nepaaiškinamu būdu tos mergaitės akys drąsino juos. Jie pasijusdavo stebuklingai pakylėti, išskirti iš pasaulio, mylimi. Jiems, amžinai nelaimingiems, darėsi gera. Ir jie pamanydavo: tai vis nuo auros to paslaptingo vyro, kuris štai žengs scenon ir savo muzika suteiks jiems sparnus. Jau vien scenoje stovinčio vienišo fortepijono reginys juos įkvėpė.

Tikra tiesa, Artūras Benedetis Mikelandželis galėjo tikėtis begalinio publikos dėkingumo. Nesvarbu ką ir nesvarbu kaip jis skambintų tą Ką. Bet kuriuo atveju koncertas baigtųsi triumfu. Kad tik jis pasirodytų! Juk vėliau, po galbūt ne tokios jau tolimos jo mirties, būtų galima pasigirti: *O aš jį dar mačiau skambinant*. Ir į tai, su reintalietišku įpročiu viską menkinti, kas nors atsikirstų: *Taip. Grynas atsitiktinumas*.

Su kibirėliu verdančio vandens įėjo Talonė. Maestro papliaušKino delnais, panardino juos į vandenį ir luktelėjo, kol išbrinks – rodės, kad jam visiškai neskauda. Virpčiojo tik viršutinė lūpa ir ūsai. Talonė stvėrė plaukų laką ir iš rūbinės žengė ant pakylos.

Salė tiesiog sprogo nuo prapliupusių plojimų. Talonei tai nedarė jokio įspūdžio, jis, atrodo, seniai buvo įpratęs prie tokio apsirikimo. Priėjęs prie fortepijono, jis papurškė debesiuką lako, kad klavišai pasidarytų lipnūs. Plojimai kaipmat liovėsi. Derintojas pasišalino. Vėl stojo palaiminga tyla. Vis labiau ir labiau spengianti.

O jau tada džiaugsmui nebeliko ribų. *Bravo!* Vis garsesnis ir viską užliejantis *bravi!* ir kojų trypimas bei svečią sveikinantys švilpesiai iš galerijos.

– Jis nori kažką pasakyti! – riktelėjo siauraveidis ponas savo eilės kaimynams.

Užtruko kiek laiko, kol galerija susivokė, ką reiškia į pakylą rodantys ir tildantys gestai.

– Gerbiamoji publika! Muziką dievinantys mano gimtojo Jakobsroto žmonės!

– Jis puikiai kalba vokiškai! – sukuždėjo dama violetu dažytais plaukais tokiai pat violetinei bičiulei į ausį.

– Koks jis mielas! – apstulbo salės vietų rodytoja.

– Viskas čia šou! Jis niekad netaps jakobsrotiečiu! – sušnypštė jos kolega.

Margo Mangold išsižiojo ir jau niekaip nebeįstengė užsičiaupti.

– Betgi tai netelpa į galvą! – suriko ji ir tučtuojau pasigirdo: – Ššš! Šššš! – Ją tildė blizgančiu nuo kremo veidu moteris.

Toji blizgiaveidė buvo vedutų tapytojo Leo žmona. Tiesus, sukryžiavęs rankas ir aukštyn pakylėta galva su sidabriniais akiniais (apačioje stiklai be rėmelio) pastarasis sėdėjo lygiai toje pačioje vietoje, tik viena eile arčiau scenos.

– Šį vakarą norėčiau jums paskambinti *Capriccio iškeliaujant mylimiausiam broliui, VBK 992*. Šis taurus kūrinys, kurį Bachas kūrė sulaukęs vos devyniolikos metų, štai jau ketvirtį amžiaus teikia man paguodą ir gyvenimo džiaugsmą. Jaučiu išskirtinį poreikį šią dovaną padėti prie jūsų širdies durų. Liūdna toji dovana, juk čia pasakojama apie išsiskyrimą. Ji prasideda švelniu *arioso*. Jaunasis Bachas prie šio *arioso* ir prišliejo, taip sakant, *motto*. Štai kaip jis skamba: *Arioso. Tai yra įtaikavimas draugui, kad šis* čia, mano ponios ir ponai, galvoje turimas Bacho brolis, *kad šis niekur nekeliautų*. Dabar aš jums tai ir paskambinsiu.

Niekas negalėjo paaiškinti, kaipgi galėjo nutikti šitokia nelaimė. Policininkas Eduardas Floresas, vadinamas VBK, kadangi atmintinai buvo iškalęs *visą Bacho kūrinių* sąvadą, šitas *slyvanosis*, įlindęs į savo susigarankščiavusį, aiškiai per platų fraką, tarsi

burtų lazdelei mostelėjus, atsidūrė scenoje. Dabar sėdėjo prie brangaus instrumento (tik pagalvokit apie 431 kašmyro antklodę!), savo didžiulėmis it lėkštės letenomis ėmė maigyti klavišus ir skambino taip apgailėtinai ir klaidingai, jog net galerija suprato, kad ten, apačioje, kažkas negerai. Net kaklą ištempęs Leo kiek prarado savo muzikinį orumą.

O užkulisiuose kilo tikrų tikriausia velniava. Karštligiškas lakstymas. Kaltųjų paieškos. Grasinimai siaubingomis pasekmėmis, blaškymasis į visas puses, tiesa, viskas ant pirštų galų. Tačiau nelaimė atnešė ir gero. Pasitaikė puiki proga pirmą kartą išbandyti naująjį radiotelefoną, kurį miesto valdžia didžiadvasiškai buvo nupirkusi Koncertų salei. Šnypštimas, ūžimas, traškesys, šilpesys už scenos, virš scenos, įstiklintoje apšvietėjų kabinoje. Netgi Koncertų salės restorane iš garsiakalbio sklido – *Viskas mėšlas!*

O diletantas VBK ir toliau pliumpino fortepijoną. *Audringai išsikraudamas*, anot kultūros kritiko Egmonto Nigo. Nė vieno teisingai paskambinto mordento, nė vieno vykusio trilerio, nė vienos gaidos! *Arioso* išvirto į *furioso*. Debiutuodamas prieš gimtojo miesto publiką, policininkas taip jaudinosi, jog iš visų jo porų upeliais žliaukė prakaitas. Kuo dažniau pylėsi klaidos, tuo įnirtingesnis darėsi jo skambinimas. Prakeikimas, juk priešpiet tą gabalą jam pasisekė paskambinti be klaidų! Beveik be klaidų.

Vienintelis Talonė galop susiėmė, išėjo ant pakylos ir geležinius derintojo pirštus suleido į šlaputėlio VBK pečius. Koncertų salėje stojo mirtina tyla, tik tarsi tolimas dirbtinis griaustinis tūtavo oro kondicionieriai.

Visą tą laiką Artūras Benedetis Mikelandželis stovėjo skersgatvyje ir žvelgė į vaiduokliškai tolstančius žmones. Maestro akyse švietė nesuvokiamas, bežadis skausmas, ir jam atrodė, kad salėje tasai žmogus pardavinėja jo motiną. O *jis*, neįstengdamas žengti nė žingsnio, tik stovi ir spokso. Artūras nunarino galvą, plaukai liūdnai užkrito ant veido. Jis nusisuko, nušlepsėjo atgal į rūbinę. Ištarė gaisrininkui kelis žodžius vokiškai.

– Aš noriu numirti.
– Artūras. Tu susiimti. Štai. Švarus nosinė.

Drėgnas Artūro žvilgsnis nuslydo ant raudonosios sofos. Jis prigulė ir iškart užmigo. Nesuskaičiuojamas šios dienos nuoskaudas vainikavęs jo *Steinway* išniekinimas visiškai išsekino jo gyvastį.

Jis nenubudo visą naktį, prasnaudė iki kitos dienos priešpietės, o vėliau nieko nebeprisiminė. Veltui, bandydamas maestro padėti atsikvošėti nuo šito žeminančio pasirodymo provincijoje, rytinę *espresso* kavą Talonė bandė pagardinti aštuoniais šaukšteliais cukraus.

– Tu nori *dar kartą* visa tai patirti, Artūrai? Jie nežino, kas tu esi. Net neįstengia ištarti tavo vardo, jų ausys kaip kiaulių, o snukiai pokvailiai.

Maestro tik numojo. Perpiet jie iškeliavo toliau – į Gugingą.

Lieka tik palinkėti, kad į maestro rankas nepakliūtų nei to koncerto afišos, nei vėliau pasirodę recenzijos *Tat* ir *Wahre Tat* puslapiuose. Beje, Egmonto Nigo atsiliepimus jis būtų galėjęs perskaityti jau siurbčiodamas *espresso*. Suprantama, tai neįmanomas dalykas. Taip greitai *Tat* nebūtų spėję išspausdinti nė spaustuvininkai. Ne, Egmontas Nigas jau dieną iki koncerto rašomąja mašinėle atstukseno himną koncertui, kad suskubtų aplenkti *Wahre Tat*. Gaila, jam pačiam dalyvauti tame įvykyje sukliudė seniai sutartas įsipareigojimas. Mat Ciūriche jis turėjo susitikti su savo studijų draugais – ten jie pabandė atgaivinti senuosius ENŠK laikus. Nigo straipsnis, kurio gražbylystes ir Artūro Benedečio Mikelandželio garbstymus čia praleisime, baigėsi taip: *Senukas beldė kaip kulkosvaidis... Bethoveno* Groove *jis atliko... Galopio* presto *jis būtų galėjęs išsitepti savo plaukus, garbės žodis... Pats kaltas tas, kuris jo nesiklausė... Pašėlęs vakaras!*

Jos laukė veltui. Keturiskart Amrei ėjo žiūrėti į salę. Tuščios, begalinės, blukiu mėlynu aksomu apmuštų kėdžių eilės. Ant pakylos – du juodaplaukiai su alaus pilvukais vyručiai, pakuojantys *Steinway*. Iš Mateo pramokta italų kalba ji pasiteiravo, gal jie čia ką matę. Šiedu tik pagūžčiojo, pasišaipė, o Amrei pajuto į savo krūtinę susmigusius jų žvilgsnius. Salės tarnautojas žvangino cilindrinių raktų ryšeliu. Nors jau buvo klaususi, paklausė jį dar kartą. Deja, nieko daugiau jis nebegalįs pasakyti.

Vestibiulyje, kur jos laukė saviškiai, iš visų pusių dar ūžė pasipiktinę, žūtbūt pasiryžę atgauti savo pinigus žiūrovai. Tai šlykštu, tai įžūlu! – veržėsi pro sukąstus dantis. O abi iškamuotos kasininkės jau po šimtąjį kartą atsakinėjo, kad kreiptis jiems derėtų į Koncertinės veiklos bičiulių draugiją Zebediejaus take.

Purtydama galvą, tarsi sakytų *ne*, Amrei be kvapo lakstė visur, kur tik galėdama. Ji išmaišė visą salę, ieškojo kavinėje ir kitur. Veltui. Maudė buvo pradingusi.

– Kuris ją matė paskutinis? – garsiai klausė Amrei.

– Tu tik nusiramink!

– *Prašau* manęs nemokyti, Inesa! – netikėtai užriko Amrei ant draugės.

– Viešpatie, kokia tu pasidarei isteriška! Nebe pirmukart tai pastebiu. Maudei jau penkiolika. Panorės – pati mus susiras.

– Tai ne *tavo* vaikas! – visai įsiuto Amrei.

– Galbūt jai koks tipas jau perrėžė gerklę. Poryt paskaitysim laikraščiuose, – tingiai iškošė Haraldas.

– Vaike! Ji juk žino, kad mes vakarieniaujam *Gallo Nero*, – nusuko šneką Margo.

Rombachai važiavo savo *Thunderbird*. Margo ir Amrei mažalitražiu savo automobiliuku. Vietos *Gallo Nero* buvo užsakytos iš anksto.

Ėmė lynoti. Retai čia taip lyja. Tokia vos juntama drėgmė, tarsi tvyrotų rūkas. Mažutėliausias vandens dalelytes purškianti dulksna. Šilta kaip artimas glėbys dulksna. Ir vis dėlto miesto gatvės akimirksniu sušlapo, dulksna virto nykia nepaliaujama liūtimi. Krituliai pasidarė tankūs, padangos jau teškino asfaltą. Susikaupę lietaus srovelės per kelkraštį nutekėdavo griovin.

Otelas Gueris dar kartą nusistebėjo tokiu ankstyvu svečių pasirodymu. Tiesą sakant, toji nuostaba buvo suvaidinta. Skandalas jam jau spėjo išūžti ausis, o gėda dėl tautiečio neįvykusio koncerto aiškiausiai atsispindėjo jo veide. Kaip joks kitas užsienietis, Gueris žinojo, ką gali iškrėsti reintalietis, kai kalbama apie pinigus ir pramogą, ir jautėsi esąs įpareigotas šį reikalą sutvarkyti iki galo. Tad kostiumuotus ir vakarinėmis suknelėmis vilkinčius savo svečius jis sutikdavo netgi su įkyroku širdingumu.

– Ar nematėt mano dukters? Ar jos nebuvo čia?

– Iki šiol nebuvo, sinjora. Bent jau aš nemačiau.

– Amrei! Ji tikrai pasirodys! – Margo švelniai plekštelėjo jai per skruostą.

– Ar galėčiau ponams pasiūlyti aperityvo? – skeryčiojosi Gueris, padėdamas Inesai nusivilkti.

– Man reikia paskambinti. Kur čia telefonas?

– Ten, giliau. Šalia tualetų, sinjora.

– Kam skambinsi? – pasidomėjo Margo.

– Esterai. Galbūt ji ten.

Priekaištingai nužvelgusi Inesą, ji pasikėlė nuo stalo ir greitai nužingsniavo per restoraną. Kiti susėdo. Su gėrimų pasiūla priėjo Raulis.

– Ei, žiūrėkit, kas atėjo! – pašnabždom ištarė Haraldas, rodydamas į duris. – Ar čia tas pats čekas ar rumunas, kur rankioja Amrei indus? Tas lėkščių ir šaukštų kolekcionierius?

– Jis. Kartą aš užklupau jį prie mūsų šiukšlių konteinerių. Keistų gi žmonių esama! – sukuždėjo Margo.

– Kaip jis atrodo! Tarsi atsitiktinai būtų tapęs žmogumi. Iš tikrųjų Dievas norėjo, kad jis gimtų kiaule.

– Haraldai, koks tu piktas, – pusiau rimtai susiraukė Inesa.

– Galiu netgi pasakyt, kaip tai nutiko. Dievas kaip tik minkė ir mankė iš molio žmogų. Tik šit – sučirškė telefonas. Bose, žmonėms jau iki kaklo gana kiaulysčių. *Taikos* jie nori, taikos! Taigi ponui Dievui teko mesti darbą ir dribtelėti į pasaulį gerą žiupsnį neteisybės. Tuomet grįžo ir susimąstė. Hm? Ką aš čia buvau sumanęs? Aha! Norėjau sutverti kiaulę.

Inesa pasikėlė ir leidosi pasidairyti Amrei.

– Kodėl tu, tiesą sakant, sekmadieniais vaikštai į bažnyčią? – šaltai paklausė Margo.

– Nes tikiu Dievą.

– ...

– Jis yra aukščiausia neteisybės forma, kokią tik įmanoma suvokti. Argi šitai neverta mūsų maldų ir garbinimo? Kaip manai?

– Tu netgi didžiuojiesi savo cinizmu.

– Aš realistas.

– Kas niekina žmones, tas nėra realistas.

– Sakyti, kad myliu juos, būtų pataikavimas.

– Tu negerbi pats savęs, ką jau kalbėti apie meilę.

– O! Meilės menas. Išmokti kuo nors dėtis. Toleruoti silpnybes. Įsiklausyti, įsižiūrėti į save, pajusti savo kvapą.

– Tu neturi ateities, Haraldai.

– Kaip?

– Tu tarsi išsiurbta vyno žarnelė.

– Puiki metafora.

– Kas praranda savo skausmą, netenka dievybės. Taip sako Štifteris.

– Nes ko nors paprastesnio jis, aišku, neturi.

– Neturi.

– Ak, jūs visi su savo emfazėmis, savo kokčiomis svajonėmis apie jausmus. Pažinti jausmus! Aistras! Grįžimas į barbarystę.

– Arba paprasčiausią baimę.

– O ko gi bijoti?

– Gyvenimo, Haraldai. Ciniką gyventi įmanoma priversti tik su šautuvu.

– Ką tai reikštų?

– Kenčiantis žmogus nebūtinai yra ir kvailas.

– O jei aš tik *girdžiu* žodį kančia?

– Žinoma.

– Ką reiškia „žinoma"? Tik tark žodį, Mokytojau, ir mano siela pasveiks.

– *Tu* jau seniai suradai savo Mokytoją, Haraldai. Gyvenimą.

– Ar ponai ką nors jau pasirinko? – nuolankiai pasiteiravo Gueris.

– Mes dar laukiame kitų, – su ledine šypsena atsiliepė Haraldas.

Pašnekesiai prie kitų stalų sukosi vien tik apie taip kurioziškai žlugusį muzikos vakarą. Bet nuotaika pamažu taisėsi. Vynas atrišo liežuvius. Netrukus visa toji istorija daugeliui pasirodė begal juokinga, ypač tokiam nerangiam vyručiui, kuris ūmai pasijuto tarsi scenoje. Apšepęs, trumpai kirptais plaukais, vilkėdamas tautiniu kostiumu, jis pašoko ir ėmė mėgdžioti pianistą. Stalas raitėsi ir spiegė iš juoko. Galėjo netgi pasirodyti, kad jeigu ne tas nutikimas, dabar čia būtų gerokai nuobodu. O

tasai Benandželis ne toks jau ir didis. Esama geresnių. Tas, kuris taip pasakė, ir buvo *Letena,* direktorius. Šalia jo sėdėjusi panelė Špygel nutaisė malonų veiduką, raudonos kaip vyšnios jos lūpos šypsojo ir šypsojo.

– Mane skaudina, kaip tu su manimi šneki, – atsirėmusi į telefoną automatą nugara, liūdnai tarė Inesa.

– O ar tu žinai, kas *man* skaudu? – atsikirto Amrei.

– Ar *čia* vieta mums tai aptarinėti?

– Ar nori žinoti, kas *man* skaudu? Aišku, kad nenori. Kam tau.

– Amrei, mudvi pažįstamos beveik nuo lopšio.

– Neišsisukinėk!

– ...

– Paskutinį kartą tau sakau: Inesa, aš noriu, kad tu nutrauktum draugystę su mano buvusiu vyru. Juk žinau, kad judu susirašinėjat. Ir žinau, kad matotės. RINKIS: AMBROSAS ARBA AŠ!!!

– Nešauk ant manęs! Tau dabar sunku ir tu neteisi. Ką *aš* galiu padaryti, kad tu tiesiog negali išmesti jo iš galvos? Vien dėl to, kad tau nenusisekė su Mateo, tu vėl kabiniesi į Ambrosą. Patys pasikalbėkit. Išsiskirkit pagaliau.

– Negaliu pakęsti, kad jis atsistojo tarp mūsų. Jaučiu, kad jis manęs nepaleidžia. Kalba apie mane...

– Jis *nekalba* apie tave! Niekas apie tave nekalba. Judu jau daugel metų gyvenate atskirai. Tu turėjai tam priežasčių. Ko tu, tiesą sakant, nori?

Atsilapojo durys ir vidun įkulniavo panelė Špygel. Raudona kaip virtas vėžys, o rankos mataravo lyg girtuoklio.

– Uch! – šūktelėjo ji ir šyptelėjo Inesai. – Nebegaliu daugiau, nebesitveriu. Žinot, ką daro mano draugas, kai aš nebesitveriu? Ogi įkiša ranką į mano kelnaites ir užspaudžia man putę. Bet tuomet pasidaro dar blogiau!

Ji, girdi, taip įsikvatojusi, jog per pusę sakinio pašokusi ir atlėkusi į tualetą, kad nenutiktų nelaimė. Inesa kurį laiką klausėsi iš širdies traukiamų panelės Špygel giesmelių.

– Pakalbėsim kur nors kitur, Amrei.

– Reikalauju tavo lojalumo. Kur dabar Ambrosas?

– Lojalumą tu painioji su šantažu. Man niekas neįsakinės, su kuo galiu ar negaliu draugauti. Jei tu nekenti mano draugų, tai nekenti ir manęs.

– Kur Ambrosas?

– Nesikankink.

– Kur jis?

– Tik ne mieste.

– KUR?! TU SUSMIRDUS KEKŠE!!!

– O lialia! – pasigirdo iš moterų tualeto.

– Atleisk, Inesa. Gailiuosi.

– Manau, kad nebeturime viena kitai ką pasakyti.

– Inesa.

– Paleisk ranką.

– *Inesa*.

– Klausyk, Amrei, gal tu akla? Tu tikrai tokia akla? Tu nežinai, kas yra Estera?

Tarsi kas būtų spustelėjęs STOP klavišą, vaizdas ūmai sustingo. Sustingo rankos, lūpos, akys, net akių spindesys. Moterys žvelgė viena į kitą lyg sustabdytame kadre. Paskui Inesa nebeištvėrė. Plati, išraiškinga jos burna ėmė virpčioti, iš nublyškusių it levanda lūpų nebeišsprūdo nė vienas galvoje besisukantis žodis. Inesa suprato – viskas baigta. Ji automatiškai suleido pirštus į savo šieno rusvumo plaukus, paleido juos ir vėl suėmė. Tada nusigręžė nuo Amrei, atsainiai nuplaukė per restoraną, graži, išlaki moteris vakarine suknia – viršutinė dalis iš juodo aksomo ir ilgas, platus, žalsvai kibirkščiuojantis sijonas.

– Būk geras, ar parveši mane namo?

– Kodėl gi? – nusistebėjo Haraldas.

– Atsiprašau, Margo, – striukai tepasakė Inesa. – Ar nebūtum toks malonus, Haraldai.

Šis dėjosi nieko nesuprantąs, nors suvokė, ką jam įsakmiu žvilgsniu sako sesuo. Tada Inesa Rombach stvėrė savo apsiaustą ir nieko nelaukusi paliko *Gallo Nero*.

Kampe prie telefono, tarsi pamirštas paketas, gulėjo pasaulis. Iš pradžių Amrei galva pasidarė tuštut tuštutėlė. Paskiau atmintis surado seniai nuskambėjusių žodžių adresatą. Išryškėjo vaizdai, kvapų ir spalvų telegramos.

Ji išvydo ryškiai mėlyną rudens dieną ir į ją artėjantį kresną, garbanotą vyriškį pigiu dulkiniu. Vyras prisiartino, ilgai bučiavo jos lūpas, nors jiedu buvo visiškai svetimi ir lig tol niekad nebuvo susitikę. Ji matė, kaip neoninės parko lempos šviesa dulkia į miegamąjį. Išgirdo čirpiant svirplį, uodė prakaito ir vasaros nakties tvankoje traškančios sausos žolės kvapus. Suvokė, jog girdi savo pačios balsą:

– Ten kažkur gyvena dvynė siela.

Pajuto, kaip ant jos karšto kūno Ambrosas tiesia šlapią paklodę. Ir girdėjo jį sakant:

– Mylėsiu tave iki mirties. Nemiegosiu su jokia kita moterimi, išskyrus tave.

Amrei žvilgsnis nuslydo savo kūnu, apsistojo ties juodais aukštakulniais bateliais ir ji iškart pamanė, kad pradingo kojos dydis. Bateliai atrodė gerokai per dideli, o jos galvoje kilo audra. Teko rankomis įsitverti sienos. Siena suplazdėjo, tarsi ji būtų bandžiusi įsikabinti į užuolaidą.

– Kuo galėčiau tau padėti? – iš toli į jos naktį išgirdo ataidint Leo balsą.

Vedutų tapytojas, matyt, jau kuris laikas stovėjo jai už nugaros ir nuolat kartojo tą patį klausimą. Ant jo susirūpinusio veido blyksėjo sidabriniai akinių rėmeliai. Kai jis palietė Amrei ranką, ji krūptelėjo ir nieko nesuvokdama spoksojo į jį. Tada atsikvošėjo ir spruko iš tualeto.

– Vaikučiai, aš alkana kaip vilkas! – šūktelėjo ji eidama prie stalo ir suplojo delnais.

Margo pažvelgė į ją tamsiomis kaip jūra akimis ir viską suprato.

– Maudė susilaukė sesutės. Kaip jums tai patinka?

Čia jau sutriko netgi Haraldas – pirštais ėmė maigyti medžiaginę servetėlę.

– Ir *jūs* visi *seniai* tai žinojot! Pone kelneri! – riktelėjo Amrei.

Atskubėjo Raulis. Ji užsisakė stipriausio, tirščiausio vyno. Ir valgį tašė išties kaip išalkęs medkirtys. Per visą vakarą Margo nebepratarė nė žodžio. Tuo tarpu Haraldas buvo paslaugus kaip reta. Jį domino, kas gi dedasi žmoguje, kurio iliuzijos buvo ką tik išsklaidytos ir sutryptos. Pirmą kartą gyvenime jis pajuto Amrei kažką panašaus į prielankumą. Tikrai, būtų įmanęs ją apglėbti. Haraldo rankos suminkštėjo, balsas irgi. Stebėjo užgesusį jos veidą ir tos atbukusios akys jaudino jį. Jis rengėsi nutverti ją už rankų. Bet nenutvėrė. Tokia paguoda būtų tik užtemdžiusi Amrei katastrofą. Ne. Jis panoro skaidria siela patirti paslaptingą žmogiškosios sielos griūtį. Ir kone išgirdo plakant savo paties širdį.

Jie jau buvo beišeiną iš *Gallo Nero*, kai Gueris priėjęs iš naujo ėmė serviruoti stalą. Ant servetėlės jis pastebėjo paklotus tris begėdiškai stambius banknotus. Gueris instinktyviai kilstelėjo savo juodą piemens galvą aukštyn, norėdamas patikrinti ant sienos sukabintus savo protėvius. Tikrai: saulėlydis buvo apverstas, o rožinė Džoja kabojo galva žemyn.

– Kodėl jis taip elgiasi? Gal aš kam esu ką padaręs? – Gueris ėmė kapstytis po savo nuolankią sielą ir apgręžė paveikslą taip, kad džiugios it driežo Džojos akys vėl galėtų apžvelgti visą restoraną.

– Ar negalėčiau susitarti dėl to mokos puodeliuko, iš kurio gėrė toji panelė iš radijo? – šaižiai, tarsi rėkdamas, iš už nugaros sukuždėjo jam Božė.

– Kam dar *klausiat*? Imkit tą mažylį su visu padėklu ir neškitės sau!

– Tik puodelį. Na, galbūt ir šaukšteliuką.

– Ak, dinkit man iš akių!

Jiedvi stovėjo centrinėje aikštėje. Amrei svyruliavo. Margo apglėbė ją per pečius. Jos nepratarė nė žodelio, stovėjo nejudėdamos, tačiau nieko nelaukė. Grau kavinėje Haraldas nupirko virškinimą skatinančio alkoholio.

Širdies pavidalo Dviejų mėnulių aikštė blizgėjo tarsi žuvų žvynais nuklota plokštė. Oranžinę viršum aikštės išsilenkusių šviestuvų šviesą taškė lietaus lašai, pastatai aplink skendo kone juodoje naktyje. Iš visos Šv. Uršulės bažnyčios buvo įmanoma išskirti vien išsikišusį frontoną ir šalia esančias kolonas.

Už didelių kaip vitrinos Grau kavinės langų kunkuliavo gyvenimas. Jaunimas rūkė, triukšmavo ir plepėjo. Rodės, tarsi būtų pasirengęs šią naktį viską palikti, tesėti duotus pažadus ir galop išsidanginti į Ameriką, Australiją ar Bahamų salas. Žvelgiant

iš lauko, Grau kavinėje sėdintys žmonės visuomet atrodydavo panašūs į keleivius, kurie nekantraudami laukia, kol lėktuvas pagaliau bus pripildytas degalų, o nuo jo sparnų atitirps ledas.

Paprastai Dviejų mėnulių aikštė plytėdavo tyki ir liūdna. Tik kiaurai merkiantis lietus, prie kurio dabar prisijungė ir drungnas vėjas, ardė tą tylą. Tarsi du įsimylėjėliai – lietus ir vėjas. Įsimylėjėliai, tiesiog nepripažįstantys pabaigos. Puolė vienas kitam į glėbius, užtvėrė eismą, kryptį, užgulė ausis ir akis. Brovėsi pirmyn, svyravo atgal, tvoskė į sprandą, plakė kaktą.

Margo norėjo važiuoti. Kantriai prašė ir prašė automobilio raktelių, kuriuos Amrei galop jai ir įdavė. Dar nespėjus įsėsti, Amrei sublogavo ir išvėmė tirštą vyną su visa medkirčio porcija. Taip truko, kol tvilkinantis, nuo pilvo iki krūtinės kylantis skausmas pamažu atlėgo. Margo tylėjo.

– Mama. Aš norėčiau numirti.

Margo tylėjo. Dar niekad duktė jai nebuvo tokia artima. O kadangi buvo artima, tai ji savo vaiko ir neguodė. Nė judesiu ar bent vienu vieninteliu žodžiu.

Amrei nenorėjo namo. Dar ne. Norėjo eiti per lietų. Ten, kur nesutiktų nė vieno žmogaus. Norėjo leistis žemyn, prie Reino. Margo sekė jai iš paskos. Ėjo skersai Dviejų mėnulių aikštę. Lengvus jų apsiaustus permerkęs lietus jau drėkino nugaras.

– Tu juk *visąlaik* tai žinojai. Mama, kaip tu galėjai mane *taip* išduoti. Kuo aš dabar dar galiu tikėti?

– Tu žinojai, man dar nežinant. Ir gan ilgai, beje.

– Tai netiesa!

– Tiesa, Amrei, tiesa. *Pernelyg* gerai tave pažįstu. Tu tiesiog *įstūmei* tą vyrą į kitos moters glėbį. Nes giliai širdyje niekad netikėjai Ambrosu. Taip, kaip aš niekad netikėjau Dytrichu.

– Tačiau tavęs tėvas taip niekšiškai *neapgavo*.

– Ne apie tai kalbame. Aš kalbu apie tai, ar mylėjau jį. Aš jo nemylėjau. Aš tokia pat kaip ir tu. Viena iš Latūrų. Taip ilgai juo nepasitikėjau, kol jis nustojo tikėjęs pats savimi. O galiausiai ir savo gebėjimu mylėti. Čia jis ir palūžo. Ėmė netekti pusiausvyros, visas tikrai ėmė svirduliuoti... Aš ne itin vertinu Froido logiką, nes kiekvienas aiškinimas yra pasiteisinimas. O šito nepaaiškinamo gyvenimo nėra ko teisinti. Tačiau Dytricho pusiausvyros sutrikimai buvo sielos išraiška – ramybės netekusios sielos. Štai šitas mumyse slypintis kraupus įtarumas, su kuriuo mes nieko negalime padaryti, palaužė ir Ambrosą. Mūsų vyrai buvo naivūs, dėl nieko sau galvos nesukantys sutvėrimai, jie gyveno neklausinėdami. Jie patyrė tai, ko niekad nepatirtų joks Latūras – išgyveno patys save.

– Aš jį užmušiu, mama, aš užmušiu jį. Jis pats didžiausias melagis, kokį tik kada buvau sutikusi.

– Kol jį persekioja tavo neapykanta, tol esi jo valioje. Ir judu

neišsiskirsite. Ar dar pameni, ką jis pasakė tą naktį, kai stovėjo apačioje?

– ...

– Jis būtų ten stovėjęs kiaurą naktį. Niekur būtų nėjęs. Būtų net sustiręs dėl tavęs. Niekad nepamiršiu jo žodžių, kuriuos jis ištarė įlipęs į mūsų senuką bencą: *čia gyvybės ar mirties klausimas*. O kadangi jo meilės jėga buvo tokia milžiniška, tokia nepaprasta ir nevaržoma, tu ir išsigandai. Ne jo išsigandai. Pabūgai pati savęs. Kuo būtum galėjusi atsakyti į tą stebuklą, kai tave apkabina ir ima bučiuoti visiškai nepažįstamas vyras, ir jis tą pačią akimirką suvokia, kad *tu* esi jam skirta?

– Tai *aš* dar ir kalta?

– Neteisingai supratai mane.

– ...

– Meilėje nėra kaltų, Ana Marija. Joje yra tik mylintys ir nemylintys. Taip jau visuomet bus. Būtų tuomet susitikę du žmonės, kurie vienas apie kitą manytų, kad šis nėra jo svaja... jie *neturėtų* vienas kitam ką pasakyti, *neturėtų* vienas kitam ką duoti. Tai tarsi paslaptingas, nerašytas įstatymas. Mylintysis visuomet sutinka nemylintįjį. Vienas visuomet myli labiau nei kitas.

– ...

– Ne. Jei *mudvi* ir galime sau ką nors prikišti, tai nebent štai ką: kad vylėmės... jog mūsų vyrai gali mus išganyti. Kad gali paversti mylinčiomis. Pasitikinčiomis... Štai! Imk mano nosinę.

– Kodėl man viskas taip nesiseka? Viskas praeina prošal.

– Tai dėl to, kad atsakomybę už savo neišsipildžiusias svajas tu suverti kitiems. Kuo tik tu kitados nenorėjai būti! Veterinare, aktore, jūrų tyrinėtoja. Bet kuri tų svajonių būtų galėjusi išsipildyti, nesvarbu kuri. Bet visų svajonių priešingybė yra dvejonės. Kad tai yra neatskiriami dalykai, kad dienai reikia nakties, tau niekad nepaaiškėjo. Dvejonės visuomet tavyje paimdavo viršų. Tu buvai ėmusi tikėti svetimais balsais. Taip prarandamas laikas, Amrei. Aš žinau, apie ką kalbu.

– Privalėjai *priversti* mane!

– Šitaip ir aš priekaištaudavau savo tėvui. Jis niršdavo. Žinai, ką jis man sakydavo? *Šūdvabaliuk, tu nori, jog būčiau prakeiktas atėmęs tau laisvę?* Ilgai nesuvokiau tokių jo žodžių. Kai Dytrichas pradėjo žlugdyti mūsų firmą – tai buvo vienintelis įmanomas jo maištas prieš mane – pamaži ėmiau suprasti savo tėvą. Ir žinau – dabar jis manimi didžiuotųsi. Nes leidau daryti Dytrichui, kas tik jam patinka.

– Ar tikrai šiame pasaulyje esi vien tam, kad būtum nelaimingas?

– Taip.

– Ir tu lyg niekur nieko tai *sakai*?

– Esama tik momentų. Akimirka yra aukščiausia amžinybės forma. Praeitis ir ateitis tėra aplinkkeliai. Jie veda tolyn nuo tavęs.

– Mama, ar mano gyvenimas suvis dar turi kokią prasmę?

– *Jokios*.

– ...

– Betgi tai nepakeliama. Kad gyvendami nerandame jokios prasmės. O kartu gyvenimas yra stebuklingiausia, brangiausia ir didžiausia, ką mes apskritai turime. Beprasmybė yra aukščiausioji laisvės išraiška. Dabar esi tik tu. Tau prieš nieką nereikia teisintis. Nei prieš jokį Dievą, nei prieš jokį žmogų. Tačiau tau teks stoti prieš save, prieš pačią save.

– ...

– Šitos laisvės, šūdvabaliuk, aš nesirengiu iš tavęs atimti.

– ...

– Vaike, mudvi persišaldysime.

– Po šitiekos metų tu vėl pavadinai mane Ana Marija.

– Tikrai?

– Mama. Kaipgi dabar reikės gyventi?

– Kaip reikės gyventi?.. Reikės likti *vienai*. Mylėti skirta vieną kartą. Kai tai nutinka, paaiškėja, kad dar per anksti arba jau per vėlu. Visa kita tėra apvalkalas, kompozicija... *Neguosiu* tavęs. *Nemažinsiu* tavo skausmo. Aš esu čia.

Dar tą pačią valandą nustojo žliaukęs tas keistas šiltas lietus. Nakties dangus keliose Reintalio vietose nusigiedrijo. Pro nūnai virš Jakobsroto prasivėrusį debesų langą praplaukė kone oranžinis mėnulio pjautuvas. Ir toji išsekusi šviesa leidosi ant miestuko stogų, rusvu nublukusio aukso laku užliedama visą apylinkę. Reinas virto rausvai žaižaruojančiu šleifu, tarsi brangi ryto malonė besirangančiu per slėnį. Trys miesto bažnyčių bokštai kilo lyg varžydamiesi, kuris aukštesnis, o Roto soduose blausiai melsvoje šviesoje rymojo pavieniui pražydę vyšnios, magnolijos ir obelys.

Tačiau šitas stebuklas truko neilgai – langas debesyne užsivėrė, kad vėl atsivertų kur nors kitur. Dabar šiaurinėje dangaus pusėje trumpam pasirodė riedantys Didieji Grįžulo ratai. Nors šis žvaigždynas kur kas labiau panėši į popierinį drakoną, kokį, norėdami pagąsdinti mergiūkštes ar besierzinančias sesutes, rudenį padangėn švysteli Reintalio vaikiščiai. Gera būtų pasvajoti, žvelgiant į šią neįsivaizduojamų matmenų trapeciją ir į Alkorą, žavingiausią šviesos tašką viršum viduriniosios grąžulo žvaigždės, jei tik ši naktis priglaustų meilės įkvėptas mintis.

Atsivėrė trečiasis debesijos koridorius ir jo galas pasirodė panašus į milžinišką liunetą, kurio blyškus atspindys krito ant apsnigtos Gulinčio popiežiaus krūtinės. Tik keista: jau prie pat debesis siekiančios kalnų grandinės šviesa rodės pasklidusi storais brūkšniais, tuo tarpu kalnų užuovėjoje plėtėsi lietaus šešėlis – fenas virš Churfirsteno.

Šitas gan neįprastas vaidinimas truko gal pusvalandį, tuomet jau visą Reintalį ėmė merkti nesmarkus lietus. O apypiete šis lietutis virto tikra liūtimi, per keletą kitų dienų protarpiais pliūptelinčia tai paįstrižu, tai tik vietomis pilančiu lietumi. Tikrai, telžė nepaliaujamai ir iš visų dangaus pakraščių. Ryto brėkšma išsilaikydavo perdien, elektra degė ir vidurdienį.

Po to lemtingo vakaro savajam bokšte Amrei nebenakvodavo. Miegodavo Margo bute ir motinos glėbyje. Ko nebebūdavo nuo pat sutuoktuvių su Ambrosu Bauermeisteriu. Nes anksčiau, net sukakusi dvidešimt metų, ji, būdavo, ima ir įlenda į mamos lovą, jausmingai vildamasi vėl pasijusti mažyte mergyte. Nuo pat jos vaikystės dienų Dytrichas šalia motinos nebemiegodavo.

Margo nesumerkė akių ir nugrimzdo į godas. Ėmė slinkti vaizdai. Scenoje stovintis beprotis sako atmintinai iškaltą kalbą, paskui baisiai klysdamas pradeda skambinti. Vemianti Amrei. Tuščios Haraldo akys ir jo teiginys, kad Dievas esanti aukščiausioji neteisybės forma. Galbūt jis bent mirdamas ims teisingai elgtis? Apie trečią valandą nakties jos kvėpavimas pasidarė toks tankus, jog ji pamanė, kad širdis šios istorijos neatlaikys.

– Dieve mano, *kurgi* Maudė? – pusbalsiu ištarė ji ir vėl ėmė kamuoti savo atmintį, iš nuotrupų bandydama sulipdyti visumą.

Paskiausiai mergaitę ji matė tada, kai ši priėjo prie to ruso ir pasisveikino. Regėdama ją, prigludusią prie siauro Iziumovo veido, ji pasijuto kaip tąsyk *Gallo Nero* restorane, pačiame Maudės įdūkio sūkuryje, netikėčiausiame jos proveržyje, kuriam Margo lig šiolei neįstengė rasti jokio paaiškinimo. Nes Iziumovas juk ir buvo tasai, kuris galiausiai nuramino Maudę, šiaip ar taip, ji nutilo tik *jo* glėbyje. Bet čia pat vėl išplaukė Haraldo veidas ir vėl prasidėjo kelionė per vaizdus ir metus – skersai išilgai.

Širdžiai aprimus, apie penktą valandą ryto, ji valandžiukę vis dėlto nusnūdo, tačiau nubudo nuo prie jos prigludusio kūno

karščio. To jau seniai nebebuvo. Margo buvo atpratusi nuo dukros artumos. Ji atsargiai išsivadavo iš Amrei glėbio, atsikėlė ir ištykino iš kambario.

Nė viename trijų numylėtų kambarių – Maudės nė kvapo. Sulankstyta patalynė *Vargšų nusidėjėlių kambaryje* liudijo: praėjusią naktį Maudė nakvojo čia. Rytą išsimaudžiusi ji buvo įpratusi paklodes, pagalves ir antklodę sulankstyti ir sukrauti taip, kad kitą vakarą viską būtų galima iškart suimti. Net tuomet, kai likdavo nakvoti tame pačiame kambaryje.

Šaltu, be paveikslų palikusiu koridoriumi Margo nukako virtuvėn. Ten išsivirė žalios arbatos, prieš tai jos lapus užplikinusi verdančiu vandeniu, kad blyškiai žalia spalva imtų švytėti. Ji mėgo šį nenusakomą atspalvį. Jis priminė jai didžiulėmis gėlėmis išpuoštus medžiaginius apmušalus Beladžijuje, kur iki septintojo dešimtmečio jie turėjo puikiai įrengtą namą. Pro durų aukštumo virtuvės langus žvelgiant į apniukusį nuo lietaus rytmetį, nubudo anų namų ilgesys. Ji ėmė skaitinėti Štifterio *Bobų vasarą*, tačiau nerimas ir sąmyšis širdyje neatlėgo. Jau visai paryčiais stvėrė telefoną ir paskambino Inesai Rombach.

Kitame laido gale pasigirdo mieguistas, bet nuostabiai švelnus balsas. Ne, Maudė čia nepasirodžiusi, o Estera miegojusi pas Juliją Bajer. Betgi ir Estera nieko nežinanti. Dėl to vakarykščio kivirčo ji pati nedrįsusi skambinti. Kolei kas reikėtų tiesiog palaukti. Juk blogiausiu atveju Maudė pasirodysianti pamokose. Dabar toks jų amžius, vaikai užsispyrę. Nei meilumas, nei rūstis čia nieko negelbėsiąs. Inesai taip neryžtingai spėliojant, Margo suprato tik viena: Inesa irgi nerimauja – ir jai kyla minčių, nuo kurių ji ginasi.

5c Teresės gimnazijos klasėje Maudė nepasirodė. Nei iš ryto, nei priešpiet. Jeigu ji dar pasirodytų, klasės auklėtojas nedelsdamas Margo pranešiąs. Vieta iš metalinių vamzdžių ir faneruotos medienos pagamintame suole šalia vienarankio Stevio liko tuščia. (Stevis rengėsi penktos klasės kursui ir suolo kaimyne buvo pasirinkęs Maudę.)

Prieš išeidama Margo pagalvojo: žadinti Amrei ar ne. Nusprendė vis dėlto nežadinti, nepaliko ir raštelio. Užuot taip padariusi, nusileido į rūsį, o iš ten pateko į garažą. Pylė kaip iš kibiro, ir nors stiklų valytuvai švysčiojo it patrakę, beveik nieko nesimatė. Privažiavus vartus, ūmai jai į galvą šovė mintis žvilgtelėti į *sisters corner*. Čiupusi skėtį ir neišjungusi motoro, ji nuskubėjo prie lentinės pašiūrės, tyliai nustūmė duris į šalį ir vėl gavo nusivilti. Maudės nebuvo ir čia. Nuo lubų lašėjo. Plakatai ant sienų susiraitę. Tarsi sušlapusi duona, ant grindų mirko pripučiami čiužiniai ir antklodės. Įlipusi į mašiną ji apmaudžiai ant blauzdos pastebėjo nubėgusią akį. O sustojusi aikštelėje priešais Miulerio parfumeriją, ant pavarų svirtelės ir durelių rankenos pamatė kraują. Ji buvo persirėžusi dešinę plaštaką.

Amrei nubudo tik apypiete. Bet ne tokia kaip paprastai – tarsi švininė, be džiaugsmo, atsikėlusi ilgai nepataikė į duris. Ji atvėrė vokus ir nebeatmenamai tolimų sapnų sunkumas išnyko. Išsibukštino ir pasijuto lengva it papurusi pienės galvutė, kurią pūstelėjus pūkeliai vis dėlto plevena žemėn. Ji negalvojo apie nieką – nei apie praėjusios nakties siaubą, nei apie Ambrosą Bauermeisterį, nei apie Esterą, nei apie Maudę. Juto nežabotą, netgi nesuvokiamą laimę, panašiai vaikai jaučia kalėdinę euforiją. Netikėtai jai vėl ėmė patikti jos kūno kvapas, gaivus pasirodė kvėpavimas – visai kaip ne suaugusio žmogaus, sklindantis tarsi iš greipfrutais kvepiančios vaiko burnelės. Jai pačiai nepastebint, jos lūpos papurto, o lauke purškiantis lietus darė jas afroditiškai nepaaiškinamas. Galvoje iškart sukilo erotinės fantazijos, kūnas troško glamonių. Per visus vienišybės metus toksai pojūtis jai keldavo vien šleikštulį. Rytais visiems savo meilužiams ji tik gadindavo nuotaiką. Taip būdavo jau Ambroso laikais. Ji užsimerkė, panardino galvą į pūkinį priegalvį ir atrodė tokia intymi bei patraukli, kokios jos nebuvo matęs dar nė vienas vyras. Karščiui galvoje ir lytyje atlėgus, ji vėl užmigo. Miegojo visą valandą, o kai nubudo antrusyk, pirmoji mintis buvo: *kur Maudė?*

Apie Maudę vis dar nebuvo jokių žinių. Kad ir kaip stengtasi atrasti naujų požymių, pastebėjimų, nepasvertų galimybių, tai nedavė jokios naudos. Kadangi pagal tvarkaraštį popietė buvo laisva, Amrei sutarė susitikti su Estera, ir ne bet kur – Rombachų namuose. Tai nustebino Inesą. Ji atidarė draugei duris aiškiai jausdamasi nesaugi, į akis jai irgi nežiūrėjo. Bet Amrei atrodė keistai atsipalaidavusi – štai kaip Inesa įvertino jos smagią, kone nevaržomą elgseną. Amrei kantriai ėmė kamantinėti Esterą. O Estera atsakinėjo tuomet, kai jai atrodė, kad reikia atsakyti. Išskyrus jau žinomas, kitas aplinkybes ji sumaniai nutylėdavo. Ji bijojo prasitarti, antraip būtų suiręs visas Riūdį ir ją dengęs paslapties šydas. Riūdis buvo pirmasis Esteros mylimasis. Tai žinojo tik Maudė ir Julija, kurios už kupinas rizikos naktis bei popietes jų pašiūrėje būtų galėję paliudyti jos alibi. Penkiolikmetė Estera jau buvo tikra melagė, ji puikiai išmanė melo dėsnius: kalbėk be emocijų, gerai įsimink, ką meluoji, kad vėliau neprieštarautum pati sau. Ką gali nutylėti, tas nebus panaudota prieš tave. Aišku, netiesa galėjo būti patikėta tik todėl, kad Inesa niekad su dukra rimtai nesibarė. Meluojantį savo vaiką motina atpažįsta iš išpūstų šnervių.

Apklausa pasirodė bevaisė ir Rombachų namus Amrei paliko, tarsi į visus klausimus būtų gavusi vieną, tiesa, nuviliantį atsakymą. Beje, atsisveikindama ji nepamiršo pakštelėti Inesai į kaktą ir pasakyti, kad tarp jų vėl viskas po senovei.

Temstant neviltis Raudonojoje viloje paaštrėjo, o minčių pamėklės išaugo ir pasidarė įtaigesnės. Apie Maudę vis dar nė menkiausios žinelės. Be jokios perstogės teškeno ir barbeno lietus, o radijas įspėjo, kad aplink Bodeno ežerą tvenkiasi audra. Lygiai aštuntą valandą vakaro – tai buvo tvirtai nutartas terminas – Amrei ir Margo nuvažiavo į žandarmerijos būstinę, kur jaunas rudaplaukis pareigūnas užsispyrusiai lėtai rašomąja mašinėle atbarškino pareiškimą dėl Maudės dingimo be žinios. Apie vidurnaktį į vilą atėjusios Inesa ir Estera išvydo tik užverktas Amrei akis ir neįžvelgiamą Margo veidą. Jos pažaidė

kartu halmą, paskui *Trivial Pursuit*, tačiau nors baimingą tylėjimą keisdavo išdykėliški pokštavimai, laikas slinko vaiduokliškai. Jokio skambučio, jokio gyvybės ženklo, jokio stebuklo. Per kitas dienas ir naktis irgi tas pats – nieko.

Vėlyvą ketvirtosios dienos popietę po Maudės dingimo kritulių gausa pasiekė aukščiausią tašką. Šitiek vandens miesto latakai nebepajėgė sutalpinti. Per kraštus tvino šachtos ir kanalai. Didžiulės valkos susitelkė Reino pievose, nes žemė čia buvo išbjurusi ir prisisunkusi tiek vandens, kad daugiau sugerti nebevaliojo. Kraštą užtemdė milžiniški debesų masyvai. Atrodė, kad tuoj tuoj jie palies žemę – taip žemai karojo jų nudribę pilvai. Aplinkiniuose slėniuose vanduo jau kai kur paplovė užtūras. Važiuoti aumotobiliu per brastas reiškė rizikuoti gyvybe. Prie Bregenco Bodeno ežeras pernakt išsiliejo iš krantų, vanduo pasiekė geležinkelio bėgius, o tai jau reiškė, kad kiekvieną akimirką savo pirmąjį pylimą gali peršokti ir Reinas. Tereikėjo, kad vanduo pakiltų dar per plaštaką. Švelni, visuomet pilkšvai žalsva upė dabar buvo virtusi grėsmingu srautu. Veržliai garmėjo pirmyn ir buvo alkana, nešėsi krantuose išverstus stuobrius bei rąstus. Tuomet tvanas, kad ir ne staiga, ėmė slūgti, debesys prašviesėjo ir aukštybėje viršum Jakobsroto tarsi atsiprašymas trumpam suspindo vaivorykštė. Buvo penktadienio popietė, bažnyčių varpai skelbė Kristaus mirtį.

Pirmučiausia – tamsus, ankštas koridorius. Akmeniniai laiptai veda žemyn į rūsį, laipteliai, kylantys viršun – į gyvenamąjį kambarį. Jungikliai čia nieko nereiškia, visos lemputės juk išsuktos, o kai *būtinai* prisireikia šviesos, įsukama taupiausioji, vos penkiolikos vatų. Šiame pakopomis kylančiame, siaurame, tarp kitų įspraustame name, į rytų pusę išsišovusioje Mato gatvėje, languinės visuomet uždarytos. Visuomet. Gyvenimiškas įprotis nuo tų laikų, kai tėvai persikėlė į Vokietiją, o seserys – į Paryžių. Laiptai aukštyn į kambario duris, jos praviros. Šykšti toršero šviesa. Melsvai mirgantis televizoriaus ekrano atšvaitas. Tamsiu

medžiu išmušta siena. Keletas knygų briketų, visos tačiau vienodo formato. Kas ketvirtį pasirodantis kažkokios knygų bendrijos katalogas. Ne visa enciklopedija, matyt, gaunama už narystę.

Kitose lentynose – atsitiktinių, tačiau lyg parodoje eksponuojamų daiktų rinkinys: baltos vilnos moteriškų pirštinaičių pora, violetinis akinių futliaras, įvairiausios paskirties indai. Filigramiškai modeliuotas kavos puodelis, tuščias nagų lako flakonėlis, švarios taurės. Dar keletas vis tos pačios firmos kavos ir mokos puodelių. Sudžiovintos gėlės, žalias ir oranžinis šaliai, juodas ir raudonas krepšys su diržu ir įspaustu ant jo užrašu *Ascari*, saldainio ant pagaliuko nuočiulpa, medžiaginės servetėlės ir taip toliau.

Kambario kampe – atviras ugniakuras su smarkiai išsikišusiu židiniu, pernelyg didelis tokiai patalpai. Tokia dusulį kelianti miesčioniška namų aplinka.

O ant kušetės, kurios oda pilkšvai mirguliuoja nuo teleekrano, nė nekrustelėdamas sėdi vyras. Nugara tiesi, sprandas įtemptas. Kruopščiai nusiskutęs. Veide matyti įtampa. Iš mokos puodelio jis gerokai siurbteli kažkokio gelsvo skysčio. *Slivovica*. Slyvų degtinę jis girkšnoja jau pusvalandį. Žvilgsnis aiškus. Gerti degtinę ištvermės jam pakanka. Tai Božė.

Ekrane *Letena* veda popietinę regioninę laidą *Mūsų valanda*. Barzdotas keturiasdešimtmetis, trumpais styrančiais plaukais ir suktomis akutėmis – jis tai žino! – šneka smagiai. Kalba improvizuodamas, todėl vienas apsirikimas seka kitą. Ką gi, regioninė televizija naujas dalykas, jos laidų vedėjai dar nepatyrę. Toks būtų pateisinimas. Kitas – Reintalio tarmė pernelyg varžo jų liežuvius.

Božė spokso ir nė krust. Netrukus panelė Špygel – jis to tik ir laukia – skaitys žinias. Jis žino, kokia tvarka per savaitę keičiasi trys diktorės. Šiandien skaitys ji. Daili, vyšninėmis lūpomis ir natūraliai koketiška. O, kaip ji tai mėgsta! Božė šypteli.

Pagrindinis dėmesys liūtims. Vienam Fusacho ūkininkui nuskendusios penkios avys (Špygel sako *nuskindusios*). Kažkoks

vairuotojas, nekreipdamas dėmesio į draudžiamąjį ženklą, bandęs įveikti brastą ties Dornbirnu. Nuovokus pensininkas pastojęs jam kelią, o vairuotojas, atrodo, jį aptalžęs. Pensininkas davęs parodymus. Jakobsroto miesto valdyba informuoja. Reino plukdoma mediena nebepriklausanti niekam, ją galima drąsiai pasiimti. Tai netgi pageidautina, kad nebūtų teršiami krantai.

Božė nesiklauso. Jis tik vokia plevenantį jos žodžių skambesį. O, ko tik jis nepagailėtų, kad galėtų įsigyti tą josios gelsvą kaip ramunės žiedo vidurėlis klipsą! Viską už jį atiduotų! Jis spokso į jos ausį, skruostą, kaklą, raktikaulį. Tariasi ranka juntąs jos kaklo arteriją, jos pulsą. Jo akys ašaroja. Parausta. Jis sulaiko kvapą. Žūtbūt turi gauti tą klipsą!

Dabar Špygel perskaitysianti veterinarijos tarnybos pranešimą. Tik šit nuo kairiosios jos ausies lezgelio nuslysta ramunės žiedas. Nukrenta nuo stalo ir atsimušęs nušoka ant grindų. Mikrofonas perteikia tą tekštelėjimą, tarsi būtų pažirę stiklo šukės. Iš ekrano žvelgia sutrikusi Špygel. Ji bando kaip nors ištaisyti mažutę nesėkmę. Bet apsimeta tarsi nieko nebūtų nutikę ir skaito toliau. Kuo ilgiau skaito, tuo labiau jai darosi nesmagu. Taip iškaista, jog pastebi net žiūrovai ir tik apsidžiaugia, kad žinių blokas jau baigiasi. Neįžvelgiamas Božė veidas. Siaubas ir triumfas vienu metu. Burna – tarsi šauktų. Bet nė garso. Jis priblokštas, iš akių matyti. Jo magnetai – išpampę gyslos išsipučia nuo pritvinkusio kraujo. Tai tiesa. Jis turi įrodymą. Galia, dėl kurios tiek gedėta, vėlei sugrįžo. Jis gali palaužti kito žmogaus valią. Jis gali savaip pakreipti lemtį, pasukti svetimas mintis. Božė dūsta, jam duria plaučius, jam atrodo, kad smegeninė nušoks nuo sprando.

Letena pokštauja ir Špygel nesėkmę įvertina kaip vieną augimo etapui būdingą nutikimą.

– Taigi. Sunkiai apsikarsčiusios moterys lengvina mūsų, vyrų, pinigines. O dabar – grįžkime prie rimtos temos. Deja, vis dar nėra nė menkiausios žinios apie penkiolikmetę Maudę Latūr –

esame pranešę jau anksčiau – kuri jau penkta diena laikoma dingusia be žinios.

Kol televizija rodo Maudės nuotrauką – tai smarkiai išdidintas jos veidas iš klasės nuotraukos (Latūrai niekad nemėgo fotografuotis) – *Letena* suteikia reikalingų žinių ir praneša kriminalinės policijos telefonus. Tuo pat metu taupioji lemputė Božė būste patiria įtampos svyravimus. Ji čia prigęsta, čia vėl nušvinta, beveik užgęsta ir vėl pražysta. Staiga sužimba kone iki baltumo, kaip mintis. Tada srovė pradingsta.

Kambaryje tamsu kaip maiše. Vien mirguliuojantis *Letenos* atvaizdas ašarojančioje Božė tinklainėje. Užgęsta ir jis. Kūnas vėl ima kvėpuoti, alsavimas išsilygina. Tik ausyse girdėti dainavimas, toks kimus dainavimas. Kažkas dainuoja Božė nesuprantama kalba. Bet jis žino – tai angliškai. Ir dainuoja jo paties balsu. Jo balsu, angliškai, nors jis – Božė nepatikliai sukrutina lūpas – tyli. Širdis ima plakti lėčiau, rankos šaltos kaip ledas. Tai angliški žodžiai, jis žino. Tada jame viskas nurimsta. Sena, kraupi, jam pažįstama tyla. Niekas neklebena jo durų, niekad. Nėra nė vieno, kuris jį prisimintų. Nėra moters, kuri širdyje nešiotųsi jo veidą. Tai iš kur toji kankinanti nuojauta, kad ten, lauke, jo kažkas laukia? Jis svarsto: ar verta leistis ieškoti to balso, jei į namus vis tiek sugrįši vienas? Božė būdrauja tamsoje tol, kol už miesto ima brėkšti.

Visą naktį prasėdėjo šitaip, o paguodos nesulaukė. Nubudo ir vėl pasijuto apvogtas, be vilties. Lauk! Kuo greičiau iš čia, kuo toliau – sukasi jo galvoje. Jis bando stotis, o keliai linksta. Jam svaigsta galva. Kur nesvaigs – alkoholis, vienišystė. Išeiti, nesvarbu kur. Božė svirduliuoja. Jis, savo susikurtos tamsos šeimininkas, vis tiek tapnoja rūsin, tačiau pamiršta striukę. Atgal pro duris. Tada – ant dviračio. Dviratis paryžietės sesers. Kur? Jis užveria garažo duris. Išaušęs rytas juokiasi iš jo ir jo striukės. Ima minti pedalus. Leidžiasi Mato gatve. Tik staiga galvoje vėl pasigirsta tasai dainavimas. Žodžiai, kurių jis niekuomet nėra

ištaręs. Švogždus pagalbos šauksmas, tarsi kažkieno gyvybė kybotų ant plauko. Gal jis pamaži kraustosi iš proto? Nesvarbu kur. Tik kuo toliau iš čia!

Švelniose daubelėse, išsimėčiusiose po Marijos ramybės pievas, jau pusryčiauja pirmieji saulės spinduliai. Skverbiasi per šlapią, ryškią žolę, geria rasą, o rytmetinis jų alsavimas sklaido skystą pažeme nusidriekusią miglą. Aukštybėse nekaltai blykčioja saulė. Reintalio oras šaltas ir stiklinis – jį švariai išprausė dargana. Matomumas toks, kad gali išvysti neužmatomus tolius, o dangaus mėlynė tiesiog spindinti. Jei ne Alpės, žvilgsnis, ko gero, siektų Šiaurės Italijos miestus.

Patį slėnį dar gaubia ryto prieblanda. Bet išilgai Reino pylimo jau kruta kaimiečiai ir trobelninkai – rankioja Reino atplukdytą medieną. Daro tai *nesivaržydami*, kaip ir buvo patarusi toji televizijos panelė.

O tada, gal per trejetą kilometrų nuo Jakobsroto, Reino pakrante aukštyn ūmai sulekia galybė mašinų. Blyksi šviesėlės ir šviesos. Ant stogų – geltonos ir mėlynos. Policija, gaisrininkai, medicinos pagalba, traktorius su priekaba. Kaukia sirena.

Vyrai labai susijaudinę, jų žodžiai ir judesiai – staigūs, greiti, nes mergaitė dar gyva. Silpnutė, tai tiesa, bet jeigu dainuoja – gyvens. Gyvens, kol skamba jos plonas peršaldytas balsas. Pasipila keiksmai. Georgas, traktoriaus savininkas, flegmatiškas gal keturių dešimčių vyriškis, purtosi nukelti lynu kamieną. Tas stuobrys, girdi, patrešęs, jis galįs vaiką suvisai uždusinti.

– Ar girdi mane? – šaukia baltu chalatu vilkintis sanitaras panašion į olą irštvon, susidariusion iš dumblo, skersai ir išilgai susipynusių kamienų, rankos storumo šakų ir parūdijusios skardos lakštų.

Maudė nieko neatsako. Vyras uždega žibintuvėlį ir braunasi į tą lapės olos platumo urvą, o ten vėl išvysta nuogus, baltus kaip

popierius kulnus, pamėlynavusias, plonytes it rykštelės kojas ir lapais apkritusią lytį. Nei rankų, nei plaštakų, nei pilvo. Nieko daugiau neįžvelgsi.

– Jei girdi mane, pakrutink kojos nykštį!

– *Upside down, boy, you turn me... Inside up and round and round... Instinctively you give to me the love that I need...* *

Po triukšmingo blaškymosi į visas puses atsakomybę prisiima vienas kriminalistas ir tik dabar Georgas pasiryžta pakelti tą kamieną. Kai tenka dirbti su hidraulika, jis visuomet virpa. Su motoriniais pjūklais, kabliais, kirviais ir kastuvais rankose vyrai atsargiai kasasi prie mergaitės ir galop išvaduoja ją iš tos sangrūdos.

Ji be drabužių, plaukai sulipę nuo šlyno, lūpos pamėlynijusios. Kojos ir rankos nubrozdintos. Po kone perregima oda mirguliuoja tankus kraujagysių tinklas.

Sanitarai kelia Maudę ant neštuvų ir apkloja. Georgas, droviai nusukęs akis nuo nuogybės, dabar pradrįsta ir paskubom žvilgteli į savo išgelbėtos mergaitės veidą. Ir jam dingteli, kad visą gyvenimą jis tik ir būtų laukęs šitos akimirkos. Žvelgiant į jos akis, jį ūmai suima toks neapsakomas džiaugsmas, kokio kaip gyvas nebuvo patyręs. Ir šitos brandžios, ramybe teikiančios, viską aprėpiančios akys jau niekad neišeis jam iš galvos.

Kriminalistikos technikas vėliau nustatys, kad stengdamasi nesušalti nuo dienąnakt pliaupusios liūties Maudė įsikapstė į šitą dumblo ir medžių sanplaiką, o paskui, lietaus skalaujamas, šis kalnas susmuko. Lozoriaus klinikos Rentgeno stotyje bus stebimasi šios mergaitės nuovokumu – nepaisant skausmingų lūžių mergaitė liko gyva. Juolab kad jautriausios kūno vietos buvo užsikišusios lapais bei dumblu, o ji, kad neužmigtų, dainavusi iki visiško išsekimo.

* Vaikine, versk mane aukštyn kojom... ir įeik, ir apversk, ir apversk... Ir suteik begalinę meilę, kurios aš trokštu... (*Angl.*)

Tačiau stos nelaukta tyla, kai ant sužeistos Maudės kaklo chirurgas aptiks smaugimo žymes. Ginekologinis tyrimas baigėsi išvada, kad mergaitė tikrai nebuvo išprievartauta. Ir vis dėlto šio tyrimo metu buvo padarytas mistinis atradimas.

Šios mergaitės vyriškų chromosomų skaičius gerokai viršija normą. Teisybė, išorinis Maudės fenotipas perdėm moteriškas, tačiau gimda neišsivysčiusi, jos suvis nėra. Tas pats su kiaušidėmis. Štai kodėl taip ilgai nebuvo mėnesinių, niekad jų nebus. Maudė niekad neturės vaikų. Jai diagnozuotas *testikuliarinis feminizacijos sindromas*. Itin retas apsigimimas, vis dar tebeaiškinamas paveldėjimu. Ir medicinos požiūriu tai stulbinantis dalykas, kaip negalintis vystytis žmogus įgauna moteriškas formas. Toks nerašytas įstatymas. *Sinus urogenitalis* diferencijuojasi moteriška linkme. Tad Maudė nei Hermis, nei Afroditė, o ir ne jie abu sykiu. Maudė yra vyras, nors fenomenologiniu požiūriu ji moteris. Arba kitaip tariant: kol Maudė buvo vyras, savo prigimtimi ji buvo moteris.

Virš Gulinčio popiežiaus krūtinės išsilieja rausva rytmečio šviesa. Nuo kalnų grandinės ji teka žemyn ir slėnyje šešėliai sutrumpėja bei darosi minkštesni.

Pylimo gatve prie radimvietės artinasi dviratininkas. Božė ima važiuoti lėčiau. Neaiškiai pastebi, kaip ant neštuvų paguldytas žmogus įkeliamas į sanitarinį automobilį. Božė nusėda nuo dviračio, žengia kelis žingsnius artyn. Tuomet drąsa jį apleidžia, jis sustoja. Mirksinti melsva šviesėlė kelia jam sąžinės priekaištus, nors policijos jam ir nėra ko bijotis. Bankų tarnautojai ir policininkai varo jį iš proto. Taip jau visuomet. Pasyvus naktinis gyvenimas šiam žmogui savaime rodosi esąs nusikaltimas. Pasigręžia ir ima minti atgal į miestą. Jis mirtinai išvargęs. Su visais drabužiais griūva, kur pakliuvo, ir užmiega. Irgi įprotis. Savo namuose jis jau visur yra miegojęs. Užsimerkęs dar pagalvoja apie ramunės žiedo vidurėlio spalvos klipsą.

– Ana, – kužda jis ir tas vardas švelniai nusprūsta nuo jo lūpų. Tai pirmas jo per daugelį dienų ištartas žodis. Pirmas žodis, kurį jam pavyksta ištarti. Božė pasiverčia ant šono, suuodžia pradvisusį apmušto virtuvės suolo kvapą. Jis regi medų sukančią savo motiną. Regi pro marlę, užtemptą ant keturių kėdės kojų, į stiklainį varvančią pušų ūglių sunką.

Akys. Tos akys, tos akys. Tos neįtikėtinos akys. Kupinos džiaugsmo kaip kupinas vežimas šieno. Ramios kaip pilnas sveikų galvijų tvartas. Kai jie visi miega ir girdėti tik jų šnopavimas.

Georgas Molis, pasirėmęs ant šienšakių koto, užsisvajojęs stovėjo balta neono šviesa užlietoje savo karvidėje. Jis giliai įkvėpė, nes šitas šiltas garuojantis oras jam buvo pats maloniausias kvapas pasaulyje. Visos jo dvylika karvių turėjo vardus, o virš pašarų doklo prie kiekvienos jų kabojo šiferio lentelė su gimimo data, vardu ir apsėklinimo diena. Visas dvylika karvių jis tikrai pažino iš snukių. Kartą su savo broliu Ulrichu jis susilažino: kuris atpažins daugiau savo augintinių vien iš jų kailio kvapo? Ulrichas apgailėtinai prakišo lažybas, tad abu patraukė į restoraną, kur šiaip jau jų būtų nenutempusi nė šimtinė jaučių, nes ūkininkas valgo savo namuose. Pilypo gatvėje jiedu keturias valandas lėbavo pas indą, galop į paploščius panašią duoną bei ryžių ir mėsos likučius paprašė suvynioti į staniolį ir pamiršo duoti arbatpinigių. Indas tik mandagiai nusilenkė, ir čia dera pridurti, kad patarle tapusi kantrybė jo neapleido nė Jakobsrote. Po trejus metus trukusios tuštumos Macharadžos restoranas pamaži ėmė susilaukti vis daugiau lankytojų.

Menas slypi nuolankiame laukime. Galbūt indą padrąsino Otelas Gueris, o gal graikai ar kinai. Vos tik reintalietis išvysta, kad koks nors užsienietis geba dar atkakliau tylėti nei jis pats, jo širdis suminkštėja ir tokiam žmogui jis tuojau pajunta prie-

lankumą. Tokiomis akimirkomis jis kilniai pamano, jog, tiesą sakant, tarp jo ir to indo visiškai nesą jokio skirtumo. Ir pareiškia savo pačiai: *Visi žmonės lygūs, net jeigu jie indai.*

Georgas vėl stvėrė šakes ir pakratė gyvuliams po pilvais šiaudų nakčiai. Apvalus jo veidas su juoda, garbiniuota ir jau žilstančia barzda vėl pasidarė svajingas. Jis nustojo kratęs šiaudus. Rudos jo akys net patamsėjo iš ilgesio. Ne, tą žmogų jis būtinai turi dar kartą pamatyti. Nors vieną kartelį dar išvysti tą mergaitę. Tos akys. Švelnios kaip milžtuvėje putojantis pienas.

Ką atkuriant mįslingą nusikaltimą, padarytą Maudei Latūr, buvo įmanoma padaryti, tas ir buvo padaryta – tiesiog nieko. Pati mergaitė ėmė ir labai keistai užsisklendė. Ji, tiesa, leidosi klausinėjama, bet į klausimus neatsakinėjo. Tylėjo be galo užsispyrusiai. Kai pajutęs bejėgiškumą vienas kriminalistas pabandė jai grasinti, ji pažvelgė į jį taip rūsčiai, kad šis kaipmat nutraukė apklausą.

Ką gi, maždaug už keturių kilometrų nuo tos vietos, kur buvo atrasta Maudė, kriminalinė policija aptiko sidabrinius balinius batelius, suplėšytą samanų žalumo aksominę vientisą suknelę ir dalį apatinių rūbų. Daugiau nieko. Teritorija tarp radimvietės ir spėtinos pasikėsinimo nužudyti arenos dar tą pačią naktį buvo apsupta. Tačiau galybė priekabų ir kitų transporto priemonių suminkštėjusioje žemėje įspaustų vėžių nepaliko jokios vilties aptikti patikimą pėdsaką. Čia spėjo tiek ir tiek pripėduoti ir sielių plukdytojai.

Viena nekėlė abejonių: sunkiai sužeista mergaitė, kęsdama klaikų skausmą, buvo nutempta dar apie keturis ar penkis kilometrus. Medicinos išvadoje buvo minima spiralinė žaizda kairiajame blauzdikaulyje, o tai leido padaryti išvadą, kad ji atsirado ne nuo slystelėjusio rąsto anoje medžių sangrūdoje, o buvo padaryta žmogaus. Toliau toje išvadoje dar buvo rašoma apie dubens kaulų sužalojimus, žaizdas trijuose dešiniosios rankos pirštakauliuose, apie nuospaudas, odos nuobrūžas ir didžiules he-

matomas nugaroje. Vėliau dešiniajame žaste buvo pastebėta kažkas panašaus į kąstinę žaizdą. Paaiškinti ir interpretuoti šio sužeidimo kilmę net iš Insbruko buvo pakviestas toksai ištįsęs, niūriai žemyn žvelgiantis vyriškis. Visiškai plikas, net antakiai jam nežėlė. Teismo medikas apžiūrėjo žaizdą ir detaliai ją nufotografavo. Nebeliko dvejonių, kad įkąsta žmogaus. Tačiau tasai niūra atrado dar daugiau.

Čia, girdi, ne šiaip koks, o kryžminis įkandimas – tokią išvadą leidžianti daryti žandikaulių padėtis. Tai jis galįs tvirtinti nedvejodamas. Audinio pavyzdys parodė, kad nusikaltėlio (nuolat buvo galvojama apie vieną vyriškį) dantys buvo plombuoti. Šitai leido bent spėti nusikaltėlio amžių. Bet kas gi Jakobsrote neturėjo plombuotų dantų?

Anestezijos priveikta Maudė nenubusdama miegojo dvi dienas, nes, norint sutvarkyti lūžusius kaulus, be visiškos narkozės apsieiti buvo neįmanoma. Nubudus pirmosios minutės buvo kaip niekad jaudinančios. Žmonės įeidavo ir išeidavo vienas paskui kitą. Virš jos pasilenkdavo vis nauji veidai. Susirūpinę ir spindintys suvaidintu džiaugsmu. Atskubėjo specialistai ir naująjį dalyko žinovą ji įsidėmėjo iš jo nutęsto – *Taiigi, Maauude!* – pasisveikinimo.

Atėjo jos mielieji. Pirmąsias naktis Amrei suvis nuo jos niekur nesitraukė ir dažnai verkdavo. Mintis, kad ji ir Margo tą spėtiną nusikaltimo naktį buvo atsidūrusios visiškai netoli Maudės, o būtent ant Reino pylimo, Amrei akyse ir lūpų kampučiuose atspindėjo jos bejėgiškumą ir kartėlį. 5c klasė atėjo visa aliai vieno. Vienarankis Stevis prisiekė už Maudę atkeršyti – jis, girdi, tol naršysiąs po meldynus, kol surasiąs tą niekšą.

– Klausyk, gudragalvi, – nusišaipė Riūdis, – manai, jis lauks tavęs tuose melduose? Čia reikia veikti organizuotai.

Ir jis dar stipriau suspaudė gražiosios Esteros rankutę, tikrai, jų rankos atrodė tarsi augte suaugę.

– Manau, jie tau dar atneš *Neišspręstus XY aktus*. Tuomet aš vėl bijosiu eiti į tualetą! – įniršusi pasakė jai Julija.

Ir visi nuščiuvo prisiminę televizijos rodytus pasikėsinimus nužudyti.

Minėtoji kasmėnesinė laida apie nusikaltėlių paieškas apskritai traumavo to meto prie televizorių sėdinčius vaikus. Ji buvo pradedama įstabiais garsais iš Šarpentjė *Te Deum* ir Eurovizijos signete. Iškilmingas momentas, juk tai reiškė, kad laidą žiūri visas vokiškai kalbantis pasaulis. Tačiau nuo tol tai ėmė reikšti, kad ją žiūri ir visi Austrijos, Šveicarijos bei Vokietijos nusikaltėliai. Štai kur buvo problema. Kai rimtas kaip mirtis Eduardas Cimermanas, kurio niekas nebuvo matęs besišypsančio, su storais raginiais akiniais, tarsi iš kapo sklindančiu balsu imdavo atkūrinėti banko apiplėšimą Gysene ar prostitutės nužudymą Detmolde, Jakobsroto namuose įsiviešpataudavo mirtina tyla. Žmonės imdavo manyti, kad tasai Detmoldo žudikas dabar, aišku, neša kailį į atokiausią Europos provinciją, taigi tik į Reintalį. Buvo tikrinama, ar sandariai uždaryti langai, nuo vakaro vėjelio suplazdėjusi užuolaida keldavo baisius įtarimus, o raktas duryse būdavo pasukamas du kartus.

Žiaurieji fogtų viešpatavimo laikai atsirado visai šalia, jiems atstovavo neryžtingas, neišmanantis, kur dėti rankas, mokytojas Dautas, o Maudė pastebėjo, kad jis iš paskutiniųjų stengiasi nepravirkti. Kadangi klasės auklėtojas buvo užsiėmęs, jis paprašė Dautą aplankyti Maudę ir perduoti į krepo popierių suvyniotus saldumynus. O vieną popietę ją atlankė netgi senelio kortų bičiuliai Maksas, Leo ir Hansas. Beje, senelį Maudė atminė gana miglotai. Dar menkiau jo ilgamečius, net po jo mirties ištikimybės nesulaužiusius, visuomet jį užstojusius ir be paliovos senelį šlovinančius draugus, todėl šis vizitas ir buvo blankokas. Juk nebuvo apie ką daug kalbėti.

Keturiskart su visa lova ją pergabendavo vis į kitą ligoninę. Galiausiai vėl atrideno į penktąjį chirurgijos skyriaus aukštą, iš

kurio buvo galima mėgautis žaviu vaizdu į švelniai iki pat Lichtenšteino sienos banguojančias kalvas. Tiesa, kurį laiką, bet tik savaitę, prie jos palatos durų budėjo policininkas. Maudės vardas sumirgėjo ir *Tat* bei *Wahre Tat* antraštėse.

Ją saugojęs policininkas buvo ne kas kitas, o Eduardas Floresas, VBK. Jiedu susibičiuliavo nuo pirmosios akimirkos. Jis išsipasakojo Maudei visą sumautą savo gyvenimą. Kad paprasčiausiai nerandąs jokios moters, kad jis jau nebegalįs pakęsti to Bacho *Capriccio*, ką jau kalbėti apie jo atlikimą. Kad jo senelė klydusi sakydama: tas vaikas turi pianisto rankas. Kad, savaime aišku, jo tėvas dabar vartosi karste. Nes jis, Eduardas, vis dar ilgai miegąs, tačiau norėdamas ne pailsėti prieš karjerą, o atsipūsti nuo šio beviltiško, niekam nereikalingo, siaubingo gyvenimo.

Tuomet Maudė pažvelgė į jį didelėmis rimtomis akimis, ir stebuklingu būdu, Floresas pats nesuvokė kaip, jis atgavo narsą.

– Eduardai, – tarė ji vis dar pakimusiu balsu, – tu privalai vėl skambinti. Tu privalai, privalai!

Tada ji pasakė tokį dalyką, nuo kurio jo kairėn persikreipusi burna su beveik nepastebima viršutine lūpa sustingo. Išsiplėtusios akių lėliukės virto sagomis, tik nežinia, ar iš išgąsčio, ar iš sarmatos.

– Aš būsiu tavo moteris.

Maudei Latūr kažkas nutiko, ją gaubė paslaptis, kurią tučtuojau pajusdavo kiekvienas ją atlankęs, tačiau niekas nebūtų sugebėjęs to nusakyti. Iš pažiūros visi apsilankymai turėjo vieną bendrą bruožą: kurio nors tokio vizito metu stodavo absoliuti, tačiau jokiu būdu ne trikdanti ar slegianti tyla. Visos naujienos ūmai netekdavo bet kokios prasmės, tas pat nutikdavo su klausimais, o kartu ir pačiais žodžiais. Einantys jos lankyti, norėdavo atnešti jai paguodą ir artumo dovaną. Tačiau keista: jie *patys* pasijus-

davo paguosti, juos *pačius* apgaubdavo begalinė jos artuma. Kaip čia galėtų būti, svarstė mokytojas Dautas, erdviu liftu leisdamasis žemyn, kad tas vaikas žmogų taip sušildo? O juk toji mergaitė patyrė tai, ką žmogus suvis baisiausio gali patirti: žudiko smurtą.

– Kas gi toji mūsų mergaitė, gulinti ten, penktajame aukšte? – kartą pusbalsiu paklausė Margo, drauge su Inesa iš klinikos serpantinais kildama į Elrainą.

– Ir aš nežinau, – atsiliepė Inesa, kone išgąsdindama Margo, nes šį klausimą ji balsu buvo uždavusi pati sau.

– Ar pastebėjai, kad ji nebekalba taip kaip anksčiau? – dabar jau laisviau pasiteiravo Margo.

– Kodėl ji taip atkakliai tyli? Kodėl nesipasakoja, kas tą naktį iš tikrųjų nutiko?

– Todėl, kad ji pažįsta savo žudiką, – šaltai pareiškė Margo, – ir todėl, kad nori jį apsaugoti. Ak, tos idiotiškos apklausos, tie bukagalviški tardymai. Galėtų palikti Maudę ramybėje. Ji vis tiek nieko nepasakys. Ne, Inesa, aš ką kita turiu galvoje. Ji kartais pasako tokius gilius dalykus, kad jos amžiaus vaikas jų jokiu būdu nesuvoktų. Tą naktį turėjo nutikti kažkas nepaprasto. Kažkas tokio, kas stumtelėjo ją trisdešimčia metų priekin. Ar gali penkiolikmetė taip pasakyti: *Įstatymas galioja tol, kol pasidaro žmogui nebereikalingas*. Iš kur ji tai ištraukė?

– Tikriausiai kur nors nugirdo. Jos metų mergiūkštės visuomet mėgsta pafilosofuoti.

– Būtent kad *nenugirdo*. Ji juk... Ji tai *patyrė*.

– Kaip visa tai baisu, – sukuždėjo Inesa ir pasuko automobilį į Raudonosios vilos vartus. – Ar ji jau žino, kad niekad negalės turėti vaikų?

– Taip.

– Kas jai tai pasakė?

– Aš.

– Ir?

– Jokios ypatingos reakcijos. Manau, kad moteris pati tai pajunta. Kiekviena vaikų negalinti turėti moteris žino tai jau vaikystėje. Ak, tiesa! Suradome vilai pirkėją. Toksai olandų fabrikantas. Begal subtilus, išsilavinęs žmogus. Man rodos, namas vertas jo, o jis – namo. Jo pavardė įstabi. Imerzėlas*. Henkas Imerzėlas.

– Kaip visa tai baisu, – pakartojo Inesa ir, nors tai jai buvo nebūdinga, šniurkštelėjo nosimi. – O Amrei?

– Gydytojas išrašė jai vaistų.

– Vargšelė Amrei.

– Pakaks, Inesa. Visi mes turime savo Kaino žymę. Tiesa, kol nepamiršau. Apiplėšiant banką, Ulme suimtas Ambrosas Bauermeisteris.

– Tu tai *žinai*?

– Todėl ir sakau tau.

– Betgi?..

– Aišku, jis ir tavęs prašė sumokėti už jį užstatą. Man rodos, kad dukart kvailio vietoje nederėtų likti. Kaip manai?

– ...

Tai nutiko apie devintą valandą vakaro. Jau balandžio sulaukusį Reintalį nelauktai netikėtai vėl aplankė žiema. Ir užsibuvo čia trejetą dienų, kol patraukė šiaurėn. Chirurgijos skyrius jau buvo perduotas į žydrai vilkinčių naktinių sesučių rankas. Koridoriuje buvo prigesintos šviesos. Jos blausiai atsispindėjo skalūno spalvos linoleume, grindys atrodė tarsi bėgiai, kurių linijos kertasi nakties tolybėje. Pusiau įstiklintas personalo kambarys priminė sulytą naktinę vitriną. Sanitaras mezgė. Sesuo žiūrėjo televizorių: *Vienas jų turi laimėti!*

Tuomet 534 palatos durų rankena švelniai nuknebo žemyn, durys be garso atsivėrė ir lygiai taip pat užsivėrė. Jis buvo apsivilkęs išeiginį kostiumą ir pasirišęs prastai sumegztą kaklaryšį.

* Visada širdingas (*oland.*).

Vis dar trenkė tvartu, nors čia susirengęs išsimaudė ir išsitrinko galvą. Ką ten, net barzdą buvo pasikirpęs. Tai prieš *tas akis* Georgas taip išsipustė.

– Kas jūs toks? Ko jums čia reikia? – siaubingai persigandusi krūptelėjo Amrei.

Tuomet šalia jos sutvarstytomis, iki klubų sugipsuotomis kojomis nubudo gulėjęs vaikutis. Maudė. Ji sukliuksėjo, porą kartų atsiduso, buvo jau bepravirstanti, bet vėl užmigo.

– Tebūnie pagarbintas Jėzus Kristus, – atsiliepė lygiai taip pat sutrikęs apkūnus ir kresnas vyriškis – niekas jam daugiau neatėjo į galvą, tik šitas senamadiškas, vis dar gyvas jo šeimoje pasisveikinimas.

– Tai *jūs*, pone Moli! – pakerėta slopiu balsu šūktelėjo Maudė. – Kaip puiku, kad aplankėte mane!

– Ogi pagalvojau – imsiu ir užsuksiu. Namo grįžti visuomet spėsi, – sumurmėjo Georgas.

– *Viskas* gerai, mamyt! Čia ponas Molis, tai jis mane surado. Prašom paimti kėdę! Sėskitės! Jūsų nuotrauka laikraštyje buvo puiki.

– Tai ir jūs matėt?

– Aš ją net išsikirpau.

– Aš irgi. Matot, koks sutapimas.

Nors dramblotų jo rankų oda buvo suragėjusi, jų judesiai pasirodė besą preciziški, kone elegantiški. Kad ir nenorom, tai vertė šypsotis. Jis čiupo kėdę už atkaltės, prisinešė ją prie lovos, prisėdo, prieš tai dar pavarde ir vardu prisistatęs Amrei. Maudė paprašė jį atidaryti naktinės spintelės stalčių. Jis pakluso ir rado jame tą laikraščio iškarpą. Sausoka, negausia žodžių, bet humoro nestokojančia maniera Georgas ėmė pasakotis, kaip ten buvę su tąja nuotrauka. Ir kuo toliau jis pasakojo, tuo lankstesnis darėsi jo liežuvis. Retai jam taip sekdavosi. Galima sakyt, niekad.

Vieną rytą jo tvarte ūmai išdygęs *Tat* reporteris, palabinęs jį ir pareiškęs, jog būtų laimingas, jei šis kraštas pagimdytų daugiau tokių vyrų kaip jis, Georgas. Deja, jis beveik neturįs laiko, tiesą sakant, jau privaląs šiaušti toliau. Todėl jam būtinai reikia išgirsti – trumpai drūtai – kaip jis suradęs Maudę Latūr. Tuomet jis taip ir padaręs. Galiausiai tasai reporteris panoręs jį nutraukti, tačiau jis griežtai pasipriešinęs. Ber ir šis nesileidęs lengvai suvystomas. Na, gerai, paveiksluokit, taręs jis, tik drauge su mano Gunde. Tiek to, tegul jis pašaukiąs tą savo Gundę. Reikalas tas, kad jo Gundės su jokiu pasaulio druskakmeniu neišviliosi iš tvarto. O tenai tam reporteriui buvę per tamsu. Jo aparatas esą sudėtingas, viena elektronika. Tuomet jiedu jau abu ėmę vilioti Gundę, kol toji tiek pakvaišo, kad leidosi išprašoma pro duris. Atidžiau įsižiūrėjęs į tą nuotrauką, aiškiausiai gali pastebėti, kad Gundė žvelgianti kaip apdujusi. Jis pats, beje, irgi.

Amrei taip įsiprunkštė, kad išlaistė savo mėtų arbatą. Maudė net raitėsi iš juoko ir jai suskaudo sugipsuotą kūną. Maniera, kuria Georgas pasakojo visą tą istoriją, jo akių vartaliojimas, vaikiška nuostaba, o dar tas apvalus barzdotas veidas, kuris akimirksniu galėjo pasidaryti visiškai abejingas, dar vylingos akutės – visa tai be galo pralinksmino abi Latūrų moteris. Išvydęs jas kvatojantis ir kadangi ši istorija buvo jo dovana ligonei, Georgas Molis visiškai atitirpo.

Tik jau grįžtant namo jam toptelėjo į galvą, kad toje Lozoriaus klinikoje jis praradęs savo širdį. Ją nustvėrė Amrei, pačiupo toji šviesiaplaukė suraityta moteriška galvutė su tamsžalėmis nuvargusiomis akimis ir išraiškingomis, pasauliui griežtai atstatytomis lūpomis. Vis uostė jis ir uostė vidinę savo plaštakos pusę, nes delnas buvo išlaikęs tą atsisveikinimo aromatą, kurį jis pats, kalbėdamas su savimi, vadino *nobel, nobel! L'Air du Temps**. Parkakęs į Grindą, savo gimtinę, nutapnojo į tvartą, pažiūrėjo galvijus, pakasė Gundei kaktą ir ištarė: *Nobel, nobel!* Tada nuėjo į savo kambarį ir užmigo kaip kunigaikštis.

Kilnu, kilnu! (*Angl., pranc.*)

Grindas tebebuvo mažytis, dar nesugadintas kaimelis. Gal už kokių septynių kilometrų nuo Jakobsroto, įsispraudęs į siaurą, nusitęsusį, rūsčiomis uolų sienomis įrėmintą slėnį. Kalnai ant šito sodžiaus metė grėsmingus savo šešėlius, tokius grėsmingus, jog atėjus žiemai keturis mėnesius čia nedrįsdavo žvilgtelėti joks saulės spinduliukas. Grindas mat buvo pernelyg žemai įsikūręs, kad viliotų kalnų turistus, pernelyg aukštai, kad čia išsirptų vyšnios. Neparankus atvykti reintaliečiams, nelabai įdomus kalnų mėgėjams, tad kaimeliukas snaudė čia kaip Miegančioji Gražuolė.

Viena žvyruota gatvė kilo aukštyn, kita buvo akligatvis. Šis baigėsi priešais apgailėtinai seną sodybą, ji ir buvo Georgo Molio gimtinė. Tačiau už šitos kaimiškos trobos, liesose pievose, tarsi atsitiktinai išmėtytos kaladėlės stūksojo keturi naujutėliai namai, kurių paskutinysis buvo dar neįrengtas ir, kaip galėjai nujausti, turėsiąs būti itin savitos architektūros. Daugiau tame Grinde ir nebuvo į ką žiūrėti. Visi šio kaimelio namai priklausė Molių šeimai, tiksliau pasakius, jie visi priklausė Georgui, buvo, taip sakant, įrašyti į jo balansą. Jis ir jo iš prigimimo apykurtis brolis Ulrichas surentė juos savomis rankomis. Tėvai, teisybė, tuomet dar tebebuvo gyvi, savo dienas čia leido ir vyresnioji sesuo, kategoriškai pageidaujanti likti senmerge, o paskui jie visi gyveno našliu palikusio tėvo namuose, glaudėsi po vienu stogu. Prie dviejų naujųjų namų stovėjo du didžiuliai kilnių markių automobiliai, kas be ko, nebenauji, tačiau važinėtis dar tinkami. Tų automobilių salonuose mirgėjo ir žibėjo aukso bei sidabro siūlais siuvinėtos pagalvėlės bei vimpelai. Karietos priklausė nuomininkams, dviem turkų šeimynoms.

Sukakus aštuoniolikai metų, vaikiškas kambarėlis Georgui pasidarė per ankštas. Sulaukęs devyniolikos, taigi jaunikio amžiaus, jis nutarė susirėsti nuosavą būstą. Ir ėmė statydintis didžiulį namą. Išties didelį, nes kada nors vylėsi jame apgyvendinsiąs gausią savo šeimą. Jis, brolis, tėvas ir keli pažįstami meistrai pusantrų metų rentė tą būstą. Tarsi įstabi rytmečio dovana stovėjo jis iškilus, laukdamas uolios, apsukrios šeimi-

ninkės. Baltas kaip sniegas tinkas, dvišlaitis stogas, žaliai dažytos palangės. Apsuptas daržovių lysvių, o šios savo ruožtu aptvertos stora, pusiaują siekiančia mūro tvora, kuri vėlgi – mūras juk toksai plikas! – buvo apsodinta tankiai viena prie kitos prigludusiomis tujomis. Štai kaip jis atrodė – taip atrodo ir kiekviena kita užkietėjusio Reintalio viengungio svajonių pilis.

Pirmos pasitaikiusios merginos Georgas į žmonas neėmė iš atsargumo. Dabar jam jau reikėjo pasisaugoti. Naujutėlaitis būstas, suprantama, traukia apsiskaičiavusius, tik į išorinius dalykus dėmesį kreipiančius asmenis. Tokių Georgui nereikėjo. Kas be ko, nepakenktų, norint užsitikrinti, jei pati mergina tekėdama atsineštų keletą žalių prijuosčių. Taip tardamas, Georgas galvoje turėjo žemę.

Trejus metus tuščia stovėjo *bevaisė trobelė*, kaip jis pats nusivylęs ją vadino. Paskui jau šitą objektą išnuomojo. Tačiau naktimis prasivartydavo neužmigdamas nuo vieno šono ant kito. O kas, jeigu išsvajotoji jau rytoj pat nukris į glėbį? O jis net negalės pasiūlyti jai pastogės. Išmesti tuos turkus lauk jam būtų tiesiog širdis neleidusi. Taip Moliai suskato statytis antrąjį namą. Ši statyba tetruko aštuonis mėnesius, nes naftos krizės ir nuolat grasinančios atominės mirties akivaizdoje Georgas pasvarstęs nutarė, jog galėsiąs prisiimti atsakomybę daugių daugiausia už keturių asmenų šeimą. Todėl pastatas ir buvo kiek mažesnis už pirmąjį, bet pažiūrėti nė kiek ne prastesnis. Amoniaku nublizgintais langais šis būstas išdidžiai žvelgė į pietinę kalnų sieną, o įtūžę jų uolos savo ruožtu rėžėsi į langų stiklus.

Georgui dabar, aišku, jau nereikėjo kalti į galvą, kad dera būti dvigubai apdairesniam. Pavydas Reintalyje iškilo paviršiun, o nūdienės merginos tapo nevalyvomis, pasileidusiomis bobšėmis. Nors susikūprinusi jo motinėlė, jam sėdant prie traktoriaus vairo, vis primindavo, kad į miestą reikėtų dumti ana tuo žaliu *Deutz*.

Pamažu nupilko ir antrojo namo langai, nes ir jis liko stovėti tuščias. Georgas išnuomojo ir šį, o naktimis vėl neužmigdavo.

Tuomet, kone pramogos dėlei, ėmė ir pasistatė trečią namą,

nes po dienos darbų jausdavosi vis dar žvalus, rankos niežėjo ko imtis, juk diskotekose, užeigose ir kavinėse tik pralėbautų savo pinigus. Trečiasis namas, kaip sakyta, pokštas, buvo mažytis bungalo. Mat dabar Georgas planavo pradėti tik vieną vaiką, sūnų, kuris vėliau imtųsi tvarkyti ūkį. Regėdamas prieš akis, kas darosi pasaulyje, turėti daugiau vaikų jis būtų nesiryžęs.

Bungalo nusėdo dulkės, jis irgi buvo išnuomotas. Jį Georgas išnuomojo lenkų muzikantui Vladislavui Stanekui – išties talentingam Šopeno atlikėjui, kuriam iki gyvo kaulo įsiėdė Krokuvos anglių dukės, o Reintalyje jis apsigyveno tik dėl gryno oro. Ponas, kitados bandęs priversti policininką Eduardą Floresą *a la VBK* skambinti Bachą kaip Šopeną, į tą laiką gerokai senstelėjo.

Tvankiais vasaros vakarais, gulėdamas savo kamaraitėje, subadytas šviežiai pjautos žolės dyglių, papilkėjęs nuo šiengėlių žiedadulkių, kai viskas aplink dvelkte dvelkė pjūtimi arba kai pro siaurą langelį žvelgdamas į žaižaruojančiame horizonte kyšančią Gulinčio popiežiaus nosį – plačiau įžvelgti kliudė siauras slėnis – Georgas pasijusdavo apimtas baisios nevilties, jis troško turėti savo namus. Ak, nieko jis nepagailėtų, kad tik galėtų padėti galvą ant kokios Reintalio mergaitės peties. Mergaitės, kurios galvoje būtų jis, o ne nuoma. Viską atiduotų, kad tik galėtų priglusti prie jos kaklo ir šnekėti jai viską, kas tik tuo metu šaus į galvą.

Ar protinga, sakytų jis, būtų parduoti senąjį *Deutz* ir įsigyti taurų, supergalingą *Fendt*? Ar vis dėlto stoti į *Mašinų žiedo* draugiją, kur apylinkių žemdirbiams susivienijimas yra įkūręs autoparką? Tuomet juk labai sumažėtų nežmoniškos eksploatacijos išlaidos...

Kad ir neįrengtas, ketvirtasis Georgo statinys išdavė galutinį jo vedybų planą. Jis nusirito iki to, kad dabar statėsi namą tik sau vienam. Jis buvo sumanęs pasistatydinti nedidelę pilaitę. Tegul bent jo skausmas apsigyvena gražiame name. Trys gremėzdiški, apvalūs, kaip neįprastos gyvenamosios patalpos sumanyti bokštai su dvišlaičiais stogeliais. Žinoma, ir pilis bus baltai

nutinkuota, bus ir žalios palangės, o viską vainikuos mūro tvora ir tujos. Nes tokiais laikais, kai pasaulis tarsi kalnų upokšnis garma pražūtin, reikia žiūrėti savęs ir bent paskutiniuosius keletą metelių pagyventi karališkai.

Kas ketino nužudyti Maudę Latūr? Dar daugiau: kodėl? Jeigu akivaizdu, kad nusikaltimas nebuvo seksualinio pobūdžio, tai kokio tuomet? Užpuolimas norint apiplėšti? Remiantis Amrei Latūr-Bauermeister parodymais, pinigų mergaitė prie savęs niekad nesinešiodavusi. Kaip galima spėti, tai užgaida. Ją pykinę ir popieriniai, ir metaliniai pinigai. Ir ne dėl higieninių sumetimų, ne, dėl moralinių. Girdi, pinigai žmonėse visuomet siejami su sąžinės graužatimi. Stebėtina penkiolikmetės mąstysena. Tačiau kas gi vis dėlto įvyko tomis ketvirtadienio, balandžio dvidešimt antrosios, ir šeštadienio, balandžio dvidešimt šeštosios, naktimis? Gal vis dėlto tai buvo bandymas mergaitę iššaginti? Ji gynėsi, tuo būdu keldama dar didesnį nusikaltėlio įsiūtį? Aišku, kad ji rėkė. O kad vėliau jo neįduotų ir nepražudytų, jis siekė ją užmušti, pasmaugti. Bet kažkas sukliudė jam tai padaryti. Kas? Kas nors tuomet važiavęs prošal Reino pylimu? Esant tokiam orui? Ir kam? Kelias tuo pylimu niekur neveda. Tam tikra prasme jis veda į tuštumą, tęsiasi Reino pakrante. Gal čia būta kokio pavydo? Keršto? Net piktavališkai interpretuojant, apklausų protokolai nesuteikia tam nė menkiausio pagrindo. Nė vienas klasės draugų ničnieko negirdėjo apie kokį nors Maudę nelaimingai įsimylėjusį, įskaudintą vaikiną. Kas norėjo tą žmogų pribaigti? Už ką? Ir kodėl Maudė Latūr tylėjo? Galbūt dėl šoko ir baimės, kad žudikas gali vėl pasirodyti. Tik ar niekas čia daugiau nesislepia? Kas gi iš tikrųjų slypi už viso to, kas yra žinoma?

Tai buvo Iziumovo svarstymai ir klausimai, kuriuos jis, kviesdamas į diskusiją, išdėstė netgi keliuose savo straipsniuose bei komentaruose. Sukakęs dvidešimt septynerius metus, Konstantinas Iziumovas per savo nepriekaištingą, kone dešimtmetį tru-

kusį triūsą nekrologų srityje iškilo iki vyriausiojo regioninio laikraščio redaktoriaus, tačiau tuo nė kiek nesidžiaugė. Šis nusikaltimas užvaldė jį taip, kaip nė vieno kito žurnalisto. Gal ir todėl, kad jis buvo paskutinysis, matęs ir girdėjęs Maudę prieš jai pradingstant. O gal ir todėl, kad nuolat prisimindavo tą paslaptingą vakarą *Gallo Nero*, kai beprotybės priepuolio ištikta mergaitė bučiavo ir glėbesčiavo visus iš eilės, o nurimo kaip tik ant jo kelių. Galiausiai gal dar ir todėl, kad įnikęs į šią bylą jis gavo dar vieną progą patyrinėti jam tokią slaptingą Reintalio žmogaus sielą, kurios šydas galėjo prasiskleisti tik patyrus, kaip šitame krašte subrandinamas ir įvykdomas nusikaltimas.

Tikrai Reintalyje vagiama, nusikalstama ir nusižengiama be galo kurioziškai. Ko gero, čia net nėra tokio nusikaltimo ar nusižengimo, kuriame nebūtų tam tikros ironijos. Kad ir tos aštuoniasdešimt dvejų metų pensininkės iš Jakobsroto byla. Pavogusi parduotuvėje šaldytą vištą, ji paslėpė ją po skrybėle, o kadangi prie kasos eilė buvo neužmatomai ilga, belaukdama nualpo. Ledinis paukštis užmarino senutės smegenis. Arba tasai *visų gerbiamas ir mylimas* šešiasdešimt šešerių metų pilietis, kuris, kol neįkliuvo su kaimynų nepilnamečiu, berniukus prisiviliodavo įkūręs prijaukintų gyvuliukų zoologijos sodą, be to, veisė danielius.

Interpretuodamas Reintalio teismų kaltinamuosius raštus ir nuosprendžių motyvacijas, savo baldų politūra dvelkiančiame kabinete Iziumovas užsisėdėdavo iki vidurnakčio ir ilgiau. Taip ir dabar, įvykus bandymui nužudyti Maudę Latūr.

Jis palinko virš popierių ir savo kruopščia, kaligrafiška rašysena blyškiu pieštuku ėmė žymėtis pastabas. Iškilęs virš snūduriuojančios salės, budėjo tik jo rašomasis stalas.

Jis, kaip ir visi *Tat* darbuotojų rašomieji stalai, stovėjo pasislėpęs už dviejų į plastmasinius vazonus subestų dirbtinių kapensijų. Ši maskuotė – šioks toks palengvinimas tiems, kurie vis dar nebuvo įgudę geriau taukšėti rašomąja mašinėle – vis mažiau nuolatinių kolegų patyčių. Saugos priemonė ir tiems, ku-

riems, vos pažvelgus į priešais sėdintį žmogų, iškart nutrūksta mintis.

Nes leidėjas Hansas Marijus Zotas, rūpindamasis palankia darbui atmosfera tokiame didžiuliame biure, kapensijas pirko masiškai, geriau pasakius, mainydavo jas. Už gėles floristinio dekoro firma gaudavo reklamai ištisą puslapį, kuriame išskleisdavo visą savo krūmų paletę greta euforiškai mįslingo straipsnėko, pavadinto *Žaluma ir žydintys žiedai be vandens gaivina amžinai!*

– Taip, mano mielas, – pietaudamas kartu su krašto prezidentu mėgo kartoti Zotas, – išties dideli sandėriai yra mainų sandėriai. Tuomet, Kunai, tu nematai pinigų.

Minėtame didžiuliame biure Zotas tarsi soste buvo įsitaisęs tam, kad kartkartėmis surizikuotų dirstelėti, kas gi dedasi už tų kapensijų. Juk šiems laukiniams, vešliems augalams buvo reikalinga ir nuomonių įvairovė, ir intensyvi globa. Bet grįžkime pas Konstantiną Iziumovą. Taigi iki pat vėlios nakties jis sėdėjo po gelsvai krintančia stalinės lempos šviesa ir studijavo Maudės Latūr bylos raportus bei protokolus. Jam vėl toptelėjo paviršutiniška pastabėlė iš Esteros Rombach apklausos. Kai ji ir Maudė buvusios mažytės, teigia Rombach, pievoje šalia jų krito ir nudvėsė ėriukas. Šito ji lig šiol niekaip negalinti suprasti.

Keista, bet šis pasažas jam jau nebeišėjo iš galvos. Keista ir tai, kad vos pagalvojęs apie tą kritusį gyvulėlį jis iškart prisimindavo Sonią, vyresniąją savo sesutę, kuri 1970 metų gegužės penkioliktą dieną buvo aptikta nebegyva Dimitrovo plente, netoli Botanikos sodo. Savižudybę, atlikę Maršo bandymą, nustatė teismo medikai, nusinuodijimas arsenu. Maskvietis namie nemiršta. Tik jau ne *komunalkoje*, kur oficiliai jam priklauso vienuolika kvadratinių metrų. Mirtis nusiveda jį ant tilto, į sodą ar bent jau į begalinį prospektą.

Iziumovas pasinėrė į prisiminimus ir netrukus vėl virto mažu

berniuku, drauge su tėvu medžiojančiu voveres Sokolnikų parke, miškeliuose šalia atviro žiemos baseino, o kartą netgi Aleksandro sode, netoli Lenino mauzoliejaus – čia tai jau buvo pavojinga. Kailiai tuomet buvo paklausūs. Už voverės kailiuką šeima tris sekmadienius iš eilės paragaudavo mėsos. Likdavo netgi apelsinams. Ūmai jis vėl tarsi išvydo baltus nukankintų voveraičių pilvukus. Jų jau ir taip didelės ir paslaptingos it šachtos akys jam pasirodė dabar dar labiau išsiplėtusios, o kaltinimas iš praeities ataidėjo dar rūsčiau. Blogiausia būdavo žiemą, kai voveraičių plaukai atrodė įstabiai, žiūrėti į jas negyvas tada tiesiog negalėjai.

Šilta spyruoklinio šviestuvo šviesa išryškino jo siaurą, androgeninį veidą. Nepaprastai lygi kakta, nesiraukšlėjanti net jam pakėlus juodus plonus antakius. Iziumovas buvo dailus vyras, ne be aristokratiško žavesio. Juodi, trumpai kirpti su natūralia, ant kaktos užkritusia garbanėle plaukai, jų neuždengtos ausys. Tiesiog tobula nosis, siaura burna su nusivylusiomis lūpomis – jos turbūt ir teikė jam gašlumo. Balta oda, smailas smakras, kurį dar labiau ilgino rusvuojanti, skrupulingai pakirpta smaila barzdelė. Melancholiškos akys, tarsi patvirtinančios per speiguotą žiemos naktį lekiančios rusiškos troikos stereotipą.

Tik štai, virptelėjęs visu kūnu, jis pakilo nuo stalo. Tai, ką dabar aptiko ir suvokė, Iziumovą tiesiog supurtė.

Nuo pat gimimo Sonia neturėjo gimdos!

Jis susinervino, širdis ėmė pašėlusiai daužytis, netikėtai pradėjo mąstyti rusiškai – o jau šitiek metų taip nenutikdavo! – nesurasdamas aplanko su teismo medicinos tyrimo išvadomis, jis ir keiktis ėmė rusiškai. Tų išvadų kserokopiją jis gal ir nediskretiškai buvo pasidaręs Insbruke. Iziumovas rausėsi po savo popierius, kilojo ir vartė juos ir vis labiau nekantravo. Pagaliau pačioje apačioje aptiko, ėmė skaityti ir jam užkando žadą. Skaitė ir skaitė iš naujo.

Chromosomų norma 46, XY... Androgeninis visų kūno audinių nejautrumas. Uterus ir kiaušidžių nėra... Kapšelis išsivystęs

kirkšnyse. Bet testosteronas neveiksnus... Išorinės genitalijos – moteriškos...

Vis iš naujo skaitė šiuos žodžius. Skaitė ir skaitė. Paskui jam jau ėmė svaigti galva. Dar kartą permetė akimis Esteros Rombach pastabą apie ėriuką, ir Konstantiną Iziumovą nusmelkė nuojauta, kad su šita Maude Latūr dėjosi ar net kartojosi kažkas siaubingo. Ar yra kokia sąsaja tarp Sonios, Maudės Latūr, kritusio ėriuko, siautulio *Gallo Nero* ir galop bandymo ją nužudyti? Tarsi vėjūkščiui padvelkus, jis staiga prajuko. Tikrai, ėmė kvatoti taip beprotiškai, kad pačiam pasidarė nejauku.

Kelias dienas jis pasistengė visa tai pamiršti, palikti ramybėje, pats tos ramybės nerasdamas. Tada pakėlė telefono ragelį ir paskambino į Teresės gimnaziją, ketindamas susitikti su Estera Rombach.

Tikrai? Aš taip pasakiau? Ji ničnieko apie tai neprisimenanti. Betgi tai užrašyta apklausos protokole! Iziumovas suprato, kad mergaitė meluoja, ir juto nieko iš jos nepešiąs nei grasindamas, nei meilikaudamas.

Ar ji jau galinti eiti? Taip, galinti. Bet jeigu imtų graužti sąžinė, tegul vėl pasirodanti. Jis juk ne policininkas.

Pasišnekėjęs su Estera, jis spontaniškai nuvažiavo į Lozoriaus kliniką, norėdamas pasimatyti ir su Maude. Jau stovėjo prie 534 palatos durų, tik ūmai jam šovė viena mintis. Paleido durų rankeną, apsisuko ir nuėjo. Jis nutarė nuo šiol laikytis netoliese, tačiau taip, kad Maudė nieko nežinotų. Tik šitaip, manė jis, gali paaiškėti šio žmogaus paslaptis. O tuomet galbūt bus įminta ir Sonios mįslė.

Popiet jis sėdo prie elektroninės rašomosios mašinėlės ir ėmė rašyti keistą komentarą, kuriame nagrinėjo mirties bausmės klausimą. Šios pastabos turėjo padaryti sprogusios bombos įspūdį, nes kėsinimuisi nužudyti jis čia buvo suteikęs visuomeninę dimensiją, kuri kitu atveju būtų atrodžiusi neįsivaizduojama. Pasirodžiusios Iziumovo pastabos sudrumstė galybę protų, kurie, rodos, jau seniai tik ir laukė, kada galės paleisti viešumon

savo pačių patirtas nuoskaudas. Ne vieną savaitę *Tat* skaitytojai diskutavo apie visus *už* ir *prieš*, o *Tat* netgi surengė skaitytojų konferenciją, kur kiekvienas subtiliai ar ne taip subtiliai galėjo išgiežti savo apmaudą. Pažymėtina ir tai, kad vietinių žinių puslapyje nemaloniai nustebintas laikraštis atkreipė dėmesį, jog mirties bausmės šalininkų būta kiek daugiau.

Nelaimei, kaip tik tuo metu Ekremo Ilmazo vaikai – tai yra visas Šv. Jokūbo barakuose skurstantis turkų anklavas – pridarė galybę nusikaltimų, daugiausia tai buvo įsilaužimai ir vagystės iš parduotuvių. Itin palanki proga pasireikšti reintaliečių nepasitenkinimui. Juk autostrados buvo jau nutiestos ir juodosios akys pasidariusios nebepageidaujamos. Blogiausia, kad tie juodaakiai buvo išdidūs ir be mažiausio priekaišto šnekėjo Reintalio tarme.

Vienu atžvilgiu reintalietis yra nepranokstamas. Užuot puoselėjęs savo skausmą, jis nusišalina. Suvokdamas tai ar nesuvokdamas. Lėkdamas galvotrūkčiais ar šliaužte šliaužtdamas šalin. Bet kuriuo atveju, kai su visu savo žavesiu ir siaubu į jo duris beldžiasi gyvenimas, reintaliečio nėra namie. Taip jis išsižada pats savęs.

Maudė sveiko. Lankytojų apmažo. Susidomėjimas ja atslūgo. Galop atlėgo ir viešasis dėmesys. Kasdien pas ją užsukdavo tik Margo ir Amrei. Ir dar vienas lankytojas – vienarankis Stevis. Su gimnazistišku uolumu aiškindavo jai praleistą medžiagą. Dėstė jai, kad klasė dabar nagrinėjanti *tiesines lygčių sistemas su dviem kintamaisiais dydžiais*, bet, tiesą sakant, jis ne kaži ką ten nusituokiąs. Kad iš *Lesson VII–Environmental Pollution* jis išrašęs Maudei nežinomus naujus žodžius, o iš istorijos jie dabar einą Karolio Didžiojo *karus su saksais*. Kokį dalyką tačiau Stevis beaiškintų, iš tikrųjų viskas sukosi apie vienintelę discipliną – pirmąją meilę. Jis buvo taip pametęs galvą dėl Maudės, kad vos įžengus į kliniką širdis jau nepaliaudavo be perstogės daužytis.

Valandų valandas leisdamas prie jos lovos, vieną dieną jis

patyrė nepaaiškinamą dalyką. Net nesumetė, ką jam apie tai manyti. Tai kankino, o drauge teikė ir palengvėjimą. Palatoje tuomet buvo ir seselė, ji klojo Maudei lovą. Kelias akimirkas Maudė paliko gulėti tik su mėtų žalumo puskelnėmis. Gryno šilko šortai su užrašu *Happy together**. Stevis, suprantama, nusigręžė, bet pavėluotai, tad jo žvilgsnis slystelėjo jos krūtine, ir jis aiškiausiai išvydo jos krūtis ir į šilką įsirėmusius pumpurus. Jam darėsi čia šalta, čia karšta. Neištvėręs berniukas atsiduso. Rankos ėmė virpėti, nes jis juto, kad čia esama kažko jam pražūtingo. Ir tuo pat metu, nejausdamas jokios gėdos, jis mėgavosi tuo, ką mato. Kai tenka spręsti tas *tiesines lygtis*, tęsė jis, mano galva pasidaro lyg kopūstas. Jis įsispraudė sąsiuvinį tarp kelių ir dar labiau ėmė jaudintis. Pajutęs žūstančiojo karštį, išsigando. Kai viskas praėjo, ėmė viltis, kad šitai jau niekad jam nebepasikartos.

Kitąsyk, visai arti pasilenkęs prie Maudės – norėjo atlase parodyti jai Ugnies žemę ir Magelano sąsiaurį – jis nuo jos perskirtų sklastymu, besiraitančių rusvų plaukų užuodė sklindantį lajaus kvapą ir jau nebeįstengė jo pamiršti. Ir vėliau, kai būdavo artumoje su kokia kita mergina, jos plaukuose jis nejučia užuosdavo tą Maudės aromatą. Tas kvapas ten tiesiog jau turėdavo būti. Stevis nuo šio už tikrovę stipresnio prisiminimo labai kentė. Kentė ir nenorėdamas įskaudinti tos kitos merginos. Dešinioji jo ranka glamonėdavo ne greta esančią, ji glamonėdavo Maudę.

Galop jis įsidrąsino jai atsiverti. Maudei buvo gaila jo, jai irgi rodės nepakeliama, kad visą savo prielankumą jai jis turi išreikšti kalbėdamas apie *Frankų karalystę, tiesines lygtis* arba apie *gėlųjų vandenų amebų maitinimąsi siurbtukais*.

– Nori draugauti su manimi?

Stojo ilga tyla. Neatitraukdama akių, Maudė žvelgė į šitą liesą, trapų berniuką. Jos akys atrodė ramios, o vyzdžiai – tarsi žalias

* Laimingai būti kartu (dėvėti) (*angl.*).

ežero veidrodis. Nuo viršum jos lovos kybančių neoninių lempų vamzdžių ant drėgnų, putlių Maudės lūpų blykčiojo šviesa.

– Stevi. Tu toks mielas žmogus. Tačiau mums nepakeliui. Tu sveikas. Aš žinau, tu ir stiprus. Žinau, tu ir išliksi stiprus...
– Aš tau negražus. Dėl tos rankos. Aš suprantu.
– Tu esi labai gražus berniukas, Stevi.
– Gerai, tuomet pabandykime.
– Kaip tau čia paaiškinus?.. Matai, aš dabar jau žinau, kam priklausau... Priklausau tiems, kurie negali numirti.

Tarsi be žodžio būtų paprašytas, jis atitraukė pirštus nuo kairiosios jos ausies, su kuria dabar žaidė. Jis ėmė ryti seiles ir, nors nieko nesuprato, suprato viską. Būti mergaitės atstumtam – labiausiai žeidžiantis pralaimėjimas jo amžiaus berniukams. Viskas iškart plūstelėjo jam į galvą: pyktis ir ilgesys. Bet Stevis turėjo gražią sielą ir jis pakluso Maudės valiai. Norėdamas nustelbti liūdesį ir bijodamas pravirkti, jis toliau pasiūlė kartoti angliškus žodžius.

– *To encroach*? Mm?.. *to encroach**, Maude?
– Daugiau aš nebeateisiu į mokyklą, Stevi. Tu pirmas tai sužinojai.

Jis lėtai linktelėjo, o tada ašaros jau pasipylė kaip kalnų upelis. Ji paprašė jį prigulti šalia. Stevis taip ir padarė, padėjo galvą ant jos sugipsuotos rankos ir kūkčiojo. Daugiau jiedu nebepratarė nė žodžio, kol atėjusi naktinė seselė pamatė juos gulinčius ir pakėlė audrą – tokie dalykai čia, girdi, draudžiami dėl higienos sumetimų.

Tai, ką Maudė buvo prasitarusi Steviui, turėjo išsipildyti per paskutiniąsias dvi jos ligoninėje praleistas savaites. Jai jau buvo

* Įsiveržti (*angl.*).

leidžiama išeiti iš palatos, ir jai patiko šlubčioti vaškuotais koridoriais, užsukti pas tuos ligonius, kurie troško, kad juos kas išklausytų. Maudė buvo tobula klausytoja. Labiausiai ji pakerėjo intensyviosios terapijos skyrių. Čia ji susiruošdavo po vakarienės, jau ėmus temti. Gydytojas ją gerai pažinojo, todėl Maudė drąsiai eidavo prie ligonių ir būdavo ten, kiek jai patinka.

Nesuvokdama, kas ją ten iš tikrųjų traukė, ji vis dėlto juto iš skyriaus plūstančią magiją. Kažką stebuklingai tylaus. Galbūt todėl, kad čia pasijausdavo riba, skirianti gyvenimą nuo mirties.

Kai jau visiškai sutemdavo ir sušvisdavo šimtai šviestuvų, imdavo blyksėti ir žybčioti oscilografai, lemputės ir monitoriai, kai visi diagnostikos aparatai it Morzės ženklais imdavo mirksėti tamsai, kai įvairiausiais balsais imdavo gausti ir dūgzti srovė reanimacijos, infarkto, intoksikacijos ir dializės aparatuose, kai žmogaus kvėpavimas virsdavo tolygiai, be perstojo veikiančia mašina, tuomet Maudė Latūr patikėdavo artimo paslaptimi. Galvoje ji turėjo savo pačios gyvenimą.

Šį po ano paslaptingo pasikėsinimo visiškai pasikeitusį žmogų nuo šiol kamavo vienintelis klausimas: *Kas aš esu?* Vėliau ji kartą prasitarė Margo, kad šiame pasaulyje esama žmonių, kurių egzistencija esanti dvilypė. Jie nežiną, kam priklauo – mirusiems ar gyviesiems.

– Greičiau, pone daktare, pasiskubinkit! – sunkiai alsavo terapeuto padėjėja.

– Kas nutiko?

– Mažoji. Jūs juk ją pažįstat. Ta, kur kiekvieną naktį čia ateina. Ne, jūs tik pasižiūrėkit.

Gydytojas pasileido į intensyviosios terapijos skyrių. Buvo beveik vidurnaktis. Sesuo ėjo taip arti jo, kad jis kone mindė baltų jos šlepečių galus. Rodės, kad kito artumos ji ieško, norėdama pati pasisemti drąsos. Jiedu praskubėjo pro traumą patyrusį vaikiną, apie kurį gydytojas jau žinojo, kad šis nubus suluošintas

nuo skersinio pjūvio, pro įmitusį pusamžį vyriškį, kurio rūsti pažiūrėti galva, rodos, net per miegus stengėsi atsiskirti nuo pečių. Tuomet jis išvydo Maudę, palinkusią prie jaunuolio, kurio smegenys tikriausiai buvo jau mirusios. Sesuo nutvėrė gydytoją už rankos, pažvelgė į jo nuo riebalinių liaukų sutrikimo subjaurotą veidą, reikalaudama nebesiartinti. Jis sustojo. Mergaitė kalbėjo kalbėjo, o beplaukė, lygi kaip veidrodis negyvėlio krūtinė, apimta mechaninės monotonijos, ramiai kilojosi.

– Ji nesuvokia, ką kalba, – sukuždėjo naktinė seselė.

Gydytojas stovėjo nė nekrustelėdamas ir klausėsi. Jo madinguose plonastikliuose akiniuose atsispindėjo reanimacijos aparatų lemputės, ir šitas mirguliavimas stikluose priminė naktinio miesto žiburius iš tolo.

– Išties, – sumurmėjo terapeutas, – joks vaikas taip nekalba.

Maudė juto, kad yra stebima iš prietemos. Ji dar žemiau nulenkė savo lūpas prie pusiau sumerktų jaunuolio akių. Jos plaukai užliejo lygią jo krūtinės ląstą, o kaktos linijose sublizgo prakaitas. Taip Maudė prabuvo gana ilgai. Kol iš jos lūpų vėl ėmė lėkti žodžiai.

– Aš nejaučiu nieko, ko dar nebūčiau jautusi. Aš nematau nieko, ko dar nebūčiau mačiusi...

Vasara supleškėjo kaip degtukas. Paskutiniąją savo viešnagės savaitę nutvilkydama miestą ir kraštą. Paskutiniąją rugpjūčio savaitę tris valandas trukusi liūtis dangų pavertė rudenišku, o erdvę išplovė nuo visų pareine besitęsiančių pramonės teršalų. Pageltonijo pirmieji klevų lapai.

Visi ik vienam Rombachai vėl buvo išvykę į Rapalą. Kad ir kaip prieštaravo Haraldas, Inesa pasiekė, kad Riūdžiui būtų leista apsistoti Montalegro papėdėje esančioje viloje. Tačiau per šias penkias rūpesčių savaites Estera atrodė tarsi mirusi, o ir Riūdis. Du mirę jauni įsimylėjėliai už nieką neatsakė. Riūdis tylom sutarė su senuoju itin nešnekiu Rombachu, tuo tarpu Haraldo cinizmui kantriai traukdavosi iš kelio. Mylinčiųjų rankos vis dar atrodė tarsi suaugę, nors vienąkart iš Riūdžio lūpų piktai išsprūdo:

– Pareiškiu, kad mūsų oficialiam ryšiui – galas!

Tai nutiko vieną cikadų čirpesio sklidiną vakarą po aukštaūgiais oleandrais. Netyčia Inesa tapo ginčo liudininke – ji viską girdėjo. Bet jau kitąryt Riūdis vikriai nešė Esterai į kambarį pieną su medumi ir ant padėklo Inesa pastebėjo voką. O gal tai buvo servetėlė?

Maudė vasarą praleido namie. Tik retai išsirengdavo prasiblaškyti į miestą ar pareinės pievas. Niekur beveik neišeidavo.

Jei ir eidavo, tai tik apsipirkti. Nebetraukė jos nei į *Risiko,* nei į Grau kavinę. Nenorėjo priimti jokių svečių, netgi Stevio, kuris taip apsirgo iš meilės, kad nebeįstengė nei valgyti, nei gerti ir galiausiai – birželį tai pasiekė ir jos ausis – bandė pasitraukti iš šio gyvenimo nuodydamasis išmetamosiomis mopedo dujomis. Jam nepavyko, teko kentėti toliau. O Maudei vėl atėjo tylos metas, perdien ji pratardavo vos keletą žodžių. Tarsi vėl būtų tapus ana mažyte nebyle, gebančia ištverti netgi pačios Margo santūrumą pranokstančią tylą. Bet Margo pakentė anūkės tylėjimą. Neapsakomai kantriai ji įtikino Amrei netrikdyti mergaitės. Ji pati rasianti būdą apmąstyti savo klaikų išgyvenimą prie Reino. Tačiau Amrei spyrėsi parodyti Maudę psichoterapeutams. Jai nepavyko. Rytą, kai turėjo įvykti pirmasis pokalbis, Maudė pradingo palikusi ant stalo raštelį: *Vakare sugrįšiu. Mamyt, nepyk ant manęs. Bučiuoju, Tave visuomet mylinti Tavo Maudė.*

Ji nukako prie Marijos ramybės ir užkopusi į viršų praleido ten visą dieną, alkį malšindama žemuogėmis ir valandą numigusi po bukais. Užuot vien iš savo geraširdystės, jautrumo bei nuovokumo atsakinėjusi į taip varginančius analitiko klausimus, ji skaitė Rilkės *Duino elegijas,* kurių, sekdama senelės pavyzdžiu, ištisus skirsnius mokėjo atmintinai. Tomis jau ant pirštų suskaičiuojamomis vasaros dienomis, kai įkaitęs oras buvo draskomas į besiplaikstančias juostas, ji skaitydavo atsigulusi ant pilvo, sidabrinės pievos šešėlyje, kurio išsigaubusi karūna temdė jos taip taikliai pavadintą *Vargšų nusidėjėlių kambarį.* Maudė niekad daugiau nebėjo į *sisters corner* ir pašiūrė puvo toliau. Plakatai su reptilijomis susigarankščiavo ir nubluko, tik Komodo varanas vis dar liūdnai tebespoksojo į Indonezijos dangų.

Maudė skaitė. Skaitė Nyčės *Rytmečio žarą,* Štifterio *Marguosius akmenėlius.* Bet skaitė ir savo senas nudriskusias vaikiškas knygeles. *Hani ir Nani.*

Tik vienas žmogus būtų nusipelnęs išvysti šią vienišybėn visiškai pasinėrusią būtybę. Stevis. Kaip ji, neįstengdama sekti

parašytų minčių, suraukia kaktą. Kaip skaitant kruta jos lūpos. Kaip ji apstulbusi pažvelgia. Išvysti švytinčias jos akis. Kaip, norėdama įsiminti, ji kartoja eilutę ar žodį. Išvysti jos strazdanėlių nubertą veidą, skruostus, kuriuose siūbuoja sidabriniai šilkaplaukės pievos šešėliai. Virš alkūnių įdegusias jos rankas. Netoliese dūzgiančią kamanę. Jos trumpą, angliškai ištartą *Shit!**, nutirpus kairiajai kojai, tokį dažną jai išėjus iš ligoninės... Stevis sėdėtų šalia, nemėgindamas jos paliesti nė mažuoju piršteliu. Gal net pamanytų: pakanka jau tokio reginio, kad šiame pasaulyje būtų verta būti vyru. Regėjimas: nepaliestas mylimas žmogus. Nes dabar palietęs mylimąją jis pasijustų kaltas.

Paskui vasara buvo parduota rudeniui. O tai reiškia, kad Latūrų šeimai teks atsisveikinti su Elrainu Nr. 12. Atsisveikinti su *širdies namais*, kaip juos kitados buvo pavadinusi Margo. Buvo nužiūrėtas šviesus butas naujame name, Trijų Karalių gatvėje, netoliese Simono Zeloto aikštės Jakobo pusėje, dar senamiesčio teritorijoje, žodžiu, vieta respektabili. Nebūtinai rami, nebūtinai ir triukšminga. Kaipsyk atitinkanti aplinkybes. Tai įvyko pirmąją rugsėjo savaitę.

Tomis dienomis smalsios kaimynės pro amoniaku nuvalytus langų stiklus stebėjo Elraino pusėn kylantį ir vėl besileidžiantį naujutėlį traktorių su priekaba ir raudonumu net kibirkščiuojantį *Fendt*. Georgas padėjo moterims persikraustyti. Stebėtinai neįkyrus, jis tiesiog buvo čia, pagalbos jo niekas neprašė. Ir jis mėgavosi galėdamas drauge su trimis kilniomis moterimis sėdėti virtuvėje už stalo, blaškyti jų liūdnumą savo pokštais ir į savo plačias šnerves gerti nuo jų kaklų sklindantį subtilų kvepalų aromatą. Giliai įkvėpdavo ir iškvėpdavo Georgas šioje miško mėlynumo spalvos plytelėmis klotoje virtuvėje, kurioje jau viskas dvelkė atsisveikinimu. Dėžės ir pakai. Medžio drožlės. Ištraukyti stalčiai, plačiai atlapotos spintų durys.

Tą akimirką, kai jis nuvargo šaukštu bei šakute vynioti burna

* Šūdas (*angl.*).

vos apžiojamą spagečių porciją ir jo barzda vis labiau linko prie lėkštės, Amrei žvilgsnis užkliuvo už jo tankiai apžėlusių rankų, nors ir buvo matyti, kokia lygi jo oda. Kitąkart, kai jis tarsi plunksnelę užskraidino priekabon jos tualetinį staliuką, Amrei mintys užkliuvo už Georgo menčių. O kai jis, pamatęs, kaip Amrei laiko atsuktuvą, it berniūkštis nusikvatojo, ji pajuto, kaip per širdelę dvelktelėjo meilingas brizas.

Dėl Dievo, spengė Amrei galvoje, šitam vyrui ji neturi teisės nusikalsti.

Prasidėjo mokslo metai, Maudė turėjo būti perkelta į šeštą klasę. Direktorius atleido ją nuo visų papildomų egzaminų. Tačiau tą dieną ji nepasirodė iškilmingose pamaldose Šv. Uršulės bažnyčioje, nepasirodė ir Teresės gimnazijoje. Ji apskritai daugiau nebepasirodė – Maudė metė gimnaziją. Tai sukėlė protesto audrą Raudonojoje viloje, kurioje, šiaip ar taip, jos visos leido paskutiniąsias dienas. Kuo nesukalbamesnė Maudė, tuo atkakliau savo laikosi Amrei. Net Margo kartą ėmė pilti vandenį ant Amrei malūno.

Tada Maudė į abi moteris pažvelgė tokiu siaubingu laukiniu žvilgsniu, su tokiu ne šio pasaulio įniršiu, kad jos apmirė iš baimės. Ir iš visų savo galių ji prapliupo rėkti, beprotiškai siausti, ir šitaip tęsėsi kone valandą. Nesileido paliečiama, nesileido raminama. Nesustodama rėkė vis tuos pačius žodžius:

– NIEKO JŪS NEŽINOT!!! NIEKO!!! AŠ ESU OREIGĖ!!! NIEKO JŪS NEŽINOT!!!

Ir Amrei nesusitvardė. Motiniško jos autoriteto nuvertinimas ją dar labiau įskaudino. Net neįtikimu kojos spyriu jinai išvertė *Mėnesienos kambario* duris, rengdamasi nutverti savo vaiką už pakarpos ir atvesti į protą. Tačiau taip nenutiko. Jai netgi nepavyko prisiartinti prie Maudės. Kažkas neapsakomai karšto

nubloškė ją atgal prie durų. Pakaušiu ji atsitrenkė į durų rėmą. Tamsi dėmė nuo pakaušio ėmė plisti į šviesius jos plaukus. Margo, norėjusi Maudę suturėti, stovėjo tarpduryje išsigandusi kaip dar niekados gyvenime, nes pirmučiausia išvydo Maudę, o tik tuomet Amrei. Tą tariamai išvystą reginį ji vėliau aiškino kaip groteską, kaip piktą pokštą, kurį baisiausiai susijaudinus iškrėtusios jos akys.

Maudė buvo virtusi milžine, jos galva buvo užlinkusi už kambario kampo. O juk tai tebuvo mažytė kūkčiojanti mergytė, nepaliaujamai virkavusi apie oreigę.

Laimei, nieko itin baisaus: smegenų sukrėtimas, muštinė žaizda. Amrei greit vėl atsistojo ant kojų. Bet dabar ji, atrodo, visiems laikams suprato vieną dalyką: Maudė nebebuvo jos *mažytė*, jos *vaikutis*, jos *vaikas*. Ji buvo suaugusi, ne vieneriais metais pranokstanti savo bendraamžius moteris. Ir keista: tarsi nutrūkus nematomam siūlui, nuo tos dienos savo dukters Amrei jau niekad nebevadino mažybiniais vardais. O dėl to, kas nutiko, labiausiai krimtosi pati Maudė. Ji apgaubė Amrei savo rūpesčiu ir švelnumu, miegojo su motina vienoje lovoje, nelauktai pravirkdavo. Jos galva nenešė, ką toliau daryti. Tačiau paskutiniosios dienos Raudonojoje viloje buvo taip prisodrintos įvykių, jog dėmesys netrukus nukrypo į visai kitus dalykus. Pilnos dėžės ir pakai tiek mielų, tiek sunkių minčių.

Henkas Imerzėlas, sensacingųjų, moterų užpakalius aukštyn keliančių *Push up* kelnaičių išradėjas, jau kelios dienos buvo apsistojęs *Dornenkranco* viešbutyje. Tuo metu čia kaip tik tebevyko kapitalinis, tiesiog įnirtingas vidaus remontas. Bent kiek nusnūsti čia buvo tarsi stebuklas. Jaunatviškasis Imerzėlo bičiulis Japas buvo kone apkurtęs, tuo tarpu lygiaveidis ponas Imerzėlas, atrodo, pūtė į akį kaip švilpikas. Toksai jų delsimas Margo Mangold buvo labai nemalonus – raktai juk seniausiai turėjo būti įteikti naujajam šeimininkui. Bet pasirodė, kad naujojo buto erdvumas buvo pervertintas – kai kuriuos baldus Georgui teko vėl gabenti atgal į Liudviko laikų stiliaus vilą. Iš Andiso

konditerijos ir ledainės Margo kasdien siuntė Imerzėlui saldumynus. Vylėsi atsipirksianti už viešbutį, tačiau į obuoliuką panašaus užpakaliuko išradėjas kategoriškai uždraudė tai daryti.

Paskui jau išaušo paskutinioji diena. Pusryčiaudamos moterys nepratarė beveik nė žodžio. Margo dėjosi, tarsi nieko nebūtų nutikę, Amrei taip pat. Tik Maudė atrodė patenkinta ir skrajojo po virtuvę it pūkas. Šia proga ji buvo užsivilkusi gražiausią savo suknelę, kokią tik turėjo. Itin elastingą, nakties mėlynumo aksominę suknutę su peteliais iš raukto šifono. Tačiau labai kuklią. Ir jokių papuošalų. Tik rausvo šlapio stiklo spalvos lūpdažiu pasidažė savo dideles smailais kampučiais lūpas, vis krutindama apatinę ir apsilaižydama.

Argi jai nė truputėlio neliūdna? – šniurkštelėjo nosimi Amrei. Ne, suburkavo Maudė, šiems namams ji jau seniai pasakiusi sudie. Ir visus sentimentus susidėjusi į širdį. Ten pakako vietos netgi parko skėčiams ir eglėms. Netgi banguotosioms čerpėms. Viskam. Tuomet ji išgėrė savo kakavą ir lyg tarp kitko tarstelėjo eisianti į Magdalenų mišką skaityti, pasirodysianti tik popiet.

Tingus šiaurys padange lėtai varė debesis. Jie buvo apsunkę, bet plyšti dar neplyšo. Tankus, daiktais jau sumargavęs mišrus miškas, skandinantis savo atspindį Reino senvagėje, veidrodinį vandens paviršių vertė niūria žalme. Ištuštėjo dviratininkų takai, Šveicarijos pusėje, išilgai upės kranto risnojo trys merginos. Ir visos trys – su linksmai šokinėjančiomis kumelaičių uodegomis virš pakaušių. Kažkur tolybėje kaukė diskinis pjūklas, monotoniškai dainavo, įveikdamas vieną kietmetrį po kito. Tikri rudens garsai – iš visų pusių dūzgiantys pjūklai.

Maudė klausės šios Reintalyje įprastos muzikos, stovėdama ant didžiulio tvenkinio kranto toje vietoje, kur miškas buvo pats tamsiausias. Atrėmusi dviratį į patrešusį stuobrį, ji pasitiesė vilnonę antklodę, prisėdo – šventiškai pasipuošusi – ir ėmė skaityti *Rytmečio žarą*. Bet netrukus jos dėmesys buvo išblaškytas – dabar jis visas buvo sukauptas į gyvą bruzdesį.

Ten, kur kelios šlapios pievos pavieniui leidosi šlaitu žemyn ir kur medžių šakos kone siekė vandenį, girdėjosi garsus krykimas. Per lygutėlį vandenį nubangavo ratilai. Maudė įtempė žvilgsnį ir už žvynuotos, tamsiai pilkos medžio žievės tarsi išvydo šmėstelint lapės uodegą. Ne, akimirksnį jinai ją tikrai matė. Matė, kaip rudasnukė visame savo gražume, pastačiusi ausis nuskuodė į pomiškio tankynę. Vandenyje užklupta ančių šeimyna ilgai nerado ramybės. Vis iš naujo imdavo krykti ir klegėti. Visi paukščiai stengėsi laikytis kuo arčiau vienas kito. Galiausiai pašiaustos jų plunksnos nurimo. Tuomet, laikydamosi atstumo, antys pasileido tvenkiniu žemyn ir pasiekę seklumą ėmė turkštis ieškodamos maisto.

Čia jaunąją moterį suėmė tiesiog nepakeliamas ilgesys. Bevardis ilgesys. Ilgesys, su kuriuo buvo neįmanoma lyginti jokio kito jausmo. Nei skausmas, nei džiaugsmas. Nei atsisveikinimas, nei susitikimas. Nei gedulas, nei triumfas. Maudė atsigulė aukštielninka, užsimerkė ir kurį laiką gulėjo nejudėdama. Vienintelė mintis tarsi muzika užpildė ją – nuo šiol norėjo aukotis kiekvienam, kuris tik bus reikalingas jos artumos. Lapę irgi reikia mylėti, savo priešą. Nes kadaise ir ji buvo mažas lapiukas. Nuskaustųjų labui ji privalėjo būti žemėje, o ne ligonių. Įskaudintųjų, o ne liūdinčiųjų. Ir tų, kurie užgauna ir nuliūdina. Visų, kurių jėgos buvo sukauptos pakartoti klaidas. Senas širdies klaidas. Visų, kuriems kada nors didžiulė letena buvo uždengusi veidą. Kurių ir mintys, ir pats gyvenimas sutemo, kurie pailso ir išsikvėpė.

Dabar ji jau pažino savo gyvenimo nuotykį. Gulėdama čia, ant didžiulio tvenkinio kranto, po pilku kaip skalūnas, violetu nusidažiusio rugsėjo dangumi. Nuotykį, kuriam žmogus būna pasirengęs vienui vienintelį kartą: sielos nušvitimui, pačiam šimtą kartų nuskaidrėjus. Pasirengęs stebuklingam viso savo kūno patobulėjimui ir visų tų, kuriuos jis dabar palies ar atmins. Tokiam pokyčiui, kad net gamta, kurioje jis dabar atsiduria, tampa magiška.

Žodžiai paslaptį menkina, daro ją lėkštą. Čia gali skambėti tik muzika. Nes kiekviena jos prasmė – paslėpta. Tai *yra* paslaptis.

Nuo du šimtai penkiasdešimtojo Mócarto *Figaro* uvertiūros takto, kur muzika tam tikra prasme pati tampa injekcija ir iš dešiniojo prieširdžio šauna į dešinįjį skilvelį, per plaučių arterijas į plaučius, įgavusi kitą dažnį sugrįžta į kairįjį prieširdį, kairįjį skilvelį, o iš ten jau skuba į aortą, kur tempas taip pagreitėja, kad jo aidas prasiskverbia į visus kūno audinius tam, kad vėl sugrįžtų į tuščiąsias venas. Ir visa tai nutinka sulig vienu širdies dūžiu. Jei bent vienas toks signalas nepakitęs prasiskverbia į kitą širdį, tuomet tai vadinasi ne mylinčiųjų liūdesys. Ir ne vaikų akys, ne apsikabinimai. Tai yra šio Mocarto stebuklo garsai.

Jaunoji moteris nubudo. Jai pasirodė, kad girdi žingsnius. Ir kad ją kažkas stebi, nes žingsnių šlamesys nutilo. Dabar tas kažkas turėjo būti visai šalia jos. Jis galėjo ją matyti, kone liesti. Ji įkvėpė ir, kai akimirkai nuščiuvo vėjas, aiškiai išgirdo kvėpavimą. Iš sergančios krūtinės besiveržiantį švokštimą. Ne iš įkarščio, iš negalios. Ir Maudė pažino šitą kvėpavimą, ir įgavo pasmerktojo myriop drąsos.

– Tu nieko negali man padaryti.

Ji kartojo šį sakinį žodis po žodžio, tvirtai ir aiškiai, šitaip varydama šalin visas baimes. Ji įsiklausė. Ne, dabar niekas nė krust. Nei traškėjimo, nei krebždesio. Kvėpavimas ūmai nutrūko. Jis tebebuvo čia. Tik sulaikė kvapą. Maudė lėtai pasikėlė ir neva atsainiai įspraudė savo daiktus ant dviračio bagažinės. Tada stumtelėjo dviratį, užsėdo ir nuvažiavo. Mynė lėtai lėtai, o širdis daužėsi it patrakusi.

Netikrųjų sesučių keliai vėl susikirto, nes, kad atsisveikinimas būtų pakenčiamesnis, Estera atkako į Raudonąją vilą. Taip jai buvo liepusi Inesa, ji pati, girdi, irgi netrukus ateisianti. Prie įvažiavimo į parką stovėjo juodas mersedesas su geltonais nu-

meriais. Į namo fasadą nuolat žvilgčiojo jaunyvas vyrutis. Kartais, tarsi norėdamas kažką išsikrapštyti iš ausies, jis keistai pakreipdavo galvą ant šono. Tai Japas, Imerzėlo bičiulis, neseniai apkurtęs *Dornenkranco* viešbutyje. Šalia Imerzėlo stovėjo Margo ir jie abu gardžiai juokėsi.

– Eime iš paskos, – sukuždėjo Maudė, ir Estera tuojau nusekė paskui ją žvyruotu taku.

Iš tikrųjų jų santykiai jau niekad nebepasidarė tokie, kaip buvo. *Sisters corner* laikai galutinai nugrimzdo praeitin. Dabar visą Esteros laisvalaikį užėmė Riūdis. Bet kadangi ir ji žinojo esanti netikra Maudės sesuo, tai ir stengėsi elgtis seseriškai. Be to, tikromis seserimis jos buvo dar nežinodamos, kaip yra iš tikrųjų. Karalienė Ri ir karalienė Rė.

– Kaip malonu! – ėmė pliaukšėti delnais Amrei, savo pasirodymu prieangyje nustebindama jas abi.

Amrei paprašė atnešti iš pastogės dėžes su batais, ji jas visiškai pamiršusi. Mergaitės noriai sutiko. Šitaip tikėjosi išvengti klausinėjimų ir oficialių naujojo šeimininko mandagybių. Jos užkopė į didžiulę pastogę, kurios statramsčiai, staktos, gegnės, sąsparos ir figūrinės sijos buvo klaikiai susiraizgę, susiviję ir susikryžiavę. Pro mažytes angų properšas, kraigą ir stogo bokštelius vidun skverbėsi apsiniaukusio vidurdienio šviesa. Voratinkliais aptrauktų kopėčių skersiniai kilo iki paties kraigo. Prie sijų matėsi prilipę futbolo kamuolio didumo vapsvų lizdai.

– Čia, ko gero, ir paklysti galima! – aiktelėjo Estera.
– Ženk sijomis, nes grindys kai kur sutrešusios.
– O ten kas riogso?
– Prieštvaninis motociklas, – pasakė Maudė ir nutraukė brezentą.

– Oi, kaip jis patiktų Riūdžiui! Iš kur jis čia?
– Nežinau.
– Žiūrėk, su lopšiu. Pasiutimas! Kaip iš filmų apie karą.
– Man rodos, jis buvo dar mano senelio.
– Kaip manai, ar Margo jį atiduotų? Ar nepakalbėtum su ja?
– Pati pakalbėk.
– Tai bent staigmena. Juk netrukus kaip tik Riūdžio gimtadienis.

Klaidžiodamos po pastogę, jos visai pamiršo Amrei dėžes su batais. Abiejų rankos nupilko nuo dulkių. Plaukai apkibo voratinkliais, išsipurvino visa Maudės aksominės suknelės nugara. Mat jos čia šį tą atrado. Pačiame apatiniame išsipūtusios komodos stalčiuje jiedvi aptiko tris jau visai praskydusio kartono dėželes, jos buvo beveik suirusios. O jose snaudė nuotraukos ir laiškai. Neįskaitomi, ranka rašyti laiškai.

– Aišku, čia meilės laiškai, – susižavėjo Estera.

Maudė pervertė pluoštelį dantytais krašteliais fotografijų. Šeimos nuotraukos. Iškankinti žmonių veidai. Žmonės išeiginiais drabužiais. Kažkoks kunigas su akiniais be apvadų ir romėniška apykakle. Jauna, sugarbanotais plaukais moteris ligos patale. Kitoje nuotraukos pusėje užrašas spausdintomis raidėmis: *Odette La Tour. Vevey, 1936.*

Maudė jau buvo beimanti kitą nuotraukų krūvelę, tik ūmai prieš akis šmėstelėjo kažkokio berniuko veidas. Iš naujo pasikuitusi, ištraukė tą nuotrauką ir įsižiūrėjo. Berniukas, beveik dar vaikas, žvelgė į ją rimtomis suaugusio žmogaus akimis. Jis buvo nutrauktas iki pusei prie dekoracijos su kaimo panorama. Išraiškingas, kenčiantis Kristus ant pakelės kryžiaus, ženklinančio įdubą lygioje kalnų sienoje. Ūmai Maudės veidu nuslydo šešėlis, o jos širdis ėmė pašėlusiai daužytis. Tada, pati nesuvokdama kodėl, ji nepastebimai kyštelėjo tą nuotrauką tarp tų, ku-

rias dar tik rengėsi žiūrėti Estera. Širdis užšoko Maudei į gerklę, jos plakimą ji juto sugniaužtų pirštų galiukuose.

Estera iškart jį pamatė. Pačią pirmąją akimirką. Tą pačią sekundę. Susidūrė kaktomuša. Akimoju. Ūmai. Su *juo*. Ir jokios mintelės, galinčios virsti žodžiu. Jokio iš atminties išplaukusio vaizdo. Jokio nuoseklaus pojūčio. Jos akys užgriuvo jį ir ji iškart suvokė tą žmogų visu jo serafišku pavidalu. Jame – nieko svetimo. Nieko nepažįstamo. Ji visada buvo su juo. Gyveno su juo. Visuomet jį mylėjo.

Dulsva šviesa suspindo ant Esteros kaktos, jos akys neatsitraukdamos žvelgė į tą berniuką, kurio nuotrauką dabar abi laikė rankose. Išraiškios, padažytos Esteros lūpos susičiaupė. Dantys nejučia susmigo į apatinę lūpą.

Visa tai matydama Maudė pašoko ir nusigręžė nuo Esteros, nenorėdama jai menkinti šios didžios akimirkos.

– Oi! Mamytės batai! – atsitokėjo ji.

O Estera žaibiškai kyštelėjo tą berniuką į užpakalinę džinsų kišenę.

Tačiau Imerzėlo mandagybių mergaitėms vis dėlto nepavyko išvengti. Jaunyvasis Japas iš rusvų Esteros plaukų rankiojo lipnius voratinklius ir viepėsi kaip medvarlė nuo vienos ausies iki kitos, nors iš tikrųjų jis tik šypsojosi. Henkas smiliumi ėmėsi šluostyti dulkes nuo Maudės nosies galiuko. Inesa buvo atsinešusi žemuogių pyrago ir paskutinį kartą jie čia visi valgė stovėdami, iš kartoninių lėkštučių. Tada Margo padavė raktus, o Imerzėlas nusilenkė.

– Kurgi Amrei?– apsidairė Inesa.
– Ji eis pėsčiomis, – paaiškino Margo.

Jų žingsniai paskutinįkart sugirgždino žvyrą. Uždarius kaltinius parko vartus, Margo nė negrįžtelėjo. Maudė krovė bagažinėn

dėžes su batais. Tada visi susėdo į automobilį ir susispaudę nuriedėjo į Trijų Karalių gatvę.

Mažytis miegamasis antrame bokšto aukšte iškart atrodo gan erdvus. Langinės čia pusiau suvertos. Tarp sienų tekstūros linijų dar kartą nuslenka laimingųjų dienų atšvaitai. Amrei žvelgia į tamsiai mėlyna spalva išdažytus kryžminius skliautus. Kiek kartų apimta karščiausių jausmų ji patikliai žvelgė į tą žvaigždėtą baldakimą. Ne. Dabar jai neliūdna. Ir jei dabar čia atsirastų Ambrosas, ji galėtų jam ištarti:

– Viskas gerai, mano dvyne siela. Viskas gerai, dvyne.

Tarsi stebuklas būtų ištikęs Jakobsrotą, tarsi vos įžiūrimas, menkutis Alkoras ūmai būtų nušvietęs Micaro ir Alioto grąžulą, tarsi mėnulio pjautuvas būtų ištirpęs moteriškos lyties apvalume, tarsi tyliausioji nakties akimirka būtų visus, o ir vieną su kitu sutaikiusi meilėje, o dar labiau atlaidume, tarsi būtų nutikusi didžiausia keistenybė – žmonių mintys apie Maudę Latūr akimoju pasidarė skaidrios ir gražios.

Visi, apie kurių gyvenimus čia pasakojama, su šia moterimi yra susiję daugiau ar mažiau slaptingu ryšiu. Jų gyvenimo tėkmė panėšėjo į nematomas šachtas bei urvus, kuriuose be pastebimų rezultatų rausėsi pernelyg menki inžinieriai, baugštūs širdies kalnakasiai. Tie, kurie kada nors buvo sutikę Maudę Latūr, šiame beprasmiškame rausime netikėtai ir nepaaiškinamu būdu atrasdavo prasmę ir kelioms valandoms įgaudavo jos galios. Galiausiai jau nebereikėdavo ir fizinio jos buvimo šalia, jau ir taip tapdavai tarsi besvoris ir įtikėdavai, kad tikrai įmanoma vaikščioti oru.

Šitokia meilė ir atlaidumas išryškėjo gegužės dienomis, o vėliau – kitų metų lapkričio bei gruodžio naktimis. Vis kitokiu būdu, tačiau nenuginčijamai pripažįstant, kad didžiausias artumas reiškia ir didžiausią vienišybę. Kuo stipriau tie, ėmę dabar susitikinėti, spausdavo vienas kitą glėbiuose, kuo artimiau susipindavo jų veidai, kūnai ir vaizduotės, tuo aiškiau jie tuo pat metu suvokdavo atsisveikinimo liūdesį. Tačiau – nepaaiškinamas

dalykas – jie ištverdavo tai. Tik jau nebeilgam. Ištverdavo tą kitą *tu*.

Tai nutiko prie Šv. Uršulės bažnyčios, šalia Dviejų mėnulių aikštės, taip pavadintos todėl, kad neatmenamais laikais jakobiečiai, matyt, taip riedavosi su Roto gyventojais, jog neįstengė pasidalyti net vienu mėnuliu.

Antrojoje devintojo dešimtmečio pusėje Šv. Uršulės bažnyčios vestibiulis po šešiomis nenusisekusiomis jonėniškomis kolonomis buvo tapęs tokio agresyvaus jaunimėlio susibūrimų vieta. Čia rinkdavosi pankai ir skustagalviai, turkų vaikiščiai, svyruliuodavo įkaušėliai. Ši erdvė tenkino juos dvejopai – kaip priebėga nuo lietaus ir kaip vieta, patogi provokacijoms. Kadangi dorybingi maldininkai po šeštadieninių popiečio mišių išėję iš bažnyčios nori nenori turėdavo brautis pro tuos dirglius vaikigalius, ilgainiui buvo prieita iki smarkių rietenų. Štai koks kaklaryšį pasirišęs tėtukas ima čia ir išvysta savo pavėpusį sūnelį – nubalintais plaukais, išskutinėtais smilkiniais, su smogiko striuke ir *Doc-Martens* aulinukais. Tuomet jis, tiesą sakant, nusuka akis šalin, o policijai įduoda sūnaus draugelius, kuriuos vadina vardais ir kaltina už savo vaiko nuopuolį.

Taigi 1987 metai, gegužės vidurdienis prie vienos tų jonėniškų kolonų. Fenas vakar taip ilgai šukavo ir grandė pievas, kad aukšta žolė išgulė. Į koloną ramstosi porelė – pankė ir skustagalvis. Jiedu be paliovos laižosi. Ištįsusios mergiūkštės į šepetį panaši šukuosena šviečia sodria žaluma. Tokia švytinti žaluma kaip senuose *technicolor* filmuose. Lūpos išdažytos kone juodai. Vyruko galva plika kaip delnas.

– Vaikuti, noriu tavęs, dabar noriu, – kužda vaikis, spausdamas jai savo kelį tarpukojin.

– Neduok man praskysti, – šnopuoja ši, leisdama nagus į sėdmenis.

– Žinai ką?

– Na?
– Imam ir pasidulkinam klausykloje?
– Šikniau! Aš noriu mylėtis. Noriu iš tikrųjų pasimylėti. Pabučiuok mane!
– Klausykloje.
– Tik šiandien neprivaryk į mane, *okay*?

Prie jų kojų guli kasetinis magnetofonas ir *Toten Hosen** grupė staugia *Eisgekühlter Bommerlunder***. Keli praeiviai tik pakraipo galvas. Kiti nebekreipia jokio dėmesio. Tik štai laiptais leidžiasi toks kostiumuotas vyras su raudonu diplomatu ir apsiputojęs ima plūsti tą staugikų muziką. Tuomet skustagalvis stumteli merginą ir subliūva:

– Gal ir tu nori su ja pasidulkinti, mulki?! Šimtinė, ir ji tavo!

Pankė tik vaiposi ir žvengia. Vyriškis išrausta kaip jo diplomatas ir užsičiaupia.

– Oi, kaip jis spokso! Tuoj tuoj jam atsileis varžtai! – kvaksi pankė.
– Tik nepristumk kelnių! Juk gaila būtų! – klykia plikis.

Dabar vyriškis jau įsiunta, sugniaužia kumštį ir, rodos, tvos tam vaikėzui, tačiau išvydęs jo viskam pasiryžusią veido išraišką atlyžta. Tarsi nieko nebūtų nutikę, ima leistis laiptais. Tada dar kartą atsigręžia.

– Su jumis, padugnės, mes dar susitvarkysime!
– Pats padugnė! – bliauna mergiščia.
– Nagi, eikš šen, pidare! Ką, bijai? Eikše! – staugia jos draugužis.

* Mirusios kelnės (*vok.*).

** Ledais atšaldytas valkata (*vok.*).

– Palik jį!

– Aš nurėšiu jam kiaušius! – per visą šventorių užrinka vaikis.

– Palik jį, Riūdi! – meldžia Estera.

Riūdis šnarpštė ir drebėjo iš piktumo, bet Estera uždegė jam cigaretę ir įspraudė į lūpas. Jis keliskart stipriai užsitraukė. Dūmas jį mažumėlę apramino. Riūdis išjungė magnetofoną, paėmė jį į ranką ir abu, apsiviję per pečius, su savo sunkiais batais nukepėstojo savo keliais.

Popietę jiedu prastūmė *Blue Note**, skvere šalia geležinkelio stoties, kurį miesto sveikatos skyrius buvo pavertęs tarsi narkomanų sueigos vieta. Tuščiame sandėlyje, veikiau barake, buvo įrengtos improvizuotos gyvenamosios patalpos su arbatos virykle. Čia būdavo dalijamas netgi karštas maistas. *Blue Note* buvo geras tuo, kad jame nesivaržydamas galėjai prekiauti kvaišalais. Savo metadono lašus Riūdis išmainė į rohipnolą, o už likusius pinigus, kuriuos Estera buvo nugvelbusi iš namų, nusipirko tris dozes heroino.

Sandėris įvyko, palankiai stebint Reinhardui ir naudojantis jo dykai dalijamais vienkartiniais švirkštais. Reinhardas, narkotikų biznio bosas, kadaise buvo roko muzikantas ir, rodos, aštuntajame dešimtmetyje netgi puikavosi pirmąja vieta visos Austrijos hitų sąraše. Dabar jis prie to meno nejautė jokio potraukio, nes jo buvusieji bičiai nukniaukė visą jo plokštelių kolekciją. Visą, išskyrus vieną diską – pirmuosius Džimio Hendrikso singlus. Tai buvo originalai, kuriuos jis, sukaupęs visą narsą, išlupo iš kibių buvusių sėbrų nagų.

Taigi šitas minkštas it sviestas Reinhardas su jau pašiurusiais liūto karčiais dabar ir tvarkė narkotikų biznį. Nes pernelyg gerai žinojo, kad narkomanai pripažįsta tik vieną taisyklę – visi apgaudinėja visus. Tai kam dar meluoti, jei visa sistema paskendusi mele ir kad labiau nugrimzti jau nebeįmanoma, svarstė šis nukaršęs liūtas ir užsimerkė. Puolusieji jam visa gerkle ar plekš-

* Mėlynoji gaida (*angl., vok.*).

nodami per petį dėkojo ir tuo pat metu įdavinėjo jį kovos su narkotikais įgaliotiniui. Reinhardas tiksliai laikėsi visų teismo terminų, nes vieta *Blue Note* buvo jam lygiai taip pat užtikrinta kaip ir naujas teismo procesas. Visa toji kova buvo tik regimybė, vien dėl akių. Savo globotinių sveikata rimtai nesidomėjo nei sveikatos skyrius, nei Reinhardas.

Kartkartėmis pasiklausydamas Hendrikso *Hey, Joe!*, jis įsisvajodavo apie grįžimą scenon ir apie *Marshall* stiprintuvų kvapą, kurį su tokiu malonumu vėl būtų pajutęs savo šnervėse.

Likusią popietę Riūdis pramiegojo barake, o Estera vėl ėmėsi atidžiai žiūrėti prieš metus Latūrų pastogėje atrastą ano paslaptingojo berniuko nuotrauką. Ir ko tik per tą laiką nenutiko, dingtelėjo jai. Ėmė raustis prisiminimuose. Šventeiva dėdulė, norėjęs priversti ją pamilti pasaulį, kuriuo jis pats netikėjo. Nieko nesuvokianti ir nė nesistengianti ką nors suvokti Inesa. Palikta mokykla. Nauji veidai. Ir tėvas, pasirodantis tik tuomet, kai jam prisireikia pinigų.

– Visas pasaulis – didžiulė šūdo krūva, – tyliai plūdosi Estera. – Tik tu, mano mielasis, mano angele, tu esi vienintelis, kuriuo aš pasikliauju. Dėl tavęs aš ir gatvėje parsiduočiau. Numirti dėl tavęs galėčiau.

Ji prisikišo nuotrauką prie pat akių, įtempė žvilgsnį ir ėmė klajoti po suteptus pomada, kairėn pusėn subrauktus šviesius to berniuko plaukus. Aukšta kakta žvilgsnis leidosi žemyn, krito ant išilgų, stačiai kylančių antakių, ant sunkių sunkių, nepaprastai giliai įstatytų akių vokų. Nuo plačios panosės smuko ant elegantiškai pabrėžtų lūpų ir horizontalių lūpų kampučių, ir anot tos taip tvilkinančiai veikiančios įdubėlės tarp nosies ir viršutinės lūpos.

Estera apvertė fotografiją, užsimerkė ir iš atminties perskaitė užrašą: *Engelbert Quaidt. Von Th. J. Köchle. Photograph. Jacobsroth.* Mergaitė pažvelgė į greta jos miegantį apsvaigusį Riūdį,

pastebėjo prakaito lašelius ant jo kaktos ir žinojo, kad vargšelis netrukus pašoks tik tam, kad susileistų naują dozę narkotikų. Tuomet jai į galvą atėjo jokio loginio ryšio ir nė menkiausio nuoseklumo neturintis planas.

– Jei pasaulyje dar suvis esama kokios nors prasmės, tuomet Engelbertas Kvaidtas tebegyvena ir laukia manęs. Aš ieškosiu tavęs, mielasis. Aš surasiu tave.

Riūdis keliskart pasivertė nuo vieno šono ant kito. Tada jau nubudo. Estera skubiai paslėpė nuotrauką apibrizgusios striukės kišenėje. Jis niekada neturėjo jos pamatyti, tuolab ką nors patirti apie jos sapnus atmerktomis akimis. Engelbertas Kvaidtas buvo didžiausia Esteros paslaptis, o podraug didžiausia jos gėda. Jos nepalyginsi su nuogybe. Daugių daugiausia su išdavyste.

Riūdžio akys gličiai spindėjo, iš jo burnos dvokė. Jam, dar apkvaitusiam nuo rohipnolio, Estera padėjo atsistoti ant kojų. Jiedu išėjo iš *Blue Note*, sėdo į autobusą ir nukako į Roto pusę, kur atšilus orui vėl gyveno lindynėje. Pralindę pro skylę tankioje vielų tvoroje, kurią Riūdis buvo praardęs skardai karpyti skirtomis žirklėmis, pro sulaukėjusius krūmokšnius jiedu nutrepeno žemyn ir sulindo į savo pastogę. Nesurandami ir neįžvelgiami pro tankiai sužėlusius brūzgynus.

Kad įspįstų bent kiek šviesos, Estera atidengė dvi širdies pavidalo angas. Tačiau Riūdis paliepė jas tučtuojau uždengti. Ji pakluso, uždegė žvakigalį, nusispyrė leopardo kailį imituojančius aulinukus, krito ant sudvisusio pripučiamo čiužinio ir užsirūkė cigaretę. Riūdis tuo tarpu įsišvirkštė dozę. Estera iš šalies stebėjo, kaip apsukriai jis darbuojasi. Ir pati ėmė jam padėti – atsisegusi kelnių diržą, ištraukė jį, suveržė draugužio ranką virš alkūnės ir dar kartą nusistebėjo taip ūmai, vyriškai išpampstančiomis gyslomis.

Tylėdami jiedu sėdėjo vienas šalia kito, rūkė ir magnetofono juosta tikrai ne mažiau kaip tris kartus prasuko *No One Is Inno-*

*cent**, kol Riūdžio lėliukės pagaliau susitraukė nuo narkotikų ir pasidarė mažytės kaip smeigtuko galvutė.

– Riūdigeri, – sumurkė Estera, – noriu su tavimi miegoti.

Ji nuvilko jo odinę striukę, atsagstė marškinius ir liežuvio galiuku lyžtelėjo duobutę jo smakre. Paskui tamsius, tankius antakius, ilgą nosį su plonasienėmis šnervėmis. Mažyčiais, amžinai šaltais delnais suėmė veidą ir neįstengė atitraukti nuo jo akių. Esterai pasirodė, kad į jo lūpas grįžo senasis švelnumas, ramybė, kitados tarsi praplatindavusi visą jo geidulingą burną su užsirietusia viršutine lūpa. O gal čia tebuvo vien rausvai degančių pakasynų žvakės šviesos apgaulė?

– Tu mane paliksi, ar ne? – sumurmėjo Riūdis.
– Ak, *beibi!* – tarsi balandėlė suburkavo Estera.
– Aišku. Nėr ko prasidėt su tokiu šūdu kaip aš.
– Tu nesi šūdas. Tu paprasčiausiai per silpnas šiam pasauliui.
– Nuo rytojaus pradedu naują gyvenimą. Prisiekiu tau.
– Tik nepradėk iš naujo sukti tos pačios rylos!
– Estera, dievaži! Narkotikai užkakojo man smegenis. Bet aš išsikapstysiu!
– Šššššš.

Ji prasižiojo ir įkišusi liežuvį į jo burną ėmė bučiuoti. Pakėlė jo veidą ir vėl pravėrusi lūpas užgriuvo jo burną, dar kartą ir dar, ir dar, paskui trumpai ir smarkiai krimstelėjo jo apatinę lūpą, pačiulpė ją, paleido, atvertė jo galvą, pažvelgė į sumerktus Riūdigerio vokus, perbėgo per juos liežuvio galiuku. Taip pat ir kaktą – palaižė minčių ir prakaito druskos. Atsegė jo diržo sagtį, tris kelnių sagas, išpešė marškinius, apnuogino krūtinę, nosies galiuku apvažiavo bambą, pilvu pakilo iki lygios, veik ne-

* Nė vienas nėra nekaltas (*angl.*).

apžėlusios krūtinės. Priglaudusi ausį prie krūtinkaulio, pasiklausė nelygaus širdies plakimo. Keletą kartų ritmingai subarbeno pirštais į jo pilvą.

– Nori, išrengsiu tave?

Riūdis linktelėjo. Mikliais pirštukais ji atvarstė jo odinių aukštaaulių batų raištelius, apnuogino kojas, o tada, stvėrusi kniedėmis nusėtą diržą, smarkiai trūktelėjusi išlupo jį iš kilpų ir ištraukė Riūdį iš kelnių. Norėdamas jai padėti, jis išsirietė tilteliu. Estera mėgavosi akimirka, kai atėjo eilė žemyn nusmaukti jo boksininko kelnaites. Jai patiko iš po įdubusios papilvės greit pašokanti varpa, patiko žiūrėti, kaip ji išpampsta ir užvirsta kone iki bambos.

Ji ištvėrė net nosin mušusį jo tvaiką, nes kažkada iš širdies mylėjo šitą Riūdį. Aitriai trenkiančios jo pažastys, bjauri smarvė iš burnos, prakaitu dvokiančios kojos – visa tai tebedvelkė vaikyste. Ir jo užkutusios nuo miego akutės visai kaip mažo vaiko. Tikriausiai ji būtų išmokiusi jį ir deramai prausti savo lytį. Iš pradžių jis stengėsi. Tik argi tai galėjo virsti įpročiu, jei namuose jis net nebuvo išmokytas naudotis dantų šepetėliu? Motinai įtikti jis nė nesistengė.

– O tu išrengsi mane?

Jis nepanoro. Ji pati mikliai išsinėrė iš savo trumparankovių marškinėlių – ant vienų buvo užrašyta *Genesis*, ant kitų – *Pink Floyd*. Kampe atsisagstė dryžuotas kelnes, išsisegė gnybiančius auskarus ir be jokio vargo pirštais pasiekė liemenuko segutes.

– Dar kartą, – sušnabždėjo jis.
– Ką dar kartą?
– Dar kartą taip nusisek.

Ji vėl užsisagstė liemenėlę ir vėl grakščiai ją nusisegė. Riūdis mėgo jos racionalius judesius. Estera nusibraukė kelnaites ir abi dalys nulėkė į kampą. Šampano spalvos puikūs, pankei visai nederantys apatiniai. Paskutinioji rombachiškosios elegancijos reminiscencija – Inesos įsivaizduojama neįkyri erotika.

Ji uždėjo savo lygią ranką ant užsiliepsnojusios jo lyties, o kitu delnu suėmė kiek vėsesnį kapšelį. Pažvelgė į jį, o jis žvelgė jai į akis. Praskėtė jo kojas, apžergė kairiąją šlaunį, prispaudė prie jos savo lytį, ir jis pajuto, kaip jo šlaunis drėksta. Jo ranka atsargiai įlindo į jos makštį. Jis suvilgė joje pirštus, ištraukęs prisidėjo juos prie lūpų ir įkišo tarp makšties ir savo kojos. Tada, daugiau nebedirgindamas Esteros, nurimo.

Jiedu vėl pasižiūrėjo vienas į kitą – nebyliai ir vienišai. Netrukus jis nebeišlaikė jos akių šviesos, ir jo žvilgsnis ėmė klaidžioti mylimosios kūnu.

– Tarp mudviejų viskas baigta, ar ne? – jau ramiai alsuodamas sukuždėjo jis.

Tačiau ji, nieko neatsakiusi, palinko priekin, atkišdama jam savo krūtinę. Tą išlukštentą, baltą kaip pienas krūtinę su rausvom aureolėm ir tarsi išskaptuotais speniais. Riūdis užsimerkė, apsilaižė paputusias lūpas ir apatiniąja ėmė skabyti tuos išbrinkusius pumpurus. Abiem rankom įsitvėrė į Esteros pakinklius, sudrėkusius nuo šalto prakaito. Jo lūpos paniro į jos krūtis, siurbė jas, jis dar plačiau išsižiojo, norėdamas kuo daugiau jų aprėpti.

Tada ji apkabino pliką jo galvą, delnais suspaudė smilkinius bei momenį ir apibėrė bučiniais kaktą. Tuo tarpu Riūdžio pirštai klajojo išsitempusiu jos užpakaliuku, apgraibom ieškojo makšties ir suradę ją įlindo vidun, bet negiliai, nieko nereikalaudami, kad nesusilauktų pasipriešinimo. Riūdis pajuto kažką panašaus į vyrišką pasitenkinimą, numalšintą smalsumą. Tuo pat metu jį apėmė neapsakomas ilgesys, nors ir pats nežinojo, ko ilgisi. Šitaip jis būtų norėjęs numirti. Jis ir galvojo apie mirtį.

Ūmai Estera atsiplėšė nuo jo – galbūt ir nuo mirties – ir aukštielninka nuvirto šalia. Sumosavo rankomis ir paslėpė delnus tarp šlaunų.

– Mudu jau pusantrų metų kartu ir dar niekad nesimylėjome. Turiu galvoje – iš tikrųjų nesimylėjome.

Jis tylėjo, graibydamasis cigarečių pakelio; sužvejojęs ten paskutiniąją, pasisiekė žvakigalį, prisidegė ir užplėšė pirmąjį stiprų dūmą. Cigaretę rūkė drauge su mylimąja, kaišiodamas ją iš vienų lūpų į kitas, stengdamasis po lygiai dalytis kiekvienu užsitraukimu.

– Matai, ten ant sienos kabo kampainiai? Kažkada ten kabojo gražuolis Komodo varanas, plakatas toks. Ar žinai, kur yra Komodas?

Atsakymo ji nė nelaukė, tik spitrijo pro papilkėjusių, neobliuotų lentų šakaskyles ir užsimąstė apie seniai prabėgusias dienas šiame *sisters corner*. Ir nevalingai iškart ėmė galvoti apie Engelbertą Kvaidtą, apie jo akis ir apie puikias kaip princo lūpas. Tokia mintis siutino ją dar labiau, be to, ji pasijuto išdavike. Dabar, kai buvo tokia artima Riūdžiui, į jos mintis įsibrovė ir viršų ten paėmė kitas.

– Man šalta. Atsigulk ant manęs.

Jis pakluso ir savo skriauznu kūnu užsiropštė ant jos. Jiedu vėl ėmė visokiausiais būdais bučiuotis, giliai įkišdami liežuvį, liesdami juo kits kito dantis, vokus, šnerves ir nosių galiukus. Iš tamsaus kaip naktis Esteros lūpdažio lūpų grioveliuose beliko tik juodi brūkšniai. Ji vis tvirčiau ir tvirčiau spaudė prie savęs Riūdžio mentes, kad tik iš galvos dingtų tos princo lūpos. Jo alsavimas ėmė trūkčioti, darėsi vis greitesnis, širdis daužėsi nebetilpdama krūtinėje. Estera pajuto vėl sustangrėjusią jo var-

pą, suleido nagus į mylimojo nugarą, o jis įsitvėrė į žaliai rausvą jos trumpų plaukų šepetį. Siauri jų kūnai susipynė ir dygus, dygliuotas Riūdžio skruostas it švitrinis popierius trynė ir degino jos švelnią kaip persikas odą. Vaikinas ėmė švokšti, įsitempė ir staiga iš jo varpos plona čiurkšle ant Esteros pilvo ir šonų trykštelėjo sėkla. Jis spygtelėjo, bet tarsi atsiprašydamas riksmą užgniaužė. Tuomet jau, it be laiko nuvytęs lapas, susmuko ant mylimosios ir virpėdamas nurimo. Nugarkauliu sruvo prakaitas, jo lašai ritosi ir smilkiniais.

Po valandėlės jis stipriai suėmė merginą už klubų, pavertė ją ant šono, sulenkė kojas, truputėlį praskėtė jas ir priglaudė savo ausį prie rusvasidabrių gėdos plaukų, tada palietė juos lūpomis. Liežuviu perbraukė minkštą, išpampusį makšties pjautuvą, įsibrovė į jos lytį, neskaudžiai kramsnojo ją dantimis ir atsargiai žaidė tol, kol pirmoji aukšta šilta banga plūstelėjo Esteros kūnu. Paskui antroji. Galop dar viena. Ir jau paskutinioji. Tarsi vasaros nakties vilnys Rapalo pajūryje.

Jiedu užmigo, ir jo ranka kaip visuomet ilsėjosi jos gėdos plaukuose. Esteros ranką slėgė jo sprandas. Ji pasnaudė gal valandą, gal kiek ilgiau ir kosėdama nubudo. Riūdis buvo taip giliai įmigęs, kad jo neprižadino nei jos kosulys, nei tai, kad ji atšlijo nuo jo. Estera pasižiūrėjo į prilipusį ant jos pilvo pėdsaką ir pirštų galais nubraukė ištiškusią paslaptį. Tuomet atsikėlė, labai greitai apsirengė ir nenuleisdama nuo jo akių nusibraukė rūdžių spalvos ašaras. Galop pabučiavo jį į lūpas ir, pati nesuvokdama kodėl, persižegnojo. Užpūtė grabnyčią, nes atsitikus nelaimei jis būtų galėjęs sudegti. Tada nustūmė dureles į šalį ir išėjo, palikdama mylimąjį vieną.

Ji pasileido Rombachų vilos link. Juk ši buvo vos už aštuonių namų. Estera taip verkė, jog beveik neįstengė paeiti. Ji prisėdo ant sodo tvorelės ir taip garsiai raudojo, kad ėmė skalyti kaimynų šunys. Rozebudą, senąją Grabhersų aviganę, ji pažino iš kimaus lojimo. Užplaukusiomis nuo ašarų akimis Estera pažvelgė į mėnulį. Rytą pranašaujantis nakties mėnuo priminė jai kruviną, nukramsnotą apelsiną.

– Kvaidtas? – Margo net nereikėjo sukti galvos. – Girdėta pavardė, tiesą sakant. Vienam Kvaidtų kitados priklausė Raudonoji vila. Kodėl klausi?

– Šiaip.

– Šiaip?

Ar ji galėtų ką nors daugiau papasakot apie Kvaidtus, kimšdama pyragą pilna burna troško sužinoti Estera. Margo diskretiškai žvilgtelėjo į juodas merginos panages, akies kampučiu įvertino visą jos varganą išvaizdą ir atvirai to nerodydama pajuto jai užuojautą.

Jos tėvas, pasakė ji, tą namą įsigijęs ketvirtojo dešimtmečio pabaigoje. Bet jau ne iš Kvaidtų, o iš kažkokio pono Mazerio. Jai tuomet buvę keturiolika metų. Atmintyje išliko tik tai, kad Kvaidtai buvo žydų fabrikantų šeima, verčiami to meto aplinkybių, palikę Austriją.

– Mhm, – linktelėjo Estera. – O kur jie išsikraustė tu, aišku, nežinai.

– Pirmučiausia valgyk pyragą. Gal tau ką pašildyt?

– Mhm, – išpūstais žandais patvirtino ji.

Margo nuėjo į virtuvę ir kaipmat paskrudino bulvių.

– Kam gi tau viso to prisireikė? – šūktelėjo ji iš virtuvės, bandydama nustelbti burzgiantį garų surinktuvą.

– Šiaip sau!

– Kaip sakai? – dar garsiau nuskardėjo Margo balsas.

Netrukus ji jau pasirodė su nedideliu prikaistuviu.

– Jauku čia pas jus. Šitą sofą tai aš pamenu. Tik naujai aptraukta. Dažnai ant jos miegodavome. Ką gi veikia Maudė?

Margo neatsiliepė nė žodeliu, o Estera pastebėjo, kaip niaukiasi jos veidas. Užslinko kažkoks pilkas rūstis. Naivus jos klausimas tikriausiai kliudė skaudulį ir Estera pajuto, kad bandyti kvosti Margo toliau būtų netaktiška. Užuot klausinėjusi, ji su vilkišku apetitu sukirto visas bulves ir dar taip skubėdama, kad Margo tik stebėjosi, kaip ji nenusiplikina liežuvio. Tarp jų stojo ilga tyla. Vienu tariamai palankiu momentu Estera pakėlė akis. Tačiau sutiktos akys buvo tam pasirengusios, tad žvilgsniai susmigo širdin.

– Gali čia užsukti kada panorėjusi.
– Žinoma, taip ir bus.
– Aš žinau.
– ...
– Reikia pinigų?
– Aš nesakau, kad ne.
– Štai.
– ...
– Gerai, gerai.
– Tada... jau ir eisiu.
– ...
– Aha... Pasakyk Maudei ir Amrei... tu juk žinai.

Stovėdama Simono Zeloto aikštėje, ji dar kartą žvilgtelėjo į Latūrų buto langus. Vėl susitiko akys. Estera norėjo pamoti, bet neprisivertė. Toldama ji svarstė, kodėl Margo visą laiką atrodė tokia svetima.

– Ji nebesidažo plaukų, – aiškino sau. – Sumenkusi. Ji suseno. Atrodo tikra ligonė. Ir kodėl gi ji nenori kalbėti apie Maudę?

Pankė vilkosi gatve žemyn į Dviejų mėnulių aikštę. Jau iš tolo pažino Riūdį. Tarp skustagalvių jis buvo mažiausias. Ji priėjo. Vaikigaliai ėmė bliauti, stūgaut, visi buvo girti. Kad ir nusukęs akis į šalį, Riūdis matė ją.

– Ei! – įsižeidusi sušuko ji. – Nebenori pažinti?

Ji buvo maniusi kyštelėti jam pinigų į striukės kišenę, tačiau jis dryktelėjo jai tiesiai į veidą gelsvą skreplį.

– Kruškis sau viena, tu! – užbliuvo jis.

Maždaug po dviejų mėnesių, rugpjūtį – Estera žinojo, kad olandų porelė pailsėti atvyko tik baigiantis vasarai – ji paskambino prie monumentalių, pusapskritiminės arkos gaubiamų Raudonosios vilos durų. Bet netrukus išgirdo burzgiant motociklą – jis kapstėsi aukštyn vartų link. Senas, maskuojamos spalvos vėžėčias *Steyer Puch* vairavo Japas, o Henkas sėdėjo lopšyje.

Tais metais buvo puiki, švelni vasara. Pakloję gražius pinigus už motociklo restauravimą, abu vyrai įsidrąsino paiškylauti po netolimą užmiestį. Visą dieną jie švilpė per pievas ir lankas, skrajojo, kaip ir dera olandams. Buvo nurūkę net iki nuostabių Bregenco miško apylinkių. Užeigoje užkando sūrio su obuolių tyre, tas truputėlį sutrikdė virškinimą, ir gerokai paklaidžioję po Bregencą vėl išsimušė į tiesų kelią.

Japas atsisegė savo odinio, beveik ilyriško šalmo dirželius, nusiėmė slidininko akinius ir puolė prie jaunosios pankės. Čia, girdi, privati valda. Būtų neblogai, jei ji malonėtų pranykti. Gestais Estera jam parodė – *fuck you!*

Henkas, kuris irgi nusivožė savo galvos apdangalą – šis priminė Biotijos kario šalmą – įstengė susitvardyti. Jam iš tikrųjų

labai gaila, pasakė jis, išklausęs Esterą, bet visą tą šlamštą jau prieš metus iškuopė viena asenizacijos firma. Suprantama, ji pati galinti pasižiūrėti, gal ten dar kas nors likę.

Nieko nelaukdama, Estera taip ir padarė ir Henkui teko dar kartą išklausyti Japo priekaištus, jog šiam pasauliui jis esąs pernelyg geras. Leisti į namus visiškai nepažįstamus valkatas!

Išsipūtusios komodos, kurioje jos tuomet aptiko nuotraukas, nebebuvo, nesimatė ir dėžių. Milžiniška pastogė dabar atrodė švari ir tvarkinga. Nusivylusi nusileido žemyn.

Naktį jos kambaryje *Sex Pistols* griaudėjo *God Save The Queen**. Estera nusirengė, ilgai maudėsi po dušu ir nenusišluosčiusi atsigulė ant neklotos lovos. Vėl pasistvėrusi nuotrauką ilgai tyrinėjo žvilgsniu princo lūpas ir švelniai išsigaubusią panosę. Neatsiskaitydama skaitė užrašą kitoje nuotraukos pusėje: *Engelbert Quaidt. Von Th. J. Köchle. Photograph. Jacobsroth.* Tuomet jai ir šovė viena mintis.

Kitas dienas, o ir savaites su tikra istorijos tyrėjo intuicija ji iš mažytės kruopelės ėmėsi restauruoti pėdsaką. Iš pradžių išnaršė Reintalio telefonų knygą, ieškodama pavardės, kuri bent iš tolo būtų priminusi vaizdingą garsų rinkinį – Kvaidt. Tokios čia nebuvo. Tuomet ėmėsi ieškoti *Th. J. Köchle*. Ir tuojau pat atrado – *Ester Köchle*. Jai ir paskambino. Paaiškėjo, kad pataikė pas artimą fotografo giminaitę, o būtent vienintelę jo dukterį. Nušvitusiu balsu Estera paprašė ją susitikti.

Duris jai atidarė kokių septyniasdešimties metų, aiškiai viena gyvenanti ir pažiūrėti labai maloni senutė. Tiesa, jai buvo nelengva atsitokėti nuo šoko, kurį patyrė išvydusi šią žalią kūtvėlą apdriskusiais drabužiais, bet pasirodė iš savo geriausios, deja, ir plepiausios pusės.

Iki septintojo dešimtmečio pradžios jos gerasis tėtušis Teodoras Jozefas Kechlė Jakobsrote turėjęs fotografijos studiją, beje, Bartolomėjaus gatvėje, tame pačiame name, kur dabar

* Dieve, saugok karalienę (*angl.*).

įsikūręs ponios Nag knygynėlis. Tėvelis jau miręs, palaukit, ar jau ne dvidešimt šešeri metai, o jai vis rodos, kad tik vakar, tačiau jo kartotekos spintos tebestovi rūsyje. Beje, jis buvo įsitaisęs nuostabiąsias, sukamas Bene firmos lentynas, kurios andai kainavę pašėlusius pinigus, bet jos tuomet buvę pačios moderniosios...

Estera ryžtingai nutraukė nostalgiškus jau beveik visiškai nuplikusios damos samprotavimus, į jos podagros susuktas rankas įsprausdama nuotrauką. Galbūt ji pabandytų pasakyti bent datą? Atsakymas buvo tiesiog pribloškiantis.

Žinoma, galinti! Tą dekoraciją su puikiai nutapytu Nukryžiuotuoju ir kylančiais kalnais tėvas naudojęs iki 1939 metų. Šitą ji atmenanti taip gerai todėl, kad tuomet vietinė NSDAP vyresnybė visiems krašto fotografams davė nurodymą religines panoramas studijose pakeisti herojiniais vaizdais iš senovės germanų gyvenimo. Nacių paguodai tasai pakelės kryžius virto kreiva pušimi. Ir dar: sprendžiant iš ilgų ir smailių apykaklės kampučių, o pirmiausia iš aukštai virš ausų pakirptų plaukų, fotografuota ketvirtojo dešimtmečio viduryje, ne kitaip.

Estera nutrepsėjo į rūsį ir, varydamasi atgal nuo 1939 metų, ėmė raustis klientų kartotekoje bei sąskaitybos knygose. Po kelių dienų triūso, kai jau ėmė pamažu įveikti rašytinį šriftą, viename kas ketvirtį metų užvedamame sąsiuvinyje ji aptiko žaliu rašalu parašytą 1937 metų birželio penkioliktosios dienos įrašą: *Engelbertas Kvaidtas, žydo ir tekstilės fabrikanto Simono Kvaidto sūnus. Dešimties metų. Fotografuota jo gimimo dieną.* Apatiniame suterlioto puslapio kraštelyje pastaba pieštuku: *Atiduoti iš anksto sumokėjus už nuotr.*

Ji išsiplėšė tą lapą, nors sąžinė ir krimstelėjo – senutė juk taip geranoriškai jai pagelbėjo. Bet juk buvo kalbama apie jos gyvybę ar mirtį, pasiteisino Estera Engelbertui Kvaidtui, tebūnie tad viskas leista.

Taigi ieškodama savojo princo, ji nelauktai žengė didžiulį žingsnį pirmyn. Nesunku buvo apskaičiuoti, kad jis buvo gimęs

1927 metų birželio penkioliktąją. Taigi dabar jam lygiai šešiasdešimt metų, pagal horoskopą Dvynys. Uždavinėlis pienburniams.

– Metai čia nieko nereiškia, ar ne, Engelbertai? – sumurmėjo Estera ir pabučiavo princą į lūpas.

Kodėl gi Margo Mangold, kurios plaukai jau nebešvietė kaštoniniu auksu, Esterai ėmus klausinėti apie Maudę, tylėjo? Kodėl tas klausimas ją glumino? Būtent ją, nesibaidančią apnuoginti nei žmogaus, nei gyvenimo? Kaip tik ją, visuomet besilaikančią principo, kad reikia įveikti tikrovės baimę, šitaip įveikiant ir savo pačios baimę. *Priešas tyko šiapus tvoros*, mėgdavo sakyti ji. Ar kas nors nutiko? Ar turėjo ką nuslėpti? Ir nuo ko? *Nuo ko*? Išskyrus Amrei ir Maudę, ji su niekuo artimiau ir nebendravo. Ji buvo bebaimė, niekad nepristinganti drąsos prarasti žmonių širdies buvimo vietų, sustingusių žvaigždžių, kurių rami ir tokia nepaaiškinama šviesa kitus versdavo karštligiškai kibirkščiuoti, žinant, kad nesvarbu – mylėsi ar nekęsi viso to, toji šviesa vis tiek gręžiosis, kaišios savo liežuvius. Visuomet neilgai trunkanti ir neryški šviesa.

Tokiame miestelyje kaip Jakobsrotas kiekvienas daiktas turi liežuvį, šimtus liežuvių, o už tankiai sužėlusių tujų tupintis reintalietis mokosi liežuvauti. *Kalbėti niekas neuždraus!* – štai mėgstamiausia, nuo jo lūpų nenueinanti citata. Kaip sakyta, jis *mokosi*. Tačiau meistrystės retai tepasiekia. Nes, be žmogaus ūgio tujų gyvatvorės, toliau matyti jam kliudo dar du dalykai: nesugebėjimas ironizuoti paties savęs ir, žinoma, dialektas. Kitų juodinimo menas užvis labiau dera didžiausiems nevykėliams, kurie ir skelbė – Maudė, girdi, virtusi kekše.

Šie žodžiai Miulerio parfumerijoje, žinoma, pasiekė ir Margo

ausis, nors jie išsprūdo iš pykčio perkreiptos burnos, kur apatinė lūpa buvo apkėtusi viršutiniąją. Ta vapanti, į skudurą panaši burna. Tasai skuduras dar įstengė pridurti, kad, girdi, netgi jeigu taip ir būtų, tai panašių dalykų apie kitą žmogų nedera skleisti. Netgi jei taip ir būtų, kaip ji sakė, bet juk taip tikrai nėra – vis tiek niekas neturįs teisės smerkti Maudės. Juk, girdi, neįmanoma įžvelgti, kas dedasi kito žmogaus širdyje.

Lygiai tokių pačių kalbų, kad ir ne tokiais *expressis verbis** ištartų, teko išklausyti ir Amrei. Tačiau ji paliko stebėtinai atsaini, visiškai priešingai nei Margo. Ji apskritai visai kitaip ėmė elgtis su dukra. Neliko nei tyškančio kasdienybės čiurlenimo, nei Amrei tokio būdingo, perdėto, visur siekiančio kištis *crescendi***. Po ano įvykio *Mėnesienos kambaryje*, kai nesuvokiama jėga bloškė ją šalin nuo Maudės, ji jei ir klausinėjo, tai atsakymų nebelaukė. Maudė pasirodydavo, pavalgydavo pietus, vėl prašapdavo nesakydama kur, o jos lova rytais dažnai likdavo nepaliesta. Nežinia kodėl, bet Amrei niekur nesikišo.

Galimas daiktas, kad toleruoti tokį Maudės gyvenimą jai buvo padėjęs radikalus Esteros pasikeitimas, turint galvoje bent jau šios kalbą ir aprangą. Būtent tuomet, kai dukros šitaip pasikeitė ir atšalo viena nuo kitos, Amrei ir Inesa vėl sulipo į daiktą. Toks keistas paguodos ir teisinimosi lydinys. Tačiau Amrei sugebėjimui dėtis atsainiai daug paveikesnis buvo stebėjimas, įtikinęs ją, kad Maudė yra likusi vienui viena su pačia savimi ir savo pasaulėliu, kurį pati buvo susikūrusi. Ji pati *buvo* laimė. Amrei tai matė, kai dukra stebėtinai giedru veidu sėsdavosi prie stalo.

Tačiau Amrei ir dabar neapleido slapta svaja: juk galop ir pati Maudė turėsianti pripažinti, kad ji tapo verta dukros pasitikėjimo. *Mylėti reiškia triūsti vienas kito labui*. Šiais žodžiais, kuriuos kadaise tvankią vasaros naktį ji ištarė Ambrosui, Amrei tebetikėjo iki šiol.

* Aiškiais žodžiais (*lot.*).

** Dinamiškumo (*lot.*).

Buvo čia dar vienas, buku žvilgsniu pritaręs minčiai, kad meilė yra darbas. Dievaižin kodėl šitas vyrukas jautėsi esąs meilės kalnakasys. Jo štolnės ir šachtos siekė kur kas toliau bei giliau nei bet kurio kito Jakobsroto piliečio. Niekas nesugebėjo garbinti moterų taip kaip jis. Tuo tvirtai tikėjo ir jis pats, nesidrovėjo šito pareikšti viešai ar pateikti tam įrodymų. Nes jau subrendęs jis rausėsi ieškodamas sidabro gyslos, kurią vadino moteriškumo paslaptimi.

Jis nebuvo pirmarūšis žmogus. Kaip jis šlykštėdavosi, kokios netyros mintys apnikdavo jį, išvydus kokį nors tipą meilinantis ką tik sutiktai gražuolei. Ūmai nutverdavo jos rankelę – kokia nepelnyta prabanga! – o pamėlynavusią savo nosį kišdavo prie jos kvepiančio kaklo. Jo vargšėms akims tokius vaizdelius kęsti tekdavo neretai.

Štai kad ir neseniai, kai 1958 metų laidos, raudonas kaip pomidoras *Corvette Chevrolet* ėmė įžūliai stoviniuoti pėsčiųjų zonoje priešais Grau kavinę ir Edvinas Pupų Kartis drastiškai, amerikoniškai, kaip jam pačiam atrodė, perėmė tvarką restorane. Išskėtęs rankas, pakelta galva ir, aišku, kiekvienam plodamas per rankas *high five*. Net jautriajam padavėjui Ivui vieną kartą taip užplojo, kad šiam galiausiai išslydo padėklas ir viskas išsitaškė ant grindų. *That's life!** po kiekvienos frazės mėgo kartoti Edvinas, net jeigu būdavo kalbama apie orą.

* Toks gyvenimas! (*Angl.*)

Ir jam sekėsi. Į galvą netelpa! Savo akimis matė: Pupų Kartis prispaudė prie krūtinės elfę, o ši nė kiek nesipriešino ir abu ėmė plerpti. Siaubinga, stačiai atgrasu! Dar vienas Vakarų civilizacijos žlugimo požymis. Kurtuazijos saulėlydis. Vien laiko klausimas, kada šioje planetoje išnyks paskutinysis išauklėtas vyras. Beje, jau dabar jis vienas paskutiniųjų. Dėl šito jis nė kiek neabejojo.

Reikėjo tik stebėtis ponų bankininkų lengvapėdiškumu, kurie tokiam vėjo pamušalui, artistui tebeteikė kreditą. Dar vienas Vakarų saulėlydžio amalas. Nes kaipgi kitaip jis būtų įstengęs atsipirkti tą savo praskolintą ševroletą? Kaip? Tik jau ne už savo vaidybą! Tiesa, buvo tokia neva jaudinanti sekvencija *gigantiškoje* Holivudo juostoje *The Forgotten Creed*, kurioje Edvinas vaidino konclagerio kalinį, tačiau dėl filmo ilgumo jis tapo montažo žirklių auka.

Ne, tikrai, beliko tik stebėtis. Juk kai jis, būtent *jis*, pasirodo banke, vildamasis gauti nedidelę pinigų sumą, iš pradžių jo niekas net nepastebi. Paskui jau kompiuterio klaviatūra nubėgdavo miklūs pirštai. Žalsva šviesa nuo ekrano ant vadinamojo klientų kuratoriaus veido mesdavo nelaimę pranašaujantį atspindį. Jo kakta vis labiau susiraukdavo ir galiausiai tasai kuratorius garsiai, kad visi girdėtų, užbaubdavo:

– Taigi, pone Birke! Tai ką man su jumis daryti?

Per savo jau trisdešimt penkerius metus besitęsiantį gyvenimą jis nepasiekė ničnieko, kas jam būtų atnešę šlovę, pinigų ar visuotinę pagarbą, bet vienoje srityje jis jautėsi esąs turtuolis tarp visiškų elgetų: niekas taip nesuvokė moterų kaip jis. Nė vienas nesugebėjo jomis taip žavėtis kaip jis. Niekas nejautė didesnės pagarbos moteriškumo stebuklui. Jis jautėsi esąs didžiausias savo epochos mylintysis. Epochos galo, kaip sakyta. Toji dvasia ir buvo jį užvaldžiusi.

Dieve mano, kaip jis mylėjo moteris! Jas, tas nesuvokiamas

būtybes! Tuos nesuprantamus padarus! Jų trumpus ir jų ilgus kaklus! Jų galvas ir galvutes, nosis ir noseles, veidus ir snukučius. Su niekuo nepalyginamus, mutacijų nepatyrusius jų balsus. Tobulą jų odą, kuriai neskirta raukšlėtis kaip plaukuotai ir barzdotai vyrų odai. Jų kaskart vis kitaip susiformuojančias krūtis, šiuos viso pasaulio priegalvėlius, į kuriuos gali pasinerti net patys didžiausi niekšai, kai panūsta pailsėti nuo savo pačių piktumo. Tarsi gėlių puokštes jas jauninančias talijas, jų mėnulio pilnatis primenančius klubus. O tie minkštimai jų papilvėse. *Dieve mano*, jų pilvai. Pilvai ir papilvės. Kirkšnių linkis – galutinis įrodymas, kad pasaulis amžinai liks trikampio formos. Kvaitulingasis Veneros gūbrys ir visuomet glotni lytis. Vis kitaip sugalvota *skardinėlė*, kartais uždaryta, kartais pusiau pravira. Tai ne tasai į kirminą panašus vyriškas Kažkas. *Ir tavo žaizda, Roza*, tyliai svajodamas jis mėgo prisiminti Celaną.

Keista, bet Rozos kojoms ir Rozos pasturgaliui jo svajose vietos nebuvo. Tik pagalvojus apie kulkšnis, vaizduotė vėlek įsiliepsnodavo. *Dieve mano*, tos kulkšnys! Šitos vaško baltumo, viena ranka suimamos ir pašlovintos moterų kulkšnys! Jų amžinai šalti trisdešimt aštunto numerio padai. Tie kosmose palikti jų įspaudai. Tai jums ne kietai mušamas vyro žingsnis, kurio pėdsakai vis dėlto išdils, nes jame nėra muzikos.

Jis buvo kosmetikos pramonės draugas – niekas šito draugingumo įrodymų iš jo nereikalavo – vadinasi, ir ryžtingas bandymų su gyvūnais šalininkas. Kuo žiauresni bandymai, tuo jie tikslingesni. O juk tikslas vienas – tobulinti moters grožį. Lūpdažių pasirodymas, jo nuomone, buvo kur kas didesnės reikšmės įvykis nei elektros lemputės išradimas (mat pats lempučių beveik nevartojo, o jei šviesos neišvengiamai prisireikdavo, įsisukdavo blankiausią, vos penkiolikos vatų).

Akių kosmetikos pramonė jį beveik varė iš proto. Ištisas valandas jis trindavosi Miulerio parfumerijoje, aiškindamas Margo Mangold arba Traugotui Miuleriui jaunesniajam apie pieštukų antakiams šerdelių substancijas, vokų šešėlių, tušų, pudrų bei

kremų chemiją. Jis buvo kantrus kaip asilas, jo netrikdė nė įsiterpiantys pirkėjai. Jeigu jam pasirodydavo, kad šiai dienai pamokslų gana, užsičiaupdavo viduryje sakinio ir išeidavo neatsigręždamas, tačiau prisodrinta širdimi, kurią kuo greičiau nešdavosi į nuolat užtemdytą būstą Mato gatvės pašonėje, kad iš sukauptų kvapų neprarastų nė vieno. Jo indigu, karamele, geležies oksidu ir grynangliu praturtėjusi, bičių vašku, parafinu ir etilo alkoholiu sulydyta širdis.

Jeigu tik jo nosis užuosdavo nepažįstamą, neįvardijamą kvapą, ji neištįsdavo taip staiga kaip romėniška Edvino nosis tą kvapą skleidžiančio kaklo link, ne, šį naująjį aromatą nosis apipindavo spalvomis ir epitetais, o jos savininkas tučtuojau skubėdavo pas Miulerį ir uostinėdavo ten tol, kol kvapas įgydavo vardą. *Nina Ricci*.

Viskas privalėjo būti ištirta *Moteriškumo tamsos karalystėje*, kol pasidarydavo įmanoma žengti žingsnį begalybėn. Ekspediciją jis pradėdavo su didžiausiu atsargumu. Būtinai reikėdavo leisti vyniotis nematomam Ariadnės siūlui, kad antrukart pramintu taku jau nebetektų žengti. O kad tų *Dievo antilopių* nepabaidytum, žengti reikėdavo tykiai, be garso tykiai, ir užklupti, kai jos visiškai vienos tamsybėje skabo šakutes. Reikėjo sugebėti laukti ir mokytis kantrybės. Diena po dienos, metai po metų. Tol laukti, kol antilopės staiga pajus, kad jis joms prilygsta. Tačiau šiame agonijoje besiraitančiame pasaulyje gebėjimas laukti, rodos, buvo virtęs nedorybe, o jis pats paprastai pasirodydavo visur vėluojąs. Kiti juk tas antilopes paklodavo, nudirdavo joms kailius. Ir štai kas atrodė nesuvokiama: plėšomos jos nerodydavo nė menkiausio pasipriešinimo, noriai leisdavosi sudorojamos.

Jų mintys! *Dieve mano*, kaip tos moterys mąsto! Prieštaravimų apologetės. Tai jau savaime didžiausias paradoksas, o vis dėlto tai įtikimiau nei bet kokia dusulinga vyriška logika. (Kaip galima įžvelgti, per visus tuos metus, stumdydamas savo kasyklų liūdesio uolienų nuoskalas, jis pasidarė filosofu.) Kas gi ten

dedasi jų sielose? Kaip jos geba per vieną naktį apsispręsti, liautis ar pradėti mylėti? Juk jeigu žmogus pamilsta, tai myli amžinai. Jei nepamilsta, nemyli niekad. O gal viskas toje Tamsos karalystėje vyksta atvirkščiai?

Nepaisydamas nesuskaičiuojamų katastrofų ir forsuotų žygių, kuriuos nutraukė visiškai išsekęs, jis leidosi į vieną tikrą kelionę, išvedusią jį iš Jakobsroto. Sėdo ant dviračio ir nuriedėjo Florencijos kryptimi. Mat blizgančiuose, kas ketvirtis pasirodančiuose Knygų draugijos kataloguose, kuriuos jam perleido paryžietė sesuo, jis aptiko albumą *Nepamirštamoji Florencija* – nuotraukos Frankos Tosi, tekstas Rolfo von Piuco. Jis abejingai jį vartė, tik štai jį begal sujaudino *Santa Maria del Fiore* vaizdas, žvelgiant iš *Piazzale Michelangelo*. Tiesą sakant, tai buvo tik katedros kupolas, kuriam Piucas surado tokius žodžius:

Tik pažvelkite! Koks tai architektūros šedevras! Kokia įstabi meistrystė! Kokia drąsa ir koks pakilimas virš pilkos gyvenimo kasdienybės! Pažvelkit, o pažvelkit!

Ar nuostabu, kad jam, nuolat veikiamam moteriškojo pasaulio pažinimo proceso, tas kupolas asocijavosi su iškilusia moters krūtimi? Pasitelkus truputėlį fantazijos, net žibintą čia buvo galima interpretuoti kaip menu virtusį spenelį, įsirėžusį į Florencijos dangų. Šitą akmeniu tapusią Bruneleskio krūtinę jis privalėjo išvysti savo akimis.

Taigi per Brenerio perėją jis numynė į Veroną, o ten jam pavogė dviratį. Kažkokiu būdu – ko nors įsigeidęs jis visąlaik būdavo užsispyręs – vieną naktį jis vis dėlto atsidūrė toje *piazzale*, verkė kaip vaikas ir šaukė kaip Piucas: *Pažvelkit, o pažvelkit!* Nuo tos dienos moterį jis ėmė suvokti ne vien kaip filosofijos problemą. Ne, tuos jų „kaip?“ ir „kodėl?“ pasidarė įmanoma gvildenti ir mene bei išsiaiškinti tai iki galo.

Kitame ketvirtiniame kataloge, pavadintame *Giza – sustingusios amžinybės liudijimas* (tekstas čia irgi priklausė Piuco plunksnai), piramides jam gana nesunkiai pavyko suvokti kaip moters gėdos trikampį. Čia pakako tik apversti knygą aukštyn

kojomis – užduotis tikriems bukagalviams. Tačiau ėmęsi plačiau pasakoti visus jo teorinius svarstymus apie moters kūną mene, nueitume pernelyg toli.

Jis buvo tiesiog pamišęs dėl moterų, rinko viską, kas tik bent kiek siejosi su jomis. Moteris jis klasifikavo į elfes, moteris ir žmones. Tas, kurių pats geidė, jis vadino elfėmis. Tas, kurios į jo dėmesį nesivargindavo tinkamai reaguoti – moterimis. Jų bejėgius ir beformius, tuklius kūnus, aršius jų charakterius ir visas senes jis vadino stačiai žmonėmis. Vyrai čia atsidurdavo paskutinėje vietoje.

Moteriškoji esybė užvaldė ir svaigino visą jo jauseną ir mąstyseną. Mintys, kurių nebebuvo kam perduoti, nes per visą savo gyvenimą jis neturėjo nė vieno draugo, ką jau kalbėti apie draugę. Beprotybę vainikavo tai, kad jis niekad nebuvo turėjęs ir jokios moters. Iki šiolei tebebuvo nekaltas kūdikis. Prieš daugel metų Maudės Latūr dėka *sisters corner* patirtos glamonės buvo vienintelės, kurias kada nors juto jo krūtinė. Božė. Božė Birkė. Iš tikrųjų – Bolko. Liežuvį sunkiai dėl susukto žandikaulio beapverčianti motina, nuo mažens dūsaudama vadino jį *Božė*. Taip tasai garsiažodis jam ir prigijo. Jei neskaitysim valkataujančių kačių, ji taip ir liko vienintelė moteriška būtybė, su kuria jį kažkas siejo. Dukart per savaitę ji pasirodydavo prie jo durų. Pasirodydavo netgi tuomet, kai iš Lindau persikėlė gyventi į Austrijos gilumą. Tačiau tik prie durų. Čia ji pastatydavo šilumos nepraleidžiantį plastiko puodą su jam paruoštu valgiu, o kad sūnus visiškai nepražūtų, į pašto dėžutės plyšį kyštelėdavo banknotą.

Tai nutiko žvarbų lapkričio vakarą, dešimtmečio pabaigoje. Didžiausias besibaigiančio šimtmečio moterų žinovas, impozantiškiausias – jam pačiam nė nenujaučiant – meilužis, nebeįstengė užmigti. Įvyko nelaimė, kur ten – katastrofa!

Tiesiogine žodžio prasme iš jo akiračio pranyko panelė Špygel, toji vyšninėmis lūpomis, gražiausioji ir smagiausioji Reintalio elfė. *Mūsų valandos* vedėja, kurios kvepalai Miulerio par-

fumerijoje buvo suuosti kaip *Nina Ricci* kūrinys. Iš pradžių jis pamanė, kad taip bus nutikę dėl trijų televizijos diktorių darbo grafiko. Paskui ėmė spėlioti – gal Špygel netikėtai pasiėmusi atostogų? Galop aną vakarą jis išvydo į ekraną įžūliai įsibrovusią keptuvę šviesiais plaukais, kažkokią Michaelą Pfandl – beje, priskirtiną žmonių klasei. Ir tada jau suprato, kad viskas baigta. Anai Špygel nutiko kažkas siaubingo.

Nors tarėsi esąs pajėgus ir dvasiškai, ir fiziškai vienu metu patenkinti visas Reintalio elfes – išsprogusios jo akys beveik tiško iš akiduobių, kai jis, stovėdamas prieš veidrodį, vadino save *Giacomo Girolamo Casanova* – Ana buvo ir paliko mylimiausioji jo elfė. Jis viską apie ją žinojo – per pastaruosius metus nepraleido nė menkiausios progos tirti jaunosios moters maršrutų bei įpročių. Žinojo jos mėgstamiausus restoranus, mėgstamiausius patiekalus. (Gerai pasūdžius, jam pavyko užkonservuoti jos maltinio likučius bei žiupsnį gūžinių kopūstų garnyro. Žavingasis trofėjus tebedžiūvo lentynoje.) Žinojo jos meilužių vardus ir profesijas – havajietiškus marškinius vilkintys rykliai – turėjo ir nuolat besikeičiančius merginos adresus. Anai susirengus atostogų, jis kuo nors apsimetęs skambindavo į kelionių biurą ir išgaudavo atsakymą, kur ji išvyksta. Pirmenybę ji teikė nudistų paplūdimiams. Kiek tų ryklių ten susigadino akis!

Božė visai nesunkiai išsiaiškino, kodėl *Mūsų valanda* prarado Aną Špygel. Toji Keptuvė, naujoji direktoriaus kaitintoja, duso iš pavydo matydama, kaip puikiai kolegę vertina žiūrovai. Direktorius, tas bukagalvis niekšas, už akių vadinamas *Letena*, priešingai, liepsnojo meile Keptuvei ir liepsnose paaukojo panelę Špygel.

Kaipgi Božė tai sužinojo? Ogi užsivilko kandžių apėstą seną tėvo kombinezoną, rankas išsiterliojo tamsia alyva, skirta dviračio grandinei tepti, užsuko į televizijos užkandinę ir prakiurksojo joje trejetą dienų, klausydamasis stebėtinai atvirų, *Letena* besipiktinančių kalbų. Šitiek liežuvautojų vienoje vietoje, Dievas mato, jis per dešimt metų nebuvo regėjęs.

Kaip sakyta, tai nutiko vėlų vakarą. Božė Birkė pakilo nuo aptrauktos kušetės ir susirengė palikti savo moteriškų niekniekių prikimštą buveinę. Išėjo lauk į šiurpią, drėgną lapkričio naktį – ji buvo nejauki kaip ir jo nuotaika. Į jo mizantropišką veidą kertantis vėjas jam rodės kaip gegužinis dvelksmas. Mato gatve jis ėmė kilti aukštyn ir užvertęs galvą niūriai žvalgėsi į retus tebešviečiančius langus.

– Ar tik tokią naktį kas nors vėl nepatirs kokio siaubo? – svarstė jis. Kokia nors elfė, kokia antilopė? Tokia, kur nė nenujaučia, kad aš vaikštau po jos langais. Ak, aš juk žinau, kaip skaudžiai jūs kenčiat. Ir negaliu jūsų išgelbėti. Dievo nėra. Tikrai nėra.

Jis pasistatė striukės apykaklę, įtraukė galvą ir per Dviejų mėnulių aikštę patraukė Grau kavinės link. O ši ir dabar panėšėjo į lėktuvą apledėjusiais sparnais, kuriam skraidymų centras neduoda leidimo pakilti. Šv. Uršulės lakrodis išmušė berods pusę dvyliktos, kavinėje ūmai prigeso šviesos. Visur įprastas, netikęs būdas įspėti – tuojau užsidarome! Neįmanoma įsivaizduoti, kad šeimininkas plotų rankomis ir džiugiai šauktų – *Bičiuliai, viskas, uždarom!* Sakant *taip*, o galvojant priešingai, reintaliečių veikiausiai dar niekas nebus pranokęs.

– Uždaryta, drauguži! – tarsi sakytų *lik sveikas!* pasisveikino su juo padavėjas.

– Gal galėčiau bent apšilti? – užriaumojo šis, pats pašiurpo nuo tokio savo balso ir jau tyliau pakartojo prašymą.

Ivas, ilgakojis kroatas, vartydamas akis, nusvyravo prie baro, kad kavos gurkšniu nuskalautų šleikštulį.

Šutvė liesų įgėrusių marmūzių buvo apsėdusi nekalbų vyrą juodu aukšta apykakle megztiniu. Tasai vyras buvo toks storas, kad jį apspitusieji atrodė šalia jo panašūs į dantų krapštukus.

Jo kupinas kartėlio, neabejotino pasaulinio liūdesio persmelktas veidas pažiūrėti atrodė piktas, ir tik sunkūs it švinas akinių rėmai kampuotą jo galvą darė tiesiog juokingą. Tarsi ant akių būtų uždėta lenta su stebėjimo angomis, jis buvo kažkuo panašus į šarvų traiškytoją, iššokusį iš *Comic strip**. Čia, aišku, buvo Egmontas Nigas, visų prisibijomas *Tat* kultūros kritikas. Baimė buvo juntama ir paslaugiai aplink strypčiojančių dantų krapštiklių judesiuose. Visi ik vienam jie kaišiojo savo smaigus į Nigo dantis. Bet šis užsispyręs tylėjo, šitaip versdamas tuos dantikrapščius dar labiau badytis.

Tikriausiai, pamanė Božė, prie to stalo susirinkę menui neabejingi žmonės, tačiau jo ausis pasiekė tik babiloniškas jam nesuprantamų žodžių kratinys.

– ...interirmultimedialinėslinktistechnologijomisbesiremiančiojekomunikacijojeeikelneridarvienąalaus!visdėltoužkertakelią virtualiajamlygmeniuisurealiomistransformacijomispavyzdžiuikadirminimalistinisarbaprimityvusismenasimkimekadirmanobetoninįnarvąmanobetoninįnarvągalimasuvoktitikasociatyviaitaiyraelementustranslokuojantiskromelis!skirtumątarpefektoirafektotikiuosičiasuvokskiekvienas...

Tą, kuris taip iškalbingai išlojo tuos žodžius, kiti vadino Mufu. Su akiniais, kurie, beje, buvo tikra priešingybė Nigo akiniams (neesminė pastaba abipusiškai vaisingiems meno ir kritikos santykiams). Božė klausėsi Mufo postringavimų, trindamas delnus bandė sušilti ir stebėjosi, kad taip striukai šnekant tiek daug galima pasakyti apie meną. Ir jis pasijuto truputėlį menkas, bent jau jausmiškai neišpruseęs. Bet juk ir jis stengėsi atrasti meną kaip viso, kas moteriška, atspindį. Trokšdamas nusigvelbti kuo daugiau šito Mufo veltui dalijamo turto, jis išpūtė ausis, tik staiga pajuto, tarsi kažkieno didžiulė letena būtų įlindusi į jo krūti-

* Komikso (*angl.*).

nę, išlupusi iš jos širdį ir jo akivaizdoje ją išsunkusi. Bent jau taip ši baisi akimirka atrodė jam pačiam.

– ANA!!! – sustaugė jis.

Laimė, Mufas perlojo šį džiaugsmingą Božė riksmą ir šis širdyje karštai jam už tai padėkojo. Iš paskutiniojo Vakarų pasaulio džentelmeno krūtinės išsprūdęs šitoks storžieviškas riksmas iš esmės būtų nepataisomas, širdo jis ant savęs.

Bet juk iš tikrųjų tai buvo ji! Vienui viena prie 12-o stalo, nuolatinio televizininkų stalo tolimiausiame užeigos kamputyje. Sėdėjo ir vaikiškais savo piršteliais suėmusi šaukštelį maišė *espresso* kavos puodeliuką. Mažasis jos pirštelis styrojo atskirai nuo kitų, o šaukštelis sukosi laikrodžio rodyklės kryptimi, nė karto prieš ją. Šalia – tuščias vyno stiklas. Vakare ji visuomet geria baltą. Baltojo vyno elfė. *Rohrendorfer Chardonnay*, austrų vyndarystės klasika, geriamas su veršienos pjausniu ar vištiena. Taip, jokių abejonių, ten ji! Kaip jis iškart jos nepamatė! Nedovanotina! *Dieve mano*, kokia ji graži, kai joks ryklys nekiša prie jos savo pelekų!

Božė nurijo sausą gniutulą. Iš džiaugsmo virpėjo lūpos, drebėjo gerklos. Ant kaktos šoko vešlūs, į daiktą suaugę antakiai. Įdubusios, paįstrižai žemyn nudelbtos akys raitė aštuoniukes. Įdubę skruostai – du meškiukai, laimėti už taiklų šaudymą į skardines. Sulipę, į arklio uodegą surišti plaukai, jau žilstelėję paausiai – pašventintas nakties dangus.

Išmušė jo žvaigždžių valanda. Šios akimirkos Božė Birkei teko atkakliai laukti, mesti dėl jos sinologijos studijas Vienoje, ilgus metus kaupti porcelianą, baltos vilnos moteriškas pirštinaites, akinių dėklus, stalo įrankius, nagų lako flakonėlius, medžiagines servetėles, džiovintas gėles, valgio likučius, nosinaites ir dar, ir dar, ir dar.

Dievas *vis dėlto* buvo!

Panelė Špygel kilstelėjo puodelį prie savo liūdnų vyšninių

lūpų ir siurbtelėjo mokos. Sėdėjo čia *Letenos* ir tos Keptuvės dėka ir švytėjo savo grožiu kaip aukso krūvelė pelenuose. Juk, tiesą sakant, Božė turėjo būti netgi dėkingas tam intrigantui – direktoriui. Moteris nuleidusi galvą kažką mąstė. Į marmurinę stalo plokštę nagučiai beldė monotonišką ritmą. Vilkėjo karamelės salvos berankoviu ant ilgo megztinio, kurį rugsėjo dvidešimt penktąją jai nupirko valčių statyklos pameistrys Elmaras Kūlau. Jis sumokėjo čekių kortele.

Ar tam šauniam pameistriui kada nors bent šovė galvon, iš kokios materijos sukurtas tasai megztas drabužis? – blaškėsi neramios mintys Božė makaulėje. Aišku, kad ne! *Bouclé* siūlai, juokingai pigu! Užuot šią taurią odą įvilkus į aukščiausiąją rūšį. Neišmanėlis, juk Ana dėvi kašmyro vilną, neišmanėlis! Bet matai koks, kortele moka, aišku.

Siekdamas užaštrinti žvilgsnį, jis stipriai sumerkė akis. Anos šukuosena aukšta. Viena sruoga, užkritusi ant veido, tamsino jį, jis dar niekuomet gyvenime nebuvo matęs tokios melancholiškos sruogos. Jis ketino pralinksminti tą sruogą. Čia ir dabar.

Božė ėmė dar pasiučiau sukti smegeninę. Kaip čia būtų geriausia, nedrebinant kinkų, nuo baro nukakti iki 12-o stalo, taip sakant, iš taško A į tašką B. Pro šūkaujančius menžmogius, tiesiai per visą restoraną, vietoj slaptažodžio pasiūlius Anai savo akis. O gal dešinę ranką atsainiai įkišus į švarko kišenę? Ir kokia gi dingstimi jis galėtų ją užšnekinti? O, kaip jam čia dabar būtų pravertęs Edvinas Pupų Kartis! Gal tasai aktorėlis būtų išdavęs jam kokią gudrybę, paprastą, visuomet pavykstantį triuką?

– Tik neapsirik. Tegul ji dar pabūgnija kelis taktus į stalą. *Dieve mano*, kokia ji graži! Kad ji bent nujaustų, kas šioje kavinėje sėdi. Koks doras, garbingas ir švelnus vyras. Argi tu visiškai akla, Ana? Argi nejauti, kaip mano virpulys ritasi erdve?..

Na, tegul dar baigia rūkyti cigaretę. Kai dama rūko, nevalia trukdyti...

Štai kas kunkuliavo jo galvoje, ir kai mergina surūkiusi cigaretę kreipėsi į padavėją, Božė pamanė nualpsiąs. Pajuto, kad jos žvilgsnis lengvai perbėgo per jį. Ana susimokėjo ir persimetė su padavėju keliais žodžiais. Božė neįsivaizdavo, kad pavydas gali sukelti tokias siaubingas mintis. Pagaliau atėjo metas veikti. Nesvarbu kaip. Prieš jo akis vėl iškilo vaiduoklis – valčių gamintojas Elmaras Kūlau. Kiekvienu momentu jis galėjo pasirodyti scenoje. Galimas daiktas, jis jau buvo vos per kelis žingsnius nuo Grau kavinės.

Ana susirengė eiti. Užsidėjo plačiakraštę aksomo skrybėlaitę, dėkingai šypsodama įlindo į apsiaustą. Šypsnys buvo skirtas Ivui, galantiškajam padavėjui. Ko tik Božė nebūtų davęs už šitą šypseną! Jis būtų sutikęs – šventa tiesa! – net nusikirpti savo brangiąją arklio uodegą. Jei būtų žinojęs, kad tokia akimirka pasikartotų, jis būtų prilėkęs prie 12-o stalo ir sušukęs:

– Duok *man* tą apsiaustą! Ir imk už jį mano uodegą!

Deja. Ana jau išėjo iš savo kampučio. Sumaniai išsilenkė įkaušusios menžmogių draugės. Mufas bandė įžiebti pokalbį apie legendinį VW vabalą, kurį, pademonstravęs begalinį atsižadėjimą ir sukaupęs visą narsą, aštuntajame dešimtmetyje įbetonavo – žiauriausias tokio pobūdžio poelgis visame pasaulyje. Tuo tarpu Egmonto Nigo vokai sulipo tarsi supilti skiediniu.

Ana nustraksėjo toliau. Pračiuožė pro pat Božė – šis sėdėjo užgulęs barą šalia įėjimo, Božė širdis, kurią, beje, kažkas jau buvo išsunkęs, daužėsi garsiau negu seiles taškantis ir vampsintis Mufas.

– Dar vienas, vienintelis žingsnis ir... – kaito Božė.

Jį suėmė siaubinga baimė, kad pirmąjį žodį, užkalbinęs Aną, jis ištars per garsiai, tada viskas žuvę!

Štai ji eina prošal... Dar niekas neprarasta. Dar ne... Graibosi durų rankenos... *Dieve mano*, tie piršteliai!.. Šansas dar nepražiopsotas. Štai jau suima rankeną. Atidaro duris... Viskas gerai... Durys dar praviros. Ką reiškia praviros? Beveik iki galo uždarytos! Kam apgaudinėti save!

Ana išėjo.

– Ak! Jeigu tu!.. – kriuktelėjo Božė.

Daugiau iš didžiojo Vakarų saulėlydžio eros moterų žinovo lūpų neišsprūdo nė žodelis. Nė skiemuo, nė menkiausias garsas. O išstraksėjusiajai jis norėjo padovanoti vieną Čechovo sakinį: *Jei tau kada nors prisireiks mano gyvybės, tai ateik ir pasiimk.* Jis jam spurdėjo kažkur ant liežuvio galo. Bet, kaip žinoma, galvojimas ir kalbėjimas yra mirtini priešai.

Ana jau priklausė žvarbiai lapkričio nakčiai, o Božė gyvenimas priklausė jam vienam...

Jos vis dar pakelta ranka ištirpo ir jis, tarsi sprogęs oro balionas, pasviro ant šono. Ar garsus tai buvo atodūsis? Ivas atnešė padėklą su Anos praūžto laiko likučiais, metė į Božė klausiamą žvilgsnį, parodė į mokos puodelį.

– Tavo kolekcijai, – norėdamas paguosti tarė jis, juk matė, koksai skausmas stingdo šito žmogaus kraują.

Tylėdamas įspraudė jam į ranką jau kažkelintą puodelį, kurį kokia nors Grau kavinėje apsilankiusi gražuolė kėlė prie savo lūpų. Neįstengdamas pratarti nė žodžio, Božė apglėbė jį savo šiltais pirštais ir suakmenėjo. Jo kaktą ir smilkinius išvagojo tamsios gyslelės.

Vedamas dvesiančio gyvulio instinkto, jis staiga atsistojo ir išsvyruliavo į naktį. Tetroško tik vieno – pražūties. Bet pražūti jis norėjo oriai. Niekieno nematomas, *niekieno* neapverktas. Božė Birkė nepražuvo, nes niekas neatėjo pasiimti jo gyvybės. Jam teko gyventi toliau.

– Genialumas turi savo kainą, – murmėjo jis apypiete ant akmeninių savo ankšto ir tamsaus koridoriuko grindų.

Užbaigęs reikalus su moterų pasauliu, praradęs laiko nuovoką, jis susmuko ir užmigo. Tačiau sumanymas mirti apsaugo žmogų nuo jį nepakeliamai kankinančių naktų. Božė atsipeikėjo ir apypiete nutarė pasivaikščioti po jau žiemėjantį miestą. Tik niekur nerado namų rakto. Kai galop išėjo iš savo būsto, išvydo jį styrant duryse iš lauko pusės, stebėjosi ir širdo dėl tokio savo neatsargumo. Juk ne paslaptis – baimė, kad gali užeiti koks pašalinis, didžiausia yra ten, kur savo noru nosies nekiš nė peršlapęs šuo.

Šaltas lapkričio oras kaipmat išsklaidė nakties pralaimėjimo kartėlį. Priėjus Judo vartus, elfų karaliui, šitam Reintalio Alberichui, staiga šovė į galvą puiki mintis, kaip vis dėlto dar būtų galima užkariauti labiau už viską pasaulyje mylimos Anos Špygel širdį. Nieko nelaukdamas jis sugrįžo namo. Netrukus jau rausėsi rūsyje ieškodamas savo sudulkusios rašomosios mašinėlės. Ją radęs, pažiūrėti atrodė netgi patenkintas. Jeigu dabar kas nors būtų klausęsis, būtų nugirdęs jo nevykusiai intonuojamą frazę iš Leporelio.

– *Ma in Ispagna son già mille e tre. Tie-ti-ti-die-di-di mille e tre...*

Galiausiai Božė savo perdžiūvusią *Olympus* nusinešė į kambarį ir atpyškino štai šitokį laišką:

Jakobsrotas, 1989 11 21

Didžiai gerbiamas pone televizijos Direktoriau,
esu giliai sukrėstas, patyręs apie Anos Marijos Špygel (g. 1963 01 06 Rote, netekėjusi) atleidimą iš darbo. Šitoksai sprendimas yra tiesiog nesuvokiamas, kadangi panelė Špygel – pati įstabiausia televizijos diktorė iš visų kada nors pasirodžiusių „Mūsų valandoje". Kaip Jums yra žinoma, jos šlovė sklinda iki Algau, o per ten į Rytų Šveicariją, kiek tik siekia Reintalio radijo ir televizijos bendrovės siųstuvo galingumas. Man būtų visai nesunku pateikti savo bičiulių iš Lindau susižavėjimo Ana Špygel įrodymus. Bičiulių, kuriems reiškiamos pagarbos ir jų visuomeninės padėties Jūs neturėtumėte neįvertinti.

Todėl primygtinai prašau Jus – jaučiuosi galįs kalbėti visų žiūrovų vardu – atitaisyti šį barbarišką savivalės aktą ir kaip įmanoma greičiau sugrąžinti panelę Špygel į „Mūsų valandą".

Ryšium su tuo leiskite man duoti Jums terminą iki dvidešimt aštuntosios šio mėnesio dienos. Jeigu jam pasibaigus Anai Marijai Špygel ir toliau bus neleidžiama rodytis televizijos ekrane, galiu Jus mandagiai patikinti, kad bus imtasi visų priemonių, kurios galop privers Reintalio RTV žlugti.
Su draugiškais linkėjimais Jums ir poniai Michaelai Pfandl, Jūsų Bolko Birkė, Mato g. 157/12.

Visai teisingai buvo galima spėti, kad šitas laiškas, taip ir nepatekęs ant *Letenos* stalo, nuplasnos tiesiai į Michaelos Pfandl šiukšliadėžę. Tačiau šitaip neturėjo nutikti, nes tokią klaidą, apimti siaubo, jie būtų išsiaiškinę praslinkus tik kelioms savaitėms po ultimatume nurodyto termino. Būtų galima spėti jau dabar: sunaikinus tą ambicingą laišką, būtų dingęs vienintelis pėdsakas, vedąs į vadinamąjį teleryšių centrą, kur fantomas Božė Birkė būtų tapęs vienos dienos didvyriu. Toks laiškas juk būtų išdavęs autorystę, ir Ketvirtojoje RRTV studijoje šitam vaiduokliui gangreit būtų buvęs padarytas galas. Tiesa, siuntėjo adreso toji Pfandl galėtų neprisiminti ir tuomet, jei jos atminčiai

pagerinti būtų surengtos net kelios brangiai kainuojančios psichologinės apklausos. Šitokią lemtingą klaidą nutuokė ir Božė, tad dėl tokio savo kvailumo baisiausiai niršo ir irzo, juk pasirašė ne tik vardą su pavarde, bet ir adresą. Todėl kol kas šį reikalą paliko ramybėje, nutaręs du tris mėnesius dar luktelėti. *Olympus* jis išmetė į Reiną, o savo korespondenciją ėmė kurpti klasikine šantažistų maniera, per naktis iš įvairiausių leidinių (suprantama, tai buvo žurnalai moterims) karpydamas, o paskui kantriai montuodamas skiauteles. Klijuodamas jis užsimaudavo baltas Amrei pirštinaites – jos jis jau seniai nebepersekiojo. Pranešimus įdėdavo į melsvus, pailgus vokus, tokius, siekdamos įbauginti gavėjus, mėgsta siuntinėti valdžios įstaigos. Kiekvieną voką jis įmesdavo vis į skirtingą pašto dėžutę mieste.

Ne, 1989 11 21 parašytas laiškas niekad negalėjo būti suplėšytas į skutus ir nušveistas į Pfandl šiukšliadėžę.

Vienos nakties geografija: kai visiškai kapituliavęs Božė Birkė iš Grau kavinės išsvyravo į tamsą, susitiko Maudę Latūr.

Kas gi taip nelauktai, staiga suvedė tuodu žmones, kurių gyvenimo keliai daugiau niekuomet nebesusikryžiavo? Ar reikėjo pirmiausia išminti tūkstančius aplinkkelių, atlikti nesuskaičiuojamą daugybę veiksmų kasdienybės motorikoje, kad dabar, nesitarę, ničnieko nenujausdami, tą pačią nakties akimirką jiedu atsidurtų toje pačioje vietoje? Nes pasvėrus subjektyvų laiką ir takus, kuriais jie vaikštinėjo perdien, toksai susitikimas rodės bemaž neįtikėtinas. Bet vertinant jį vien erdvės ir laiko prasme, toks jo tikslumas atrodė neaiškus, o ir jame pačiame slypėjo nepaaiškinamas planas.

Ar kiekvienas žmogaus judesys, žingsnis, mintis paklūsta kokiam nors dėsniui? Ar tariamas klystkelis ir aplinkkelis, delsimas ir pasiskubinimas, pasiankstinimas ir pavėlavimas jau yra formulės dalis? Ar nuotolyje ir kryptyje tarp žmonių dar esama rimtesnės kategorijos už atsitiktinumą?

Iki šiolei yra nesuvokiami žmogaus sielos gamtovaizdžiai ir šalys. Žemėlapiai, pagal kuriuos mes orientuojamės, krypties netgi nenurodo. Ją turime rinktis patys ir tuo pat metu žinome, kad vis tiek pasuksime ne ten: mus vedąs žemėlapis yra *atsitiktinumas*. Toks pat *atsitiktinumas* ir šitas atlasas su baltomis dėmėmis, kuris turėtų mus guosti ir išvaduoti iš kankinančių klausimų. Argi klaidžiojame tik ten, kur nėra kelių?

O gal šis netikėtas Maudės ir Božė susidūrimas jau seniai buvo nutartas, seniai nujaučiamas jiems nubundant rytą ar perpiet? Argi jis, leisdamas savo dienas nieko neveikdamas, nesekė stulbinančiai tiksliu planu? Argi jam nereikėjo sekundės tikslumu pašokti iš miegų ir išeiti į šaltą naktį? Sekundės tikslumu pereiti Dviejų mėnulių aikštę? Vis tuo pačiu greičiu? Argi jam pirmučiausia nereikėjo panorėti numirti, kad galėtų įžengti į *jos naktį*?

Kai po katastrofiškos nesėkmės su mylimąja Ana Špygel Božė ėmė be tikslo klaidžioti po naktį, iš Pauliaus skersgatvio tiesiai į jo glėbį atlėkė jauna moteris. Bėgo taip, tarsi gelbėtų savo gyvybę. Božė akimirksniu šitai suvokė.

– Laikyk mane tvirtai! – rėkė Maudė. – Labai tvirtai laikyk!

Nuo smūgio susidurdami jiedu vos nepargriuvo. Božė tik skeryčiojosi, o jo nugara prisispaudė prie užtemdytos vitrinos. Didžiulis jos stiklas grėsmingai vibravo. Jos veido jis neįstengė įžiūrėti. Toje aikštės pusėje buvo tamsu kaip maiše. Merginos galva daužėsi į jo šonkaulius.

Dėl Dievo meilės, drebėjo Maudė, jis turįs ją laikyti iš visų jėgų, tik laikyti. Bent jau dėtis, kad laiko ją savo glėbyje.

Tačiau jo rankos nusviro, nes tos rankos niekad nemokėjo nei priglausti, nei apginti. Netikėtas įvykis jį jau ir taip paveikė, kad tam tikra prasme Božė neteko nuovokos. Mintys skriejo kaip karuselė, žodžiai vėlėsi burnoje. Jis pats buvo kur kas bejėgiškesnis nei toji moteris, kurios jis, žinoma, neatpažino ir kuriai dabar reikėjo jo pagalbos.

– Jis čia, – sukuždėjo Maudė, stengdamasi nešnopuoti. – Jis nori mane užgesinti.

Ji taip ir pasakė – *užgesinti*. Ne užmušti ar nužudyti. Božė nusistebėjo. Tarsi kieno įteigtas, jis suvokė, kad galvoje ji turėjo

ne fizinį sunaikinimą. Ji lėkė pasitikti kažko kito, nes jis pajuto, kad ji nesibijo. Bent jau nejuto fizinio skausmo baimės. Šitai jį dar labiau glumino. Tokiam lėtūnui kaip jis viskas nutiko taip greitai, pernelyg greitai.

Božė klausėsi jos pašėlusiai besidaužančios širdies. Ir tuo pat metu išgirdo žingsnius. Sunkius, girgždančius žingsnius, kurie darėsi vis lėtesni, kol galop nutilo. Tie žingsniai aidėjo iš menkai apšviesto Pauliaus skersgatvio. Jis tikėjosi išvysti žmogaus pavidalo šmėklą – šešėlio šešėlį. Paralyžiuotas taip netikėtai susiklosčiusios situacijos – su vis dar ant liežuvio galo tebekybančia fraze, galinčia jam sugrąžinti Aną – ūmai atsidūręs visiškai nepažįstamos moters glėbyje, jis nesusigaudė, ko gi dabar griebtis. Tiesiog stovėjo nė nekrustelėdamas, remdamasis į stiklo sieną tarsi pamirštas miltų maišas.

Tuo tarpu Maudė sulaikė kvapą. Jis pasekė ja, nes žingsniai vėl pasigirdo, tiesa, tylesni ir atsargesni, tačiau instinktyviai artindamiesi į tą vietą, kur jiedu dabar stovėjo. Buvo taip tamsu, kad akių lėliukės tik pratinosi prie juodumo. Liko tik klausa.

Kelioms minutėms žingsniai nutilo. Stojo tyla. Girdėjosi vien tolimas kondicionieriaus ar šildymo įrenginių dūzgimas. Božė jau tarėsi esąs saugus ir atsikratęs persekiotojo. Tuomet blykstelėjo mintis, kad šita tyla tiktai klasta, tasai Kažkas vis dar čia. Božė suėmė baimė. Jo rankos ėmė trūkčioti. Kitoje aikštės pusėje, priešais Grau kavinę, kilo kažkoks triukšmelis, Božė lengviau atsiduso: įkaušusių menžmogių šutvė. Apsunkusiu liežuviu apie neišgertą paskutiniąją taurę vapaliojantis Mufas jo ausyse dabar skambėjo it vaikystėje jį guosdavęs paryžietės sesers balsas.

Tuomet netikėtai pajuto, kad mergina ėmė graibytis apie jo galvą. Prisitraukė jį prie savęs, sustirusią savo ranką uždėjo ant jo lūpų, pati veidu prisikišo prie jo ausies.

– Jis stovi šalia manęs, – iškvėpė ji taip tyliai, tarsi Božė būtų nebylys.

Tikrai: priešais juos stovėjo žmogus. Božė nesuvokė, iš kur jis atsirado. Visiškai tamsus pavidalas. Taip arti, kad būtum galėjęs jį paliesti. Stovėjo gal per ištiestą ranką. Ir tylėjo. Kaip ir ji, buvo užkandęs kvapą. Ir nė garselio. Sprendžiant iš kontūrų – laibas. Su striuke ir gobtuvu. Ant striukės Božė pastebėjo kažką blizgant. Gal užtrauktukas. Rankose tas vyras kažką laikė. Kažką minkšta. Kažką juoda. Gal skarą, gal kokį drabužį. Gal slėpė po juo ginklą? Božė pajuto, kad dabar tasai žmogus žvelgia jam tiesiai į akis, nors nematė nei jo veido, nei žvilgsnio. Jis tai tačiau žinojo.

Vyras pakėlė rankas. Božė taip nutarė pagal striukės šiugždėjimą. Jis juto, kaip virpa ašara jo akyje. Širdis perkūniškai daužėsi. Ir nors vos prieš dešimtį minučių jis norėjo mirti, pražiopsojęs šimtąją progą palenkti Anos širdį, dabar vėl beprotiškai panūdo gyventi. Išvydo pro marlę, ištemptą ant keturių kėdės kojų, į stiklainį varvant pušų ūglių sunką. Dar *bent* kartelį paragauti to rausvo pušų nektaro, meldėsi jis mintyse. Paskutinių paskutinįjį kartą.

Tuomet ant savo lūpų jis pajuto bučinį, ir tai nutiko iš mirtinos baimės. Tarsi galutinis atsisveikinimas, bučinys pasirodė jam kartus ir sūrus, ir Božė dar užuodė drėgną, jo plaukus sulipinusį orą. Staiga jis išvydo liepsnojančias bangas. Išvydo dar niekad gyvenime neregėtą jūrą. Ir tą pačią akimirką moteris buvo palytėta Nematomojo. Jis buvo su pirštinėmis. Jis užmetė jai kažką ant pečių. Božė širdis apmirė. Ne, mirti dar nereikės. Ir šaižiai riktelėjęs jis stumtelėjo merginą tam, kuris kėsinosi į jo gyvybę.

– Angele! Božė! – Maudė Latūr suriko taip, kad jos rinksmas nusmelkė kiaurai.

– Nebegaliu daugiau!!! – suriaumojo šis ir spruko šalin.

Jis slystelėjo ir pargriuvo. Greičiau, nei nuvirto, vėl atsistojo ant kojų ir neatsigręždamas nuskuodė Pauliaus gatvele aukštyn,

o Mato gatve vėl žemyn. Be perstogės riaumodamas, jog daugiau nebeturįs jėgų, visiškai, visiškai nebeturįs jėgų. Bejėgis. Drebančiomis rankomis jis ėmė graibstytis raktų ryšelio, galiausiai surado jį, atplėšė būsto duris, raktus vėl pamiršo ištraukti iš durų, o užtrenkęs jas ėmė sverdėti. Tada prarado sąmonę.

Tuo tarpu Maudės persekiotojas pradingo naktyje. Tačiau jis pasiliko kažkur visai netoli, netgi tuomet, kai ji jau pasiekė Trijų Karalių gatvę. Jis sekė. Jai stabtelėjus, sustojo ir jis. Ir iškart ėmė kosėti. Bandė kosulį slopinti, tačiau jis nesiliovė ir darėsi vis stipresnis. Tuomet jau Maudė išgirdo tamsoje tolstančius žingsnius. Atėjo ramybė. Viršuje, Margo kambaryje, tebedegė šviesa. Maudė stiro. Ji glaudžiau susisupo į apsiaustą, kurį persekiotojas buvo užmetęs jai ant pečių.

Ji visiems tapo mįsle. Tie, kurie buvo jai artimi ar bent tarėsi tokie esą, stebėjo šį neįmanomą suvokti gyvenimą ir galiausiai pavadindavo jį *beprasmiu*. Nes paaiškinti Maudės Latūr elgesio jie neįstengė. Nieko negelbėjo net didžiausia kantrybė ir tolerancija, kuri visuomet baigiasi abejingumu, nieko nepadėjo ir kraštutinis atsainumas bei nuostata – tebūnie taip, kaip yra.

Margo, kurios širdis pamažu silpo, nenorėjo susitaikyti su tuo, kad jaunas žmogus šitaip švaistytų savo dienas. Tokią išvadą ji padarė susumavusi savo pačios stebėjimus ir visas šlykščias kalbas apie savo anūkę.

Šito pasaulio nesuvokė ir Amrei. Drauge su kitais ji turėjo stebėti, kaip dukros bendraamžiai pamažu daro karjeras, o buvę Maudės klasės draugai arba jau triūsia, išmokę kokią profesiją, arba sparčiai varosi pirmyn studijuodami. (Eilinė Reintalio motina, klausydamasi tokių kupinų euforijos kitų motinų pasakojimų, patiki, kad tie vaikai Insbruke ir Vienoje *skriste skrenda* iš vieno semestro į kitą.) Tiesą sakant, tokie miesčioniški plepalai Amrei tik erzindavo. Tačiau kitų vaikai stūmėsi pirmyn, jie patys kūrėsi prasmę. Prasmę, kurios ji pati savo gyvenime niekad taip ir nebuvo suradusi. Nejau *viskas* pasikartos? Nejau vaikams lemta pakartoti tėvus, o vaikų vaikams savo tėvus, svarstė ji bemiegėmis naktimis.

Argi tokiai Esterai, pavyzdžiui, nepavyko išbristi iš liūno? Argi ji tiesiog stebuklingai neatsikratė pankų ir apgailėtino prie-

stočio gyvenimo bei įpročių? Jai išties pavyko tai padaryti ir, atrodo, pasisekė surasti teisingą kelią. Juk ji išlaikė egzaminus ir gavo brandos atestatą. O nuo rudens su užsidegimu ėmė studijuoti judaistiką. Tas mažas gabus žvėriukas jau sugeba iš atminties užrašyti kai kuriuos hebrajiškus žodžius. Pati savo akimis matė. Iš dešinės į kairę.

Ji nebesuprato nė Georgo Molio iš Grindo šaltakraujiškumo, kurio įsikūnijimas jis buvo. Georgo, kuris 1986 metų pavasarį pareinėje aptiko leisgyvę Maudę ir tuo būdu įėjo į Latūrų gyvenimą. Kurio tvarto tvaikas Trijų Karalių gatvėje jau neberietė nosies, nors meilužiais jiedu ir netapo. Georgas buvo susidūręs su galvosūkiu. Užbaigęs Grinde dienos darbus ir pakreikęs nakčiai šiaudų po karvių pilvais, jis su savo Gunde imdavo šnekėtis apie tai, kas neduoda jo širdžiai ramybės. Gundė, aišku, nieko neatsakydavo, užtat buvo kantri ir paslapčių neišduodanti klausytoja.

O kuždu liai apie jau devyniolikmetę Maudę nesiliovė. Nebuvo pamirštas ir prieš trejus metus įvykęs pasikėsinimas į jos gyvybę – priešingai, visai neseniai tai tapo visų girdų viršūne. Kai pasidarė akivaizdu, kokiuose sluoksniuose ji sukinėjasi, kai ji ne kartą buvo pastebėta alkoholikų, elgetų ar panašių žlugusių individų draugėje, kai ne vienas matė, kaip ši, ką besakytum, kadaise geruose namuose augusi mergaitė, leidžiasi bučiuojama randuočių, graiboma vos ant kojų besilaikančių girtuoklių ir glėbesčiuojama Reintalio automagistralės statyboje sužalotų turkų, kai visa tai jau žinojo visas miestas, vienas buvęs Latūrų namų bičiulis, nuo kosulio prisidengęs burną delnu, šį bei tą apsvarstė. Savo kortų bičiuliams Leo, vedutų tapytojas, štai ką pasakė:

– Žinot, paskutiniajame *Spiegel** numeryje skaičiau įdomų straipsnį. Ten kalbama apie vokišką išstūmimo mechanizmą.

* Populiarus, savaitinis Vokietijos žurnalas (*vert. past.*).

Ar žinot, kad kiekviena auka pasirenka žudiką? Nesvarbu, kokiu būdu. Štai žydai savo žudikais pasirinko nacius, nes naciai slapčia žydus mylėjo ir žavėjosi jais. Taip ir nutiko. Tokį išstūmimo modelį lengvai galima perkelti ir kasdienybėn. Kad ir mūsų mažoji Latūr. Ar žinot, kad ji pati ieškojo sau galo? Juk ji nuosekliai eina ten, kur jau nuėjo jų firma – į bankrotą.

– Ar nemanai, kad visa tai iš piršto laužta? – sukvaksėjo Hansas.

– Tiesą sakant, aš nematau čia jokio ryšio, – sučirškė Maksas.

– Ar jūs skaitėt tą *Spiegel*? – sugageno Leo.

Lėbautojai tylėdami gurkštelėjo šešiolikos metų senumo *lagavulino*, palaikydami gėrimą ant liežuvio, leisdami jam pasklisti po gomurį, ir apgailestavo neskaitę paskutiniojo *Spiegel*. Kaip tik to numerio. Tai, kad jie buvo toli gražu ne paskutinėje vietoje prisidedant prie Latūrų bankroto, kortuotojams buvo nė motais.

Girduose apie Maudę daug kas buvo prasimanyta, nemažai šnekama iš piktos valios, kai kas buvo spėliojama (esą ji pamišusi dėl vyrų) ir tik maža dalis tų kalbų buvo tikra tiesa.

Tiesa buvo, kad jaunoji moteris nemokėjo skirti savų ir svetimų, pažįstamų ir nepažįstamų. Kas ją sutikdavo ir sušildavo nuo jos ramių, žalsvų kaip jūra akių šviesos, tas ūmai pasijusdavo jos apkabintas ir priglaustas. Rodės, kad ji neturi nė mažiausios nuovokos apie deramą fizinį atstumą tarp žmonių. Tarsi jai stigtų savisaugos instinkto. Koks nors akyse niekad neregėtas asmuo jai reikšdavo naują pasimatymą. Kuo intensyviausiai suartėti jai pavykdavo vos per kelias akimirkas. Tačiau tokia artuma buvo nepakeliama. Ištvėrus siaubo kupinas sekundes, apglėbtuosius apimdavo pasidygėjimas. Jiems pasidarydavo gėda. Kai kurie Maudę net išplūsdavo.

Jeigu reintalietis paimamas už rankos, jis tariasi esąs pažemintas. Prisilietimą bei švelnumą jis priima tik labai nenorom. Tikrai, kartais jis netgi pasijunta įskaudintas. Nes tai tarsi pro rūką jam primena vieną unikalų dėsnį, šiame nedideliame krašte prilygstantį gamtos dėsniams, pagal kurį vienu metu du žmonės

jokiu būdu negali vienas kitam jausti meilės. Niekuomet. Nei kada nors kur buvo pasakojama, nei grojama, nei raštu parašyta, kad vyras ir moteris vienu metu būtų lygiai stipriai vienas kitą mylėję. Vienas kuris visuomet mylėdavęs mažiau. Kitas – visuomet stipriau. Vienas kuris visuomet paskubėjęs pamilti, kitas – pavėlavęs. Visuomet. Visuomet tik taip.

Nenatūralus Maudės širdingumas, skepsio, kūniško atstūmimo ar pasibjaurėjimo stygius, jos jokių išskaičiavimų nepripažįstanti prigimtis buvo pažįstama pusei miesto, pirmučiausia vargingesniajam Jakobui. Pažvelgus iš šalies, nekildavo jokių abejonių, kad su vyrais ji turi nedviprasmiškų santykių, tad kiti vyrai tarėsi galį ją pirmieji užšnekinti. Visi – rotiečiai, jakobiečiai, turkai ir jugoslavai. Blankūs jie išdygdavo tiesiai priešais ją arba pasišvilpdavo, kad ji pati ateitų, tik visad sergėdamiesi, kad kas nors neužmatytų. Jie jausdavosi tarsi pas kekšę užsukę padorūs jaunikiai ar kaip neapsukrūs, sugėdinti vaikigaliai, kuriuos motina sugavo meluojant. Bet Maudė nesmerkė šito melo.

Tiesa buvo ir tai, kad ji gyveno šia diena, kad gatvė virtusi jos namais – tie nenusigiedrijančio skurdo būstai, vienišybės žvilgsnių iki spindesio nusvidintos sienos ir nuo švininės nevilties pertrešę lovos. Galop tiesa buvo ir tai, kad ji nuolat keisdavo savo išorinį pavidalą. Viską darė, kad pajustų tą skurdą šalia. Jai buvo vis tiek, kad šitas buvimas turėjo paklusti gyvuliškai seksualizuotai vaizduotei. Dėl šito Maudė Latūr galvos sau nesuko. Kūnas jai buvo mažiausioji jos veltui dalijama vertybė. Kartą su jai būdinga mažakalbės maniera ji prasitarė Amrei, jog save ji suvokianti kaip esybę, kuriai kažkas *paskolino* kūną. Ji pati nesanti jo šeimininkė. Kūnas – tai tik jos apvalkalas. Ji tik nevalingai privalanti jame išreikšti save.

Save Maudė suvokė kaip dovaną, kuria galima naudotis net neužsitarnavus šito. Ji buvo sutverta vampyrams. Maldydavo širdies alkį, kūno troškulį, atsiduodavo suvokdama, kad ničniekuo nebus atlyginta. Privalėjo susitikti tuos, kurie skleidė neviltį, kurie, kaip tik patinka, vartaliojo tiesą, tuos, kurių širdis buvo virtusi dykra. Tokių ji pati ieškojo. Ji buvo laikoma pamišėle.

O drauge Maudė buvo trapi būtybė, nesugebanti fiziškai apsiginti. Tačiau milžiniškos laukinės dvasios jėgos joje, atrodo, niekas nebuvo atradęs. Nei nuskaustieji, pas kuriuos Maudė apsistodavo, nei tie, kurie ją niekino dėl gyvenimo būdo ir pasipiktinę ar pasibjaurėję nusigręždavo.

Vaikai taip suįžūlėjo, kad žemindavo Maudę šaukdami ją kekše. Taip kartą nutiko Senojo Reino lankose, mėgstamiausioje jos vietelėje, kur ji garsiai skaitinėdavo Rilkę ar Nyčę. Ji buvo susirengusi maudytis. Staiga prie jos pristojo du kokių dešimties dvylikos metų berniūkščiai, ėmė ją plūsti, koneveikti, o galop žnaibyti ir krūtis, vyresnysis spyrė jai į tarpukojį. Jų motina visa tai matė, tačiau įžūlėlių nesudraudė. Jaunesnysis Maudę apspjovė. Kitas puolė tąsyti už plaukų, kumščiu trenkė į pakaušį ir ten iššoko gumbas. Motina matė ir tai, bet nė piršto nepajudino. Stovėjo it druskos stulpas atokiau, iš nuostabos net išsižiojusi – ko gi ta mergiščia nė nebando gintis? Sutriko tai pajutę ir vaikėzai, o mažėlis net pajuto užuojautą moteriai, kuri mušama nė veido rankomis neužsidengia. Jis tik matė, kaip broliui daužant ją per galvą krūpčiojo jos vokai. Tai paveikė – jis iškart prarado norą kankinti.

Jei į skausmą neatsakoma skausmu, kankinamasis iškart įgauna nepaaiškinamą pranašumą prieš savo kankintojus. Tuomet kankintojas arba liaujasi, arba kaipsyk užsidega noru kankinti toliau. Nes vyresnysis užsidegė cigaretę ir parodė jai žibantį jos galiuką. Tuomet pagaliau prišoko motina, gerai užtvojo abiem per užpakalius ir niūkindama nusivarė juos šalin, šlaitu žemyn. Taip elgdamiesi, tie vaikučiai tik vykdė nuosprendį – atrodo, pati motina jau seniai noriai būtų užpuolusi Maudę.

Kai 1988 metų vasaros pabaigoje Maudė trumpai nusirėžė plaukus ir nuplasnojo gatvėmis įsispraudusi į aptemptus šortus, užsivilkusi permatomą palaidinukę – mat taip pageidavo ją matyti vienas jos draugužių – Margo įtūžo kaip retai kada. Dar niekad Maudė nebuvo mačiusi jos tokios įsiutusios.

– Gal tu visiškai netekai proto? Nejau nė kiek savęs nebegerbi?

Ji vis tūžo ir šaukė ant Maudės, tuo tarpu anūkė neatsiliepė nė į vieną jos klausimą, nepaneigė nė vieno priekaišto, tik tylėjo – nepaliaujamai žiūrėjo senelei tiesiai į akis. Kai Margo pagaliau užtilo, mergaitės skruostai staiga paplūdo ašaromis.

– Jeigu jau tu nežinai, kas aš esu, tai kas šiame pasaulyje gali tai žinoti?

Tuos žodžius ji sukuždėjo su tokiu niūriu liūdesiu, kad ligota senstelėjusi dama pajuto, jog jai pačiai drėksta akys.

Tai kas gi buvo Maudė Latūr? Ši liekna, susiraičiusiais plaukais, neaukšto ūgio, truputėlį prisiplojusia nosimi plačiaburnė mergytė visiškai subrendusio žmogaus akimis. Neapdovanota kokiu ypatingu grožiu, kokia buvo netikroji jos sesuo, dviem savaitėmis vyresnė Estera. Kokį gyvenimą buvo pasirinkęs šis žmogus? Ar ieškojo pražūties, kaip spėjo Leo? Kas dėjosi šios asmenybės viduje? Šiame euforinio prieraišumo ir nepaprasto paslaptingumo paradokse? Kas buvo ši moteris, kuri medicinos požiūriu visai nebuvo moteris? Pagal chromosomų struktūrą – vyras, fenomenologiškai – visiškai išsivysčiusi moteris, tačiau neturinti mėnesinių ciklo ir negalinti pastoti. Vyras moteryje.

Ir galiausiai: kas gi bent truputėlį domėjosi šia beginkle, visuomeniniu požiūriu nė kiek neįžymia persona? Kažkas ją jau ilgus metus su neįtikėtinu užsispyrimu persekiojo. Jis visuomet būdavo kažkur netoliese. Ir, be jokios abejonės, buvo galima tvirtinti, kas tas kažkas siekė pasiglemžti Maudės gyvybę. Bet kodėl gi? Siekti ją sunaikinti, praslinkus trejiems metams, baiminantis, kad aną pasikėsinimo naktį ji galėjusi atpažinti piktadarį, buvo maža prasmės. Byla buvo laikoma neišaiškinta. Net Konstantinas Iziumovas iš *Tat*, pirmaisiais mėnesiais puolęsis skrupulingai

tirti šį reikalą, o jo žurnalistinės ambicijos turėjusios akivaizdžiai parodyti kriminalinės policijos neįgalumą, pačiam atskleidus nusikaltimą, numojo ranka. Ne, žudikas galėjo miegoti ramiai. Dar ir dėl to, kad užsispyrusiai tylėjo pati Maudė Latūr. Nes Margo buvo įsitikinusi, kad ji tikriausiai jį pažįsta.

Tai kas gi ketino ją užgesinti? Kas privalėjo ją išjungti? Ar turint galvoje visa, kas iki šiol buvo žinoma, nevertėjo šitą klausimą apversti aukštyn kojomis?

Kas Maudei Latūr vis dar *leido gyventi*? Ir kokia gi paslaptinga tarpusavio sąveika egzistavo tarp jos ir jos persekiotojo? Kuris kurio ieškojo?

Žiemą prikrėtė vaikams ant palangių puraus sniego. Iš juodų debesijos katedrų dvi dienas ir dvi naktis dulko ir leidosi žemėn spyglių, prizmių ir žvaigždučių pavidalo snaigės. Reintalis pasidarė minkštas ir švelnus, lengvas dovanoti. Tačiau per kelias valandas oro temperatūra vėl pakilo, tirštas sniegas sudubo, papilkšvėjo ir sušlapo. Šaltesnis vėjas it avių bandą suvarė sniegą ant Gulinčio popiežiaus krūtinės. Susidarė pavojingos sangrūdos, grėsė lavinų griūtis, nes apypiete atšilo ir kalnuose. Vaikai jau buvo patikėję atodrėkiu, kai slėnin visai nelauktai įsiveržė šaltas arktinis oras. Kvėpuojant jau gniaužė gerklę, sniego antklodė sugargažėjo, o ten, kur neįspįsdavo saulė, ant eglių kamienų ir šakų pražydo pasakiškas šerkšnas, snaigės sustingo į spindinčius, kone savaime skambančius kristalus. Šaltis užsibuvo – kaustė kraštą ištisas dvi gruodžio savaites. Tada pasitraukė, ir Kalėdų orus jau tvarkė fenas.

Atrodė, kad kaprizingas to meto oras miestui ant kalvos būtų tapęs sumaišties ir nerimo priežastimi. Čia ėmė dėtis keisti dalykai. Dešimtmečio pabaigoje ėmė ir sušlubavo tekstilės pramonė, šiam kraštui garantavusi beveik nesibaigiantį klestėjimą. Vienos varžytynės sekė kitas, nors laikraščiai rašė tik apie *laikiną, vietinių sąlygų paveiktą konjunktūros nuosmukį*. Iš prekybos registrų staiga išnyko garsūs tradiciniai vardai ir, tai žinojo tik nedaugelis, Rombachų tekstilės įmonė su savo aštuoniais šimtais žmonių atsidūrė ant prarajos krašto.

Tuo pat metu mieste kaip niekad daug buvo statoma. Šis prieštaringumas tik tariamas. Kai reintalietis praranda galimybę dauginti savo pinigus, o tame jis įžvelgia savosios būties pateisinimą, jam belieka tik tuščia eiga pupsintis motoras, kurį jis kasdien užveda ir paleidžia. O didžiulis to motoro apsisukimų skaičius leidžia jam pajusti savo menkavertiškumą, nes šitą mašiną tegali sustabdyti tik mirtis. Tad ką gi tuomet daryti su tuo viską nustelbiančiu ilgesiu, noru būti kažko vertam?

Taigi urbanizacija bet kuria kaina. Žmogus staiga išmoksta kalbėti itališkai ir angliškai. Kalbų, kuriomis niekur nepasinaudosi Alpių pareinėse. Išmokstama, į savo gimtąją tarmę sudėjus visą širdies kosmopolitizmą.

Italianità ir *amerikonizmai* buvo ano meto svarbiausieji žodžiai. Visa, kas kaimietiška, turėjo pranykti – stiklinius frontonus ir chromuoto plieno interjerus pakeitė siauralangiai fasadai ir ąžuolu iškaltos trobos. Aikščių veiduose naujoji plokščiaveidžių architektų karta išraižė rustų raukšles. Vertinantys ketvirtąjį dešimtmetį žmonės vėl pusryčiavo Marijo Botos stiliaus kėdėse, kaitinosi Le Korbiuzjė šezlonguose, butuose, kurie dabar vadinosi *appartement* arba *penthouse*, įsirengė mažavolčio apšvietimo sistemas ir pirkosi tik *Alessi* firmos virtuvės prietaisus. Viską, kas privalėjo vadintis nuodėmingai brangiais vardais, nes patys žmonės jautėsi esą beverčiai ir pigūs.

O jaunimo svetur, Vienoje ir Insbruke, namų ilgesys pasidarydavo nebepakeliamas, kai Naujųjų metų proga gaudavo motinų surengtus siuntinukus su pyragais ir riešutais, įvyniotais į gimtinės laikraštį. Jie kuo atsargiau lygindavo popierių ir ašarodami skaitė – kas gi naujo ten, Reintalyje?

Kalėdos buvo švenčiamos iliuminuotose Jakobsroto gatvelėse. Tik nedaugelis Viešpaties atėjimą tebešlovino Šv. Uršulės bažnyčioje. Nes kaip ir visur, taip ir Reintalyje katalikų Bažnyčią gyveno liūdnus laikus. Tie, kurie dar tarėsi esą tikintys, nenorėdami atiduoti to, ką buvo išsaugoję, prakaituodami grūdosi iš vienos parduotuvės į kitą ir visa tai vadino artimo meile. O

toji meilė buvo kvepalai, kaklaryšis ar nežemiškos kilmės nykštukas milžino akimis.

Vertinamas buvo tik jausmingumas. Tada jau melancholija, po jos – tuščiažodžiavimas. Tai, kas ne vieną savaitę buvo bandoma numalšinti reklama ir spindinčiomis vitrinomis, prasiveržė Kūčių naktį. Kai jau nuskambėjo kalėdinės pamaldos, kai televizija iš naujo ėmė rodyti priešpietinę programą arba sušnypštusi imdavo mirguliuoti, ūmai žmones užguldavo visą kūną slegiantis skausmas, metastazėmis pasklisdamas per visą gyvenimą. Dabar jau Kalėdos, šventė. Betgi jos jau kadaise buvo sumanytos, kad žmogus bent vienai nakčiai pasijustų didžiojoje savo vienišybėje.

Pavyzdžiui, pensininkui Jakobui Algei tokiomis Kalėdomis virto gruodžio devintosios dienos priešpietė. Vieną tamsiai raudoną spalio vakarą Algė neteko žmonos. Prie kapo kunigas šnekėjo apie dangaus debesynus, kuriuose, jeigu tik pakankamai gerai įsižiūri ir turi kantrybės, gyvieji išvystą savo mirusius artimuosius. Algė dienąnakt žvelgė į juodą debesų katedros stogą, tačiau Frederikės taip ir neišvydo. Taip ir parašė atsisveikinimo laiške. Jis atlaužė savo vermachto laikų pistoleto saugiklį. Paskui, tikriausiai norėdamas patikrinti ginklą, dukart persišovė ranką, o tuomet jau šovė į savo sučiauptas lūpas.

Per kelias iki Kalėdų likusias dienas fenas išdžiovino kraštą. Nuo Marijos ramybės plokštikalnės mėnesienoje švytėjo miškų masyvai, švietė proskynos, kuriose iš siluetų ir judesių buvo galima atpažinti kad ir atsitiktinai susitikusius ir susidraugavusius žmones. Rytmečiai išaušdavo pavasariški, o Kūčių vakarą, kai parduotuvės užsidarė ketvirtą popiet ir gatvės ūmai taip ištuštėjo, kad ir jos galėjo būti parduotos, šen bei ten saldžiai užkvipdavo dangaus raktais.

Cinamonu dvelkiančiame Latūrų bute, kur šiemet Kalėdų vakaro Amrei troško ypač ilgesingai, buvo prieita iki kivirčo. Jai į galvą netilpo, kad Maudė net tokio vakaro nenori paskirti šeimai. Keletą dienų iki tol kažkur prašapusi, Trijų Karalių

gatvėje ji netikėtai pasirodė ankstų rytą – išalkusi, nesipraususi, užmiegotom akimis ir tamsiais ratilais paakiuose. Iš pradžių Amrei nė žinoti nenorėjo, kur ir su kuo ji leidusi naktis. Tačiau vieno dalyko tarėsi turinti teisę pareikalauti – ogi to, kad panelė dukra bent šį vakarą pasiliktų namie. Netiesiogiai kaltinančiais, todėl prievarta dvelkiančiais žodžiais ji apeliavo į miegamajame gulinčią Margo, kuriai jau seniai buvo šalta net po dviem lamos vilnos antklodėmis.

Maudė valgė ir tylėjo. Paskui išsimaudė. Amrei virkavo pasilenkusi viršum vonios ir užtilo tik netyčia žvilgsniu kliudžiusi randą ant jos rankos virš alkūnės, anos nakties kąstinės žaizdos žymę. Kaltės pajautimas apgaubė jos širdį kaip garai veidrodį. Ją vėl užvaldė pamišėliška mintis, kad tą naktį, kai visa tai įvyko, ji buvusi visai netoliese. Atkakliai tylinti Maudė užsivilko lamos vilnos suknelę, užsitempė mėlynas iki kelių kojines. Atlaidumas Amrei širdyje grūmėsi su pykčiu.

– Kaip tu suprastėjai. Tik pasižiūrėk į save! Kokios kojinės!

Bet Maudė neištarė nė žodelio ir motina ėmėsi paskutiniojo bandymo įkalbėti, nors jo sėkme pati nebetikėjo.

– Prašau tavęs, pasilik šįvakar namie. Man taip sunku, dėl mamos.

Maudė pakėlė galvą ir pažvelgė jai į akis. Sutikusi tokią šiltą šito žmogaus akių šviesą, Amrei jau nebeįstengė prieštarauti. Jos tik žvelgė viena į kitą. Amrei linktelėjo ir Maudės daugiau nebespyrė.

– Tau yra atėję du paketai. Ten, ant šezlongo.

Skambutis prie durų sučirškė dukart trumpai ir kartą ilgai. Amrei žinojo, kas čia atėjo, tačiau vis tiek atsisuko į pasikalbė-

jimų įtaisą. Maudė pažvelgė į paketėlius. Ir iškart atpažino rašysenas. Ant vieno jos ir siuntėjo adresai buvo išvedžioti ranka. Siuntėjas: *Karalienė Rė*. Smulki kampuotá rašysena ant kito buvo, aišku, Stevio. Ji kantriai ėmėsi lukštenti jo dovanėlę.

Dabar Stevis su savo šeima gyvenąs Lione. Ten jis suradęs naujų draugų. Prancūzai esą kitokie nei apie juos sklandantys gandai. Iš esmės jie niekuo nesiskirią nuo tų žmonių, kuriuos jis Jakobsrote mylėjęs arba kurių vengęs. Jis jau kaip reikiant persiėmęs jų *savoir-vivre**. Ten valgoma tik mieste ir tai trunką valandų valandas.

Įpakuotą į kelias dėžutes ji rado dailią, smulkučių grandelių grandinėlę. Prie jos buvo pritvirtintas mažytis paauksuotas sparnas, o kitoje jos pusėje buvo išgraviruota: *Maudei, mano angelui*.

Įėjo Georgas. Geriau pasakius, pirmiausia įlindo balteglė, paskui jau jis. Medelis atrodė tobulai simetriškas, tankiašakis. Dar vasarą Georgas buvo jį nužiūrėjęs Grindo miške, o dabar nukirto ir atnešė Amrei. Ši buvo taip sužavėta dailiai nuaugusia eglaite, kad vos nesuriko iš džiaugsmo ir, užuot, kaip paprastai, pakštelėjusi į Georgo skruostą dukart, pakštelėjo tris kartus. Susidūrė jų nosys ir abu ėmė kvatotis. Georgo veide švietė valiūkiškai išdidi vaikiščio šypsena.

– *Nobel, nobel!* – pasveikino jis Maudę savo barzdotu šypsniu, galvoje, ko gero, turėdamas jos suknelę ir mėlynas iki kelių kojines.

– Linksmų Kalėdų, Georgai! – palinkėjo Maudė.

– Pastatysime ją čia! – įsiterpė Amrei.

Georgas suprato, ką reiškia šitoks jos tonas. Jis mirktelėjo Maudei, o Maudė mirktelėjo jam.

Prieš palikdama namus, ji užsuko į Margo miegamąjį. Senelė gulėjo atremta į aukštus priegalvius. Ore tvyrojo nemalonus

* Mokėjimas gyventi (*pranc.*).

kvapas. Maudė pravėrė langą, pažvelgė žemyn į tuščią, feno blaškomą Simono Zeloto aikštę, tada priėjo ir prisėdo ant Margo lovos krašto. Margo pamažu jau geso. Maudė ėmė žiūrėti ant stalelio sudėtas dėžutes su ampulėmis. Paskui jos žvilgsnis užkliuvo už *Margųjų akmenėlių*. Ji paėmė į rankas oda įrištą, nučiupinėtą tomą su aukso įspaudais ir ėmė vartyti, ieškodama tos vietos, kurią visuomet skaitydavo Kūčių vakarą. Rado be vargo, juk žodžiai buvo pabraukti žaliu rašalu, o visa pastraipa apvesta raudonu. Akimis perbėgo pirmuosius jai taip gerai pažįstamus paslaptingos Štifterio istorijos apie dangaus šviesą sakinius.

Vaikams taip besėdint, dangus priešais juos pražydo blyškia šviesa žvaigždynų vidury...

Maudė užvertė knygą, padėjo ją vieton.

– Linksmų Kalėdų, Margo.

Valandėlę patylėjusi, ši atsiliepė:

– Jei tau manęs prisireiks, aš būsiu šalia.

Ji atsikėlė, abiem rankomis suėmė senelės galvą ir pabučiavo blizgančią kaktą. Palietus Margo, jos pirštų galiukais perbėgo srovė – perukas, sintetika.

Maudė įsėdo į Jakobo pusėn važiuojantį autobusą, išlipo prie Mato ir Zebediejaus kelio kampo, Jono gatve užkopė aukštyn, o ten paskambinusi į namo Nr. 87 duris įžengė į ekspolicininko Eduardo Floreso butą. Juto, kad jau atėjo diena tesėti savo pažadą.

Aš būsiu tavo moteris, taip ji kartą buvo ištarusi Eduardui Floresui Lozoriaus klinikoje. Dabar norėjo išpildyti tai, ką buvo prižadėjusi.

Laikas Maudei Latūr nereiškė trukmės. Jis jai buvo tiesiog tikrovė. Kompromisų ji čia nepripažino. Jos laukė vis kiti gyvenimo nuskriaustieji. Daugel tokių laukė jos, ir ji tai žinojo. Kuo

labiau jie ją eikvojo ir sekino, tuo gyvybingesnė ji darėsi. Tai buvo jos paslaptis. Instinktas jai sakė, kad paslėptoji žinojimo pusė yra žmogaus silpnumas. Taigi ji ir vėl ateidavo į naują liūdną skurdų būstą su vienišybės žvilgsnių iki spindesio nusvidintomis sienomis ir nuo švininės nevilties pertrešusiomis lovomis.

Viduje kažkas šmėsčiojo. Tai Eduardas Floresas kambaryje buvo įjungęs televizorių. Jis nuolat būdavo įjungtas. Išlaidos pranoko pajamas. Didžiadvasiai rėmėjai nepageidavo būti įvardyti. Kuklesni įnašai ekrano pakraštyje slinko iš kairės į dešinę kaip skelbimai. Laidos vedėjas žiūrovams pasakojo apie rusiškos žiemos rūstumą. Jis stengėsi nutaisyti šaltą it speigas veidą. Spragsint židiniui, rusiškos žiemos rūstį tirpdė zalcburgiečių trio.

Floresas skambino gretimame kambaryje. Durys į jį buvo praviros. Pasilipusi ant kėdės ir dar pasistiebusi ant pirštų galų, Maudė kabino ant eglutės blizgančias girliandas. Kai kur spygliai jau byrėjo. Jai reikėjo būti atsargiai. Vyriškis nustojo skambinęs, atsistojo tarpdury ir ėmė stebėti Maudę. Ji priminė jam epilepsija sirgusią mergaitę iš Teresės gimnazijos, kurios jis nebeįstengė užmiršti visą gyvenimą.

Tuomet jam buvo penkiolika metų, bet jis visą laiką jausdavosi nuvargęs. Taip nuvargęs, jog vos nubudęs rytą tuojau pat mieliausiai vėl būtų griuvęs lovon. Toks ir buvo slaptas jo troškimas – miegoti visą gyvenimą. Tačiau senelei pasimatė, kad jis turįs pianisto rankas. Todėl ir buvo priverstas mokytis skambinti pianinu. Tai nutiko 1956 metais. Būtent tais metais lenkų virtuozui Vladislavui Stanekui pavyko pasprukti iš už Geležinės uždangos. Didžiulio dėmesio anais laikais susilaukęs įvykis. Žmonės jautėsi pamaloninti, kad savo priverstinei emigracijai Stanekas pasirinko būtent jų miestelį. Kokie žiaurūs turėjo būti jo persekiotojai, jeigu žmogus buvo priverstas slėptis tokiame atkampiame Jakobsrote. Kokie žiaurūs.

Nenustygstanti Floreso senelė, nuo astmos kenčianti ir dėl kukuliukų su abrikosais pakvaišusi plieninės valios moteris, pasiekė, kad Eduardas būtų priimtas į lenkų pianisto klasę. Nors

Eduardas visiškai nesistengė lenkų muzikoje atrasti kažką *dieviško* ir nė truputėlio nesižavėjo didžiausiuoju Staneko *Dievu* Šopenu bei jo lopšinėmis ir barkarolėmis. Floresai negalėjo leisti sau tokios prabangos įsigyti pianiną, todėl Eduardas galėjo ar privalėjo – nelygu kuomet – mokytis skambinti Teresės gimnazijoje. Neturtingesniesiems vaikams ten stovėjo pianinas – išderintas riešuto spalvos *Bechstein*, ir jie pagal tikslų grafiką eidavo skambinti. Eduardo eilė buvo kaip tik po tos epilepsija sergančios mergaitės purpuro suknele. Pirmą kartą ją sutiko vakaro prieblandos gaubiamame Teresės gimnazijos koridoriuje. Jis supainiojo laiką – nubudęs iš popiečio miego, manė, kad jau šešta valanda.

Mergaitę jis pamatė iškart. Tą pačią sekundę. Akimirką. Tiesiai šviesiai. Ūmai. *Ją*. Jo akys užgriuvo ją ir jis suvokė tą žmogų iškart visu jo serafišku pavidalu.

Ir jis suprato, kad visuomet mylėjo tą liesą, silpną vaiką, neturintį į ką, išskyrus pasiskolintas gaidas, įsitverti. Ji pradingo repeticijų kambaryje ir netrukus ėmė skambinti. Jis klausėsi ištisą valandą, o širdis taip ir nenustojo daužytis. Tuomet Eduardas ėmė nutuokti, kad muzika gali reikšti ne tik gaidas, ritmą, taktą, pirštų sklaidą ir dominantę. Tam tikru mastu muzika tądien įsigavo į jo širdį ir tarsi murkianti katytė ėmė glaustytis prie kojų. Eduardas nebeįstengė pamiršti kūrinio, kurį tuomet repetavo toji mergaitė: *Capriccio iškeliaujant mylimiausiam broliui.*

Tuomet jis tarėsi supratęs Vladislavą Staneką, kai šis, vartydamas akis, nenusakoma vokiečių kalba imdavo kalbėti apie Šopeną. Frederiko Šopeno užnugaryje *turėjo būti* mergaitė, mergaitė iš Krokuvos. Kaip už Johano Sebastijano Bacho buvo toji purpurinė mergaitė.

Vėlesnėmis dienomis Eduardas jautėsi it didžiausią pasisekimą visame Jakobsrote turįs gražuolis. Jis, ištįsęs, plonas it kartis, nusėtas spuogų, kreivaburnis ir ilganosis Eduardas Floresas. Kitąryt jis nubudo stebuklingai pailsėjęs. Troškimas pramiegoti gyvenimą pasimiršo kaip kvailas vaikėziškas kaprizas.

1957 metų kovo dvidešimt penktąją dieną, apie pusę šešių vakaro, jis kaip paprastai atėjo repetuoti į Teresės gimnaziją. Nuo šiol jis įprato ateidinėti čia pusvalandžiu anksčiau. Tai būdavo gražiausios ir labiausiai jaudinančios jo gyvenimo akimirkos. Klausydavosi prigulęs prie durų, už kurių repetavo jo garbinamoji. Nuolatos su ta pačia suknele, tarsi kitos būtų nė neturėjusi. Ir mėlynos iki kelių vilnonės kojinės. Iš to, kaip ji skambindavo, jis netruko suvokti esminius jos charakterio bruožus. Suprato, kad ji gali užvirti, nors šiaip yra kantri. Kad ji kaži kaip melancholiška, bet čia pat vėl žaižaruojanti sąmoju. Ir suvokė šitai iš to, kaip kantriai ji kartoja frazę po frazės, su kokiu įniršiu mokosi pralerių, trelių ir mordentų ir kaip tyliai plūsdamasi savo piršteliais išgauna muziką. Eduardas neabejojo, kad iš jos išaugsianti didi pianistė, tačiau kai lygiai šeštą ji atplėšdavo duris, šyptelėdavo jam ir numirguliuodavo koridoriumi, jis, aišku, neišdrįsdavo to pasakyti. Jis buvo tikras, kad ji būsianti ir gražiausia iš visų pianisčių, kokios tik kada nors buvo šioje žemėje. Šito jai pasakyti jis dar labiau nebūtų išdrįsęs. Tiesą sakant, jis su ta mergaite taip ir nepersimetė nė žodeliu. Tik mintyse. Čia tai prišnekėjo begalę, daugybę žodžių, ištisus romanus. Bet tik mintyse.

Tą kovo dvidešimt penktosios vakarą už anų durų buvo tylu. Nė garselio. Eduardas sunerimo, juk pamokų ji niekuomet nepraleidinėdavo. Įeiti vidun ir pasižiūrėti jis neišdrįso. Gal ji susirgo? Ir jis ūmai be galo panoro užsikrėsti, kad susirgęs kaip nors suartėtų su ja. Tikrai, jis pats šaltai diagnozavo, kad smilkiniuose jau tvaksi ir ima skaudėti galvą.

Nė viena gaida nenuskambėjo tuomet repeticijų kambaryje. Bet jame buvo justi paslaptingas alsavimas, tarsi kažkieno krūtinę būtų užgulęs viso pasaulio svoris. Rodės, kad ten kažkas gargaliuoja. Eduardas pajuto, kaip šąla jo rankos.

Vėliau jis dažnai prisimindavo tas kankinančias kovo dvidešimt penktosios minutes. Juk jautė, kad repeticijų kambaryje kažkas dedasi. Vėliau jis tarėsi žinąs dar daugiau: kai jis tuomet priėjo prie durų, tarsi kieno paveiktas pajuto, kad ten vyksta

kažkas baisaus. Jis gerai prisiminė pirmąją tada galvon šovusią mintį: *ten tikriausiai miršta žmogus*. Ir jis būtų galėjęs tam sukliudyti. Šitos siaubingos tariamosios nuosakos jis negalėjo atsikratyti iki šiol.

Matyt, mergaitės širdis dar kiek tebeplakė, sakė tuomet gydytojas Vladislavui Stanekui. Tačiau smegenys gan ilgai negavo deguonies, ir taip priepuolio ištiktas vaikas galop numirė. Mergaitė užduso. Tiesą sakant, mažytei pasisekė. Kas žino, ar nebūtų tekę visą gyvenimą jai likti luoše. Jei tik kas nors ketvirčiu valandos anksčiau būtų pasirodęs, netgi penkių minučių būtų pakakę, kalbėjo gydytojas. O Vladislavas Stanekas nujautė, kad gydytojas žino daugiau, negu sako.

Taigi. Eduardas Floresas buvo čia atėjęs *pusvalandžiu* anksčiau, o drauge su juo atėjo ir baisus beviltiškumas, klaiki, bet kokį veiksmą paralyžiuojanti baimė. Toji baimė galop ir išvarė jį iš Teresės gimnazijos. Baimė buvo didesnė už meilę mergaitei purpurine suknele.

Maudė puošė eglutę blizgančiomis girliandomis, išsilanksčiusioms jos šakoms suteikdama simetrijos. Eduardas Floresas daužė klavišus gretimame kambaryje, o televizorius tebebuvo įjungtas. Turėjo būti įjungtas, nuolat turėjo būti įjungtas. Kartais netgi sutrikus vaizdui. Svarbiausia jam buvo, kad bute kas nors *kalbėtų*. Nes tylos Floresas jau nebebūtų ištvėręs. Kad tik kas nors kalbėtų, kad tik jis pats neužmirštų kalbos. Štai ko jis bijojo – kad pamažu užmirš kalbą ir ims stigti žodžių.

Kartą jam prisisapnavo, kad didžiulės parduotuvės duonos skyriuje vienai jaunai turkei jis norėjęs pasakyti *Labas rytas!* Jis stovėjęs priešais ją ir niekaip neįstengęs atsiminti, kas sakoma, norint palinkėti gero ryto.

Mieste jis buvo laikomas fantazuotoju, kiekvienas mažvaikis žinojo jo pravardę VBK. A, čiagi tasai, kuris atmintinai gali išvardyti visus Bacho kūrinius! Jo *idée-fixe* jėga brautis į Reintalio koncertų sales ir, išrėžus įmantrią kalbą *gimtojo miesto*

žmonėms, sėstis prie fortepijono ir kliunkinti vis tą pačią muziką, kurios net gaidų neturėjo – ši manija galiausiai atsiėjo jam ir tarnybą. Beje, metams slenkant, niekam jau nebeatrodė juokinga, kaip jis tąsyk taip sumovė tą garsųjį Artūrą Benedetį Mikelandželį, juolab kad Jakobsrotas dar labiau susimovė prieš garsųjį pianistą.

Šitas VBK jau buvo virtęs atviro nepasitenkinimo priežastimi. Tai *kiaulystė*, kartą viešai buvo pasakyta teisme po to, kai jis Teresės gimnazijoje sutrikdė jaunųjų pianistų koncertą, į kurį pasiklausyti uolių savo vaikučių muzikavimo buvo pakviesti ir jų tėveliai. Floresas jau ne kartą buvo apkaltintas ramybės drumstimu ir už tai jam buvo tekę gerokai patuštinti savo piniginę. Nekreipdamas į tai dėmesio, jis, žiūrėk, ir vėl išdygdavo ten, kur tik būdavo rengiami pianino koncertai. Kadangi tokie išsišokimai nesiliovė, netrukus vietų nurodinėtojams buvo liepta prieš koncertą ir jo metu akylai stebėti daugmaž penkiasdešimties metų įtartinus vyriškos lyties subjektus, išsiskiriančius ekspresyviomis nosimis. Ir vis tiek šitam ekspolicininkui – dabar jis dirbo pagalbininku viename popieriaus fabrike – pasisekdavo praskinti sau kelią į pianino fortus. Jis, taip sakant, pranokdavo savo priešininkus, ir nors klastingo plano prasibrauti vidun rezgimas užimdavo daugiau laiko nei beviltiškas užmojis pagaliau be klaidų paskambinti Bacho kūrinį, reikiamu momentu, dažniausiai koncertui jau įpusėjus, jis šturmuodavo sceną. Dabar jam ėjo keturiasdešimt septintieji ir jis jau trisdešimt dvejus metus tebesimokė skambinti kūrinį, kurį devyniolikmetis Bachas galbūt per valandą užrašė popieriuje. Kaip trumpą *sudie* savo mylimam broliui.

Su užsispyrimu, laviruojančiu ant beprotybės slenksčio, šis vyras net Kūčių vakarą sėdėjo prie pianino ir jam buvo begal toli iki natūralaus lengvumo, jis skambino iškraipydamas barokinius elementus, visus pralerius, treles ir mordentus, nuo kurių muzika būtų turėjusi žaižaruoti kaip kibirkštys nuo kalėdinės eglutės žvakelių.

Dabar eglutė nuostabi, nusprendė ir purpurinė mergaitė, ir Maudė Latūr. Ji paprašė Eduardą bent žvilgtelėti į šitą stebuklą, bet šis, kankindamasis prie *f-moll*, nė nesiruošė to daryti. Ji priėjo prie durų ir ėmė klausytis. Tą vietą – *adagissimo* pradžią, virš kurios Bachas buvo užrašęs *Abiejų bičiulių lamento* – ji ypač mėgo. Šį kūrinį ji jau pažino ne blogiau nei tas, kuris šitiek metų beviltiškai vargo. Keliuose taktuose vos juntamas liūdesys privertė pagalvoti ją apie namus ir apie tai, kaip neatleistinai ji nusigręžė nuo savo artimųjų. Graužaties tačiau nejautė, užuojautos taip pat. Kad nekliudytų Eduardui, atsargiai uždarė duris ir nuėjo virtuvėn, drėgnon ir mažon kamaraitėn su mažyčiu ir neatsidarinėjančiu langeliu. Ten rengėsi paruošti mėgstamiausią jo patiekalą. Jis, kaip ir jo senelė, ėjo iš proto dėl kukuliukų su abrikosais.

Televizorius tebebuvo įjungtas ir per žinias pranešė apie kažkur išsiveržusį ugnikalnį. Papasakojo ir apie ruoniukus, kurie išgąsdinti NATO lėktuvų manevrų apleido gimtąsias vietas. Sekė ilgesnis siužetas apie Betliejų ir Kristaus gimtinę. Pasak žmonos ir vyro, archeologų Katerinos ir Marko Hulų, kylą abejonių, ar tikrai Kristus gimęs toje grotoje, virš kurios vėliau imperatorius Konstantinas Didysis pastatydinęs dobilo pavidalo baziliką. Žodį tarė ir kiti mokslininkai. Paskui – tikinčiųjų ir ateistų komentarai. Netikinčiųjų argumentai – Maudė viską girdėjo – rodėsi dalykiškesni nei tikinčiųjų. Po to – reklama. Po jos – orai. Tada vėl reklama.

Garsiau Jakobsroto aikštėse ir gatvėse sušneko ir fenas. Kreipėsi į lapus ir šakas, šnekino debesis. Tvoskė į namų fasadus. Taip barėsi ant langų, kad šie net vaitojo, ir suko aukštos įtampos laidus, tarsi kviesdamas pašokinėti per virvutę.

Televizorius vis dar veikė. Floresas repetavo *arpeggios*. Kelioms akimirkoms pianinas nutilo. Tuomet jis dar kartą pabandė paskambinti *Capriccio* be klaidų. Vienu metu jis skambino ir *grave*, ir *largo*, ir *lento*, trumpai tariant, kūrinį jis atliko ceitlupa*.

* Sulėtintas grojimas (*vert. past.*).

O Maudė tebetriūsė sudvisusioje virtuvėje, trenkiančioje drėgnu tinku ir papuvusiais vaisiais. Neįgudusiom rankom ji minkė vieną kukuliuką po kito ir leido juos į verdantį vandenį.

Tik ūmai be jokios akivaizdžios priežasties jai aptemo akyse. Rankos ėmė drebėti. Širdis dusliai suplakė ir dundėjo it greitasis naktinis traukinys. Taip sugniaužė kvapą, jog ji pamanė tuoj nualpsianti. Norėdama atsikvošėti, suvokti, kur esanti ir ką veikianti, Maudė išvertė akis, galvą atrėmė į spintos dureles ir nutarė luktelėti, kol svaigulys praeis. Tada jau viską suprato.

– Tėti!

Ji atlapojo virtuvės duris, įlėkė į kambarį, žvilgtelėjo į ekraną ir negalėjo patikėti savo akimis.

– Prašom, gal norėtumėte prisistatyti?

Kamera stambiu planu pritraukė jauno teležaidimo vedėjo veidą. Šaltakraujiškos akys, plonos lūpos ir įstabiai balti dantys pranašavo jam garbėtroškos karjerą, o jo klausinėjama moteris atrodė susijaudinusi, skubėjo kalbėti ir vis painiojosi.

– Prašom laikyti mikrofoną arčiau savęs. Mūsų žiūrovai norėtų ką nors išgirsti apie jus.

– Oi, dovanokit... Na... aš esu Marlena Ditrich.

– Marlena Dytrich? Nuostabu!

– Nenene. Ditrich. Ditrich, o ne Dytrich.

– Ką gi, iš tarmės nesunku spręsti, kad mūsų kandidatė atvykusi iš Austrijos, tiesa?

– O taip.

– O iš kurios gi Austrijos vietos?

– Iš Linco. Nuo žydrojo Dunojaus.

– Iš Linco. Jis yra... Nesakykit!.. Žemutinėje Austrijoje?

– Nevisiškai. Aukštutinėje.

– Mat kaip. Tikrai, iš kur tokiam kvailam vokiečiui kaip aš tai žinoti.

– Ką jūs, pone Goldneri!

– Marlena, kokia gi jūsų profesija?

– Aš esu iešmininkė.

– Iešmininkė. Mm. Skamba itin austriškai. Gal galėtumėt tai paaiškinti ir vokiečių žiūrovams?

– Nuje. Aš, taip sakant, reguliuoju traukinių eismą.

– Aha-ha! Tai štai kodėl jūs taip puikiai nusituokiate apie 1935–1945 metų garvežius! Ar teisingai?

– Nuje. Teisingai, pone Goldneri.

– Paplojam, paplojam mūsų... Marlenai Dyyytrich!

– Ačiū. Labai ačiū. Dėkui.

– O dabar, mano ponios ir ponai, susipažinsime su kitu mūsų kandidatu. O kitas mūsų kandidatas atvyko iš Šveicarijos... *Halo, Švyyyc!* Gal ir jūs keliais žodžiais prisistatysite.

Dabar kamera apsistojo ties žilagarbaniu, kresnu, kokių keturiasdešimt penkerių metų vyriškiu su tamsiais akiniais ir papurtusiu veidu. Atrodė, kad operatorius laikosi taktiško atstumo, nedemonstruodamas to vyro portreto. Ir dėl suprantamų priežasčių. Dėl kažkokios odos ligos tas veidas buvo nenatūraliai paraudęs. Jo paviršius atrodė tarsi žvynuotas ir luposi, skruostai buvo lyg randuoti.

Maudė prasižiojusi sulaikė kvėpavimą ir jau neįstengė atitraukti nuo ekrano akių. Eduardas Floresas tebeskambino, bet ji nieko nebegirdėjo. Garsai nieko nereiškė tarsi dienąnakt per radiją skambantis šlagerio priedainis. Jos akys pritvinko ašarų, bet vokai, pamiršę savo paskirtį, net nemirktelėjo. Išpūtusi akis ji žvelgė į tą vyrą su tamsiais akiniais ir drauge su juo kentėjo nuo pastangų surasti pirmąjį žodį. Jo lūpos virpėjo. Jis norėjo kalbėti. Žodžius jis jau buvo apgalvojęs. Tačiau neklausė liežuvis. O gal jis taip jaudinosi prieš kamerą?

Teležaidimo vedėjas pasisėmė kantrybės. Bet ši kantrybė tetu-

rėjo vieną tikslą – jis norėjo laimėti žiūrovų simpatijas. Nes tikrąsias jo mintis išdavė rankos – tarsi įkainodamos tokį brangų laidos laiką, jos nervingai sklaidaliojo korteles su parengtais klausimais.

– Gerbiamiesiems žiūrovams turbūt reikėtų paaiškinti, kad mūsų svečias iš Šveicarijos yra aklas.

Vyriškis linktelėjo.

– Ir vis dėlto ponas Ambrosas Bauermeisteris iš Graubiundeno atrado drąsos dalyvauti manajame šou *Dukart tiek arba nieko*. Tai mat... man rodos, tai nuostabu. Manau, kad jis nusipelnė audringų mūsų plojimų... Ačiū. Gerai. Prašom papasakoti mūsų publikai šiek tiek apie save. Kas jūs esate? Kokioje žinių srityje ketinate rungtis?

Vyriškis vis dar tik mykė.

– Aš esu oreigis, – vien lūpomis ištarė Maudė ir tą pačią akimirką Ambrosas Bauermeisteris ištarė tą žodį garsiai.

– *Oreigis!* Nuostabiai pasakyta! Tai, sakot, vaikštote viršum debesų, ar ne tiesa? Ten, kur laisvei turbūt nėra jokių ribų...

– Ne! – lediniu balsu atsiliepė Ambrosas.

– Tuomet prašom mums pasakyti, kas gi yra tas oreigis? – atsikirto kažko sunerimęs vedėjas. Šiaip ar taip, paskutinis žodis vis tiek turėjo būti jo.

Kamera dabar vis dėlto įsidrąsino parodyti šito vargšo vyro veidą ir išdavė tai, dėl ko buvo sunerimęs vedėjas. Nuo randų sukietėję Ambroso žandai dabar atrodė sudrėkę.

Maudė žvilgsniu tarsi sulindo į televizorių. Liesas jos veidukas spindėjo gelsvai žalia liepsna, o tamsius susiraičiusius plaukus nušvietė sidabriniai šviesos pluoštai. Akys atspindėjo vyrą su

tamsiais akiniais ir tos akys degte degė. Plačios jos lūpos išdžiūvo, o kakta pasidarė pavojingai karšta. Daugiau jai pasaulyje niekas nebeegzistavo. Vien ši siaubinga akimirka.

Tik staiga abu, tėvas ir duktė, vienu kartu ėmė kalbėti, prabilo vienu balsu:

– Oreigis yra žmogus, kuris klauso tik savo širdies. Jis niekam pasaulyje nepaklūsta. Oreigis daro tai, ką nori. Oreigis nebijo nieko gyvo ir negyvo. Pirmiausia jis nebijo pats savęs. O kadangi nieko nebijo ir klauso tik savo širdies, jis gali vaikščioti oru.

Teležaidimo vedėjas nuleido galvą ir ėmė šiugždinti popierius su laidos scenarijumi. Jis pamiršo savo puikiai treniruotą kūną. Pamiršo savo tiesų nugarkaulį. Sutrikęs žvelgė pro kameras kažkur į tolį, galbūt net į kosmosą. Pamiršo didelį pilką slenkantį telešriftą. Pamiršo savo manierą tankius, šilkinius šviesius plaukus braukti atgal. Pamiršo laiškus, kuriuose įvairiausio amžiaus moterys rašė kaipsyk už tą vaikėzišką gestą labiausiai jį ir mylinčios. Jis pajuto, kad jo garbėtroškiškai karjerai ateina galas, bet tik moterys matė, kad jis sensta ir nebeįstengia stebinti ir atrodyti niekam neįveikiamas. Gal akimirką jos dabar tai matė. Į jų nuo ekranų švytinčius veidus įsigraužė ilgesys, jos parpuolė prieš Goldnerį ir pačios nežinojo kodėl.

– Kaip būtų galima tokį vakarą... Kūčių vakarą... dar įspūdingiau apsakyti tai, ką tik pasakė ponas Bauermeisteris? Manau, kad jo žodžiai verti nuoširdžiausių plojimų... Pone Bauermacheri... atleiskit, Bauermeisteri... jūs visiškai išmušėte mane iš vėžių...

– Ar galiu kai ką pasveikinti? – ramiai nutraukė jį Ambrosas.

– Žinoma, galite! Netgi *prašau* jus tai padaryti!

Vyras su tamsiais akiniais ir sudarkytu veidu truputėlį patylėjo ir pasuko galvą ta kryptimi, kurią, tikriausiai bandomojo įrašo metu, jam buvo nurodęs scenografas.

– Aš myliu tave, Ana Marija... Nepaisant nieko, kas buvo ir kas bus.

Vedėjas padarė retorinę pauzę tol, kol, jo manymu, žodžiai nuskriejo eteriu ir laidos *Dukart tiek arba nieko* žiūrovai juos išgirdo.

– *Mano ponios!*.. Ar yra bent *viena* moteris čia, salėje, arba prie teleekrano, kuri dabar nepultų prieš mūsų kandidatą ant kelių?.. Aš pavydžiu jums, pone Bauermeisteri.

Sugriaudėjo plojimai – šįkart tai buvo ne aplodismentų įrašai.

– Gerai, o dabar grįžkime prie rimtesnių dalykų. Juk šiandien viskas sukasi apie didelius pinigus. Jūs, mieli žiūrovai, žinote, kad mūsų kasoje vis dar guli penkiasdešimt tūkstančių markių. Sakykite, argi gali būti dar puikesnė kalėdinė dovanėlė? Pone Bauermeisteri... jūs esate škotiško viskio distiliacijos žinovas. Taigi mūsų kandidatas iš Šveicarijos yra puikus viskio žinovas. O dabar – mūsų kandidato iš Federacinės Respublikos eilė. Prašom. Gal ir jūs trumpai prisistatytumėt...

Maudės žvilgsnis vis dar buvo prikaustytas prie ekrano. Nors Ambroso iš arti ir neberodė, nė vienas jo bruožas nepraslydo pro jos akis. Jei tik reikėdavo rodyti tėvą, kamerų objektyvai, rodos, tik laukė, kur nusisukti nuo jo. Stambiu planu jo neberodė, rakursai buvo statiški, visai kaip ir nejudri jo galva.

Kuo toliau tęsėsi toji *Dukart tiek arba nieko* laida, tuo labiau Maudę mušė svilinantis karštis. Ji pajuto, kad jos akys daugiau įsitempti nebegali. Spalvos ėmė mainytis: raudona pasidarė ryškiai raudona ir netrukus pavirto oranžine, o galop ji pasijuto panirusi į baltą šviesą ir jau nebeįstengė skirti kontūrų. Ji vis dar girdėjo, kas šnekama. Bet ilgainiui ėmė lietis ir žodžiai, o netrukus toji šviesa sprogo. Nuslūgo, dar nespėjusi išsilieti iš ekrano. Nespėti ištarti žodžiai vėl sulindo į burnas.

Ir tuomet iš gretimo kambario pasigirdo džiaugsmu nesitveriantis šauksmas. Akimoju atsilapojo durys ir tarpdury pasirodė Eduardas Floresas, vilkįs sportiniu kostiumu, kuris buvo toksai nudrengtas ir purvinas, jog atrodė veikiau rūdžių nei oranžinės spalvos. Iš persikreipusios Floreso burnos vėl pasigirdo riksmas, tik šįkart jis suriko iš siaubo, nes išvydo, kaip nepaprastai ryškios šviesos lydinys apsiveja jo kūną, o šviesos protuberancas sviedžia jį atgal į kambarį, kur stovi pianinas.

Akimirksniu jis vėl jau buvo ant kojų ir pamanė, kad jam susvilo padai. Eduardas garsiai iš skausmo sustaugė. Spoksodamas bereikšmėmis akimis, jis taip ir stovėjo, ant kaktos, lūpų ir plaštakų vis dar tebejausdamas neregėtą karštį. Pamanęs, jog tai haliucinacijos, jis iš naujo pabandė įžengti į kambarį, kur stovėjo televizorius. Dabar jis suvokė ten matąs – vėliau jis tai pavadino *Fata Morgana* – šviesos kontūrus ir tie kontūrai buvo panašūs į milžinišką žmogų. Negana to, milžino galva buvo užlinkusi už kambario kampo. Jis girdėjo ir balsus. Tarp jų ir Maudės balsą. Ji tokiu greičiu berte bėrė žodžius, kad tokios greitakalbės jis dar niekad nebuvo girdėjęs.

– ...trečiadienįnetikėtaiišsiveržėvulkanasšlėzvigoholšteinopakrantėsepraėjusiomisdienomispasirodėnepaprastaidaugruoniukųabejotinaarjėzuskristusištikrųjųgimėgrotojerytojausoraipagalpalydovinioryšioduomenisultrašvelnusnedegairnesitampovaikųplaukamstaiyrasuperpriemonėmarlenadytrichjuktainuostabuargaliukaikąpasveikinti...

Floresas veikiausiai neteko laiko nuovokos. Jis pats nežinojo, kaip ilgai tai truko. Kai vėl atsimerkė, pasijuto gulįs ant kiliminės grindų dangos. Televizorius tebeveikė ir jis išvydo į ekraną įsispitrijusią purpurinę mergaitę. Kažkas dainavo *White Christmas**. Jis nedrįso nė pajudėti, nedrįso netgi piršto krustelėti,

* Baltosios Kalėdos (*angl.*).

apsimetė negyvas, vildamasis išsiaiškinti, kas gi čia iš tikrųjų dedasi. Bet niekas čia nesidėjo. Gulint ant grindų, eglutė atrodė didžiulė lyg penkiaaukštis namas. Floresas dar kiek luktelėjo. Paskui pajuto siaubingą skausmą. Degte degė kairysis riešas.

– Jėzau! Aš nusilaužiau ranką, – be garso suriko jis.

Ir vėl neteko nuovokos.

– Jūs pasiruošęs, pone Bauermeisteri?
– ...
– Taigi klausimas toks... Kada pagal taisykles viskį galima vadinti *scotsh**? Laikas!

Vedėjas nubraukė savo šviesius plaukus atgal ir su jaunuolišku įžūlumu pradėjo skvarbyti Ambrosą Bauermeisterį akimis. Ambrosas krunkštelėjo ir susimąstė. Lūpos preparavo žodžius, kurie vėl suirdavo. Pypsėjo elektroninio laikrodžio sekundmatis.

– Turite dar trisdešimt sekundžių... Laiko pakanka.
– Taip... Viskis privalo būti... Priklauso nuo to... Laikymas...

Nuskardėjo signalas – jūs-pra-lai-mė-jot! Vedėjas nutaisė nusiminusį veidą ir atsiduso.

– Gaila, ak, kaip gaila! Deja, mūsų kandidatas šveicaras iškrenta iš žaidimo. Tačiau aš pasakysiu, koks turėjo būti jūsų atsakymas. Pagal taisykles toks viskis privalo trejus metus bręsti Škotijoje... ir turėti ne mažiau kaip keturiasdešimt procentų alkoholio... Gaila, gaila. Bet čia tik žaidimas, tad jūs gaunate penkiasdešimties markių vertės teležaidimo talismaną.
– Duokite man dar vieną progą. Prašau. Man reikia pinigų.

* Škotišku (*angl.*).

– ?..

– Prašau jūsų.

– Taip... Tiesą sakant, iš manęs per daug reikalaujama. Ką pasakys žiuri?.. Aha!.. Kaip? Žiuri sutinka, mūsų publika, manau, irgi neprieštaraus. Vis dėlto Kalėdos... Taip. Dabar mūsų žavioji Anetė atneš man papildomą klausimą. Ačiū, Anete. Jūs pasiruošęs, pone Bauermeisteri?

– ...

– Kaip žinome, statinaitės viskiui laikyti gaminamos iš ąžuolo. Pasakykite man *lotynišką* šito *medžio* pavadinimą ir išvardykite tris jo rūšis... Ar supratote klausimą?

– Taip.

– Gerai... laikas! Ką gi, šiandien pas mus nenuobodu.

– Kalbama apie *Quercus*. O rūšys... *Quercus Cerris*... *Quercus*... *Quercus*... *Quercus*...

Laikas baigėsi, nuskardėjo pralaimėjimo signalas, ir Ambrosas Bauermeisteris, kitados prisiekęs visą savo gyvenimą neimti į rankas pinigų, iškrito iš žaidimo. Maudės veidas buvo suakmenėjęs kaip ir tėvo, kurio buvo nemačiusi nuo pat vaikystės. Ji net nekrūptelėjo, kai vedėjas atsisveikino su vyru tamsiais akiniais. Kai *žavioji* asistentė Anetė negrabiai prilaikydama išlydėjo Ambrosą iš studijos – jos rankos atrodė rūpestingos, bet visiškai nenorėjo užgauti šio išdidaus vyro.

Floreso kukuliai su abrikosais nuėjo šuniui ant uodegos. Dar tą pačią naktį Maudė palydėjo jį į Lozoriaus kliniką, kur peršvietus sužeistąją ranką buvo diagnozuotas paprasčiausias sumušimas. Iš džiaugsmo ir išdidumo Floresas nerado sau vietos. Šiandien jis pirmą kartą be klaidų paskambino *Capriccio iškeliaujant mylimiausiam broliui, VBK 992*. Pirmą kartą.

Tuo tarpu Maudės buvo neįmanoma atpažinti. Ji šnekėjo skubėdama, be galo daug, ir kalbėjo apie tokius dalykus, kurių tarpusavio ryšys Floresui atrodė nesuvokiamas. Į jo klausimus

ji neatsakinėjo. Dabar jis jau mielai būtų pageidavęs jos artumos. Vienui vienintelį sakinį iš to, kaip jam atrodė, nesąmonių kratinio jis vis dėlto įsidėmėjo: *Kiekvienas angelas yra baisus*, sakė ji ir kartojo tuos žodžius be galo. Rodės, kad ne kalba, o dainuoja.

Apie ketvirtą valandą ryto, kai jų galvos pamažu atvėso, Eduardas Floresas pagaliau panoro Maudės Latūr kaip vyras. Sutikimo prašyti jam nė nereikėjo. Tam ji čia ir buvo atėjusi, jis nieko neprašė, o ji darė viską, ko jis reikalavo. Erekcija jam nepavyko. Užtat pavyko pažeminti Maudę.

– Dabar galėčiau nusukti tau sprandą. Kaip tau tai patiktų? Ilgai tai užtruktų! Kokį pusvalandį. Kaip tau patiktų, a? Kas tuomet būtų? Ne, Emilija. Ne, ne, Emilija. Ne, ne, ne.

Maudė stiro. Ji užsitraukė antklodę ir gulėdama pertrešusioje lovoje tylėjo.

Trečiosios Kalėdų dienos rytą po Šv. Uršulės bažnyčios kolonomis stovėjo jauna, keistai apsirengusi moteris. Buvo užsivožusi senamadišką, į puodą panašią tamsiai mėlyną skrybėlaitę ir susisupusi į ilgą iki kulkšnių, seniai iš mados išėjusį karakulio paltą. Ji laukė ir užsisvajojusi žvelgė į snyguriuojantį rytą, nes naktį fenas išsikvėpė ir visur jau pergalę šventė žiema. Iš po dar apysunkių vokų jaunoji moteris žvilgsniu apvedė Dviejų mėnulių aikštę ir ji, ko gero, buvo vienintelis žmogus, matąs, kad miesto *čia* nebėra. Nėra bent jau įprastine prasme.

Ten, kur šiaip turėjo būti Grau kavinė, į apsnigtą rytmetį žvelgė siauri Dauto kartono dirbtuvės langai. Asfaltuotos gatvės buvo virtusios žvyrkeliais, o šalia paprastai tokios gyvos Mato gatvės, kuri dabar kažkodėl vadinosi Kernštoko gatve, aptverti išlietomis metalo tvorelėmis glaustėsi jaukūs sodeliai. Nuo vėtrų pakrypę elektros stulpai lydėjo šią kadaise triukšmingą transporto arteriją, o tarp proceliano izoliatorių smagiai suposi elektros laidai. Prekybos namai, kiemai, sienos ir fontanai staiga atsidūrė ten, kur jų niekad nebuvo. Skersai Simono gatvės kilo impozantiškas, čerpėmis dengtas mūras su klasikinėmis lodžijomis. Dabar čia nebebuvo galima praeiti. Greta Šv. Uršulės bažnyčios, kur turėjo stovėti lygiaveidis biuro kubas, stūksojo Štarko drabužių krautuvė, savo sunkiomis sijomis įsirėžusi į pagrindinę Reicho aikštę. Keliai ir takai, kuriais lig šiolei buvo važinėjamasi arba vaikštinėjama, nebeegzistavo arba buvo paklusę kitokiems

urbanistikos dėsniams. Nežinia kur pradingo visos kalėdinės iliuminacijos, o iš gausių vitrinų beliko trys ar keturios. Ant vieno namo sienos didžiulis emalės skydas reklamavo skalbimo miltelius IMI, kurių dabar niekas nebebuvo girdėjęs. Už plonyčio kažkurios vitrinos stiklo puikavosi juodu laku žvilgantis dviratis, o jo kaina tiesiog kėlė juoką – šimtas šešiolika šilingų!

Tačiau štai kur pats netikėčiausias šitos trečiosios Kalėdų dienos dalykas: virš Jakobsroto viešpatavo dar niekad negirdėta tyla. Bet triukšmą slopino ne krintančios snaigės. Triukšmo paprasčiausiai nebeliko. Nebuvo girdėti burzgiant nė vieno motoro, tik Reicho aikšte netikėtai vis dėlto nudardėjo automobilis – balto kiaušinio kevalo spalvos 1936 metų gamybos *Adler Trumpf Junior*.

Beje, Reintalis dabar vadinosi Reingau, o priešais Aufmelko galanterijos krautuvėlę, kur turėjo būti Otelo Guerio restoranas, pilka ir juoda vyrų bei vyrukų eilė kantriai laukė pypkinio ir kramtomojo tabako davinio.

Pakilęs šaltas vėjas drėbė jaunajai moteriai į veidą sniego dribsnius. Estera Rombach užsiglaudė už kolonos, mėlyną savo skrybėlę užsismaukė ant kaktos ir žvelgdama į Jakobsrotą toliau vaizdavosi, kaip ketvirtojo dešimtmečio pabaigoje jis turėjo atrodyti vienam jaunuoliui, kurio ieškoti ji ir buvo čia susirengusi, jaunuolio, vardu Engelbertas Kvaidtas. Estera buvo virtusi jaudinančiai gražia moterimi – jos akys atrodė brandžios ir sklidinos ilgesio. Kupinos begalinio troškimo surasti savo dvynę sielą, kurios šviesa pirmusyk ją apgaubė, kai Raudonosios vilos pastogėje Maudė įdavė jai į rankas tą paslaptingą fotografiją.

Į šį troškimą Estera įsijautė taip, kaip jokia kita jos amžiaus moteris ar šiaip kas iš jos pažįstamų. Tai turėjo suvokti Frankas, jaunasis Babilono aramėjų kalbos docentas, kurio ji dabar ir laukė. Kažkurios paskaitos metu jis beprotiškai įsimylėjo savo studentę, kuri visuomet rengėsi tamsiais senamadiškais drabužiais ir valgė košerinį maistą. Chanukos šventės proga Esteros bute Vienoje surengto vakarėlio metu, kai aštuonšakėje žvaki-

dėje sužibo liepsnelės, buvo šokama ir dainuojama, jiedu tapo tarsi pora. Dabar jis štai ir atvyko į svečius, degdamas nekantra išvysti jos šaknis, numylėtas vaikystės vietas ir visa tai, kas ją suformavo.

Pagaliau jis pasirodė. Per pūgą gal pusvalandį klaidžiojo, ieškodamas Dviejų mėnulių aikštės. Jiedu pasisveikino, puolė į glėbius, ilgai bučiavosi. Kai Frankas bučiavo jos vokus, Estera nevalingai prisiminė kitą vaikiną. Riūdį, su kuriuo visuomet susitikinėdavo čia, po Uršulės kolonomis. Mintis jai pasirodė nemaloni. Ji troško pamiršti viską, kas siejosi su praeitimi. Dabar jai atrodė tiesiog nesuvokiama, kad ji kadaise buvo pankė. Todėl skubiai pasiūlė liesam žaliaakiui Frankui papusryčiauti priešais esančioje kavinėje. Išvargintas naktinės kelionės automobiliu, jis buvo alkanas kaip vilkas, o ji sustirusi laukdama. Einant per aikštę, ji netikėtai stvėrė jį už rankos ir stumtelėjo šalin.

– Ei, atsargiau! Gal nori iki kraujų persiskelti kaktą? Juk kiaurai sieną tai negali vaikščioti!

– Ką?! – apstulbo Frankas.

Estera tik nusijuokė.

Grau kavinėje ji vėl leptelėjo nei šį, nei tą.

– Brangusis, ką tu pasakytum matydamas, kaip du ponai ateina į kartono dirbtuvę ir pareikalauja patiekti pusryčius?

Raudonos, paryškintos jos lūpos dar plačiau nusišypsojo. Nors Frankas jau ir buvo pripratęs prie jos keistumų – ji kalbėjo gaivindama atgyvenusias tariamosios nuosakos formas, jos laiškai buvo rašyti ranka, užuot rašiusi *įvyko*, ji rašė *invyko* – tačiau dabar jam šitokia kalbėsena pasirodė begal keista ir nemaloni. Galbūt ir todėl, kad savo mylimąją jis išvydo kitoje aplinkoje. Ir jau visiškai nieko ėmė nebesuvokti, kai ši jauna rudaplaukė

iš savo karakulinio palto kišenės išsitraukė 1937 metų gruodžio dvidešimt septintos dienos dienraščio kopiją ir ją ėmė sklaidyti taip, tarsi tas laikraštis būtų pasirodęs tik šiandien.

– Nagi, ką žada orų prognozė... Na, taip. Lietus... Ak, tu tik pasižiūrėk! Frankai, šįvakar mudu galėtume nueiti į garsinį kino teatrą. *Studentas elgeta. Pagal to paties pavadinimo Milekerio operetę. Su Marika Rek, Ida Viūst, Karola Hėn, Johanesu Hestersu* ir taip toliau. Pradžia apie aštuntą valandą. Klausyk, nejau Marika Rek dar gyva?

Frankas gūžtelėjo. Ivas, ilgakojis kroatas, atnešė pieno su medumi, kapučino ir ragelių.

– O jeigu čia... Reingau jaunųjų moterų kongregacija kviečia į kalėdinį vaidinimą *Kūdikėli Jėzau, kur man nešti tavo vygę? Oigeno Urdlio trijų veiksmų misterija. Režisavo Ursula Urdl. Bilieto kaina, įskaitant mokestį už patirtą malonumą.*

– Kū-di-kė-li-Jėz-au-kur-man-neš-ti-ta-vo-vy-gę? – ničnieko nesuvokdamas išskiemenavo Babilono aramėjų kalbos docentas.

Abu susižvalgė ir staiga prapliupo taip garsiai ir nesulaikomai kvatoti, kad visi į juos atsisuko. O jiedu jau niekaip neįstengė sustoti, ypač prisiminę pavardę *Urdl.*

Trijų Karalių dieną Estera Rombach buvo sutarusi pasimatymą. Tai visiškai nereikšminga ir perdėm asmeniška, kalbėjo ji. Frankas mieliausiai būtų ją lydėjęs, jis nebenorėjo nė minutės paleisti jos iš akių. Nes Estera jam atrodė vis mįslingesnė. O kuo nesuvokiamesnė ir kartu neprieinamesnė darosi vyrui moteris – tai jau dėsnis – tuo aistringiau jis jos siekia. Tačiau tokį jo ketinimą Estera ryžtingai atmetė ir kone įpyko, kai jis dar kartą paprašė leisti jam drauge vykti į Ciūrichą. Jis nepažįstąs

to miesto. Juk jis tuolaik galėtų jį apžiūrėti, paklaidžioti žiemiškais skersgatviais... palūkuriuoti jos kokioje kavinėje... Estera išvyko viena.

Ciūriche ji pagaliau susitiko su žmogumi, kurį po begalinių klausinėjimų apie Kvaidtų šeimos likimą jai nurodė kaip galintį pagelbėti. Tai buvo mandagus ir labai galantiškas senukas, gyvenantis Reimso gatvėje. Ten Estera Rombach patyrė, kad Kvaidtai seniai emigravę į Niujorką. Sužinojo ir dar daugiau.

Tai, kad žydų fabrikanto šeima dar iki 1937 metų turėjusi palikti Jakobsrostą, esąs įžūlus melas, kurį skleidęs kažkoks Mazeris. Būtent šis Mazeris brutaliausiu būdu ir pasiglemžė Kvaidtų turtą, o vėliau pardavė jį Šveicarijos prancūzams Latūrams.

Nes tik 1938 metų lapkričio penktosios naktį į Kvaidtų namus įsiveržusi gauja smogikų iš patalo išvertė Simoną Kvaidtą – keista, bet tik jį vieną, švelniu balsu pabrėžė senukas – nutempė jį pareinėn, o ten jis buvo pririštas prie mulo ir mirtinai užtąsytas. Jis mirė siaubingose kančiose. Velkant pylimu, jo pilvas ir nugara buvo nubrūžinti iki kaulo.

Senasis ponas, tuometinis Kvaidtų verslo įgaliotinis, visa tai pasakojo ramiu, kone šaltu balsu. Šeštojo dešimtmečio viduryje vienas žudikų į Jakobsrotą buvo atsiuntęs raštišką prisipažinimą, sakė jis. Bet raštas buvo grąžintas, o jis turįs jį po šiai dienai.

Dar Estera patyrė, kad Simonas Kvaidtas turėjęs keturis vaikus. Engelbertą Aroną, sūnų, ir tris dukteris – Esterą, Elizabetą ir Rachelę. Tardamas mergaičių vardus, senukas šypsojosi. Tarsi šelmis, prisiminęs jaunystės išdaigas. Jinai išgirdo, kad Kvaidtai jau kadaise buvo priėmę Romos katalikų tikėjimą, dar Simono senelio laikais. Dėl ekonominių sumetimų, suprantama. Juk ne paslaptis, kad, norėdamas likti Vienos rūmų operoje, katalikybėn buvo perėjęs net kompozitorius Gustavas Maleris. Tai esanti jokia gėda. Ir galiausiai: praslinkus trims dienoms po Simono Kvaidto nužudymo, apimta paniškos baimės, motina su vaikais spruko iš Jakobsroto, ne ankščiau, ir tikrai ne iki 1937 metų.

Jis užsidegė *Rössli* cigarą, užsitraukė, pasigardžiuodamas sudūmijo iki stampo ir savo skaidriomis gintarinėmis akimis žvelgdamas Esterai į veidą tarsi tyrė, kas gi dabar joje vyksta. Tuomet pasikėlė, žengė prie sekretero, kurio faneruotė daiktais jau buvo apsilaupiusi, ištraukė neužrakintą stalčių, jame surado irgi neužrakintą paprastą skardinę dėžutę.

– *112 East 70th Street, New York 10021*, – nuskaitė jis pusiau angliškai, pusiau vokiškai nuo rausvos skiautės ir padavė ją Esterai.

Apkūnus vyriškis tankiais žilais plaukais, mažyte nosele ir giliai įtaisytomis akimis smarkiai užsitraukė cigarą ir stebėjo, kaip plaukioja dūmų ratilai. Ir vėl pažvelgė jaunajai viešniai tiesiai į akis. Ši be garso verkė.

– Ryšys nutrūko 1963 metų rugpjūtį. Į mano laiškus ponia Kvaidt daugiau nebeatsakė. Bet štai toks buvo jų adresas.

Ir vėl šviesiu žvilgsniu pažvelgė į Esterą. Kai ši pakėlė akis ir atbula ranka šluostėsi ašaras, jis, netikėtai perėjęs į Reintalio tarmę, pasakė:

– Aš, panele Rombach, nežinau, kam jums visa tai rūpi. Bet jaučiu, kad *privalote* tai žinoti.

Jis ilgai tylėjo.

– Štai šito aš ir norėjau sulaukti. Trečiosios kartos, kuri už neapykantą galiausiai atsilygina meile.

Per visas Kalėdas Rombachų namuose tvyrojo slogus liūdesys. Senajam Rombachui supyko širdis, jis neįstengė ištverti Kūčių jausmingumo ir jau pavakare nutykino į savo miegamąjį. Mat prieš tris dienas buvo paskelbtos šio Reintalio tekstilės giganto varžyty-

nės. Skausmas tuolab buvo didesnis, kad senis nežinojo, už ką galėtų save kaltinti. Nei jis, nei jo šeima kairėn dešinėn nesišvaistė ir nelėbavo. Tačiau tie naujieji vadybininkai, už kuriuos jis vos prieš keletą mėnesių būtų lipęs ant liepsnojančio laužo, tie elegantiškai apsitaisę ir smakrus glotniai nusigramdę naujieji specialistai pavertė jo firmą griuvėsiais. Dabar neviltis jo veide buvo tiesiog spauste įspausta. Jis, jaunystėje su savo siuvamąja mašina keliavęs iš vienų namų į kitus. Jis, sukūręs imperiją, jis, kurio karščiausias troškimas buvo, kad Haraldas, jo įsūnis, kada nors visa tai perimtų ir plėstų verslą toliau, dabar, sulaukęs septyniasdešimt trejų metų, atsidūrė ant bedugnės krašto.

Štai kas pirmučiausia slėgė namus Elraine Nr.4. Kitkas matėsi iš Inesos akių. Visiškai atsitiktinai ji žiūrėjo laidą *Dukart tiek arba nieko*. Žiūrėjo kone ciniškai atsainiai. Nuotolinio valdymo pultas tekštelėjo ant grindų ir aparatas pats įsijungė. Ji girdėjo, kaip Ambrosas Bauermeisteris išdaužė: *Kad-ir-kas- būtų-kad-ir-kas-at-si-tik-tų.*

Inesa, visus tuos metus rėmusi Bauermeisterį, sumokėjusi už jį užstatą, kai šis buvo suimtas plėšiant banką Ulme. Inesa, kuri tarsi sapnuodama vis dar tikėjosi *sulauksianti* meilės.

Tačiau buvo ir kitokių naujienų. Jau kuris laikas į jų namus užsukdavo Esterai tik iš matymo pažįstamas vyriškis. Haraldas pasižinojo su Konstantinu Iziumovu iš *Tat*. Arba atvirkščiai. Laisvadieniais jiedu prasėdėdavo drauge iki išnaktų. Gal kol redaktorius atskleidė Haraldui savo homoseksualinius polinkius, svarstė Estera. Likus dienai iki jos išvykimo Vienon, ji tapo tokio konspiracinio susitikimo, kuris veikė ją kaip naktinis seansas, liudininke.

Ji nebeįstengdavo užmigti, ką jau kalbėti apie miegą Franko glėbyje. Taigi ji atsikėlė ir nuėjo į svetainę. Ten rengėsi parašyti du laiškus. Vieną į Niujorką, kitą – nuostabu! – Riūdžiui. Taigi ji išėjo į koridorių ir už dėdės buto durų išgirdo kūkčiojantį rusą.

– Argi ne tiesa, – žliumbė Iziumovas, – juk mes teturime meilę. Tai siaubinga. Tai taip siaubinga!

Margo Latūr-Mangold daugiau nebešnekėjo. Kalbėjo kiti. Chirurgas, onkologas, seselė, sielų ganytojas. O lauke šnekėjo nesulaikomai tirpstantis sniegas. Ir visi jie mokėjo virtuoziškai nutaisyti smagius veidus, nes Lozoriaus klinikoje sutikti mirtį kiekvienas buvo išmokęs kaip mažesniąją gyvenimo blogybę.

– Vis dėlto kaip žmogus geba įsijausti ir dėtis sujaudintu, – tarė Amrei Inesai, kai akivaizdžiai prislėgta gydytojų kolegija paliko stebėjimo palatą.

Būtent į ją dabar buvo perkelta Margo. Amrei ją vadino mirties buveine, nors seselė ir ryžtingai prieštaravo. Viltis mirštanti paskutinė. Šitai dirbant gali pastebėti kasdien. Būna ir stebuklų. Tai įrodyta.

Įžengusi čia su Georgu ir Inesa, Amrei tarėsi jauste jaučianti mirties kvapą. Žvelgdama į beveik besvorį motinos kūną, glotnią ir tarsi subliūškusią jos kaukolę, blyškias suskeldėjusias lūpas, jokių vilčių ji nematė.

– Taip, Georgai. Štai kaip atrodo skrandžio vėžiu mirštantis žmogus, – be jokio jausmo pasakė ji. – Prietaisų skalėse jie užblokavo aliarmo ribas. Nejau laiko mus visiškais kvailiais? Matai tą monitorių?.. Tai mirštančios širdies vaizdas.

Tačiau tokie ciniški žodžiai skambėjo iš neapsakomai nusiminusio žmogaus lūpų. Georgas tai žinojo ir įspraudė jos šaltą rankelę į savo nuo skiedinio ir plytų sugargažėjusį karštą delną. Tik tuomet Amrei pavyko išsiverkti.

Tai įvyko 1990 metų vasario penktosios dienos apypiete. Gal dvi valandas dantytas Margo širdies plakimas monitoriuje tik vos vos virpčiojo. Buvo aišku, kad kentėti jai liko nebeilgai.

Artimieji tylėdami sėdėjo šalia. Beveik niekas nepratarė nė žodžio. Nepanorėjusi sėdėti Inesa sukryžiavo rankas ir atsirėmusi sienos bukai spoksojo į infuzijos butelį. Lašai reiškė laiką, o kohezijos bei adhezijos dėsnis reiškė jos pačios niūrios ir protu nesuvokiamos meilės atspindį.

Inesa Rombach. Apie kurią šioje knygoje tarsi nieko ir nepapasakota, nebent tik nuolat patvirtinama, kad ji buvo šalia. Kad buvo tarsi Latūrų melodijos akompanimentas, pati niekad nevirsdama melodija.

Kartkartėm palaton įeidavo seselė, žvilgsniu permesdavo aparatūrų skales, EKG monitorių ir pulsomatį. Paskui, praėjus nežinia kiek laiko, ji įžengė su dviem žvakėmis, padėjo jas ant stalelio su ratukais šalia Margo lovos, žvilgtelėjo į Georgą ir išėjo.

Ir per kalvas nuslinko milžiniška plaštaka. Per kalvas, kalnus ir nuslydo Reintalio lyguma. Žiema, šitas peršalęs dangaus ašarų sėjėjas, apvaisino perdžiūvusią gamtą ir pavertė ją vaikišku sapnu. Šita žiemos plaštaka pakeitė Gulinčio popiežiaus vaizdą – Margo palatos langas pamėlo nuo bekraštės šviesos. Galo susilaukė netgi gamtovaizdis.

Pirmas tai pastebėjo Georgas Molis iš Grindo: monitoriuose tik kažkas plaukė ir mirguliavo. Sinuso ritmas pašoko ir iškart padažnėjo širdies plakimas. Taip truko keletą akimirkų, o tuomet iki galo atsilapojo palatos durys.

Apsnigtais plaukais ir drėgnu apsiaustu įlėkė Maudė. Į nieką nė nežvilgtelėjusi ir su niekuo nepasisveikinusi, ji prisitraukė kėdę, atsisėdo, pasilenkė virš Margo, įsiklausė, tada atsilo-

šė, užsimerkė ir sustingo. Niekas nedrįso pratarti nė žodžio. Tuomet ji lyžtelėjo du pirštus ir savo sūriomis seilėmis suvilgiusi mirštančiosios lūpas vėl sumerkė akis. Tada linktelėjo, pakėlė vokus ir ėmė kalbėti.

– *Europos pagrobimas*. Paulio Trogerio mokykla. Tapyta apie 1750 metus. Drobė, aliejus. 50 x 64 cm. Paveiksle matome gulintį baltą kaip sniegas jautį su rožių vainiku ant ragų. Europa, Finikijos karaliaus Agenoro duktė, įgijusi jaučio pasitikėjimą, įsitaiso ant jo nugaros, kairiąja ranka laiko tvirtai įsikibusi į jo ragą. Jos draugės barsto jai ant galvos gėles. Virš visų galvų skrajoja du amūriukai. Vienas dešinėje rankoje laiko rožių vainiką, antrasis – rožių šakelę. Europa vilki pilkšvai žaliu, švelniai krentančiu apdaru – kairioji jos krūtis apnuoginta – ir klausiamai žvelgia į švytinčiu melsvu rūbu vilkinčią savo draugę. Jaučio kailis baltas iki pilkšvumo. Jis gašliai spokso į Europą ir ilgu liežuviu laižosi šnerves. Viskas vyksta pajūryje. Aplink jautį ir žmones pasklidai guli įvairios kriauklės. Danguje, atrodo, tvenkiasi ir artėja audra. Jo spalvos kaitaliojasi nuo pilkšvai mėlynos iki balkšvai geltonos... Kaip atlygis už darbą paveikslas buvo dovanotas mezgimo meistrui Johanui Ėglei.

Ji stabtelėjo, užvertė sloguojančią nosį. Tuomet toliau tęsė, iki smulkmenų inventorizuodama senelės turėtą paveikslų kolekciją. Maudė žinojo, kad jiems skirta visa Margo meilė. Ir kad ši meilė – nenumaldomas viso jos gyvenimo ilgesys.

– Martynas Altomontė, dar vadinamas Martynu Hoenbergu. *Amūras ir Psichė*. 1714 metai. Data pažymėta antrojoje paveikslo pusėje. Drobė, aliejus. 1,79 x 1,43 m... Matome tamsų miškingą kalnų vaizdą, nutapytą tamsžaliais, kone juodais tonais. Tai įėjimas į Hadą. Pirmajame plane matome Psichę. Jinai įmigusi mirtinu miegu. Viršum jos plevena Amūras, kuris vienui vieninteliu savo sparno prisilietimu prižadins ją gyvenimui...

Štai kaip ji šnekėjo Margo ir nutilo tik Georgui uždėjus delną ant šlapių jos plaukų. Maudė pažvelgė į mirusiosios veidą, nuleido akis ir tylėjo. Visi tylėjo. Tada balsu pravirko Inesa.

– Priimkite gilią mano užuojautą, – pusbalsiu ištarė seselė Marijana ir uždegė žvakes.

Ji retoriškai patylėjo.

– Ar dar kas nors ateis?

Georgas papurtė galvą.

– Gerai. Tuomet galime pradėti ją ruošti.

Aš. Aš išeinu. Vaikas iš šieno gėlių. Man ilgu. Aš ilgiuosi to žmogaus, kurio gyvenimą papasakojau prieš jo valią. Savojo pasaulio žodžiais Margo nebūtų patikėjusi. Raštas nereiškė jai nieko. Kaip ir pasakojimas. Gyvenimas buvo upė, kuri tekėjo ir nutekėjo, jis buvo viskas ir kartu niekas, o galiausiai virto užmarštimi. Man ilgu, ar girdit mane, Mešacho eglės, augumo sulig penkiaaukščiu namu? Ir mano dieną sugraužia vien ilgesys.

Visu būriu jie paplūdo į šventorių. Tie, kurie ją pažinojo, ir dar daugiau tokių, kurie tik apšnekėdavo. Sustingusiomis akimis į visus žvelgė Šv. Uršulė. Jakobsroto klebonui retai bepasitaikydavo regėti tokį iškilmingą *Requiem.* Atrodė, kad miestelėnai atsisveikintų ne tik su šia moterimi, kurios vardas buvo tapatinamas su Reintalio tekstile. Rodės, jie atsisveikina ir su stipria, sena tradicija, kuri buvo perduodama iš vienos šeimos kartos į kitą ir kuri šiam kraštui buvo užtikrinusi kone šimtmetį trukusią gerovę. Šokas, patirtas dėl neseniai ir Rombachų namus ištikusio bankroto, rodės, rėžte įsirėžęs į visus gedulingos procesijos žmonių veidus. Darbininkių ir darbininkų. Sandėliuotojų, buhalterių, atlyginimų skaičiuotojų. Skyrių vedėjų ir pavyzdžius siuvusių siuvėjų.

Tai kaip dabar reikės išlaikyti ką tik pasistatytą namuką, jei vyras jau nuo metų pradžios neranda darbo? Kur dėtis siuvėjai? Jakobo pusėje bedarbiais jau buvo tapę trečdalis gyventojų.

Gan keistas buvo šis velionės atminimo pagerbimas – liūdesį netekus Margo Latūr-Mangold nustelbė vis didėjanti žmonių baimė žvelgiant į savo pačių ateitį. Juk ateitis reiškė į duris barbenantį skurdą. Norom nenorom žmonės privalėjo išmokti taikstytis su tuo. Neperdedant galima pasakyti, kad Uršulės bažnyčioje prie Margo karsto tądien tarsi iškilo visa Reintalio pramonės era.

Kunigas, krikštijęs ir Maudę, vėl kalbėjo apie dangaus debe-

siją, kur esą galima išvysti savo mirusius artimuosius. Tik, girdi, reikia žiūrėti širdimi. Nes kaip Kristaus mokiniams Emause buvo uždengtos akys, taip šiandien esąs aptemęs mūsų regėjimas.

Iki paskutiniojo atodūsio savo katalikiškąją savimonę išsaugojusi Margo ir dabar būtų leidusi dvasininkui plepėti toliau. Jo pamokslų ji niekad neklausydavo. Jie rodės jai ne itin dvasingi, o jis pats neiškalbus, įklimpęs į lėkštus stereotipus, sugniužęs dėl savo nemeilės ir susikrimtęs dėl savojo luomo nykimo. Nieko jai nereiškė nei jis pats, nei tai, ką kadaise siaubingo ir didingo buvo nuveikusi katalikų Bažnyčia. Tai buvo žmonių reikalas. Taip visur dabar dėjosi. Blogis visuomet būdavo atsveriamas tokiu pačiu kiekiu gėrio. Tai, kuo Margo iš tikrųjų tikėjo, ji Amrei taip kartą suformulavo:

– Kažkada žmogus prisikėlė ir pasakė: „Tavo priešas irgi buvo vaikas, kaip ir tu. Nejau tu skriausi vaiką?“

Kol buvo sakomos ilgos atsisveikinimo kalbos, Amrei meldėsi. Tačiau kažką *panoro* pasakyti Estera. Ji *privalėjo* padėkoti žmogui, kuris į jos dėdės Haraldo cinizmą visuomet atsakydavo tiesa. Juk ne kitur, o Raudonojoje viloje prabėgo gražiausios Esteros vaikystės dienos. Ji nedrąsiai žengė prie pulto, virpančiomis rankomis išlankstė popieriaus lapą ir ėmė skaityti. Pernelyg tyliai ir per toli atsitraukusi nuo mikrofono. Ji kalbėjo: *Kartą man buvo prikišta, girdi, aš vaizduojąs tik menkus dalykus, o mano kūrinių veikėjai visuomet būna tik paprasti žmogeliai...* Ji perskaitė pastraipą iš Štifterio *Margųjų akmenėlių*, kuriuos Margo dažnai kartodavo atmintinai.

Jaunikaičiai tieste tiesė kaklus į šią tiesiog žydinčią moterį su lygiai krintančiais rudais plaukais. O tie, kuriuos labiau domino ne ji pati, o jos sakomi žodžiai, prasižiojo, įtempė klausą, kad bent šį tą iš skaitomo teksto suvoktų. Tokius tačiau pasiekė tik nuotrupos. Kai Estera priėjo iki *...kaip kiekvienas žmogus yra brangenybė*, jai teko stabtelėti, nes užkando žadą. Pradėjo

iš naujo, paskui dar ir dar kartą, tačiau prabilti nebeįstengė. Nuėjo iš sakyklos į klauptą, kur sėdėjo Latūrai ir Rombachai. Ir čia Ri apkabino Rė, ir Estera ėmė kūkčioti. Bažnyčios navoje, po pakyla, stovėjo vyriškis. Šalia, įsikibusi į jį, stovėjo nepažįstama moteris. Ambrosas Bauermeisteris buvo su tamsiais akiniais, išraudusiu nuo išbėrimo veidu. Vėliau Amrei paklausė Inesą, kas gi jam būtų galėjęs pranešti apie jos motinos mirtį. Inesa prisiekė, kad ne ji. Amrei patikėjo.

Margo buvo nuvežta į kapus ir palaidota Latūrų šeimos kapavietėje. Šalia svyruliuojančio Dytricho, kurio, pasak jos pačios, ji niekuomet nemylėjusi. Abipus kapo pūpsojo gausūs gėlių glėbiai. Buvo čia ir nepigių vainikų, pasirašytų žmonių, kuriems Margo buvo tuščia vieta, ir atvirkščiai. Suvaidinta begalinė atjauta, netikras, parodomasis gedulas.

Tada prie kapo priėjo du vyrai, kurių Amrei visai nesitikėjo išvysti. Henkas Imerzėlas, naujasis Raudonosios vilos savininkas, ir jo draugužis Japas. Rankose Imerzėlas laikė pažiūrėti itin kuklią šakelę. Tačiau tai buvo ne šakelė, kaip tuojau paaiškėjo. Tai buvo rožės daigas iš buvusio Margo rožyno. Šią kuklią puokštę jis įdavė Amrei į rankas.

– Tai *floribunda*. Viena tauriausiųjų rožių. Pilnažiedė. Tą kerą buvo įveisusi jūsų mama. Jeigu pavasarį pasodinsite ją ant kapo ir nepagailėsite vandens, ji jau vasarą pražys rausvomis galvutėmis.

Grįžtant namo, Amrei užvaldė vienintelė mintis: siaubingas Ambroso Bauermeisterio veidas. Priblokšta ir apstulbinta ji net neišdrįso jo užkalbinti.

– Kas gi buvo ta jį vedžiojusi moteris? Kaip jis, vargšelis, apako? – spyrė Inesą.

Atsakymo tačiau nesulaukė. Kai Amrei pakartojo savo klausimą trečiukart, Inesa tyliai atsakė:

– Dabar galbūt pagaliau... Pagaliau jau atėjo metas judviem pasišnekėti.

Inesos veide Amrei išvydo iš paskutiniųjų tramdomą siaubingą skausmą.

– Dieve mano, kaip tu jį myli!

Tą naktį abi moterys prabuvo kartu. Jiedvi kalbėjosi. Kalbėjosi iki brėkšmos, apie viską.

Praslinkus vos dienai po tos nakties, Amrei sėdo į traukinį ir nukako į Landkvartą, kur apakęs sugrįžo Ambrosas Bauermeisteris. Duris jai atidarė toji pati Ambrosą per laidotuves lydėjusi moteris. Tai buvo jo tėvų namas, o moteris – jaunesnioji Ambroso sesuo. Amrei įžengė vidun. Šalta buvo šiuose namuose. Stačiais mediniais laiptais moteris palydėjo ją į viršų. Ten parodė siauras dureles ir pasakė:

– Jis savo vaikystės kambarėlyje.

Šyptelėjusi, kaip moka tik moterys – draugiškai, o sykiu ir išlaikydama atstumą, ji paliko Amrei vieną.

Tu pasirodei, mano dvyne siela.

– Ambrosai.

– ...

– ...

– Kaip kelionė traukiniu?

– Kaip visos kelionės traukiniu.

– ...

– Nežinau, ką būčiau galėjusi atvežti tau lauktuvių. Haraldas guldė galvą, kad tai turėtų būti koks nors ypatingas viskis. Žieminis viskis. Toks, kuris tarsi tirpsta ir šildo iš vidaus.

– Haraldas... Kaip gyvuoja tas amžinas dvejoklis?

– Galiu prisėsti?

– Atleisk už žioplumą Amrei. Pasiimk kėdę. Žinau, čia viršuje netvarka, tačiau...

– ...ačiū. Tuomet butelį statau ant stalo... Aha! Vos nepamiršau. Kai kraustėmės, atsitiktinai pakliuvo į rankas. Tavo mylimoji knyga... *Praktinės meno istorijos studijos*.

– Na, ir ką. Skaitei ją? – šyptelėjo Ambrosas.

– Ko juokiesi?

– Mūsų knyga.

– Taip... Ji nepaskaitoma.

– Tu teisi.

– ...

– Ar neprisėstum šalia?

– Jei nori.

– ...

– ...

– Vis dar kvepi kaip maža mergytė. Dieve, Dieve, kiek laiko prabėgo.

– Tikrai daug. Žinai, aš suskaičiavau. Trylika metų. Kai tu išėjai, mergaitėms buvo aštuoneri. Bet juk iš tikrųjų tu niekur nebuvai išėjęs... Ambrosai, tu žinok, kad aš viską žinau. Aš ilgai kalbėjausi su Inesa. Kam dar mulkinti vienas kitą.

– ...

– ...

– Kodėl atvažiavai?

– Noriu prašyti tavęs skyrybų.

– Tik dėl to?

– Ne vien. Kad pasakyčiau tau, jog esu susitaikiusi su tavimi. Kad tu neprivalai manęs mylėti. Ir kad aš tik dabar jau galėčiau pakęsti tave tokį, koks esi.

– Tačiau jau per vėlu. Tiesa, Amrei?

– Čia šalta. Tavo sesuo nekūrena?

– Per vėlu. Tiesa?

– ...Ambrosai... Kaip ilgai aš svajojau apie tave, neįstengiau kitaip. Ilgėdavausi net tavo storžieviškumo. Kaip tu visiems rodydavai liežuvį. Kaip šaipydavaisi iš visų etiketų ir privalomų dalykų. Ar dar pameni, kaip vengdavai imti į rankas pinigus? Kad odos neišbertų...

– Kalbėk, tęsk.

– Norėjau pasakyti... Niekuomet nebesutikau tokio nuostabaus, tokio spontaniško vyriškio...

– O tasai kaimietis... tas Georgas Molis?

– ...

– Na, gerai.

– ...

– Kuo tave pavaišinti? Gersi arbatos?

– Tik tu nesirūpink.

– Ne, ne! Žinai, aš čia turiu tokį šluotkotį. Juo aš ir vaikau Brigitą. Kaip senuose kino filmuose. Pikta, šluba uošvė.

– Kaip tu apakai?

– Ilga istorija.

– Nenori man jos papasakoti?

– Matei mane per televiziją?

– Man sakė.

– Inesa.

– Beje... Tiesą sakant, jaučiuosi labai nemaloniai. Tokie dalykai aikštėn nekeliami.

– Kokia buvai, tokia palikai.

– Žinoma.

– O meilė yra didžioji bjaurastis.

– Tu irgi toks, koks buvai.

– ... įeik!.. Būk maloni, paruošk mums juodos arbatos. Damai – be pieno ir be cukraus... Viskas po senovei?

– Viskas po senovei.

– ...ačiū, Brigita... Aš pasakiau *ačiū*.

– ...

– ...

– Ne itin judu vienas kitą mėgstat.

– Mudu nekenčiam vienas kito. Kaip senuose filmuose. Ji buvo tėvo mylimas vaikas. O aš – atsitiktinumas.

– Kodėl tu apakai?

– Galiu tave paliesti?

– ?..

– Ak! Tamsiai mėlynas megztinis. Prisimeni dar? Tą traukinio restoraną?

– Ambrosai, prašau, nereikia!

– Ir tavos krūtys vis dar standžios.

– Prašau liautis!

– Tu esi mano žmona.

– Niekad nebuvau tavo žmona... Beje, megztinis *raudonas*.

– Neatšlyk, Amrei! Prašau!.. *Papasakok* man apie save.

– Ką tau papasakoti? Ką norėtum žinoti?

– Viską.

– Ak, Ambrosai.

– ...

– Taip, mamos man išties stinga.

– Margo. Niekada nepamiršiu, kaip ji tuomet stovėjo perone. Didžiulė, trapi, neprieinama moteris. Vilkėjo kailiu pamušta odine striuke, buvo atvažiavusi tamsiai mėlynu mersedesu. *Merkurijaus sulfato mėlynumo*, taip ji sakydavo.

– Viską tu prisimeni.

– Žinoma.

– Ji palaikė tave iki paskutinės akimirkos, Ambrosai. Nors ir žinojo, kad esi melagis.

– Tai *vis dėlto* Paskutinis teismas?

– Aš irgi buvau melagė. Tik kitokia. Mama man atvėrė akis. Mudu tiesiog netikom vienas kitam.

– Visi taip sako, pažvelgę į kito sielos bedugnę. Ir užuot nesvarstydami kritę kartu, jie pasprunka. Bet kur bespruktų, visur ima trokšti. O galiausiai sako: verčiau jau būčiau kritęs!

– Galimas daiktas. Tačiau tam aš tiesiog pristigau jėgų.

– Bet *aš* jų turėjau. Būtų abiem pakakę.

– Žinau.

– ...

– Ambrosai, gyvenime būna akimirkų, kai pakanka vienos smulkmenėlės ir meilei ateina galas. Ko gero, kokio nors juokingo mažmožio. Štai svečiuose tu man atsukai nugarą. Valanda ilgiau užtrukai Grau kavinėje, užuot pabuvęs su mūsų dukrele. Aš nežinau... Visi mano vyrai buvo vaikai. Kodėl moteris negali būti ir *silpna?* Bent kartą nusidėti? Vienui vienintelį kartą sutikti suaugusį vyrą? Kad ir kokia stipri būtų meilė. Kada nors ji vis tiek trakšteli ir nulūžta kaip pernokusi saulėgrąža.

– *Niekuomet.*

– Tuomet aš tikrai nebuvau saulėgrąža. O mano šviesa buvo pernelyg silpna. Skaisčiai šviesti neįstengiau.

– ...

– ...

– Ar žinai, kokia šviesa iš tikrųjų yra stipri? Ir ar žinai, kada ji nustoja šviesti? Praėjus penkiems milijardams metų.

– Ambrosai...

– Pasiklausyk!

– ...

– Aš *iš tikrųjų* mačiau saulę. Žvilgtelėjau į pačias jos gelmes. Buvau atsidūręs visai arti jos. Taip ilgai ji buvo neapsakomai nuo manęs nutolusi. Taip toli, kaip gali nutolti tik du kitados artimi buvę žmonės... Tas nuotolis stačiai astronominis vienetas. Šimtas penkiasdešimt milijonų kilometrų. Beje, ar žinai, kiek nuo tavęs nutolusi artimiausioji siela? Daugiau nei per 270 000 astronominių vienetų. Taigi vis dėlto mudu buvome atsidūrę labai arti. Tai mane ir guodė... Sukaupęs visą drąsą, aš užkopiau į Vilaną, savo vaikystės kalną, atsisėdau ant jo keteros ir laukiau... Ėmė kilti saulė. Ir aš išvydau tave. Gal valandą tai truko. Dareisi šviesesnė ir šviesesnė. Ir man tikrai neskaudėjo. Bent jau ne labiau kaip ilgintis tavęs.

– ?..

– Dabar nesakyk nieko.

– ...

– ...aš daugiau nebegalėjau matyti dienos šviesos. Niekaip neįstengiau šito suvokti. Mano akių šviesa man daugiau nieko nebereiškė. Ką mačiau, ką girdėjau, ką jaučiau, man rodės be galo pažįstama. Mano gyvenimas pasidarė tuščia frazė. Beprasmis pašnekesys, nejaučiant jokios būtinybės šnekėtis. Jaučiausi esąs dykaduonis. Smagiai nusiteikęs cinikas. Egoistiškas stebėtojas, palikęs pasaulį kurti kitiems... Pasidariau plėšiku ir vagimi... Tačiau tavęs, Amrei, aš neišdaviau. Nė akimirkos... Dievas mato, būčiau galėjęs įsikurti pas Inesą ar kur nors kitur... Aš privalau tave mylėti... *Aš privalau tave mylėti...* Tai mano įstatymas, mano likimas. O, kiek kartų aš bandžiau tave savyje numarinti. Ir kuo toliau nuo tavęs atsikliūdavau, tuo ryškiau

degė tavoji šviesa... Ką reiškia Madridas, Manheimas ar Ulmas, palyginti su tais šimtu penkiasdešimt milijonų kilometrų? Kam tu dar *beldies,* po galais!

– Kokios dar arbatėlės pageidautumėt, ponia Bauermeister?

– Brigita! Statyk štai čia ir palik mus vienus.

– ...

– Visuomet lukteliu, kol ji nusileidžia iki paskutinio laiptelio... Nieko, aš pats, Amrei. Aš čia orientuojuosi. Arbata čia tiktai pakeliuose. Beje, skirtis aš sutinku. Tik prašau, viską sutvarkyk pati.

– Ačiū.

– ...

– Tai tu leidaisi *apakinamas?* Išprotėjai! Juk tau dar kone pusė gyvenimo prieš akis!

– Mano gyvenime kažkas nenusisekė. Galiu tik nulenkti galvą prieš Dievo šešėlį. Jis viską žino. Kol mes ką nors tik svarstom, jis jau viską yra nutaręs. Dievas nepalyginamai greitesnis už šviesą.

– Ką tu čia *kalbi.*

– Pasižiūrėk, ką turiu rankoje. Štai. Šitą aliumininį žiedą aš paveldėjau iš savo tėvo. Tačiau tai visai ne žiedas. Štai! Pasižiūrėk... Dešimt įkartų reiškia dešimtį rožinio *sveikamarijų*... Taip aš meldžiuosi... Aš žinau, ką tu dabar pagalvojai: jis *rauda* iš savigailos.

– Šitaip aš nepagalvojau.

– Aš neraudu iš savigailos. O ne! *Melstis* yra *galėti pamiršti* pakaitalas. Kai meldies, nejauti, kad esi. Pamažu aš imu suprasti savo tėvą... Bet jau gana tos praeities! Gana, gana!.. Papasakok man apie Maudę.

– Maudę?

– Taip.

– Tai tu nieko apie ją nežinai?

– Tik iš svetimų lūpų.

– Jai tu dar vis tebesi oreigis.

– ...

– Jai tai kažkas šventa, Ambrosai. Ilgus metus aš jos nesupratau. Buvau neteisi jai.

– ...

– ...

– Ko nutilai? Tu viską privalai apie ją papasakoti. Imk tą antklodę ir užsidenk kelius.

– Nuo ko gi pradėti? Ji mane, Margo, Esterą ir visus kitus, kurie su ja susidūrė, kažkokiu stebuklingu būdu labai pakeitė. Kuo aš galiu tai paaiškinti?

– Eikš. Imk mano antklodę.

– ...

– Tęsk. Kaipgi ji jus pakeitė?

– Kartais, Ambrosai, aš pagalvoju... Maudė yra ne šio pasaulio būtybė.

– Papasakok man visaką. Viską noriu apie ją žinoti.

– Gerai, aš pasistengsiu.

Įvykiai klostėsi toliau. Paslaptingai.

Dešimtojo dešimtmečio pradžioje ekonominės krašto perspektyvos išblėso. Rombachų bankrotas galutinai patvirtino tekstilės pramonės žlugimą. Šimtai Jakobsroto gyventojų neteko darbo ir dabar vertėsi iš bedarbio pašalpos, pagalbos vaikams ir Nepaprastosios padėties komiteto skiriamų pinigų, taigi gyveno, kaip sakoma, šia diena. Tačiau trokšdami prieš kaimynus pasirodyti, kad gyvena po senovei, žmonės vis giliau klimpo į skolas bankams ir prekes paštu siuntinėjančioms parduotuvėms. Kai dešimtmečio viduryje neregėtai suklestėjo statybos verslas, šūkis *Alga tik papildomos išlaidos!* tapo vaiduokliu: kone ketvirtis miesto gyventojų buvo palikę be darbo.

Bet tam, kad įžvelgtum, jog reintalietis skursta, reikia turėti begal pastabias akis. Kas jau kas, o jis tiesiog meistriškai sugeba slėpti tikrąją padėtį, tad iš pirmo žvilgsnio nepastebėtum beveik jokių neturto ženklų. Juk jis rengiasi rūpestingiau nei visuomet, o stumdamas laiką savo automobilį plauna triskart per savaitę. Sekmadieniais kaip paprastai susirengia pasivaikštinėti pareine ar paežerės promenada. Jis vis dar stropiai tebekarpo savo tujų žalitvorę. Tačiau viską išduoda akys.

Dabar tos akys susiaurėję ir jose kibirkščiuoja pavydas. Pavydas turkų kilmės bendrapiliečiams, apie kuriuos girdėti šnekos, kad prie Bosforo jie turį dideliausias vilas, tuo tarpu čia glaustosi lūšnose ir vagonėliuose. Pavydas Ekremo Ilmazo vai-

kams, pavyzdingai tauškiantiems gimtąja tarme, o savo Kurbano šventėje pjaunantiems ėriukus.

Kai Reintalio žmogui nenusiseka gyvenimas, norėjęs aplankyti jį su visa savo puikybe bei kraupumu, bet neradęs jo namuose, jis gailaudamas grįžta į gamtą, vildamasis surasti jį ten. Tada tik ir girdi šlovinant itin lietingus buvusius metus, mėnesiais neišsisklaidantį rudens rūką ir ant purvino amžinojo kalnų ledo ištežusį sniegą. Pagarbaus susižavėjimo kupini šnabždu liai, žvelgiant į raudoną, Bodeno ežere skęstančią saulę. Tai, girdi, jiems primena Kaprį. Niūriu dialektu reintaliečiai vienas kitam praneša naujienas iš to nežmoniško pasaulio kitapus jų tėviškėlės sienų.

Amerikoje niekados negali būti tikras dėl savo saugumo ir gyvybės, Ispanija dvokianti, Italija – ką jau ką, o italus tai mes pažįstam! – esanti perdėm sutrūnijusi šalis, prancūzai – kaip jie iki to nusirito! – vengią kalbėti angliškai, o tiesą sakant, gyventi pavojinga visame pasaulyje. Tik čia, Reintalyje, gyvenimas dar esąs pilnakraujis ir visavertis. Kaip, beje, ir gamta. Tegul jiems kas nors parodo pasaulyje dar vieną tokią vietą, kur priešpiet žmogus paplūdimyje gali studijuoti *Tat* nekrologus, o popiet – tereikia panorėti! – jau galįs lakstyti, krykštauti su slidėm po ledyno pusnis. Vanduo ir sniegas. Vos valanda kelio automobiliu. Kur dar pasaulyje taip esama? Tegul kas parodo.

Taip jie kalba liūdnais balsais ir kalba. Tie, kurie sugrįžo iš užsienio, ir tie, kurie prisiekė niekad ten nebekelti kojos. Nė žodžio apie tai, kad pats užsienis juos išspjovęs lauk. Kad jų karjeros Los Andžele ar Romoje nuėjo šuniui ant uodegos – nė murkt. Pasirodo, kad Los Andžele, tame žemės drebėjimų nuolat purtomame mieste, apskritai neįmanoma padaryti jokios karjeros. Todėl jie dabar remonuoja tėvelių namus, ravi iš daržėlių per metus sužėlusias piktžoles, lygiai lygiai karpo tujų žalitvores, o jų sūnūs drauge su kitados prieš viską protestavusiomis mamytėmis lanksto linines staltieses.

Bet vienas šios kartos atstovas, kartos, išaugusios su dralono ir nailono marškiniais, regėjusios *Apollo* skrydžius ir nuolatinę branduolinio karo grėsmę, vienas vyras vis dėlto padarė karjerą. Ir jo sėkmė ne vienam Reintalio gyventojui uždavė širdį. Ir ne pati karjera kaipo tokia, bet tai, kaip ji susiklostė. Būtent čia, šalia jų.

Žinoma, Edvinas Pupų Kartis, aktorius, iš pradžių, ko gero, ir pats manė, kad jam būtų neprošal pasitrinti Holivude, Kanuose ar Berlyne. Spausdamas ranką kokiai žvaigždei, jis kartodavo:

– *I adore you**.

Šitaip jis buvo sakęs Kim Beisindžer, Donaldui Suterlandui ir Ketei Beits. Visi jie buvo jam pašėlusiai malonūs ir sakė: „Žinoma, gali bet kada į mus kreiptis“. Tik, nelaimei, vėliau jų telefonų numeriai pasirodydavo pasikeitę. Edvinas, aišku, suprato, kad tokia žvaigždė kaip Kim Beisindžer tiesiog privalėjo keisti savo numerį. Tik jo numeris galiojo. Iki tos dienos, kol jo mobilusis aparatas – tarp sau lygių jis pirmasis tokį įsigijo – buvo užblokuotas iš abiejų pusių. Kai taip nutinka, atsiranda priverstinė proga susimąstyti. Ir Edvinas susimąstė. Mąstė ilgai, o tada metams pradingo iš Grau kavinės. Tai čia jis impozantiška maniera prisistatinėdavo žvaigždėms. Čia buvo pareiškęs, kad vieną kartą išaušianti tokia diena, kai kino pasaulis švęsiąs *jo* gimtadienį, o ne atvirkščiai. Ir tokia diena išties atėjo.

Edvinas Nolis niekad nė žodžiu neprasitarė, kaip nutiko, kad viename iš didžiųjų vaidybinių vokiečių filmų jis gavo pagrindinį vaidmenį. *Gavo* širdžių ėdiko Zlatko rolę komedijoje *Mielasis Zlatko* ir suvaidino taip sąmojingai, taip ilgesingai ir sodriai, kad pernakt – klišės visuomet teisingos! – tapo visos Vokietijos moterų numylėtiniu. Tai nutiko 1993 metų rudenį, o gruodžio

* Aš dievinu jus (*angl.*).

mėnesį moterų žurnalai mirgėte mirgėjo Edvino portretais. *Vogue* nepašykštėjo jam netgi viršelio ir vedamojo straipsnio, *Elle* nufotografavo jį Jakobsrote su prierašu – *Realo-Zlatko*, mat filme jis vaidino bankų plėšiku prieš savo valią tapusį vyrutį. Kaip triumfuodamas dabar Edvinas įsiveržia į tą banką, kuris kažkada kaip užstatą iš jo buvo atėmęs pomidoro spalvos 58-ųjų metų laidos *Corvette Chevrolet*. Koks neapsakomas triumfas! Ten jis netgi nepanoro duoti autografo.

– Ne-e! Ne-e! – pareiškė jis su išmoktiniu vokišku akcentu. – Bausmė yra bausmė, mano mielieji!

Su Edvino šlove ekrane tiesiogiai siejosi ir grėsmingai pakrypęs kultūros kritiko Egmonto Nigo likimas. (Jis jau rašė ir visuomenės gyvenimo puslapį, redagavo santuokų ir gimtadienių sveikinimus su antrašte *Pasveikink artimą drauge su Tat!*, nes laikraščio bosas Hansa Marijus Zotas nusprendė taupyti etatus.) Nigą Edvino šlovė sugniuždė.

Reintalio kultūros istorijoje dar joks menininkas niekad nebuvo susilaukęs tokio stulbinančio žiniasklaidos dėmesio. Paprastai tie menininkai patys užsukdavo pas Nigą į redakciją ir *jis* išklausydavo jų prašymus bei pageidavimus. *Jis* lig šiol sprendė, kas yra menas, o kas mėšlas. *Jis* sprendė, kurioje aikštės vietoje patupdyti tą betono narvą. Tik nuo jo priklausė, ar verta recenzuoti naują lyrikos rinkinėlį, prisiminimus apie karą arba lėkštą tokio ir tokio autoriaus didmiesčio romaną. Ar verta eiti į kažkokį vernisažą. Menas ir mėšlas Egmontui Nigui visuomet siejosi su simpatija ir antipatija.

Pirmenybę jis teikdavo *nepaskaitomoms* knygoms, o vaizduojamajame mene vien nekrofilijos jam nepakakdavo. Bet kokį nors jauną menininką jis, žiūrėk, jau regėdavo Kaselio *documenta* parodoje, nes šis Pirmosiose Jakobsroto vitrinų puošybos dienose – koks pavadinimas! – batų bei drabužių kolekcijas dekoravo pastipusiomis katėmis. (Beje, Antrųjų dienų par-

duotuvių savininkai jau neberengė.) O kai čionykščiams skulptoriams šovė į galvą idėja gatvių volavimo mašina suploti gyvą kiaulę, šitaip pasipriešinant besaikiam mėsos rijimui, tai volą vairavo jis pats – Egmontas Nigas konstatavo *naujos Vakarų meno eros pradžią.*

Edvinas, tas Didysis Snukis, Nigui visuomet atrodė atkaklus tipas. Galbūt ir todėl, kad Nigas intuityviai nujautė: jeigu kuris ir prasimuš, tai *tik* Edvinas Nolis.

Intuicija neapgavo, ir dabar Nigas, šis neapsakomai išmintingas žmogus, sėdėjo redakcijoje, sklaidė *Vogue* ir *Elle*, sklaidė viską, kur tik buvo rašoma apie Edviną, ir laukė. Tačiau Edvinas nesirodė. Jis, kuris ką rašydamas niekad nerinkdavo žodžių ir ničnieko nedailindavo. *Mieląjį Zlatko* sumalė į miltus kaip *didžiausią plakto šūdo krūvą, kokia tik kada nors buvo pasirodžiusi ekrane.* Edvinas neskambino, nerašė protesto notų ir *nėjo* į redakciją. Tada po kurio laiko Nigas nuosprendį kiek sušvelnino: *Mielasis Zlatko* esąs visiškai pakenčiamas ir netgi vertas dėmesio naujosios vokiečių komedijos kūrinys, o jo sėkmei čia nemažai pasitarnavusi ir įstabi kino naujoko Edvino Nolio vaidyba.

Bet Edvinas ir dabar nepasirodė redakcijoje. Kai šis jaunas aktorius buvo nominuojamas Miunchene ir Berlyne, redakcijon kvietimai į premijų įteikimo iškilmes neatskriejo. Tada Nigas dar labiau sušvelnino nuosprendį, tačiau to, ką apie tą švilpį rašė dabar, verčiau nebecituoti.

Iš esmės šio žurnalisto žlugimas buvo nulemtas jau prieš daugelį metų. Dabar, kitam susilaukus šlovės, ilgai tvinkęs pavydo pūlinys jo širdyje galutinai sprogo. Juk šio, kitados nepaprastai jautraus žmogaus svajonė ir buvo kaip nors išsiveržti iš šito siaurakakčio Reintalio, pasidaryti mėgstamu rašytoju ar siaubą keliančiu kritiku Vienoje. Arba Deivido Lanso stiliaus kino režisieriumi. Eidamas dvidešimt penktuosius metus, jis sukurpė kino scenarijų *Jėzus tarp negrų,* kuris nuo to laiko niekieno neskaitytas taip ir gelto jo namuose. Kai galiausiai žlugo viltis

gauti feljetonisto vietą didžiausiuose Austrijos laikraščiuose – anonimai į bosų kabinetus pakišdavo ir jo *Tat* spausdintus rasistinius komentarus – kai dėl savo apkūnumo jis ėmė grimzti vis didesnėn depresijon, neįstengdamas ilgiau tverti visą gyvenimą trunkančios vienatvės, jo kantrybės taurė kliūstelėjo per kraštus. Egmontas Nigas nusprendė nusižudyti.

Kaip paprastai, apie devynioliktą valandą, dabar jau penkiasdešimt septynerių sulaukęs Nigas išėjo iš redakcijos kabineto, nusiūbavo į savo butą Simono gatvėje, išsirengė iki marškinėlių, atsisėdo prie rašomojo stalo, parašė trisdešimt penkis atsisveikinimo laiškus (vieną jų – Edvinui Noliui), paskutinį kart išklausė Malo Kerolo Kingso *You've Got a Friend,* vis dar įstengdamas nepravirkti vėl apsirengė, išėjo laukan, nutapnojo iki pašto dėžutės, tada iki geležinkelio stoties, o ten, sėdęs į traukinį, nuvyko prie Bodeno ežero. Atsidūręs ant ežero kranto, rengėsi savo bekarštantį kūną atiduoti vandenims. Buvo vasario naktis.

Gaubiamas gelsvos išilgai ežero promenados pakilusių girliandų šviesos, jis atrodė kone romantiškai. Bespoksant į blykčiojantį tarsi skarda vandenį, Nigą vėl suėmė senasis geismas galop atsidurti moters glėbyje. Dabar, laimė, jam pavyko pravirkti. Nigas žliumbė kaip mažvaikis. Kai jau nebeįstengė išspausti nė ašarėlės, netikėtai pasijuto lengvas, netgi pakylėtas nuo žemės. Jautėsi kone laimingas. Nusiėmė savo kampuotus akinius, nusiavė batus, nusimovė puskojines ir įsibrido į ledinį vandenį. Jis jam pasirodė šiltas kaip vasarą.

O taku traukė dar viena nelaiminga siela. Tokia kresna moteriška, varpo pavidalo cvilikiniu iki kulkšnių sijonu. Tania Nag. Nago knygynėlio Bartolomėjaus skersgatvyje savininkė. Toji pati dama, pas kurią Ambrosas Bauermeisteris išsirinko galybes knygų, bet neužsimokėjo.

Žmones suveda ne vaizduotė. Juos suveda gyvenimo neteisybė. Ir ši neteisybė būna kur kas fantastiškesnė nei bet kokia kita žmogiškoji išmonė.

Tai šit: Tania Nag, net papilkėjusi iš pavydo dėl susiklosčiusių kitiems gyvenimų, promenada bidzeno miesto pusėn ir švelniai teškančiose ežero bangelėse tarėsi staiga išvydusi Rodo kolosą. Neištvėrusi ji suriko, ir šitas riksmas kolosui kaipmat atvėsino vasarošiltį vandenį. Bent jau taip pasirodė Egmontui Nigui.

Dar tą pačią naktį jiedu tapo meilužiais. Nigas prakeikė savo sukurtus trisdešimt penkis atsisveikinimo laiškus ir nuo pat ankstyvo ryto prie pašto dėžės ėmė tykoti laiškanešio. Vis dėlto jis dar spėjo susigrąžinti tą tragiškąją korespondenciją.

Kaip vaikiščiai Nigas ir Nag dabar praplepėdavo kiauras naktis ir kaip vaikiščių imdavo daužytis jų širdys, kai jie sunerdavo savo pirštus. Baltas it popierius Tanios Nig veidas per kelis mėnesius nusidažė padaužišku raudoniu, o jos nuo seno sukumpusi figūra netikėtai išsitiesino it įtempta styga. Viską o viską ji patikėjo Egmontui. Kad liūdnas jos gyvenimas buvęs kupinas spragų ir dvejonių. Kupinas norų, kurie niekad nebuvę *jos* norais. Tai motinos norai, vyro norai, vaikų norai, kaimynų norai. Jos vaikystė buvusi siaubinga. Ji juk kilusi iš Graco. O Grace kone kiekvienas tėvas yra savo vaikų žagintojas.

Kartais rodydavos, kad pasakodamiesi apie patirtas kančias jie stengiasi vienas kitą pranokti. Jų šnekose buvo kažkokio vien pirmajai meilei būdingo noro imponuoti. Įsidėmėkit – pirmoji meilė, įkopus į šeštąją dešimtį. Tačiau jie buvo laimingi ir jau nė minutės neįstengdavo apsieiti vienas be kito. Eidami susikabinę už rankų, jie atrodydavo panašūs į tobulą intelektualios porelės klišę. Jis, juodai apsitaisęs, su kampuotais akinių rėmeliais. Ji irgi juodais drabužiais ir kampuotais akiniais. Mat minint šio ryšio dviejų mėnesių sukaktuves, savo Taniai Egmontas įtaisė lygiai tokius pačius rėmelius. Juodu nesunku būdavo pamatyti miesto kavinėse ir nugirsti kad ir tokį jų pokalbį apie literatūrą.

– O Dostojevskis, Egmontai?

– Jis įstabus.

– Pasiutusiai įstabus.
– Tik jį reikėtų patrumpinti.
– Taip?
– Tiesą sakant, trumpinti reikėtų visą Dostojevskį.
– Tikrai?
– Pirmučiausia jo romanus.
– Ak, kaip nuostabu su tavimi kalbėtis apie knygas!
– Reikėtų išbraukyti visą pasaulinę literatūrą.
– Oi, kaip aš tave myliu už tokį radikalumą! Pabučiuok mane.
– Pirma tu mane.
– Man susisuks galva.
– O, vaikuti! Kad aš mokėčiau apsakyti.
– Tu buvai padūkęs, ar ne?

Jiedu pasidarė neišskiriami nuo pirmosios nakties, ir jis išmokė ją skirti, kas yra menas ir kas yra mėšlas. Ji pati dar nuo vaikystės buvo apdovanota didžiais gabumais žodžiui. Vienas iš galybės jos norų buvo įgeidis tapti literatūros kritike. Šitą jos kaprizą padėjo išpildyti jis. Jis padarė Tanią Nag savo pagalbininke ir nuo to laiko straipsnius ir komentarus apie kultūrinį Reintalio gyvenimą jiedu pasirašinėdavo bendru slapyvardžiu *Nignag*.

Stikliniame savo namelyje sėdėjo senutis leidėjas Hansas Marijus Zotas. Jo žvilgsnis klajojo ratu nuo Churfirsteno ledynų, išilgai Reino iki vokiškojo Bodeno ežero kranto. Kai jo į pasvirusį bokštą panaši nosis kone liesdavo Lindau švyturį, Zotą apimdavo tolimų klajonių ilgesys, mirties ilgesys. Vienam iš dvylikos savo sūnų (jo žodžiais, *mano dvylika apaštalų*) jis liepė atgabenti žiūroną *Habicht AT 80**, kurį jam, kad leidėjas geriau galėtų apžvelgti krašto nuomonių įvairovę, kitados buvo dovanojusi Svarovskio firma. Jis pažvelgė pro jį ir Lindau uosto pri-

* Vanagas AT 80 (*vok.*).

eigose išvydo rugpjūčio šviesoje mirguliuojantį liūtą. Zotui sutavaravo akyse. Jis ėmė plūsti Svarovskio firmą, padovanojusią jam tokį netikusį daiktą – vos penkerius metus tarnavęs jis jau apsitraukė valktimi! Iš tikrųjų kalta buvo jo akis užtemdžiusi ašara. Lindau liūto monumentas priminė jam savo paties monumentalumą, nes *Tat* leidėjas nūnai jautėsi išties kaip iškaršęs, mirčiai į akis ramiai žvelgiantis liūtas.

Tą rugpjūčio naktį jis neteko visų savo kalibro leidėjui būtinų pranašumų. Jis neteko noro būti objektyvus – galvoje Hansas Marijus Zotas, žinoma, turėjo intrigų rezgimą, melą, manipuliavimą nuomonėmis, spaudimą ir skundimą. Jis tiesiog prarado norą džiaugtis savo žaislais – *Tat* ir *Wahre Tat*. Kassavaitinėje *Jour fixe,* vykstančioje *Gallo Nero* restorane, savo bodėjimąsi krašto prezidentui Kunui jis išreiškė tokiais žodžiais, trumpai ir drūtai, nepūsdamas miglos, kaip ir dera tikram leidėjui:

– Man jau viso to iki kaklo.

Kunas tylom knebinėjo menką Otelo Guerio austrių minkštimą, ir jo akys tarsi kiek prigeso.

– Taip, tačiau... Kas dabar valdo Reintalį? – atsikrenkštė jis.
– *Aš pats.* Viską turiu daryti vienas! – sugriaudėjo Zotas.
– O tavieji dvylika apaštalų? Argi vienas jų negalėtų?..
– Visi ik vienam bukagalviai.
– Pavyzdžiui, Fricas Marijus.
– Tas dar snarglius.
– Volfas Marijus?
– Tas išteža?
– Nilsas Marijus?
– Šis man neegzistuoja.
– Ernstas Marijus?
– Tasai suteneris? Gal tau galvoj negerai, Kunai?
– Ko tu man šoki į akis! Aš tik noriu tau pagelbėti.

Krašto prezidentas vieną po kito išvardijo visus apaštalus. Priėjus Edą Marijų, senasis liūtas staiga užsimerkė. Persigandęs naujos perkūnijos, Kunas sugniaužė servetėlę. Tačiau senis neužriaumojo.

– Kunai.
– Būk geras, neberėk. Rėksi – desertą valgysi vienas.
– Leisk man atsistoti.
– ?..
– Dabar leisk man tave pabučiuoti.
– ?..

Šitaip – tai yra gryna teisybė, nes politika išties nėra sudėtingas dalykas – buvo nulemtas būsimasis *Tat* ir *Wahre Tat* likimas. Praslinkus pusmečiui, eidamas aštuoniasdešimt aštuntuosius metus, leidėjas Hansas Marijus Zotas pasimirė.

Tomis dienomis, kai Edas Marijus ėmėsi paveldo, kaipsyk buvo renkamas naujasis Reintalio landtagas. Sutapimas buvo tiesiog puikus. Kažkoks visai žaliasnapis vyrutis, kažkoks Bruno, tapo galingiausiu krašto žmogumi. Edo Marijaus – bičiuliams jis leido vadinti jį tiesiog Ėdemaru – šitas Bruno niekad nebuvo pamiršęs, nes šis jį visados apgindavo nuo aštuntokų, kurie jį, penktoką, tąsydavo už nosies vien už tai, kad Bruno buvo garsių tėvų vaikelis.

Ne, politika išties nėra sudėtinga.

Pirmasis naujojo leidėjo Ėdemaro Zoto darbas, jau *posthum** įskaudinęs velionį, buvo įsakymas iš leidyklos išnešti visas kapensijas su plastikiniais neva terakotos vazonais. O mintyse jam dingojos kur kas didesni dalykai.

Ėdemaras visuomet buvo taikaus būdo jaunuolis. Liūdnaveidis. Būdamas aštuoniolikos atrodė kaip trisdešimtmetis, o sulaukęs trisdešimties labiau priminė penktą dešimtį kliudžiu-

* Po mirties (*lot.*).

sį vyrą. Stovėti pirmosiose eilėse, rėžti kalbas, šaukti *Petri Heil!,* kasmet atidarinėti *pasaulinio garso* Jūrų žaidynes (senis visuomet tai darydavo), perkirpti kaspiną atidarant naują tunelio ruožą buvo visiškai ne jo būdui. Kur tik taikydavosi proga išsiveržti pirmyn, jis mieliausiai likdavosi užnugariuose.

Neišdildomą įspūdį jam paliko siaubingas konfūzas, kai kažkokių iškilmingų pietų metu senis, pakėlęs stiklą ir paskambinęs į lėkštę šakute – *Silentium!* – staiga atsigręžęs į jį ištarė:

– Prašyčiau dėmesio! Dabar į jus kreipsis mano devintasis!

– Aš visai nenoriu į ką nors kreiptis, tėte, – sučiepsėjo jis, tėvui dar nebaigus.

– Kreipsies, ir dar kaip! – užriaumojo tada ant jo senis.

To šoko Ėdemaras niekuomet neįstengė pamiršti. Viešuma kėlė jam siaubą. Kai į redakciją atvykdavo svarbūs vyrai – keliaujantys po šalį austrų politikai, merginų pirkliai iš Rytų bloko, senstantys tenorai ir daugybė panašių, fotografas būdavo įspėjamas, kad Ėdemaras niekad nepakliūtų į kadrą. Daugių daugiausia jis leisdavosi fotografuojamas iš nugaros. Jis mėgo Bodeno ežero tylumą, mėgo elektroniką ir mylėjo moteris. Jis buvo jautrios sielos žmogus.

Viešpatie, kaip jis mylėjo moteris! Seniui jos buvo tuščia vieta, o sūnui moterys reiškė viską. Net ir čia būtų galima įžvelgti protestą prieš visagalį tėvą. Senis iki paskutinio atodūsio išliko aršus nacionalistas, užtai jo įpėdinis nutarė radikaliai padaryti tam nacionalizmui galą. Kosmopolitiškasis jo siekis buvo dėmesiu ir švelnumu apgaubti bet kurios šio pasaulio tautybės atstovę. Lichtenšteine šitas siekis pasireiškė kriaušės didumo krūtų glamonėmis, bet Ėdemaras jau merkė akį Šveicarijai. Vėliau gimė antrasis leidybinis žygdarbis – gražiausiais Reintalio sutvėrimais jis ėmė mėgautis pačioje leidykloje. Tai, girdi, kelia moralę ir skatina adrenalino išsiskyrimą, varo lauk suglebimą ir nuovargį. Ėdemaras elgėsi teisingai. Kai pro stiklines rūmų

duris į *Tat* būdavo vedama kokia užsienio žurnalistų delegacija, jį kur kas labiau domindavo prošal mirgantys gardūs moteriški kąsneliai nei naujausios spaudos mašinos.

Per dvejus metus Ėdemaras Zotas iš *Tat* ir *Wahre Tat* padarė tokią spalvingą mišrainę, kad jai lygių būtų reikėję paieškoti visoje Europoje. Viskas čia pasidarė pačių ryškiausių spalvų ir įgavo siaubingos žaismės. Vien spalvotų nuotraukų nepakako. Jų krašteliai dar būdavo apvedžiojami pilkai, tarsi vaizdas pleventų popieriuje. Eismo avarijos eiga, lėktuvo katastrofa, nelaimingas atsitikimas Bodeno ežere bukam skaitytojui būdavo pateikiamas naudojantis keturspalve grafika. Vienu metu buvo pasirodę net spalvoti nekrologai, ir iš juodai apvestų pranešimų apie mirtį žvelgdavo raudonskruosčiai numirėliai, varydami siaubą gyviesiems, kurie išsigandę pamanydavo, kad anie visai nemirė. Tačiau šitos išmonės Zotui teko tučtuojau atsisakyti, nes mirus artimiesiems prenumeratoriai ėmė vengti kreiptis į laikraštį.

Ką gi, su nenuovokumu susiduria kiekvienas revoliucionierius. Kuklusis Ėdemaras patyrė šitai iš saviškių. Dešimto dešimtmečio viduryje jam kaipsyk šovė puiki idėja. Jis davė nurodymą abu laikraščius rinkti nauju šriftu – didesniu ir aptakesniu. Poveikis buvo nuostabus. Ir dar vienas dalykas pasirodė begal efektingas – sumenko honoraras už eilučių skaičių. Laikraštininkai iš neregėtos nuostabos net aiktelėjo – jie persigando, kad neteks darbo. Šia tema pastabų drįso pareikšti tik agentūra *Nignag*. Ėdemaras kantriai klausėsi. Buvo daug šnekėta apie *disciplinų diskursą*, apie *kalbos sintezę* ir *metatezę*, apie saiką ir bataliją, kartą pasigirdo netgi garsiai ištartas žodis *apgaulė*, o Ėdemaras buvo laimingas galėdamas užduoti galvosūkį laikraščio gudragalviams. Tačiau naujasis šriftas liko nepakeistas.

Dailieji menai Ėdemarui ne itin rūpėjo. Jis buvo ūkio, skaičių ir diagramų žmogus. Tačiau aname betono narve arba tose Jakobsroto vitrinų kačių maitose jis pajuto tarsi kažką anarchistiško. Žodžiais savo susižavėjimo jis nemokėjo išreikšti. Ta-

čiau kai vieną dieną *Nignago* kuruojamas ir būsimąja Reintalio meno žvaigžde iš anksto skelbiamas Rudolfas Šacas, prisidengęs *pliuralistinio hepeningo* sąvoka, susprogdino gyvenamąjį namelį, jo pasigėrėjimui nebeliko ribų. Argi Šacas neatliko to, ką jis pats su malonumu būtų padaręs? Ištisas savaites po to du nelygūs bičiuliai klaidžiojo iš vienos krašto užeigos į kitą. Šacas – skusta galva, pilamas prakaito, su odiniu kombinezonu, tatuiruote viršum alkūnės, nuolat triukšmaujantis. Ėdemaras – tykus, dvelkiantis *Chanel* kvepalais, tarsi iš kiaušinio išsiritęs, diskretiškas ir paslaugus. Per šias vaikštynes jis elgėsi labai paslaptingai. Iziumovui Ėdemaras striukai pareiškė, kad šis grandiozinis *lobis** teikiąs be galo daug vilčių visam Reintaliui ir jo namams. Deja, deja, ir menui nurodomos ribos.

Tiek daug reikėtų dar papasakoti apie šį ne savo valia Reintalio spaudos imperijos galva tapusį melancholišką jaunikaitį. O kur dar jo sekundantai ir juodadarbiai, sekusieji jo pavyzdžiu, jo klusnumo įsikūnijimai, kurie ir rengėsi, ir kirposi kaip jis, kurie rūkė tokias pačias cigaretes ir garbino tas pačias moteris. Ši naujoji *Tat* kūrėjų karta kažkuo priminė dvasininkijos luomą. Su juodais Versačės modeliuotais švarkais be apykaklių, su aulinukais ir devyniasdešimties laipsnių kampu styrančiais marškinių apykaklės kampučiais.

Tuo tarpu Ėdemaras visą gyvenimą ieškojo draugo, tikro draugo. O tikru draugu, aišku, gali būti tik mylinčią širdį turintis priešas. Čia jis tokio nerado. Ėdemaras išvyko į Ameriką.

Vienų Naujųjų metų rytą, priblokštas dar siaubingesnių prarajų nei Reintalio kalnuose, jis stovėjo Niujorke ir užvertęs galvą žvalgėsi į dangų. Atkišęs savo didelę nosį į snyguriuojančią erdvę, neįstengdamas atsižiūrėti į be galo be krašto stiklinėmis dangoraižių sienomis žemyn slystančias snaiges, jis ištisą dieną svyrinėjo iš vienos tokios prarajos į kitą. Naktį jį kankino sprando skausmai ir jis sapnavo agresyvų taksi mašinų geltonį, ir net

* Šacas (*vok. Schatz*) – lobis (žodžių žaismas, *vert. past.*).

sapne stebino tai, kad pakanka kilstelėti ranką, ir tu jau sėdi mašinoje. Jautėsi laimingas kaip niekad anksčiau.

Amerika. Jis nutarė parduoti abu Reintalio laikraščius ir iš lėkščių plovėjo Niujorke pasidaryti žiniasklaidos bosu. Kas be ko, turint maišą pinigų. Bet išėjo kitaip. Kai antrosios viešnagės metu šitas planas žlugo, kai vienos baltadantės amerikietės nepavyko įtikinti, kad jo širdis kosmopolitė, kai amerikietiškas slengas pasirodė gerokai sunkiau įkandamas, nei jis iš pradžių buvo manęs, Ėdemarą ūmai suėmė neapsakomas tėviškės ilgesys. Jam stingą gamtos, mušė jis faksogramą Iziumovui per Atlantą. Jis pasigendąs Gulinčio popiežiaus, Bodeno ežero tylos ir to fakto, kad priešpiet gali lepintis paplūdimyje, o popiet lakstyti slidėmis. *Pasigendu veiklos!* – tokie buvo paskutinieji faksogramos žodžiai.

Ėdemaras sugrįžo, o parankinių akyse žibėjo krokodilo ašaros. Reklamos skyrius buvo padauginęs legendinę faksogramą ir išdalijęs bendradarbiams kaip įspėjimą. Kai jis išvydo ją išlipintą ant visų redakcijos sienų, Ėdemarui vėl šovė nauja didinga idėja.

Jis sumanė reklamuoti savo paties verslą. Viršum numelsvinto Gulinčio popiežiaus riebiomis raidėmis išrašyti kilo žodžiai – *Pasigendu veiklos!* Žemiau – kuponas, kurį derėjo užpildyti ir išsikirpti (*rūpestingai iškirpkite!*). Idėja driokstelėjo tarsi bomba. Pasipylė prenumeratoriai iš viso pasaulio šalių. Tvardydami ašaras, buvę reintaliečiai Sidnėjuje, Los Andžele ir Lione skaitė, kas dedasi Reintalyje.

Tiek daug reikėtų papasakoti.

Vis dėlto keista. Kuo rėksmingesnės darėsi *Tat* ir *Wahre Tat* spalvos, tuo mažiau šie laikraščiai buvo skaitomi. Hanso Marijaus Zoto laikais būdavo iššniukštinėjami netgi pačiu smulkiausiu šriftu spausdinami kandžiojimaisi bei aršios replikos, o dabar, tikrąja žodžio prasme, būdavo tik *susidaroma nuomonė*. Simpatijas ir antipatijas lėmė iliustracijos. O iliustracijos visus kompleksus paversdavo paprasčiausiomis formulėmis: gerai arba blogai. Kaltas, nekaltas. Bjauru arba gražu.

Teisybė, mažytis Ėdemaro Zoto žiniasklaidos pasaulėlis atspindėjo tik paklausias, tariamai beformes sudėtingos visuomenės sroves. Ir kaip visuomet mažieji mieliausiai rėmėsi didžiaisiais. Bet pasaulio pojūtį turi kiekvienas žmogus, nepaisant to, kur jis gyvena. Štai šitą mažieji pernelyg mielai pamiršta arba leidžia sau išsikalbėti. Ganėtinai retas dalykas, kad žmogus kliautųsi pats savimi.

Iliustracijos, iliustracijos. Besibaigiančio šimtmečio iliustracijos. Mokslas apsiriboja minimaliais tyrimais. Kadangi naujienos keičiasi vis greičiau, smagūs atradimai vertinami labiau nei pats mokslas. Atsidūrę prieš siūlėmis išmargintą pasaulį, neviltin puola net filosofai. Teologija pati verčia šaipytis iš savęs ir tampa tuo, kuo ji verčiama: juokinga. Nuščiūva visi istorijos rašytojai. Menas netenka drąsos kurti iliuziją ir galiausiai pamiršta savo amatą – vaizduoti utopiją. Vis labiau vėsta intelektualų skleidžiama šiluma. Jų kalbos, jų raštai šlovina neviltį, kalkuliuoja vertybių bevertystę. Ir praslinkus penkiasdešimčiai metų atgailos už nacionalsocialistinį genocidą, galutinai išblėsus socializmo magijai, viskas virsta gryniausiu cinizmu. Betgi cinizmas yra nemeilės būsenos išraiška. Nemylimu žmogus pasijunta tuomet, kai žlunga jo paties gebėjimas mylėti. Kaip pavydas visuomet yra silpstančios meilės išraiška arba menko pasitikėjimo savimi simptomas.

Didelio ir plataus pasaulio suvokimas apie meilę, stilių, madas, nuomones atiteliūskavo iki čia, įsibrovė ir į Reintalio žmonių širdis. Ir kada kaimynų vokiečių butuose ėmė triumfuoti kabelinė televizija, visa tai su siaubu netruko atsikartoti ir Jakobsroto namuose. Tarsi suparalyžiuoti žmonės patyrė vieno tabu atšaukimą po kito. Pirmąkart iš aukštasienių Kelno televizijos studijų jie išvydo natūraliai nusirenginėjančią moterį, laidoje *Įtaiga* pamatė, kaip siaubingai žmonės gali įžeidinėti vienas kitą ir plūstis, suglumę klausėsi jaunavedžių pašnekesio apie seksualinę praktiką bei įgeidžius, ir madingu tapęs žodelis

autuotis netruko pavirsti kasdieniu. Kad ir kaip paradoksaliai skambėtų: nors televizijos transliacijų mastas prasiplėtė, nebeliko naktų su šnypščiančiu ir mirguliuojančiu ekranu, televizija neteko laiko turėti laiko. Jos padrikos dramaturgijos, nuolatinio dusulingo skubėjimo įtaka jau ėmė reikštis dvylikamečių mokykliniuose rašiniuose. Kruopščiai ir nuosekliai plėtoti mintį darėsi vis sunkiau.

Tuo laiku vienas žmogus irgi sielvartavo dėl taip tūžmingai besikeičiančio žiniasklaidos pasaulio. Ir jokie moralizavimai nepadėjo jam sugalvoti veiklos plano. Jis kentė grynai asmeninį sielvartą. Sielvartavo dėl meilės. Sielvartas buvo toks stiprus, jog jis nutarė apskritai pašalinti televiziją, geriau pasakius, Reintalio radijo ir televizijos centrą. Božė Birkė niekaip nenorėjo susitaikyti su mintimi, kad jo taip karštai pamilta elfė Ana Špygel, *Mūsų valandos* vedėja, daugiau jau niekad nebespinduliuos į jo širdį iš ekrano. Kaip žinome, jaunąją damą direktorius atleido iš darbo ir dabar Reintalio trobelėse skardėjo naujosios *Letenos* numylėtinės Michaelos Pfandl balsas. Žinome ir tai, kad Božė Birkė televizijos direkcijai jau buvo pasiuntęs vieną grasinimų pilną laišką ir padaręs fatališką klaidą – užrašęs savo adresą. Žinoma, laiškas buvo sudraskytas ir įmestas į Pfandl šiukšliadėžę ir – mes žinome ir tai – dabar didžiausias Vakarų pasaulio moterų žinovas tris mėnesius laukė, kad galėtų nuosekliai, iki galo įvykdyti televizijos sunaikinimo planą.

Toliau įvykiai klostėsi štai kaip: 1990 metų vasario dvidešimt pirmąją dieną ant Pfandl rašomojo stalo, o iš tikrųjų ant *Letenos* stalo, juk Michaela buvo dešinioji šio vyro ranka, nusileido nestandartinis melsvas vokas. Spėdama, kad jame gali būti kokio jos gerbėjo meilės laiškutis, moteris nieko nelaukdama jį ir atplėšė.

Šiandien sprogs prožektorius, perskaitė ji iš skiautelių sulipdytą sakinį. Ponia Pfandl sutrikusi pažvelgė į gauruotus debe-

sėlius žydrame laiškiniame popieriuje ir visai teisingai sumetė, kad bus susidūrusi su įžūliu šantažistu. To laiško ji nebesuplėšė, įspraudė į *Letenos* leteną, o į jo lūpas – bučinį su rausvais pakraštėliais. Direktorius perskaitė ir vangiai šyptelėjo.

– Suk jį devynios, – tarė jis, nes abu buvo įpratę nemalonius laiškus įsiūti į pagalves.

Ketvirtojoje RRTV studijoje aštuonioliktą valandą kaip paprastai prasidėjo *Mūsų valandos* transliacija. Vos prasidėjus laidai, virš šviesios Michaelos Pfandl ševeliūros sudužo lankinės lempos stiklas, o šukės pabiro ant vedėjo pulto. Keptuvė – Božė žodelis – išpūtė akis į kamerą, sodriai atsikrenkštė, bet tučtuojau susiėmė ir varė savo toliau.

Kokie niekai! Grynas sutapimas! Tai tas pat, ką atspėti dvylika skaičių teleloto žaidime, ramino direktorius savo mylimąją, tačiau pernakt beveik nesudėjo bluosto.

Šiandien drebės stalas, buvo pranešama kitąryt gautame laiške, ir tikrai, vakare vedėjo pultas ne tik drebėjo – jis tiesiog nuvirto. Šitą *faux pas** direktorius vis dėlto įsirašė savo sąskaiton. Plačiais mostais jis ketino nušviesti ekonominę Reintalio padėtį. Esą negalima matyti vien juoda ir be atodairos kaltinti politikus. Tariant *be atodairos*, nelaimė ir nutiko. Kairioji *Letenos* ranka glostinėjo pultą ir šis nuvirto.

Rytiniame redakcijų pasitarime griaudėjo perkūnijos. Buvo linksniuojamas laidos scenografas. Jis esąs tikras idiotas, visai nejaučiąs atsakomybės ir todėl pavojingas visuomenei. Ar galima žmogui kišti tokią faneros ir kartono butaforiją? Scenografas nutaisė labai nelaimingą miną ir prisižadėjo pultą sutvirtinti dukart. Jis dar nespėjo uždaryti durų iš kitos pusės, kai direktorius tarėsi nugirdęs nesulaikomą kvatojimą. Jis pašoko nuo kėdės, puolė koridoriun ir visu balsu užriaumojo. Bet, pristigęs kvapo, vėl tarsi užgirdo kažką prunkščiant, ir šitaip be galo.

* Klaidą (*pranc.*).

Per kitas keletą dienų ketvirtojoje RRTV studijoje jokių ypatingų incidentų užfiksuota nebuvo. *Mūsų valanda* praėjo visai sklandžiai, nekreipiant dėmesio į apsirikimus kalbant, supainiotas įrašų juostas, garso netolygumus ir nevykusius direktoriaus pokštus. Tačiau kovo trečiąją vėl pasirodė melsvas vokas ir šįkart, jau neatplėštas, jis nukeliavo ant direktoriaus raudonmedžio stalo. Kai šis perskaitė jį kokius penkiolika kartų, jam iš tikrųjų ėmė drebėti rankos.

Šįvakar jūsų operatorius iškrės keletą triukų.

Neseniai sukviestame krizės komiteto posėdyje vyriausiasis *Literatūrinio žodžio* laidos redaktorius pastebėjo pozityvių permainų – esą pagerėjusi šantažisto vokiečių kalba. Galbūt čia veikia keli šantažistai, pamėtėjo mintį apmąstymams sporto redaktorius. Šiaip ar taip, reikėtų pranešti kriminalinei policijai, pareiškė visuomenės ir girdų laidų reporterė.

Taip ir buvo padaryta, ir likus pusvalandžiui iki laidos pradžios studija prigužėjo kriminalistų, kurie daugmaž diskretiškai užsimaskavo už kameros ir kulisų. Likus vos dešimčiai minučių iki laidos, operatorius buvo pakeistas kitu, labiausiai patyrusiu ir, kaip rodės *Letenai*, pačiu lojaliausiu. Jo vardas čia nusipelno tik liūdno paminėjimo. Dar tą patį vakarą, likus vos metams iki pensijos, profesinė Alberto Gomo egzistencija pasibaigė.

Įvyko kažkas nesuvokiamo, kažkas tokio, ko dar niekad nebuvo. Iki pusės laidos viskas ėjosi kaip sviestu patepta. Netgi visos juostos buvo nesukeistos. Tik staiga vaizdas ėmė darytis neryškus, bet netrukus vėl pasitaisė. Čia Gomas visai netikėtai nukreipė kamerą ir apsistojo ties išsišiepusiu jaunu kriminalistu, atsuko ją į akliną studijos tamsą. Tada kamera užkopė aukštyn į vadavietę, stambiu planu parodė besiskeryčiojančias rankas, kuriam laikui vėl prapuolė tamsoje, o galop taip arti pritraukė *Letenos* fizionomiją, kad žiūrovams beliko tik gėrėtis alkoholio išgražinta jo nosimi.

Negirdėtas skandalas. Telefonai perkaito, o telefonisčių ausys ne menkiau. Gal tas operatorius girtas? Už ką mes mokam radijo ir televizijos mokestį? Ir taip toliau...

Susidomėjo ir *Österreichischer Rundfunk**, kuriam priklausė Reintalio televizija ir kuris buvo atsakingas už ypatingus įvykius labiausiai į šalies vakarus nutolusiose provincijose. Paskambino pats generalinis direktorius, į Reintalio direktorių jis kreipėsi itin intymiai:

– Klausyk, da kartą te tep pasitaikis, tai tu lėksi kap musia iš barščių, i greita!

Galingųjų žiniasklaidos bosų dikciją įtaigoja kaipsyk jų atsakomybės kupinos būties rūstumas.

– A insidėjai in galvą? A supratai tu?
– Taip, pone generalini direktoriau!

Ką gi, žiūrovų skaičius išaugo iki begalybės. Vadinamajai *telegaujai* abu laikraščiai paskyrė galybę patyčių kupinų straipsnių, komentarų bei karikatūrų. Konstantinas Iziumovas surengė skaitytojų forumą, kuriame buvo svarstomi tolesni paslaptingųjų įvykių scenarijai. Konkurse dalyvavo ištisos moksleivių klasės, juk pagrindinė premija buvo metinė *Tat* prenumerata. Reikalas tas, kad *Tat* ir *RRTV* jau seniausiai buvo nesutaikomi priešai. Kas buvo kalbama, niekuomet nesutapdavo su tuo, kas buvo rašoma.

Iš tiesų viskas buvo dar bjauriau ir vėliau sekę generalinio direktoriaus iš Vienos įžeidinėjimai čia nepateikiami tik atsižvelgiant į žmogiškojo bendrabūvio normas.

Katastrofa įvyko gegužės dvidešimt ketvirtosios vakarą. Televizijoje kaip ir gamtoje jau dvelkė vasara, tad *Letena* ir Pfandl sumanė išsivaryti laukan garaže žiemojusį tandemą. Sėdę ant to dviračio, jiedu ir išvažiavo į tarnybą. Dar padarė lankstą per miestą, nes kiekvienas, kuris tariasi esąs įžymus, mėgaujasi savi-

* Austrijos radijas (*vok.*).

mi atpažintas gatvėje, nors nutaisęs nuobodžiaujantį žvilgsnį žiūri kažkur prošal. Gustlio ledainėje, seniausiame miesto pastate, Pfandl dar pasmaguriavo amarenos ledais, o apkvaitęs nuo meilės direktorius, gal pernelyg valiūkiškai nusėdęs nuo dviračio, nikstelėjo koją, susiraukė iš skausmo ir užsakė savo smagurei visko, ko tik ši pageidavo. Viskas būtų taip puiku buvę tą vakarą, jei ne *Letenos* koja. Atvykę į televiziją, jiedu dar švelniai erzinosi ir neva apgailestavo, kad nustojus tariamai gaujai grasinti apmažo ir televizijos žiūrovų. Ištisą mėnesį nebepasitaikė nė vieno kiek įdomesnio laiško, o laiškų melsvuose vokuose nebuvo.

Tiesą sakant, net gaila, tarė jis. Jis, girdi, tą vaiduoklį jau buvo pamilęs. Tikrai, labai gaila, atkartojo ji ir lipniom lūpom pabučiavo mylimąjį.

Gyvenimas esąs pernelyg kraupus, kad gintum šitą kokčią vietą. Gyvenimas esąs pernelyg nelaimingas, kad gintum jo stereotipą.

Grimo kambaryje abiejų rankos tiesiog neįstengė išsiskirti – jų pirštai susipindavo, susijungdavo, susinerdavo, susikryžmindavo, sulįsdavo vieni į kitus, ir taip be galo. Net grimuotoja nustebo išvydusi visiškai kitokį direktorių – nevaikantį žmonių ir nematuojantį jų pagal save. Meilė buvo pavertusi jį nuostabiu žmogumi.

Praslinkus trims minutėms nuo laidos pradžios, ėmė dėtis neapsakomi dalykai. Nieko negelbėjo nei slenkantis parengtas tekstas, nei pašėlę laidos režisieriaus mostagavimai, nei Keptuvės veidu riedančios sodrios ašaros.

Pridvisusiame Mato gatvės Nr. 157/12 bute, amžinai užtemdytame kambaryje, apsirgęs sielvartinga meilės liga tupi Božė Birkė ir spokso į televizoriaus ekraną. Jis jau seniausiai nesiprausęs – melsvoje, nuo ekrano krentančioje šviesoje blizga riebaluoti jo plaukai. Sulysęs ir išsekęs veidas, vos gyvas kūnas ir siela. Tik dygios, išsprogusios ir klaikios akys. Kupinos įniršio ir beprotybės akys. Viską į save traukiančios akys. Valanda iš-

mušė. Šįvakar jis palauš valią to žmogaus, kuris iš jo atėmė mylimą Aną. Jis palauš jo mintis, ir tas vyras prabils jo, Božė, žodžiais. Jo veidas dar labiau paniurs ta, darosi neįžvelgiamas. Tuoj tuoj jam pradės durti plaučius, o iš skausmo, rodos, ims ir suskils galvos kiaušas. Tačiau tas vyras kalbės taip, kaip nori *jis*, tegul ir gyvybę jam tai kainuotų.

Nuskambėjo laidos signalas. Po jo ėjo trumputis trileris, akcentuojantis laidos temų svarbą, ir mielu įpročiu tapęs pasveikinimas – *Padėk Dieve Reintaliui* – kasdien skiriamas kuriam nors amžininkui, nepaisant to, atsakys jis į jį ar neatsakys. Tada – pirmojo siužeto įžanga. Buvo kalbama apie kasmetinį galvijų varymą į šalies kalnų pievas, apie pavojus, kuriuos kelia plentais genamos karvių bandos. Siužetas baigėsi atsakingo už aplinkos apsaugą Dr. Ibro Doliko paaiškinimu. Pasak jo, *mūsų žalųjų ekskrementai visiškai nekenkia aplinkai*. Tuomet, rengdamasis skelbti naują siužetą, lūpas patampė *Letena*.

– Mano ponios ir ponai! Šiuo sprogstančiu ir žydinčiu metų laiku itin prastai jaučiasi alergikai. Man dabar dviračiu važiuojant į studiją, pakeliui pasitaikė mažiausiai trys žmonės, kenčiantys nuo alergijos žiedadulkėms.

Ir visiškai nepakitusiu balsu tęsė:

– Šiandien privalu jums visiems prisipažinti, kad esu pats didžiausias niekšas, didžiausias menkysta ir pats šlykščiausias tipas, koks tik kada nors vaikščiojo mūsų krašto žeme. Taip, pripažįstu: aš savavališkai atleidau iš darbo nuostabiausią, neprilygstamą, su niekuo nepalyginamą, dieviškąją ir meiliausiąją iš visų televizijos pranešėjų Aną Mariją Špygel. Aš žinau, gerbiamieji žiūrovai, jūs nepamiršote šios elfės. Aš taip pat negaliu jos pamiršti. Kaip žinote, jos nemari šlovė pasiekė net Algau, o iš ten ir Rytų Austriją, visur, kur tik matomos mūsų telelaidos. O aš, niekšas, išvariau ją ir dabar ši švelni ir jautri mergaitė

neleidžia man ramiai miegoti. Kadangi man pabodo su ja žaisti, aš susiradau kitą. Tokią Michaelą Pfandl, kurios snukis, tiesą sakant, primena keptuvę. Būkime atviri...

Michaelai Pfandl sustojo plakusi širdis. Tikriausiai tas pat nutiko operatoriams, technikams, o ir ponams prie pulto.

– Tačiau dabar aš iškilmingai prisiekiu, kad nedelsdamas grąžinsiu panelę Špygel į jūsų namus. Ji vėl pasirodys ekrane. O tau, mieloji Ana, aš šaukiu: „Jei tau kada nors prisireiks mano gyvybės, ateik ir pasiimk ją!“

RRTV Ketvirtojoje studijoje įsiviešpatavo kosminė tyla. Apmirė bet kokia mintis, bet koks judesys. Tuo tarpu direktoriaus veidas išraudo kaip virto vėžio, o lūpos pamėlo. Nuo nosies galo varvėjo prakaitas, bet švokšdamas jis tebešnekėjo toliau, tarsi tai būtų gyvybės ar mirties klausimas.

– Šiame kontekste yra svarbu nurodyti dar keletą mūsų kraštе pastebimų trūkumų. Ei jūs, Reintalio vyrai! Ką *jūs* išmanote apie meilę?..

Na, pagaliau! Pagaliau vaizdo režisieriui pavyko nutraukti šitą kliedesį. Jis spaudinėjo mygtukus, kažkas suktelėjo garso reguliatorių ir ekrane atsirado užrašas: *Netrukus tęsime transliaciją*. Buvo parodyta ne programai skirta laida apie Jūrų žaidynes Bodeno ežere. Po to – interviu su senstančiu tenoru, jau tris tūkstančius šimtą penkiasdešimt tris kartus dainavusiu Taminio partiją. To vaidmens, sakė jis, aš iš tikrųjų niekad nemėgau. Herojiniai vaidmenys jam visuomet būdavę kaip užkeikti.

O skurdžiame, apjauktame savo būste – Božė. Su žieminiu megztiniu, iš tikrųjų per šiltai apsirengęs šiam metų laikui. Jis riaumoja, jis šaukia, jis cypia, jam atrodo, kad tuojau pat užsiliepsnos jo plaukai ir išvarvės akys. Skruostais srūte srūva pra-

kaitas. Baisesnė už pačią saulę šviesa. Gniaužiantis, pjaunantis skausmas viduriuose. O milžino galva užlinkusi už kambario lubų. Dar nevirtęs laiku teka jo laikas. Mąstymas jau seniausiai tapęs prasimanymu. Božė krenta, akyse jam sutemsta, jis apžiūrinėja savo rankas, o tos rankos sukandžiotos. O iš riešų varva juodas skystis. Jis išbėga laukan ir lekia lekia lekia.

Dar tą pačią naktį valčių statyklos gizelio Elmaro Kūlau namuose buvo suimta Ana Marija Špygel. Įtariama kaip *telegaujos* vadeiva. Kaip buvusi RRTV darbuotoja, ji galėjusi pasinaudoti savo techninėmis bei profesinėmis žiniomis ir galimybėmis, nutarė valstybės saugumo policija. Ponas Stropa, be abejo, matęs visus filmus su Lino Ventura, merginą aprėkė, į jos nublyškusį veidelį atsuko ryškią lempos šviesą ir šiurkščiu balsu pareiškė galįs laukti kad ir pernakt. Ana be perstogės žliumbė ir bejėgiškai reikalavo pakviesti jos advokatą. Ne, velniai parautų, ji dabar privalanti jam, Stropai, jau dabar prisipažinti, kad direktorių paveikusi kažkokiais vaistais. Leidimas jos buto kratai esąs jau išrašytas. Jis, tegul tik nemano, ne koks kvailys. Ana tebereikalavo advokato, Stropa, *à la* Ventura, su nuvargusio žmogaus šypsena padavė jai telefono ragelį, užtat ji turėjo prisipažinti neturinti jokio advokato. Tuomet jis, suprantama, iš mėlyno pakelio, užsirūkė *Gauloise** ir dėl taktinių sumetimų gerą pusvalandį užsispyrėliškai tylėjo.

O tą pačią naktį *Letena* jau kokį aštuntą kartą bandė palįsti po Pfandl antklode. Galop mirtinai įžeista moteris nusileido. Jų skausmas buvo beribis, abiejose milžiniškos lovos pusėse buvo liejamos karčios ašaros. Nes abu pernelyg gerai žinojo, kad auksiniai jų laikai jau pasibaigė, kad jie jau nebegalės lyg niekur nieko pereiti gatve ir kad tandemą kuriam laikui būtų protingiau palikti ramybėje.

O Božė Birkė lekia lekia lekia ir lekia.

* „Gališkos" – itin populiarios prancūziškos cigaretės, dažnai be filtro (*vert. past.*).

Nesibaigiančios baisenybės. Vieną ir tą pačią naktį. Gamta veltui bandė dar kartą suartėti su žiemos dvasiomis, jų lapės akimis ir kietomis letenomis. Veltui. Žmones jau gaubė pavasariškas, magnolijomis dvelkiantis vakaro oras. Širdies pavidalo Dviejų mėnulių aikštė kunkuliavo gyvybe. Kavinės bei restoranai vėl išnešė stalus į lauką, tamsoje it žaltvykslės mirguliavo šviesų girliandos. Kvatojo merginos, sąmojus laidė vaikinai, tik seniai, pakeliui sveikindami pažįstamus ir nepažįstamus, kepėstavo namop į lovą.

Vieną tokį vakarą Haraldas Rombachas įžengė į *Gallo Nero* restoraną, kur buvo sutaręs susitikti su Konstantinu Iziumovu. Haraldas, dabar jau keturiasdešimt ketverius metus sukakęs vyriškis, kaip visuomet buvo nepriekaištingai apsirengęs. Vilkėjo tamsiai mėlyną Brionio firmos sportinio kirpimo švarką su raudonvynio spalvos pamušalu. Po juo – šviesaus mėlynumo pagal matą siūti marškiniai. Neryškus, aukso geltonio, mėlynai ornamentuotas kaklaryšis – mazgas dviejų nykščių platumo, nei siauresnis, nei platesnis. Skalūno pilkumo kelnės, kurių galai vos lietė juodų pusbačių liežuvius.

Kaip Rombachas niekino nudribusias klešnes! Kaip jis niekino per ilgas arba per trumpas marškinių rankoves! Rankogaliai iš švarko privalą kyšoti lygiai per vieną centimetrą. O kaip jam būdavo atkaru, kai kam nors sukryžiavus kojas imdavo ir išlįsdavo plaukuota blauzda. Puskojinių jis niekad nedėvėdavo. Visuomet maudavosi batų spalvos kojines.

Šis vyras, kuriam, rodos, visiškai nerūpėjo nei skirtingų, nei tos pačios lyties žmonių meilė, kuris, matyt, apskritai nebuvo sutvertas kokiai nors meilei, aplinkinius vertino kaip įžeidimą savo akims. Tikra tiesa: netikusi, taigi neapsiūlėta kilputė atlape ar kokio nors priešais sėdinčio asmens drabužio rankogalyje varydavo Haraldą į tokį įsiūtį, kad būtų įmanęs, būtų tokį žmogų nudėjęs. Savo amžininkus jis vertino kaip beskonybių rinkinius. Jie į savo išnaras buvo sulindę lyg prastai kimšta kepeninė dešra. Į visus ankštus žaketus, kostiuminius švarkus, apsiaustus, sijonus ir kelnes. Viskas ten slydo žemyn arba veržė, spaudė ar žnybo riebalus pačiose netikėčiausiose vietose. Pilvai dribo iš marškinių, sijonai susigarankščiuodavo judant, o po džinsais, žiū, lenda kelnaičių kontūrai. Ką jau kalbėti apie suvis neegzistuojantį spalvos pojūtį.

Žmonės jam matės tik kaip nevykę Dievo kūriniai. Kaip tarpusavyje besiriejantys gyvuliai. Tai, *kaip* jie draskėsi, kokie primityvūs ar kokie išradingi tuomet tapdavo, buvo turbūt vienintelis malonumas, kurį jam dar teikė gyvenimas.

Haraldas šlovino žlugimą ir Iziumovui dažnai pareikšdavo, kad *įdomiausia*, ko gero, būsią mirti smurtine mirtimi nuo kito rankos. Ne, jis tikrai norėtų būti nužudytas.

Jis įžengė į *Gallo Nero*, kaipmat iš paskos įturseno ir Otelas Gueris. Laikas pasendino ir jį, Otelas sulyso, nebeliko nė atsikišusio pilvuko. Bet tebebuvo stiprus kaip jautis. Gilios raukšlės išvagojo šio Sicilijos piemens veidą. Jis išlaikė tą netikrą pasitenkinimą žmogaus, kuris čia niekad nebus pripažintas visateisiu. Išleisdama iš namų, mama Džoja įkalė jam į galvą, kad prieš įžeidinėjimus bei provokacijas galįs triumfuoti tik tylėjimas. Todėl jį niekinančius Otelas stengėsi sunaikinti savo meilumu. O jeigu jis ką ir niekino, tai tik Haraldą Rombachą. Ką čia, jis nekentė jo. Nekentė jo vypsenos, kiekvieno jo apskaičiuoto žodžio ir judesio.

– Ponas Iziumovas jau laukia jūsų. Leisite palydėti jus prie stalo?

Haraldas nusekė jam iš paskos, Iziumovas pasikėlė iš vietos.

– Sėdėkit, Konstantinai. Atleiskit, užtrukau.

Siaurame Iziumovo veide blykčiojo šviesos girliandų atspindžiai – tarsi žvejų tinklai jos driekėsi nuo pat lubų. Jo akys nervingai degė. Haraldas iškart šitai pastebėjo, bet nieko neklausinėjo.

– Gerai, kad tu pagaliau *čia*, – sušnopavo Iziumovas ir nosine nusišluostė burną bei smailą barzdelę.

– Mielasis! Būkite malonus, pasakykite man, kas šiandien gero jūsų virtuvėje? – prabilo Haraldas, tvirtai spausdamas Guerio ranką.

– Mauro, – netikėtai užkluptas atsiliepė Gueris.

– Mauro. Gerai, kad mauro. Aha, o žuvis ne šaldyta?

– Pone Rombachai! Ką jūs!

– Tuomet puiku.

Duė, taip Gueris šaukė savo bobteilį, tupinėjo apie šeimininko kojas, o šis nulenkė galvą, žengė kelis žingsnius atatupstas, apsisuko ir nusiviepęs bei metęs – *Cazzo!* patraukė į virtuvę.

– Turiu neatidėliodamas su tavimi pasikalbėti, Haraldai, – konspiratyviai pranešė Iziumovas.

Tada užsikosėjo. Kai plaučiai pagaliau aprimo, iš savo žalio klubinio švarko kišenės jis išsitraukė nuotrauką. Netaręs nė žodžio, stumtelėjo ją Haraldui. Haraldas paėmė nuotrauką, pasižiūrėjo, žvilgtelėjo į Iziumovą, kuris nekantravo laukdamas jo reakcijos. Prie kaimyninio stalo griaudėjo garsi kvatonė. Mat ten buvo aptariami sensacingi RRTV direktoriaus kliedesiai.

– Na, ir kas?

– Tu *gerai* įsižiūrėk!

Haraldas įsmeigė akis į nuotrauką ir netrukus jo nedidelės, siauros nosies šnervės išsiplėtė.

– Kur čia fotografuota?
– Maskvoje.
– Maudė niekad nebuvo Maskvoje.
– Aišku, kad ne. Čia Sonia.
– Kas toji Sonia?
– Mano sesuo. Esu tau apie ją pasakojęs.
– Argi ji ne mirusi?
– Ji mirė lygiai prieš dvidešimt metų. Gal savaitės tikslumu.
– Na, ir kas? Antrininkė. Pasitaiko tokių.

Iziumovas grįžtelėjo, pasiėmęs atvertė odinį aplanką ir surado ten pluoštą popierių. Tuo momentu Raulis priėjo priimti užsakymo. Haraldas mostu pavijo jį šalin. Iziumovas persilenkė per stalą ir ėmė kuždėti.

– Visa tai aš būčiau jau pamiršęs. Tik kai prieš porą savaičių tėvas prisiminimui atsiuntė man Sonios nuotrauką, viskas pasidarė aišku.
– Kas pasidarė aišku?
– Kai Maudei nutiko toji nelaimė, aš pasidariau teismo medicinos išvados kopiją.

Jis pervertė plono popieriaus lapus, surado ieškotą lakštą ir negarsiai, virpančiu balsu perskaitė raudonu rašalu pasibrauktą vietą.

– Chromosomų norma 46, XY... Androgeninis visų kūno audinių nejautrumas... Uterus ir kiaušidžių nėra... Kapšelis išsivystęs kirkšnyse... Bet testosteronas neveiksnus... Išorinės genitalijos – moteriškos...

– Gal būtum geras ir pasakytum man, ką tai reiškia?
– Palauk, Haraldai.

Iziumovas užsirūkė cigaretę, gerokai nugėrė iš raudonvynio taurės, tada vėl išsitraukė savo plonytę nosinę smailiais kampučiais ir nusišluostė burną bei barzdą. Aristokratiškas jo veidas blizgėjo nuo besisunkiančio pro poras prakaito.

– Tu žinai, nuo ko mirė Sonia?
– Ji nusižudė.
– Taip, nusinuodijo arsenu. Bet ne tai aš turiu galvoje. Atleisi, jei kiek nuklysiu į šalį?
– Prašau.
– Ji buvo įstabi mergaitė, nepaprastai gabi piešėja. Būdama vienuolikos metų, ji beveik be anatomijos klaidų piešdavo aktus. Turėjo neįtikėtinų gabumų pagauti žmogaus bruožus. Dažnai piešdavo mane ir Mariną, jaunesniąją sesutę. Arba tėvą, išdidžiai rankoje laikantį voverės kailiuką. Jis juk buvo voverių medžiotojas. Ką noriu pasakyti... vienu metu, galbūt bręsdama, Sonia visiškai pasikeitė. Mes tuomet gyvenome labai susispaudę. Augau lydimas tėvo prakaito ir Marinos menstruacijų kvapų. O Sonia jokio kvapo neturėjo. Marina laikė katę, tokį pasišiaušusį katiną, kurį tik Sonia galėdavo paimti ant rankų. Kai kiti bandydavo jį paglostyti, jis draskydavosi. Firsas, štai koks buvo jo vardas. Vieną vakarą Sonia iš mokyklos parėjo kažko įtūžusi. Ją pylė prakaitas, o kakta buvo kaip krosnis. Kas buvo nutikę, man, aišku, nieko nesakė, tik Firsą nuo grindų užkėlė ant savo lovos ir ėmė kasyti. Netrukus apimta siaubo suklykė. Aš sėdėjau virtuvėje, ruošiau pamokas. Kai įbėgau į kambarį, katinas pastiręs gulėjo prie jos kojų... Tau nuobodu. Bet luktelėk.
– ...
– Keisčiausia... Viskas pasikartojo. Pas vieną jos klasės draugę. Tik ten buvo šunelis... Kaip jau sakiau... Sonia labai pasi-

keitė. Ji jau nebesirūpino mumis kaip motina. Apsileido, naktimis kažkur prašapdavo, ėmė sukiotis tarp visokiausių pašlemėkų. Kol tėvas atsitiktinai sužinojo, kad ji pasidarė kekšė. Tik pinigų už tai neimdavo. Gulėdavo su vyrais, gulėdavo ir su moterimis. Rodės, tarsi ji trokšta atsikratyti savo kūno. Gyveno lyg iš kažkokio įsiūčio ir kartais imdavo taip greitai berti žodžius, kad nieko neįstengdavai suprasti. Beveik nemiegodavo ir beveik nieko nevalgydavo. Kol vieną rytą ją negyvą surado Dimitrovo plente.

Iziumovas kiek patylėjo. Paskui vėl užsikosėjo ir ėmė atsiprašinėti.

– Tai tam tu mane čia pasikvietei? Kad išlietum šiuos sentimentus?

– Haraldai, nejau tu *visiškai* nieko nesuvoki? Sonia turėjo tą pačią įgimtą ydą kaip ir Maudė. Ji neturėjo gimdos. Obdukcija konstatavo lygiai tą patį ką ir Maudei. O dabar dar ši fotografija... Tu juk irgi buvai, kai Maudė, tuomet dar vaikas, puolė visus glėbesčiuoti ir bučiuoti. Beje, tai nutiko čia, šitame restorane. Ir Sonia buvo pradėjusi meilintis visiškai nepažįstamiems žmonėms. Buvo praradusi bet kokį atstumo pojūtį. Dieve mano, Haraldai... Tuomet čia buvo ne Maudė. SONIA GYVA!!!

Iziumovui taip riktelėjus, prie gretimų stalų akimirkai nutilo visos kalbos. Visi sužiuro į abu vyrus, paskui vėl pasigirdo šaukštų ir šakučių muzika. Iziumovas atsiprašydamas pažvelgė į pašnekovą ir vėl ėmė kuždėti.

– Haraldai... Sonia buvo ne žmogus... Sonia angelas... Ir kai angelo kūnas išsilaisvino, jis pasirinko Maudę.

– Nuo degtinės tau suminkštėjo smegenys, Konstantinai. Kaip ir kiekvienam rusui.

– Aš žinau, širdies gilumoje tu vis tiek kuo nors tiki.

– Taip, nes kartkartėmis yra žavu pasimokyti kuklumo.

– O tavoji teorija apie materializuotus angelus?

– Angelai neturi esybės. Žmonėse jie nesimaterializuoja. Jie begalinė, nepakeliama ir neapsakoma dvasia.

– Bet jie keliauja su mumis. Taip, kaip rašoma Tobijo knygoje.

Raulis pabandė prieiti antrusyk ir šįkart bandymas buvo sėkmingas. Vyrai ėmė valgyti, Iziumovas kalbėjo greitai ir daug. Tuo tarpu Haraldas darėsi vis mąslesnis. Kažkas nedavė jam ramybės ir tą mintį jis vis giliau gromuliavo. Lauke pasigirdo tolimos audros grumėjimas. Po pusvalandžio į stogus jau barbeno ankstyvos vasaros lietus. Haraldas sumokėjo palikdamas begėdiškai gausius arbatpinigius – kone dvigubai tiek, kiek kainavo jų vaišės. O jo atsisveikinimo maniera nė kiek nepasikeitė – kaip ir visuomet, išeidamas jis apvertė Guerio motinos portretą galva žemyn.

Šįkart sicilietis nebesižemino. Jis puolė ant Haraldo, ketindamas jį pasmaugti. Bet Raulis pasirodė vikresnis, pastojo jam kelią ir įtempęs visas jėgas kliudė Otelui veržtis pirmyn. Gueris prakeikė Rombachą, paleido jam pavymui visą sicilietiškų keiksmų tiradą, spjovė jam į nugarą ir galiausiai pravirko. *Gallo Nero* restorane įsiviešpatavo tyla. Pro mirksinčią Lurdo Madoną, pro dirbtinių saulėgrąžų girliandas Haraldas tingiai išbidzeno iš užeigos. Jis nė negrįžtelėjo į Guerį. Nė kartelio.

Išėję laukan, vyrai pasislėpė kažkurio portalo gilumoje ir ten pralaukė patį lietaus smarkumą. Iziumovas kosėjo, kone lojo nuo savo drėgno kosulio. Haraldas išdėstė jam savo pasiūlymą vasarą pailsėti Rapale. Jūros oras jo apgedusiems plaučiams tikrai nepakenksiąs. Tas oras gal netgi išgydytų jo supuvusią ruso sielą. Kokią akimirką Haraldas mėgavosi šalia stovinčio žmogaus sutrikimu, nes žinojo, kad šis Haraldą dievina ir nelaimingai myli. Tačiau tokia mintis tuojau pat jam pasirodė nuobodi. Netrukus jiedu atsisveikino ir kiekvienas savo keliu nuėjo pasitikti nakties.

Haraldas įsėdo į baltą savo *Thunderbird* ir pasuko Elraino kryptimi. Paleido muziką ir pats falcetu ėmė pritarti Liu arijai. Staiga, pats nesuvokdamas kodėl, jis į namus jau nebenorėjo važiuoti. Apgręžė automobilį, vėl pasuko į kalną, nuspaudė į miesto centrą, tuomet, galiuką pavažiavęs atgal, pasuko išilgai Mato gatve. Pagarsino muziką, o mintimis vis dar tebebuvo su Konstantinu Iziumovu.

Tarsi be jokio tikslo jis važiavo sulytomis gatvėmis. Rodės, lyg jį persekiotų kokia nuojauta, kuria, nenutuokdamas, kur ji veda, jis turįs sekti ir sekti. Jautė betikslį ilgesį kažko, ko niekad nebuvo regėjęs. Nes Haraldas tarėsi matęs jau viską. Dabar atsirado tikėjimas kažkuo, kas dar nebuvo pasirodęs, bet netrukus išsipildys. Tik ūmai pajuto, kad automobilio vairą sukalioja kita jėga. Jis sumažino greitį, ėmė važiuoti kone žingine ir įtempęs žvilgsnį pradėjo dairytis į abi kelio puses. Tas Kažkas turėjo būti kažkur čia. Zebediejaus keliu baltasis *Thunderbird* nušliaužė iki pat galo. Neišjungęs variklio, Haraldas sustojo ir, paklusdamas keistai galiai, ėmė laukti. Tada išjungė variklį, išlipo laukan ir ėmė klausytis nakties tylos. Paskui įsėdo automobilin, apsigręžė, pavažiavo į kalniuką ir išvydo ją – Maudę Latūr.

– Lipk!

Ji pažvelgė į Haraldą ir šis neįstengė atlaikyti jos žvilgsnio. Nieko neklausinėdama, jinai įsėdo. Jis persisvėrė per ją, ištiesė ranką ir užtrenkė automobilio dureles.

– Namo? – striukai paklausė ir dirstelėjo jai į veidą.

Maudė linktelėjo. Buvo, rodos, virtusi savo pačios šešėliu. Išsekusi. Bet, išduodami laukinę sielą, aplink galvą tebešvietė jos tamsūs garbiniuoti plaukai. Jis pasuko Trijų Karalių gatvės pusėn. Jiedu nesišnekėjo, Haraldas stengėsi perprasti jos vei-

do išraišką. Maudė pasirodė jam nuvargusi. Jis vėl paleido muziką ir Barbara Hendriks dar kartą kilniai ėmė maldauti: *Signore, ascolta!**

– Dabar aš žinau, kas norėjo tave nužudyti, – ramiai ištarė Haraldas. – Aš pažįstu tavo žudiką.

Nenuleisdamas akių jis žvelgė į kelią, tik staiga pajuto plakant savo paties širdį. Širdis tiesiog spurdėjo ir jos plakimas svaigino jį. *Vis dėlto* jis buvo gyvas! Plakimas ėmė kelti nerimą, o galvoje pradėjo reaguoti tamsioji chemija. Mintys grūdosi, telkėsi į kamuolius, sproginėjo tarsi fantasmagorijos.

– Ar moki saugoti paslaptį? – paklausė jis taip švelniai, tarsi būtų ką tik įsimylėjęs.

Maudė tylėjo, o jos kvėpavimas vis slopo.

– Aš noriu pagaliau išsiaiškinti, kas slypi už mūsų pažinumo ribos. Bejėgystė? Ar išganymas?

Jis jau buvo perkirtęs Simono Zeloto aikštę, kai staiga taip netikėtai numynė akceleratoriaus pedalą, jog padangos ėmė zvimbti. Spiegdamas ir cypdamas nutrūktgalvišku greičiu automobilis skersgatviais pasileido lėkti Roto pusėn. Ten *Thunderbird* pasuko į užmiestin vedančią magistralinę gatvę, begaline savo tiese besidriekiančią į pietryčius. Pašėlęs automobilis lėkė į naktį, ir Haraldas paleido muziką tokiu garsu, kad ėmė vibruoti garsiakalbiai. Lietus jau buvo visiškai liovęsis, o kai kurios kelio atkarpos jau netgi spėjo pradžiūti.

Tuomet prožektoriai iš tamsos išplėšė neaiškų žmogaus siluetą, bet labai greitai toji figūra įgavo kontūrus, tasai žmogus

* Sinjore, sargybini! (*It.*)

pasileido lėkti ir Haraldas šovė tiesiai į jį, kai Liu tobulu *crescendo* pagaliau atvėrė savo širdį. *Thunderbird* perlėkė per šešėlio kontūrą ir dabar jis judėjo drauge, tarsi nuo radiatoriaus gaubto nukaręs skuduras. Į sudedamąjį automobilio stogą ėmė braižytis plonos šakelės. Tik per plauką Haraldas nepaleido iš rankų vairo, bet susiėmęs paskutinę akimirką pataikė į provėžas. Šaižiai sucypė stabdžių prispausti ratai. Haraldas pavažiavo atgal, bet čia vėl pasigirdo šakų brūžavimas. Haraldas įjungė pavarą, ratai ėmė buksuoti. Maudės pusėje durelių stiklu pradėjo žliaukti tamsus, į drebutieną panašus vanduo, jis kliuksėjo. Haraldas pabandė važiuoti atgal, ratai sukaukė, o kažkas iš tų neva skudurų prilipo prie mašinos papilvės ir vilkosi kartu. Haraldas numynė stabdį, vėl pavažiavo ir šakų jau nebesigirdėjo. Mašina kiek padreifavo juodame klane, Haraldas blokavo, nušvilpė atgal, stabdė, šovė pirmyn, pavažiavo atgal ir galop į automobilio vidų prasiskverbė nosį riečiantis svylančios gumos kvapas. Paskui, visai netikėtai, jis iš ten išvažiavo ramiai ir neskubiai. Maudė ėmė juoktis ir ji juokėsi taip kažko nusivylusi, kad Haraldas nebeįstengė sekti savo širdplakos. Neįstengė susikaupti vien prie savo neįkainojamos širdelės plakimo.

Kai iš Lindau vėl atvyko toji švebeldžiuojanti moteris, ji nusistebėjo, kad visi plastmasiniai indai su jos paruoštu maistu, kurį ji kas savaitę palikdavo prie sūnaus durų, nė pirštu nepajudinti. Bet vis dėlto pastatė šalia naują puodą, o plyšin kyštelėjo įprastą banknotą. Jau buvo beeinanti sau, tik staiga stabtelėjo, kažką pasvarstė, šyptelėjo, sugrįžo ir podagros susuktais pirštais įsmukdė plyšin dar vieną banknotą.

Rytmečio danguje Sirijus pasirodo Didžiojo Šuns žvaigždyne, ir jo šviesa žybsi pilkžalėje prietemoje. Jau daugel dienų nebeiškrenta rasa, lankos nurudusios ir išdegusios, o upelių vagos palikusios akmeningomis dykromis. Reinas, tasai jaunikaitis, pakelta galva einantis per kraštą, dabar tapęs ilga dumblina bala. Laikosi aukštas slėgis, panaši prognozė ir artimiausioms penkioms dienoms. Nenumatomas nė menkiausias atvėsimas. Tik vakarais kaskart kyla viltis, kad tolima audra, kurios raudonus it umbra atšvaitus galima užmatyti nuo Jakobo pusės, ims ir pagaliau užgrius ant miesto. Tvanku net naktį, o vanduo iš čiaupo vos srūva, kaip jau buvo nutikę 1978 metais, tą šimtmečio vasarą. Oras labai sausas ir kvėpuoti sunku.

Neįstengdama užmigti, Amrei vartosi kambaryje, kur anksčiau miegodavo Margo. Jau devyneri metai praslinko, topteli jai. Chroniškos nemigos po motinos mirties jai ir prasidėjo. O gal tai jau metų našta? Baimė, kad šitaip gali prasnausti savo pačios myrį? Kad būtų bent kiek vėsiau, ji apverčia antklodę. Tuomet keliasi, eina į vonią, nusimaudo po drungnu dušu, grįžta į migį, skaito Simonos de Bovuar biografiją ir negali atsižavėti šia moterimi. Amrei deda knygą į šalį, ima nuotolinio valdymo pultą, junginėja vieną kanalą po kito, tada spragteli ir vaizdas susitraukia į mažytį baltą tašką, kuris keletą akimirkų dar mirguliuoja ekrane.

Siaurame jos veidelyje jau atsiradę raukšlių, tačiau jame dar niekas neapmirę. Tiesa, gal kiek pabluko jos šviesūs banguoti plaukai, bet lūpos vis dar charakteringai pabrėžtos ir tebežydi. Tiktai akys, jūros tamsumo akys, liudija begalinę melancholiją.

Amrei Mangold – po skyrybų ji išdidžiai susigrąžino mergautinę pavardę – išjungia šviesą. Vėl ima plaukti mintys. Jos pasiekia Georgą Molį, kuris, švenčiant jos penkiasdešimt antrąjį gimtadienį, paprašė jos rankos. Nes ir ketvirtasis jo rankomis pastatytas namas Grindo kaimelyje jau visiškai užbaigtas. Nedidelė pilaitė su trimis masyviais apvaliais bokštais, viskas baltai nutinkuota, o palangės žalios. Kaip tik tą dieną viskas buvo padaryta iki galo. Jis išsiplovė savo sudulkusius plaukus, o pompastišką prancūzišką lovą netgi apvilko gėlėtais užvalkalais.

Tačiau Amrei turėjo jam atsakyti. Kad ir koks jis jai mielas, kad ir kokia maloni jo artuma, vis dėlto ji negalėtų mylėti šito vyro padaužiškomis vaikėzo akimis. Ją tebeerzina nebylus jo atkaklumas.

Tikriausiai jau po vidurnakčio. Oras nė krust, o iš Simono Zeloto aikštės aukštyn nepakyla nė garselis, nors visi langai atlapoti iki galo.

– Kokia įstabi tyla. Vidury miesto... Ak, Ambrosai. Tu matai. Tu buvai ir likai melagis. Dabar štai įsikūrei pas Inesą. Kaip tu sustorėjai, pasidarei nemalonus pažiūrėti. Ar tai siejasi su tavo aklumu? Žinoma. Visądien sėdėti ir laukti. Tačiau išsaugosiu tave tokį, kokį sutikau tuomet. Tada tu lyg angelas nusileidai į tą traukinio restoraną. Tokį tave ir išsaugosiu.

O ne, ji nesipykstanti su savo gyvenimu, nutaria Amrei. Kitiems jis taip ir praslenka be įvykių. Tik ne jai. Ir argi Margo jai nesakė, kad galų gale atsiduri tik prieš save patį? Taip jau esą gyvenime. Klystkelių sankaupa. Kelias iš tikrųjų nesąs tikslas. Klystkelis esąs kelias į kitą klystkelį ir tikslą. Šiame klaidų sode ji mielai ir liksianti. Kas gi žino išeitį? Išties niekas. O juk jai

nieko nestinga. Darbą ji turinti, ir dar tokiu metu, kai tiek žmonių likę be darbo. Ji tiesiog laiminga, kad Miulerio parfumerija išsaugojo jai motinos vietą...

Visą jos kūną pila prakaitas, ji išsižiojusi gaudo orą. Ir vis dar nė pėdsako nuovargio. Amrei tik vartosi nuo vieno šono ant kito, kaskart apversdama antklodę. Užmigti nesiseka.

Tuomet prisimena, kai gūdžiausią jos gyvenimo naktį Ambrosas sudrėkino paklodę šaltu vandeniu. Ji pasigraibo mygtuko, išlipa iš lovos, nutraukusi paklodę laiko ją po dušo galvute, o sugrįžusi išskleidžia ant nuogo kūno. Tik tuomet pajunta, koks jis įkaitęs. Tačiau kvėpuoti pasidaro lengviau. Ji vėl užgesina šviesą ir staiga priešais ją iškyla Maudės veidas ir jos gyvenimas.

Amrei dabar ramu, kad seserys vėl susirado viena kitą. Štai neseniai abi išvažiavo į Rapalo pajūrį. Visai kaip kitados. *Žiaurieji fogtų viešpatavimo laikai.* Ji šypteli. Mintyse Maudė ir Estera vėl tampa vaikais. Vaizdai plaukia patys savaime. Šiandien tie vaikai – beveik trisdešimtmetės moterys.

Estera dabar vertėja. Gyvena Berne ir, nori ar ne, vis tiek suka vyrams galvas. Maudė nutarė pasivyti ją ir išlaikė abitūros egzaminus. Ji studijuosianti meno istoriją. Atradusi rūsyje dulkėtas Ambroso knygas, ji įsimylėjo flamandų tapybą.

Ši mintis Amrei iki šiol nėra patraukli, nors ji negali nepastebėti, kaip smarkiai pastaraisiais mėnesiais pasikeitė Maudė. Pasidarė ramesnė, sukalbamesnė. Ji nebetyli, o kartais ką nors padaro prieš savo pačios valią. Leidžiasi net į tokius kompromisus, kurie vos prieš metus buvo tiesiog neįsivaizduojami. Ji pagaliau nebesitranko per naktis, nutilo ir tos šlykščios apkalbos mieste. Tik ji nuolatos jaučia nuovargį. Amrei nė nežino, ką apie tai galvoti. Rodos, Maudė būtų užgesusi, tarsi nuo jos būtų pasitraukę kaži koks sielos švietalas. Tarsi jai dar kažkas kliudytų tapti visiškai normalia moterimi.

Taip ir slenka bemiegė naktis. Bet laikas Amrei ir be to atrodo tarsi klaidingai pateikta sąskaita. Dabartis yra begalinė, o praeitis trumpesnė už akimirką.

Mintimis vėl sugrįžusi į Grindą pas Georgą, ji svarsto, ką jam būtų galima patarti. Ar parduoti žaląsias ir įsigyti dabar madingų Šetlando karvių? Ir įsitikinusi, kad Georgas niekuomet nesiryš skirtis su savo senute Gunde, Amrei ima snūduriuoti.

Asfaltas tęžta, saulę gaubia rudai raudona aureolė. Laukais skrajoja dulkių debesys, derliaus šiemet nebus. Nuo liepos dvidešimt septintosios miesto valdyba draudžia plauti automobilius vandeniu iš vandentiekio ir apskritai pataria jį taupyti. Kas drįsta laistyti savo sodą, tas, griežčiausiu atveju, žinoma, gali būti net suimtas. Orų prognozė dar penkioms dienoms skelbia tokią pačią šutrą.

Ankstyvas ketvirtadienio rytas. Aušta pilkšva diena. Magdalenų miške, šalia Senojo Reino lankų, miegmaišiuose druni keturi vyručiai. Vienas, tiesa, jau nubudęs, jis renka žabus ugniakurui. Įpučia liepsną, kabina katiliuką su vandeniu. Tada sunkiais savo auliniais žadina miegalius. Šie išsineria iš miegmaišių. Visi dar beveik vaikai, trumpai kirptais plaukais, gal dar nė dvidešimties jie neturi. Jų apatiniai chaki spalvos. Visi mikliai, nemurmėdami sulenda į uniformas. Juos prižadinęs – vyrėlesnis, gal net įpusėjęs ketvirtą dešimtį. Jis truputėlį kitoks, be uniformos, nors jo drabužiai paramilitariniai. Nėra tačiau abejonės, kad jis yra kitų vadeiva.

Riūdigeris Ulrichas. Riūdis. Pirmasis Esteros draugas – kaip seniai tai buvo. Iki pat šios dienos jo gyvenimas tikra rykštė. Iš *Blue Note* jis pateko į asocialiųjų priežiūros įstaigą. Iš ten dvejiems metams nukeliavo į kalėjimą, nes susiniovęs sunkiai sužeidė savo globėją. Praleidęs vos tris dienas laisvėje, tapo narkotikų kurjeriu Amsterdame. Suimamas Pasau, kaltinamas pažeidęs narkotinių medžiagų įstatymą. Pusmetį kalinamas Parsberge. Iš ten išėjus – draudimas įvažiuoti į Vokietiją. Vėliau – ir į Šveicariją. Pasienių sankirtoje pažįstamas visų trijų valstybių muitininkams. Nuolat bėgąs nuo žmonių ir nuolat ieškąs narkotikų, kad galėtų pabėgti nuo savęs.

Jį užlieja išdidumo banga – tėvas, kuris kartais versdavo jį valgyti iš šuns dubenėlio, vis dėlto pavadino jį Riūdigeriu. Riūdigeris. Šis vardas jam atrodo skambus. Dar ir dėl to, kad kažkoks paslaptingas dešimtojo dešimtmečio pradžios bombų sprogdintojas slapstėsi pasivadinęs kaip tik Riūdigeriu von Štarhembergu. Riūdis irgi nori būti grafu von Štarhembergu. Jis įrodys, kad yra to vertas.

– Mes iškrušim visą pasaulį! – klykia jis, stveria butelį alaus, nutrėškia dangtelį ir laka laka laka.

Kiti trys pamažu išsibukština. Tai trys Bundeshero kareiviai, kurie išėję tarnybos pradžiamokslį dabar atlieka tikrąją karinę tarnybą. Visi trys tankistai: vairuotojas, taikytojas šaulys, užtaisinėtojas.

Sirijus, ši daugiau nei per aštuonis su puse šviesmečio nutolusi dviguba žvaigždžių sistema vėl žybsi Reintalio priešaušryje. Iš už Marijos ramybės kyla saulė ir karštis tarsi lava pasilieja nuo kalno.

O Johaneso skersgatvyje Nr. 87, bute, kurio langai sulig šaligatviu, jau skamba pianinas. Instrumentas apgailėtinai išsiderinęs, bet muzika aidi gyvai. Girdisi fuga, kurios tema – ragą pučiantis paštininkas. Ūmai muzika nuščiūva, o pianistas tuojau pat išsiduoda, kodėl taip nutiko. Jis dar tik mokosi. Skambina iš pradžių lėtai, paskui vis greičiau: ornamentą, pralerį. Sambina ir skambina, mokosi ir mokosi – be galo ir be krašto.

Juk šįvakar Koncertų salėje Reintalio simfoninis orkestras rengia savo antrąjį vasaros koncertą. Mocarto *Vainikavimo koncertą* čia žada skambinti šešiolikmetė pianistė. Su jaunąja dama Eduardas Floresas nesirengia rungtis. Jo nuaustas planas – pasirodyti tuojau *po* jos debiuto, būtent tuo momentu, kai ji, pasitikdama plojimų audrą, kils nuo fortepijono. Šįkart kalbos rėžti jis nesiruošia – *Capriccio* ims skambėti dar nenutilus plo-

jimams. Štai kaip jis šįkart sumanęs. Frakas jau trys dienos kybo ant durų rankenos, lakuoti batai irgi spindi, o jis pats yra visiškai įsitikinęs, kad dabar jam pagaliau pavyks paskambinti iki galo be klaidų, tobulai. Turįs mat tokią nuojautą, kone viziją. Arba šiandien, arba jau niekad. Floresas toliau barškina pianiną – garsai sklinda į dusinantį ryto orą.

Priešpiet tiesiog svilina, nepaliaujamai. Erdvė apniukusi. Nuo karščio atspindžių tolumoje oras virpa ir banguoja. Ima trauktis net amžinasis Churfirsteno ledynas – pasak vietos spaudos, šimtmečio įvykis.

Apie dešimtą valandą prie Haraldo Rombacho durų sučirškia skambutis. Svečias, matyt, laukiamas, nes durys tučtuojau atsiveria. Vilkintis mėlynais polo marškinėliais ir šviesios medžiagos kelnėmis, Haraldui į akis šypso Konstantinas Iziumovas. Haraldas šįryt ne itin šnekus ir Iziumovas pagarbiai į tai atsižvelgia. Kelios striukos frazės – plaučiais sergantis rusas atmeta Haraldo pasiūlymą liepos mėnesį pailsėti pajūryje. Rombachas paduoda jam į pilkos odos dėklą įdėtą raktų ryšulėlį. Iziumovas dėkoja ir jau rengiasi eiti, bet Haraldas jį sulaiko. Ką tik jam atėję į galvą, kad toje Mont Alegro viloje jis, Iziumovas, būtų ne vienas. Jau dvi savaitės ten apsistojusios Estera ir Maudė. Bet juk vietos ten į valias, ir jei tik nenori, tai niekas ten ir nesimaišys po kojų. Akimirkai Iziumovas suklūsta. Netikėtai nusijuokia, tada ilgai dėkoja, leidžiasi prie savo automobilio, sėda ir nuvažiuoja.

Haraldas su pižama ir tamsiai žalio šilko chalatu vėl eina į savo apartamentą pasklaidyti laikraščių. Kopdamas laiptais, už Inesos durų išgirsta Bauermeisterio balsą. Jis nesiklauso. Mielu noru šiuos namus Haraldas paveldėtų vienas. Tačiau tokią galimybę senis užbraukė vienu brūkšniu. Viršuje, miegamajame, jam sunku susikaupti. Jis mąsto ir apie Iziumovą, ir apie Maudę. Ir dar mąsto apie beveik prieš dešimtį metų mirusius žmones.

Panyra į savo svarstymus. Nemirtingumas, galvoja jis, ko gero, tėra atminties dalykas. Žmogus gyvas tol, kol apie jį kas nors prisimena. Tik vėliau jis suvisam nugrimzta užmarštin. O juk užmarštis ir yra didžiausia pagarba ir padorumas, kokį tik įmanoma parodyti žmogui.

Atgailos kategorija Rombachui yra nepažįstamas dalykas. Kai buvo surastas jo partrenktas negyvėlis, jis nežinojo, kad tai Božė Birkė. Iš pradžių buvo neįmanoma nustatyti jo lyties, o ką jau kalbėti apie tapatybę. Tai, kas buvo likę iš kūno, rašė tada *Tat*, buvo galima *tiesiogine žodžio prasme tik nuplauti nuo grindinio*.

Tačiau Haraldas kenčia. Labiau nei kada nors. Ne iš graužaties. Graužatį jis apibrėžia kaip neadekvatų pojūtį ir vadina ją kiču. Ne, jis kenčia niekaip neįstengdamas pajusti vėl to neapsakomai puikaus širdies plakimo. Vien dėl jo praėjusį rudenį jis dar kartą aplankė Maudę Latūr. Prašė ją, kad atskleistų paslaptį. Maldavo ją, sakė, kad viską pasipasakojęs policijoje išsivaduotų. Bet jei *taip* padarytų, prarastų jam taip reikalingą stimulą išsikalbėti.

Maudė tuomet jį atstūmė. Ir dabar, žvelgiant į išdžiūvusį ir parudavusį nuo sausros sodą, ausyse tebeskamba jos žodžiai:

– Tu norėjai, kad išsaugočiau paslaptį. Aš *išsaugosiu ją*.

Haraldo žvilgsnis įstringa klevo lapuose. Jis gurkšteli atšaldytos arbatos ir ima sklaidyti laikraščius.

Kaitra ir triukšmas alsuoja ir į pilkai melsvą Mont Alegro eukaliptų žievę, į baltus ant kotelių pasistiebusius mirtų žiedus, į pavienius, tamsius kaip jūra pinijų skėčius. Bet pietų saulei viskas atleidžiama, o karštos liepos dienos Rapale nieko nestebina. Palei *Santuario della Madonna di Montallegro** šventorių knibžda pilkas žilų moterų ir nešukuotų vaikų kamuolys. Mi-

* Mont Alegro Švč. Mergelės šventykla (*it.*).

šios pasibaigė. O už aikštės kaip ugnis liepsnoja čerpėmis dengtas Rombachų vilos stogas.

Maudė miega. Nubudusi Estera ilgai stebi miegančiąją. Dabar ji pamano, kad jeigu jos tikrai nori paiškylauti ir nukakti į Genują, tai jau pats laikas keltis. Estera uostinėja Maudės kaklą ir pučia į ją savo karštą kvapą. Pabučiuoja ją į kaktą, bet Maudė tik pasimuisto ir nusisuka. Estera keliasi ir ruošia pusrytį. Galop Maudę prižadina švilpti ėmęs arbatinis – žvelgdama kaip iš miegų išbudintas vaikas, ji susivėlusi eina prie stalo. Estera grąžina ją į esamąjį laiką. Jos ima šnekučiuotis ir į Genują nutaria nevykti, verčiau Santa Margaritoje nusipirksią naujus maudymosi kostiumėlius. Iš ten jos ketina pėsčiomis eiti iki Porto Fino ir, jeigu tik pakaks laiko, nukakti netgi iki San Frutuoso. Ten galima nuplaukti tik laiveliu. Jos norėtų pamatyti Prarajų Kristų – iš jūros dugno iškeltą bronzinę statulą, kuri jaudino jas dar vaikystėje.

Popiet saulė tiesiog nepakenčiama. Kaip išmanydami, tarsi karo metu, žmonės dangsto ir tamsina langus. Kas tokiu metu po atviru dangumi turi pelnytis duoną – statybose ar gatvėse – tas jaučiasi blogiau už šunį. Betgi tie šunys prie Bosforo turi didžiausias vilas, įsitaisęs greiderio vikšrų pavėsyje dejuoja kažkoks dešimtininkas. Rudimentine vokiečių kalba jis pirmyn atgal varinėja padienį darbininką. Karštis privertė pirmučiausia dengti stogus ir tvirtinti sąsparas. Jakobsrote nėra nė vieno, kuris nedejuotų ir neaimanuotų dėl tiesiog žudančio karščio. Net gaivinimasis miesto maudykloje tėra akių dūmimas sau, o Senojo Reino tvenkiniai virtę drungnomis balutėmis.

Keturi vyručiai Magdalenų miške jau nusitašę iki žemės graibymo. Taikytojas, putnus rudaplaukis, miega įsikniaubęs į savo vėmalus. Kiti du vapalioja, sveikina kits kitą, prisiekinėja draugystę iki grabo lentos, nejusdami atstumo, griuvinėja vienas į kito glėbį. Riūdis lazdyno šmaikštyje pjaustinėja kryželius. Operaciją *Medus su pienu* jis atidėjo vakarui.

– Klausau, pone vade! – vos apversdami liežuvius, visa gerkle klykia pavaldiniai.

Sukasi magnetofono kasetė. Kol kas švokščia tuščia juostelė, paskui nelauktai trinkteli muzika ir Kurtas Kobainas staugia, o gitaros dūzgia tarsi tanko motorai. O Kobainas rėkia, didesnio skausmo balse jau nebegali ir būti, bet Kobainas vis tiek kriokia tol, kol motorai nuščiūva ir triukšmas pasidaro nebegirdimas – vyrukai jau atsijungę.

Eduardas Floresas, išsitiesęs kiek ilgas, guli ant plytelėmis klotų virtuvės grindų. Ieškodamas atgaivos, jis sunkiai alsuoja. Nors butą jis užtemdė dar rytą, jam rodos, kad pirmąjį aukštą kaitra svilina dar įnirtingiau. Visądien nė vieno gaivesnio gūsio. Kaktą Floresas šluostosi drėgnu rankšluosčiu. Šitaip jis viliasi kaip nors ištverti iki popietės. Bet laiko veltui neleidžia net dabar. Jo galvoje dar kartą praslenka kritiškos gaidų teksto vietos. Tai trelė *Aria di postiglione* partitūroje, praleris fugoje. Šias klastingas vieteles, jis, žinoma, galėtų praleisti, apsieiti ir be trelės, ir be pralerio. Tačiau iš dangaus tai matytų ir girdėtų jo senelė. O jai jis negalėtų pasiteisinti iki pat mirties. Floresas atsigula ant pilvo, ir plytelės vėsina jo kūną. Į galvą jam vėl ateina Emilija. Jis stengiasi iš atminties išplėšti jos veidą. Tik jau pernelyg daug metų praslinkę. Nepamiršo tik tos purpurinės suknelės. Ir, aišku, mėlynų iki kelių kojinių. Emilija dar greičiau nei senelė pastebėtų apgaulę. Ne, ne. Jis liksiąs garbingu žmogumi. Nepraleisiąs nė gaidelės. Nė menkiausios. Kaipgi jis apskritai apie tokius dalykus galvoja...

Žalsvoje stalinės lempos šviesoje Haraldas skaito Tobijo knygą. Kanoninį tekstą jis lygina su Liuterio vertimu. Ir atranda, kad *juvenis splendidus* Liuteris yra išvertęs – *žavus jaunikaitis*, kuris susitinka Tobiją ir, nors Tobijas nepripažįsta esant jį angelu, keliauja kartu su juo. Haraldas niršta. Išversta į vokiečių,

lotynų kalba praranda savo tikslumą, aiškumą ir santūrų poetiškumą. Haraldas vis dar tebesvajoja sukurti tokią kalbą, kurioje neliktų jokių netikslumų. Jo galva, būdvardžiai jau seniausiai turėtų būti uždrausti. O kaip jis niekina literatūrą, kuri tik ir knibžda metaforų.

Siaurakaklėje Porto Fino įlankoje blyškiaodžiai šiauriečiai deginasi saulėje. Kavinės sausakimšos, tačiau pasitelkusios kantrybę sesutės vis dėlto atranda staliuką pavėsyje. Ilgam ten įsitaiso, gurkšnoja perno. Estera užsivilkusi trumpą, laisvą suknutę su baltomis gėlytėmis žydrame dugne. Jos kavos rudumo oda tarsi švyti. Iš saulės nugairintų veidų švyti ir vyrų akys. Maudė dėvi garankštėtus marškinėlius ir plonas, kūną paryškinančias džersi raudonais ir žaliais taškais nusėtas kelnes. Kažkokiam keturiasdešimtmečiui vien žvilgsnių negana. Jis ieško dingsties pasišnekučiuoti. Tarsi susitarusios jos abi užsideda tamsius akinius ir ima pliaukšti prancūziškai. Kai nepadeda nė tai, Estera į akis viską pasako labai aiškiai. Vyras su skrybėle nusimena ir atsiprašo. Esterai kiek nesmagu, kad taip šiurkščiai su juo kalbėjo.

Užeina kalba apie meilę. Estera dar eina apgraibomis. Kaip čia yra, svarsto ji, kad Maudė iki šiol nebuvo pamilusi nė vieno vyro? Neturėjusi su juo ryšio. *Tikro* ryšio, priduria ji ir atsiprašo už netaktą. Maudė gūžteli. Ji pati nežinanti. Niekad mat nemačiusi skirtumo tarp vyro ir moters. Ji niekam nedariusi išimčių. Ji savaip mylinti visus žmones.

– Betgi taip negalima! – ryžtingai sako Estera.
– Deja, taip, – atsiliepia Maudė.

Estera praveria savo žydrą rankinę ir rodo seseriai Engelberto Kvaidto nuotrauką. Ar Maudė ją dar prisimenanti?

Ne, šito ji neprisimenanti.

Tiesą sakant, turėtų prisiminti. Juk tai nutikę Raudonojoje viloje.

Ir Estera pirmą kartą kitam žmogui atveria ištisus dešimtmečius slėptą savo ilgesį tam 1937 metais nufotografuotam vyriškiui. Apie čia kylančias, čia vėl nuslūgstančias tos absurdiškos meilės fazes. Prisipažįsta, kad būta tokių dienų ir savaičių, kai ji, kamuojama meilės, negalėjusi nė kąsnelio nuryti. Kad Engelbertas ilgiems metams vėl pasitraukdavęs kažkur į gilumą. Frankas, disertacija. Tačiau jam visąlaik pavykdavę įžiebti jai viltį, kad jos gyvenimas susiklostysiąs laimingai. Jis buvęs jos angelas sargas. Šitai ji tvirtai žinanti. Tiek daug dalykų jai paaiškėję. Juk judaistiką ji studijavusi tik todėl, kad buvo netekusi galvos dėl to žyduko. Atsitiktinumų juk nesą? Juk ji ir pati Estera. Taigi Ambrosas negalėjo to nenumatyti, duodamas jai tokį vardą.

– Tačiau tasai Engelbertas dabar turėtų būti jau labai senas, – sako Maudė.

– Dabar jam septyniasdešimt dveji, jis gyvena Niujorke, *112 East 70th Street*. Amžius, Ri, čia nieko nereiškia.

Maudė siurbteli perno ir Estera mato, kad sesers rankos dreba.

Mont Alegro kalnų serpantinais kyla sidabriškai pilkas BMW. Čia atvyksta Konstantinas Iziumovas. Mašiną jis pastato milžiniško oleandro pavėsyje. Ištraukia iš bagažinės savo nešulius, lėtai keliasi laiptais, skambina prie durų. Skambina dar ir dar. Tada išsitraukia Haraldo duotus raktus, atsirakina duris, šūkteli, ar čia yra kas, eina į kambarį ir mato, kad moterys pavertę jį rūbų spinta. Visur mėtosi drabužiai ir bateliai. Iziumovas paliečia liemenėlę, pauosto ją ir padeda vieton. Stveria lagaminą ir eina į Haraldo kambarius. Jis nusikalęs kaip šuo. Nusimaudo po dušu, krenta į lovą ir čia pat užminga.

Diena sunkte išsunkė ir žmones, ir gyvūnus. Štai jau temsta, o betonas kliuksi kaip drebučiai. Dvasios suirzusios. Dabar toks

metas, kai mažmožiai gali virsti katastrofomis. Ankštuose butuose žmonių nervai taip įkaitę, kad net švyti. Bet plūstelėjusi tamsa irzulį paverčia namų ilgesiu. Vaikai spokso į virš Gulinčio popiežiaus mirguliuojančias žaltvyksles, o mamos prieš naktį vėl stengiasi juos nuraminti. Niūniuoja apie dieną, kuri nusiavusi batus ant pirštų galų tykina į Šveicarijos kalnus.

– Ei tu, subingalvi, pasisaugok! – šnypščia ant storulio Riūdis.

Iš šaulio taikytojo rankų išslysta ir trankiai žemėn nukrenta žnyplės vielai karpyti. Ketvertas braunasi prie panašios į angarą banguotos skardos halės. Jie jau kareivinių teritorijoje. Visur tylu. Drimba numuša spyną. Be garso sulenda į vidų. Vartai lieka uždaryti.

Štai kur jie stovi – didžiuliai ir neįveikiami. Du koviniai tankai M 60.

Nebesitverdamas džiaugsmu, Riūdis plūstasi.

– Esi tikras, kad jie gali šaudyti? – kreipiasi jis į užtaisinėtoją.

– *Logo*. Patranka 10,5 cm, bokšte kulkosvaidžiai – MG 7,62 mm ir MG 12,7 mm. Cha, šis daikčiukas gašlesnis už nenudulkintą vienuolę!

– Valdykis, eilini! – šnypščia Riūdis.

– ...

– Tai galioja visiems!

Visi trys įsitempia. Lazdyno šmaikščiu Riūdis šnioja sau per aulus ir mėgaujasi šia akimirka. Įkvepia oro ir ima įsakinėti.

– Vyručiai... Operacija *Medus su pienu* ką tik prasidėjo. Į vietas! *Heil Hitler!*

– *Heil Hitler!* – išmeta rankas trys vyrukai.

Jie ropščiasi ant tanko, kūnai įslysta į plieninį jo pilvą, šliaužia į savo vietas.

– Riūdi, juk mes tik truputėlį paišdykausim, tiesa? Turiu galvoje... – lemena tanko vairuotojas, stambus, išsimiklinęs vyrutis, kuriam dar nė barzda neželia.

– Klausyk, mižniau! Nuo šiol aš tau ne Riūdis, o *ponas vadas*, supratai?

– Ponas vadas!

Kasetinį magnetofoną jis užkiša už patrankos vamzdžio cilindro.

Juodas ir tylus riogso tankas šitame angare. Aplink nė garso, tarsi žemė būtų negyvenama. Tik ūmai suriaumoja motoras. Aukštyn šauna dūmų kamuolys, tankas pajuda, tarsi vyniojamąjį popierių suplėšo ir suknežina vartus ir jo vikšrai jau žlega per dalinio pratybų aikštės asfaltą.

Antrajame vasaros koncerte žiūrovų nedaug, stovėdamas gatvėje ir klausydamasis *largetto* pradžios, nusprendžia Eduardas Floresas. Kaltę dėl to jis suverčia šutrai ir provincijai, kur kiekvienas muzikinis pasažas krenta į perdžiūvusią dirvą. Jam ir vėl pasiseka prasmukti scenon ir šįkart itin įžūliai. Salėje jau gęstant šviesoms, jis lyg niekur nieko vaikštinėjo šalia pakylos, paskui išėjo į gatvę. Frakas – plastikiniame futliare. Kiekvienas pamanys – koks nors scenos darbininkas, gavęs skubų nurodymą kažką perduoti. Gatvelėje jis persirengė, o dabar jau stovi šalia fortepijono kur kas arčiau, nei kas galėtų tikėtis. Klausosi ir blizgančiu bato galu muša taktą. Nutaria, kad iš tos šešiolikmetės išaugs puiki pianistė. Žvilgsnis prilimpa prie dailių jos rankelių, ir jis mąsto apie Emiliją.

Haraldas Otelo Guerio restorane gvildena austres. Jau pirmas probėgšmais mestas žvilgsnis į sieną su nuotraukomis įtikina jį, kad Guerio motulė Džoja pasimirė. Rėmeliai perjuosti gedulo juosta. Bet dar labiau jį stebina, kad dabar matronos nuotrauka kabo kreivai. Rėmelis iš tikrųjų nesutampa su gretimai kabančiųjų griežta linija. Taip, pamano jis, gedulas paverčia žmo-

nes abejingais. Ir išsiurbia menką paskutiniosios austrės moliuskieną. Restoranas pustuštis. Šią agresyviai tvankią liepos naktį reti lankytojai prie savo stiklų su vynu ar mineraliniu vandeniu prilipę kaip ligoniai prie lašelinių. Nepadoriai didelius arbatpinigius Haraldas šįkart kyšteli į švarios servetėlės klostę ir jau keliasi nuo stalo. Jau keleri metai Gueris vengia sveikintis su ištikimiausiu savo lankytoju, vegia jį pats aptarnauti ir atsisveikinti su juo. Kadangi Rombachų vardas ir taip prarado skambesį, tegul ir prieš Džoją mano sąžinė būna rami, teisinasi jis.

Haraldas išeina iš *Gallo Nero*. Gueris lukteli, kol jis pradings, ir tik tada imasi nukraustinėti stalą. Tik staiga, Gueris negali net suvokti kaip, priešais jį išdygsta tiesus it žvakė Rombachas, šypteli, kilsteli ranką ir išlygina nuotrauką.

Tuomet prakaitu paplūdęs sicilietis užrinka tokiu širdį veriančiu balsu, kad net Haraldas išsigąsta. Gueris šauna virtuvėn – saliūno durys vos nenulekia nuo vyrių – išnyra iš ten su mėsininko peiliu, puola ant Haraldo Rombacho ir perduria jam kairiąją plaštaką. Haraldas žvelgia į savo krauju paplūdusius pirštus, tuomet nusiviepia Gueriui tiesiai į veidą.

– Man daužosi širdis, sinjore Gueri, – iš visų jėgų šypsosi Rombachas.

Guerio veidas pamėlynuoja, ir peilio geležtė susminga į Haraldo pilvą – vieną kartą, antrą. Tai dar ne viskas – staiga Haraldo veide atsiveria žiojėjanti dar bekraujė griova, jo nosis nuknemba, o iš griovos trykšteli ryškiai raudonas kraujas, iš abiejų akių kliūsteli vanduo ne vanduo, o šviesūs plaukai patamsėja nuo drėgmės. Iš jo kaklo trykšta ir muša fontanas ir Haraldas galop sukniumba ant veido, visas jo kūnas krūpsi, o peilis jau bado nugarą – vieną kartą, antrą, trečią... Peilis nulūžta, tada nuolauža rėžiasi į pakaušį ir dar kartą nulūžta, vėl grikši Haraldo kaukolėje ir tada nulūžta jau paskutinį kartą.

Nes kažkas medžiagine servetėle užveržia Guerio kaklą ir

šis parpuola, o veržikas, apimtas mirtino siaubo, klykia ir iš visų jėgų spardo Guerio galvą. Žalvariniai kulnai nuplėšia odą su visais plaukais, o Gueris švokščia ir klykia taip, kad kraujas stingsta.

Visa tai mato Raulis, Guerio sūnus. Jo akys pastėrsta, jis peršoka barą, šauna ir šratai ištaško smegenis to vyro, kuris vis dar trypia tėvą. Jis dangstosi staltiese, o gliti masė iš vyro galvos drimba ant sienos, girliandų ir grindų. Tuomet Raulis atsuka nupjautvamzdį į save ir pats save nuteisia.

O svečiai, vyrai ir moterys, netekę žado stovi, tik staiga šaižiai suklykia viena moteris, ima spiegti ir kliegti kitos, o ir vyrai, o dūmai jau virsta kamuoliais, kurtinančioje sumaištyje stumdydamiesi ir grumdydamiesi žmonės veržiasi laukan iš *Gallo Nero* į Dviejų mėnulių aikštę. O restoranas liepsnoja.

Kai sutemsta, susiruošti plaukti laiveliu į San Frutuoso yra savaime suprantama. Tiek daug dalykų dar reikia aptarti, ir sesutės vis dar tebesėdiniuoja prie stalelio Porto Fino įlankoje. Tebešvyti ir saulėje įdegusių vyrų veidai. Estera atsiskaito. Jos kliaujasi sutiktu daržovių pardavėju ir įsitaiso atvirame nediduko sunkvežimio kėbule. Atvykus į Rapalą, Maudė įsigeidžia pasivaikščioti pakrantės promenada. Po pusvalandžio pasirodysianti, sako ji Esterai, pabučiuoja ją ir pasijunta laiminga, turėdama tokią ištikimą draugę. Maudė šypsosi, atidaro blizgantį pirkinių krepšelį, rodo Esterai La Perloje pirktus kostiumėlius ir sako, kad ji, Rė, su tokiu atrodysianti labai seksualiai. Estera šypteli, sesutės darkart pasibučiuoja ir Maudė jau suka miesto kryptimi, į Čiavari, kur Rombachai drauge su kitais turi teisę naudotis smėlio privežtu privačiu paplūdimiu.

Daugmaž tuo pačiu metu Konstantinas Iziumovas nubunda. Paplūdęs prakaitu, jis pašoka iš miegų. Burna dvokia, galva it akmeninė. Jis keliasi, užsidega cigaretę, žvilgteli žemyn į tyvuliuojančią Tigulijo įlanką ir jam šmėsteli blukūs, slogūs vaizdai, kuriuos, keista, jis dažniausiai susapnuoja susirengęs numigti

popiet. Naktį – labai retai. Pagaliau šis siauraveidis, juodaplaukis rusas su smailia rusva barzdele išeina iš vilos.

Plieninė pabaisa, karo mašina, tankas išnyra iš Malchuso gatvės. Pirmučiausia išlenda vamzdis. Tuomet vikšrai. Pagaliau ir patsai tankas įžlega į Dviejų mėnulių aikštę, vikšrais drebindamas ir grikšindamas akmeninį grindinį.

Netikėtai išvydę tokį didumo sulig namu tanką kaimo vieškelyje, žmonės gerokai apstulbo. Iš paskos jam pasileido ir vaikai, ir suaugę. Tačiau kai toksai siaubūnas pasirodė Trijų Karalių gatvėje, žmonės apmirė netekę žado. Nors policija esą jau gavusi pranešimą apie pagrobtą tanką. Ji žino ir apie pjautynes *Gallo Nero* restorane. Tą patį žino greitosios pagalbos gydytojai bei ugniagesiai.

Dviejų mėnulių aikštės fasaduose ir languose blykčioja geltoni ir mėlyni operatyvinių automobilių šviesų atspindžiai. Hidrantuose beveik nebėra spaudimo, pernelyg giliai nusėdę gruntiniai vandenys. Ugniagesių mašina su vandens cisterna kaukdama ropščiasi Mato gatve aukštyn. Iš *Gallo Nero* šokinėja aukšti liepsnų liežuviai. Tuomet kažkas sprogsta – liepsna pasidaro šviesiai mėlyna ir šviesiai žalia, tada ugnis įsišėlsta su dar didesniu įniršiu.

Pilname baltai lakuotų žarnų, plieno vamzdžių ir kabelių pilve Kurtas Kobainas spiegia *Smells Like Teen Spirit**. Riūdigeris įsitaisęs ant sėdynės spitrija pro lazerinį žiūroną, o jo lėliukėse šokinėja žalias šviesos taškas.

– Surasti taikinį! – riaumoja Riūdis ir įsako atgręžti vamzdį į Šv. Uršulės bažnyčios kolonas.

– Riūdi, tu pasiutai, nekvailiok! – šaukia taikytojas.

Tuomet ant sprando pajunta vėsų ginklo metalą ir pašiurpsta. Riūdis įremia pistoletą į jo pakaušį.

* Kvepia paaugliu (*angl.*).

– Klausimų dar bus, snargliai?!

Kobainas klykia stačiai nesavu balu.

– Surasti taikinį!!!
– Taikinys surastas! Šūdas, prakeikimas!!! – inkščia taikytojas, dar kartą pamatuoja nuotolį ir paspaudžia taikinio ieškiklio sensorių.
– ATLEISTI SAUGIKLĮ! – griaudžia Riūdis.
– Atleistas! – išsiviepia užtaisytojas.
– UGNIS!!!

Ir vyrukų kūnams dar tebevirpant nuo atatrankos, viena Uršulės kolona parūksta kaip miltai. Patranka drioksteli į portalą, perskyla architravas ir kolonados stogelis žlegteli žemėn.

– Pataikėm!!! – klykia Riūdis. – Na? Gavot? Jūs, dvokiantys šventakupriai, jūs, smirdančios davatkos!

Dviejų mėnulių aikštėje kilusi panika neapsakoma. Riūdis vėl sukomanduoja, tankas pajuda, bokštelis pasisuka skersai ir ima šaudyti į policijos bei ugniagesių automobilius. Automobilius traiškydamas tarsi degtukų dėželes, tankas žlega toliau. Jis nori sukti į Mato gatvę, tačiau pirma turi prasibrauti ankšta Tado gatvele. Ir milžinas, knežindamas gatvių rodykles, abipus gatvės plėšydamas fasadus ir maldamas vitrinas it konservų dėžučių skardą, braunasi.

Chaosas. Šokas ir bedugnė. Policininkų, ugniagesių ir praeivių sudraskytų kūnų dalys. Sudegęs, sugruzdėjęs vaikutis. Vienam sanitarui nuo veido gabalais drimba mėsos. Riksmai, triukšmas, siaubas. Iš skausmo ir iš mirtinos baimės.

Ugnis iš *Gallo Nero* persimeta į kitus pastatus. Per radiją žaibiškai mobilizuojamos visos Reintalio žandarmerijos pajėgos. Aiškinamasi dėl žandarmerijos, policijos bei Bundesvero

kompetencijų. Dūksta ir šėlsta kažkoks tankistas, atsargos leitenantas. Rėkia, kad tanką M 60 įmanoma sustabdyti tik kitu tokiu tanku. Arba belieka laukti, kol tiems idiotams pasibaigs degalai.

Ant fortepijono klavišų dar blizga taip jaudinamai Mocarto *Vainikavimo koncertą* skambinusios mergaitės pirštų prakaitas. Ji skambino kaip vaikas, tačiau iš tokių sielos gelmių, kad galėtum pamanyti, jog šitas žmogus jau patyręs visą šio pasaulio grožį bei liūdesį.

Kai riaumojimas ir grumenimas atsirita ir iki Anenmarkto, keletas žiūrovų atsidusę ima kuždėtis, kad gal, ačiū Dievui, pagaliau ateina lietus. Tarsi banga salėje kilojasi koncerto programėlės, vėduojasi visi, antraip salėje užtrokštum. Kaip tik šiandien neveikia oro kondicionieriai.

VBK kyšteli nosį į sudvisusį scenos orą, sėdasi prie fortepijono ir skambina *Capriccio iškeliaujant mylimiausiam broliui, VBK 992*. Bet keista: šįkart Floresas nepajunta scenon plūstančios nepasitenkinimo bangos. Publika santūri, jinai išties klausosi jo skambinimo. Netgi dirigentas, jis mato iš lūpų kampučių, šypsosi. Tai blaško Floresą, jam tenka iš visų jėgų susikaupti, kad nepaklystų gaidose. Jis tiesiog negali patikėti: išsipildė tai, ko jis troško ilgus metus – jo klausosi. Ir jei jis dabar nebus tikslus kaip laikrodininkas, būtinai padarys klaidą, nes jo akis tvindo ašaros. Prieina iki *Aria di postiglione*. Pasiseka ir ši. Iki šiol – nė vienos klaidelės. Gerai, dabar truputėlį greičiau, štai šitaip, bet ne daugiau. Jis parenka fugos temą su greit sumestomis aštuntinėmis ir pirštai dabar tarsi patys skraido. Tik jų Floresas ir paiso, šios muzikos geriau juk neišmano nė patsai Johanas Sebastijanas Bachas. Ir stebukle – pasiseka ir devintojo takto viduryje esantis praleris.

– Tik negalvok apie muziką! – įsakinėja jis sau. – Galvok apie senelės kukuliukus su abrikosais, tik ne apie muziką. Man-

pa-tin-ka-ku-ku-liu-kai, man-pa-tin-ka-ku-ku-liu-kai! – be paliovos mintyse kartoja jis.

Capriccio jis sugros be klaidų, pats tai jaučia. Pagaliau bus išganyta ir purpurinė mergaitė, ir jis pats. Jam bus atleista už tą vakarą Teresės gimnazijoje. O senelė, sakiusi: *Tas vaikas turi pianisto rankas,* pagaliau bus teisi.

Staiga Koncertų salė sudreba nuo neapsakomo trenksmo. Kažkas sprogsta. Dar kartą sprogsta. Floresas klykdamas susiriečia, o jo pirštai nuslysta nuo klaviatūros.

Jie *nuslysta* nuo klaviatūros.

Tą pačią akimirką subraška salės lubos ir ant žiūrovų galvų pasipila lentgaliai bei lūženos. Traška ir lubas laikančios sijos. Kyla galybė dulkių, kažkas šnypščia ir blyksi. Dūžta stiklai. Užgęsta elektra. Aplink tamsu, nors akį durk. Iš galybės gerklių aidi paniškas klyksmas.

Tuo tarpu plieniniame, negyvėlius gimdančiame pilve išputusiu taikytojo šaulio veidu srūva ašaros.

– Ką, negali nusitaikyt? – švokščia Riūdis. – Tau čia ne išvietė!

– Riūdi, klausyk, gana, tikrai! – verkia druckis. – Ten žūsta žmonės.

– Darysi viską, ką aš įsakysiu, po velniais! AR AIŠKU TAU?!!

Šįsyk pistoleto vamzdį druckis pajunta savo ausies kriauklėje.

– Dabar taikyk į tas sušiktas turkų krautuves!
– Taikinį matau! Atstumas – 22,4 m.
– Patranka užtaisyta?
– Užtaisyta! – vypso užtaisinėtojas.
– Saugiklis!
– Nuleistas!
– UGNIS!!!

– Tiesioginis pataikymas, – viepiasi užtaisinėtojas.
– Vairuotojau! Pirmyn!
– Klausau, pirmyn! – atsiliepia bebarzdis.
– Priekyje stambios priešo pajėgos! – staiga suriaumoja taikytojas.

Riūdis išvysta iš policijos automobilių padarytą užtvarą. Tankas atidengia ugnį. Tada milžinas nužlega per juos kaip per šieno kupetą ir Mato gatve nurieda iš miesto. Riūdžio tikslas – mečetė, dar tik improvizuoti, neseniai surėsti musulmonų dievo namai. Jie netoliese Lozoriaus klinikos, ir tanko vadas šį dar netinkuotą statinį įsako sulyginti su žeme. Tada tankas apsigręžia ir rieda Reino pylimo pusėn, Šveicarijos sienos link. Riūdis nori forsuoti Reiną ir prisidengęs nakties skraiste pereiti sieną. Toks ir yra operacijos *Medus su pienu* planas.

Mėnulį apgobia keistai miglota sfera, ir žvaigždės viršum Rapalo šviečia blausiai. Dar spingso spalvotos lempelės šalia valčių prieplaukos. Šviesu ir persirengimo namelyje – būtent čia Iziumovas aptinka trumparankovius marškinėlius, baltus sportinius batelius ir raudonais bei žaliais taškais išmargintas kelnes. Jis paliečia liemenėlę, pauosto ją ir atsargiai vėl padeda į vietą.

– Ты ангел*? – ilgesingu balsu klausia jis.

Jis irgi ima nusirenginėti. Jo judesiuose galima pastebėti kažką iškilmingo, tarsi tai būtų kokios religinės apeigos. Šiaip ar taip, nusirenginėja jis neskubėdamas, kiekvieną drabužį rūpestingai sulankstydamas ir švelniai palygindamas delnais. Iš jo burnos veržiasi kosulys, ir toksai smarkus, kad Iziumovui tenka atsiremti sienos. Tada jis jau išeina iš namelio ir vangiai žingsniuoja išilgai valčių prieplaukos, iki pat jos krašto. Ten ilgai stovi ir klausosi.

* Tu angelas? (*Rus.*)

Jūra šiąnakt rami. Tačiau jis pajunta vandenyse kažką judant. Iziumovas kopėtėlėm nusileidžia į vandenį, pasineria ir be garso plaukia nugirsto pliuškenimo linkui.

Mėnesienos šviesoje jis pastebi siaurus Maudės pečius, o jos tamsūs, blizgantys plaukai primena jam juodas vaikystės naktis Rusijoje. Iziumovas sulaiko kvėpavimą. Jis plaukia nugara. Dabar galėtų net paliesti tuos plaukus. Tačiau tik klausosi nelygaus plaukiančios moters kvėpavimo.

Tuomet ir Maudė Latūr išvysta kylantį iš juodo vandens siaurą veidą, bet neišsigąsta. Iziumovo burna, kurios kryžminis dantų įkandimas visiems laikams pasiliko jos rankoje virš alkūnės, paliečia jos lūpas. Jie bučiuojasi, jis apglėbia ją. Ir amžinoji druska plūsta į jų burnų ertmes, sūrus vanduo skalauja jų liežuvius. Jie išspjauna druską ir bučiuojasi dar karščiau.

– Ты ангел?

Maudė tyli.

– Ты ангел?

Bet Maudė tyli.

– Ar tu angelas?

– Aš nekliudysiu tau daryti to, ką tu privalai daryti, Konstantinai. Aš daugiau nebeturiu jėgų bėgti nuo tavęs. Dabar aš jau žinau, kad blogis neatsiejamas nuo gėrio. Jis visuomet čia bus. Didis blogis. Bet aš jau nebenusigręšiu. Pažvelgsiu į tave. Nebespruksiu šalin. Žiūrėsiu į tave. Niekur nebėgsiu. Žiūrėsiu į tave. Kas nors privalo čia būti. Kas nors privalo stovėti šalia ir žiūrėti, kaip vyksta blogis, kaip nuo jo darosi skaudu. Aš būsiu šalia.

– Haraldo nebėra.

– Žinau.

– Ir daugelio kitų.

– Aš žinau, Konstantinai.

– Galėčiau tau parodyti didingesnių dalykų, Sonia. Aš juk esu angelas.

– Tu labai sergi, Konstantinai. Štai ir viskas.

– Kodėl tu bučiavai mane, Sonia?

– Todėl, kad tave kadaise mylėjau.

Iš toli ataidi šviesus Esteros balsas. Jos figūra išsirutulioja iš prieplaukos šešėlių. Estera be paliovos šaukia Maudę, o jos balse girdėti baimė.

– Aš jau plauksiu į krantą, Konstantinai.

– Palauk, Sonia. Ar tu paseksi man šiąnakt pasaką apie caraitę su stebuklinga pintine, į kurią niekam nevalia dirstelėti?

– Aš jau plaukiu atgal.

– O kai caraitis ją vis dėlto atidarė, pintinėje nieko nebuvo...

Ji nusigręžė ir pasileido plaukti atgalios. Stabtelėjo. Įsiklausė. Už nugaros tyku. Be galo tyku. Nė atokvėpio. Ėmė plaukti greičiau, vėl stabtelėjo, bet vis tebebuvo tylu.

Žinia, kad dega Mechmedo Levendo parduotuvė ir kad nebeliko mečetės, žaibu apskrieja Jakobo barakus. Tą mirtinai tvankią naktį Ekremo Ilmazo vaikai sukyla ir tampa tuo, ką Konstantinas Iziumovas kelis dešimtmečius pranašavo savo neapykantą skleidžiančiuose komentaruose. Jie pasidaro baisesni už žvėris.

Visą naktį turkai traukia Mato gatve į miesto centrą ir viską pakeliui siaubia, degina, žudo. Tačiau žudikais tampa ne vien svetimšaliai. Netrukus tarp svetimšalių ir čiabuvių nebelieka jokio skirtumo. Dabar jie visi čia svetimi. Pirmučiausia patys sau. Kas išvysta kavos rudumo akis, suknežina tokiam žmogui kaukolę. Kas užmato šviesius plaukus, paleidžia akmenį.

Apie penktą valandą ryto šį pilietinį karą primenanti padėtis pasiekia kulminaciją. Dviejų mėnulių aikštėje būriuojasi gera

šimtinė policininkų. Tai čia žuvo keli žmonės – ir nusikaltėliai, ir šiaip smalsuoliai. Visiškai bejėgiai stovi tvarkos sargybiniai, kurių užduotis lig šiolei tebuvo išrašinėti baudos kvitus ir drausminti girtuoklius. Dabar, vadams įsakius, jiems tenka naudoti šaunamuosius ginklus. Jie, kaip pakliuvo, ir iššaudo savo apkabas. Vandens patrankos ir šarvuočiai mieste pasirodo tik paryčiais. Juos teko iškviesti net iš anapus Arlbergo. O ir jokios kovinės patirties neturinčiam Bundesherui tik apypiete pavyksta lokalizuoti gatvių kautynes. Žudikiškas riaušes galop įveikia tik į miestą plūstanti nepakeliama tvanka.

O tankas naktį, apie dvidešimt trečią valandą, rengiasi forsuoti Reiną tokioje vietoje, kurią užtaisinėtojas – remdamasis strateginiu žemėlapiu – buvo nurodęs kaip absoliučiai patikimą. Arba tie keturi vyrukai nerado tos brastos, arba turėti žemėlapiai nebuvo pakankamai tikslūs. Ir nors dėl užsitęsusios sausros Reinas atrodė tarsi bala, tankas jame vis dėlto nuskendo.

Vėliau buvo nustatyta, kad trūko kairysis vikšras ir kad mašina užklimpo besisukdama aplink savo ašį. Lavonų obdukcija nustatė mažiausiai dviejų tankistų rankų lūžius ir odos nuobrozdas. Tai tikriausiai beviltiškai bandant atidaryti vandens slegiamą liuką. Riūdigerio Ulricho venos subadytos, viršutinė kūno dalis gausiai išmarginta tatuiruotėmis. Jose dvylika kartų pasikartoja mergaitės vardas – Estera.

Kad gali nutikti tokia katastrofa, kokia tą liepos naktį įvyko Jakobsrote, Reintalyje niekas nebūtų galėjęs patikėti. Tam nebuvo pasirengę nei teisininkai, nei kariškiai, ką jau kalbėti apie jų galimybes pasipriešinti tiems įvykiams.

Pradedant dešimtmečius trukusiu Haraldo Rombacho įžeidinėjimu, kurį Otelas Gueris visiškai teisėtai būtų galėjęs sieti ir su kitomis nuoskaudomis, už kurias nutarė atsikeršyti Riūdigeris Ulrichas, šitaip sukeldamas kerštavimus už galybę kitų nuoskaudų, įsiliepsnojo tikros nakties skerdynės, nusinešusios trisde-

šimt aštuonių žmonių gyvybes. O kur dar lengvai ir sunkiai sužeistieji. O kiek žmonių buvo sukrėsti iki pat sielos gelmių.

Kiekvieno karo užuomazga – asmeniškai patirta nuoskauda. Visai kas kita – laimingai ar nelaimingai susiklostęs jo tęsinys. Be to, čia visuomet galioja toks dėsnis, jeigu jau reintaliečiui kas nors ne prie širdies, tada jau atviras maištas, sukilimas. Harmonijos reintalietis siekia bet kokia kaina.

Didžiųjų spėlionių naktį nukakti į Marijos ramybę, susikaupti, stabtelėti ir iš ten pažvelgti, kaip Reintalio žmogus palydi savo metus, savo šimtmetį, tūkstantmetį, yra nepaprastas potyris.

Dainuoja dangus, žvaigždės vėl trokšta būti išgirstos ir padovanotos, o Alkoras, žieminio skliauto puošmena, kelia meilingas mintis. Į kalnuotas tolumas pražilusiu sidabru plūsta apsnigtos lankos. Giria ant jų meta milžiniškus šešėlius.

Bet pats Reintalis tyso nebylus, tuo tarpu anapus sienos blėsuoja Gulintis popiežius – geltonas kaip kriolitas, raudonas kaip stroncis ir žalias kaip bario nitratas. Krašte, kur gamta žmogui tebekelia beviltiškas svajas, kur pavasariais vis mažiau švytinčių spalvų, o žiemomis, kurios tarsi tik ir skirtos vaikų išdaigoms, tylu.

Galbūt šitas gedulas ir tikras. Praslinkus keliems mėnesiams po katastrofos, kai Jakobsroto žmonės jau bent kiek atsitokėjo, daugelis jų savo širdyse, mintyse ir kalbose aptiko didžiulę žaizdą. Tamsiu savo dialektu jie garsiai svarstė, kaipgi čia galėjo nutikti? Ieškojo pasiteisinimų, įterpdami tąjį *tiesą sakant*, bandė ieškoti atpirkimo ožių, tačiau galop būdavo priversti užsičiaupti. Visur jie dabar jautėsi esą nemylimi, nes juk pasidarė akivaizdu, kad jų *švari šalelė*, kaip jie mėgo vadinti savąjį kraštą, tapo lygiai tokia pat kaip ir visas pasaulis.

Tragediją minėti kiekvienas sugalvojo savaip. *Tat* ir *Wahre Tat* neišėjo tris dienas. RRTV irgi dieną pratylėjo, o kitądien

savo laidas ėmė transliuoti tokiu metu, kuriuo vakar tankas buvo pradėjęs šaudyti į Šv. Uršulę. Buvo grojamas Mocarto *Requiem* ir suorganizuotas forumas turkų kalba, kuris tebesitęsia lig šiol.

Tų kruvinųjų metų lapkričio dvidešimt penktąją dieną Jakobsroto tėvai nutarė pakeisti Dviejų mėnulių aikštės pavadinimą. Dabar ji vadinasi *Mėnulio aikšte* ir ši taip abiem miesto dalims turi priminti, kad mėnuliu dera gėrėtis kartu.

Betgi. Kai dabar vidur naujametės nakties suskamba Dunojaus valsas – pati tauriausia muzika, kurioje gali svaigti šventiškai nusiteikę žmonės – reintaliečiai vis tiek šoka kaimo valsą. Ir vienai trumpai akimirkai pražysta kampuoti jų veidai, o akyse sušvinta palaima.

Čia vis dar gimsta vaikai. Gabūs ir bukagalviai, kaip ir visur. Berniukai padeda lankstyti savo motinoms linines staltieses ir nori tapti *Formulės-1* pilotais. Merginos čia pražysta nežemišku grožiu, bet tik vėliau joms kartais pavyksta patenkinti savo vyrų vaizduotę – nubusti rytą jau tapus moterimi. Vėliau dar ateis nakties metas, kai bus ištarta toji formulė, priesakas, jų tarmėje vis dar vengiantis surasti kokį įvardijimą. Jie tik žvelgs vienas į kitą. Vienas šnekės, kitas juoksis, bet kadangi vienas be kito negali, jų bejėgystę išgelbės bendras glėbys.

Tuomet ims ir iškils klausimas, ar šiame gyvenime apskritai esama kokios nors prasmės? Ir galbūt kokia nors Margo Mangold paguos savo vaiką.

Jokios, ištars ji su maloniu šaltuku balse. Juk tai esąs pats baisiausias, o podraug ir pats brangiausias bei didžiausias dalykas, koks tik begali būti – gyvenimas. Šitam savo *šūdvabaliukui* ir ji neatims laisvės.

Ko jie visi taip spokso į mane? – svarstė Estera Rombach; ji atsidarė savo perlais nusagstytą rankinę, išsitraukė veidrodėlį ir dirstelėjo į padažytų lūpų kontūrą.

Bet neišvydo savo veidrodyje ko nors netikusio – dažai laikėsi puikiai, kontūras toks, koks ir turi būti. Ji tik šiek tiek pasipudravo nosį – pasirodė, kad vienoje vietoje ji truputėlį blizga. Uždarė rankinę, bet tebejuto, kad žmonės vis tiek sprogina į ją akis.

Galvojo tik viena: kad tik nepražiopsojus Leksingtono aveniu stotelės prie 68-osios gatvės kampo. Ji paskaičiavo: dar dvi stotelės, tada jau. Estera pasikėlė ir ėmė irtis durų link. Metro dundėjo netgi lėčiau nei iš mirusiųjų prikeltas praėjusio amžiaus automobilis.

Manhetenas jai pasirodė visiškai toks, kokį jį visada rodydavo kine ir televizijoje. Kur ten toks Bernas, svarstė ji, štai ką žmonėms pirmiausia reikėtų atrasti. Ten svetimšaliai turėdavo kęsti trejus metus, kol įgydavo pasitikėjimą. Bet tik ne Manhetene. O gal ir čia?

Tie žvilgsniai ėmė ją varginti. Estera pasitaisė savo į puodą panašią skrybėlaitę ir, tarsi nuo kažko gindamasi, sukryžiavo rankas. Gintis padėjo ir jos sunkus, kulkšnis siekiantis karakulio paltas.

Ne, ypatingo įspūdžio šis miestas jai vis dėlto nepadarė. Gal todėl, kad be perstogės lijo? Šiaip ar taip, ji nesijautė esanti

šalia pasaulio bambos ir nejuto jokio apetito suleisti dantis į šitą *Big Apple**. Tačiau Imigracijos rūmus Elio saloje ji būtinai norėjo pamatyti, mielai būtų pabuvojusi ir *Grand Army Plazoje*, kur chanukos šventės metu aštuonias dienas dega milžiniška menora. Deja, dabar vasaris.

Ji išlipo ir iškart pasuko ne ta kryptimi. Klaidą pastebėjo tik pasiekusi 66-ąją gatvę. Apsigręžė ir netrukus surado tą adresą, kurį jai prieš daugelį metų buvo pasakęs senukas iš Ciūricho, buvęs Kvaidtų verslo įgaliotinis. Rankoje dabar ji laikė tą pačią rausvą skiautelę, kurią jis andai buvo jai davęs. Esterai ėmė daužytis širdis.

Tiesą sakant, pamanė ji, čia visai graži vieta, beveik kaip pas mus. Namas, pažymėtas 122 numeriu, buvo keturaukštis, su trimis langais kiekviename aukšte. Viršum pirmojo aukšto langų stūksojo balti romėniški frontonai. Namas buvo kažkoks mielas. Statytas iš šioms vietovėms būdingo rausvo kalkakmenio, apsuptas sodelio, kurį savo ruožtu supo lygiai apkirpta tujų žalitvorė. Jis stovėjo kiek atokiau gatvės. Kad pasiektų duris, Esterai teko nusileisti du laiptelius žemyn, pereiti maža aikštele, kur augo liepa, ir čia palypėti tris laiptelius dešinėn.

Taip ji pagaliau atsidūrė prieš Engelberto Kvaidto duris ir dabar širdis ėmė taip daužytis, jog ji pamanė neteksianti sąmonės. Tebežliaukė lietus. Ji net nedrįso nuspausti žalvarinio skambučio mygtuko ir greit nuėjo šalin, tiesiog tekina nubėgo. Norėjo nusiraminti ir ėmė sukti ratą aplink namų kvartaliuką. Nuo čia buvo visiškai netoli iki Centrinio parko – į jį Estera pateko perbėgusi Penktąją aveniu. Ten, atsistojusi po storu klevu, surūkė tris cigaretes.

Staiga ji kažkodėl prisiminė savo seserį. Ri, kuri prieš šitiek metų Raudonosios vilos pastogėje įdėjo jai į širdį Engelbertą. Ir Esterai pasidarė liūdna.

* Didelį obuolį (*angl.*).

– O, Maude, kas gi čia tau nutiko? Juk negalima nustoti darius senas klaidas. Tu visuomet taip sakydavai.

Tuomet jai į galvą toptelėjo kita mintis.

– Juk aš neatvežiau Engelbertui jokių lauktuvių!

Ji dar kartą pasuko atgal. Šalia 70-osios gatvės ir Leksingstono aveniu sankryžos ji aptiko nedidelę gėlių parduotuvę. Čia nupirko tris rausvas rožes. Nors italė pardavėja spyrėsi jas surišti žalia juostele, Estera pasiekė savo – rožės paliko nesupančiotos. Ji patraukė gatve. Žvilgsnis užkliuvo už *Lumi* – italų restorano vitrinos. Palanki proga dar kiek palūkėti. Be to, ji pasijuto alkana, nors visiškai tokia nebuvo. Estera įsispoksojo į vitriną. Prie stalų sėdėjo orūs, pagyvenę žmonės. Restorano gilumoje stovėjo padengtas didelis stalas. Ten kaip tik ir užkandžiavo senieji ponai. Žilagalviai vyrai ir moterys. Jų veidai rodės pakiliai šventiški. Buvo, matyt, kažkokio pobūvio įkarštis.

Estera jau buvo benuspaudžianti durų rankeną, bet tučtuojau paleido. Tada prisakė sau sukaupti visą drąsą ir galop stoti prieš Engelbertą Kvaidtą. Mintis, kad jis gali būti miręs arba čia nebegyventi, nė akimirką jai nebuvo šovusi į galvą.

Meandriniais ornamentais išpuoštas medines duris atidarė kokių dvylikos metų mergaitė. Ji nusišypsojo, šyptelėjo ir Estera. Vėliau ji pastebėjo, kad mergytė visai nesišypso, tik jos veido bruožams įgimtas nuolatinis šypsulys. Iš tikrųjų mažytės veidukas buvo sustingęs.

Ar ji negalėtų pasikalbėti su misteriu Engelbertu Kvaidtu, šyptelėjo Estera. Mergaitė vis tebesišypsojo. Nesulaukdama atsako, Estera pakartojo klausimą. Staiga mergytė nusisuko ir spruko šalin. Koridoriuje Estera išvydo visokiausių dėžių ir kartono pakuočių. Į nosį jai mušė virtuvės kvapai. Neilgai trukus, vilkinti ryškiai žaliu jogos kostiumu, pasirodė jos metų moteris. Estera pasisveikino ir dar kartą pakartojo savo pageida-

vimą. Moteris labai mandagiai paaiškino, kad misteris Kvaidtas išsikėlęs iš čia lygiai prieš savaitę. Tačiau jis čia užsukęs prieš pusvalandį. Perdavęs jai namų raktą.

Pagalvojus, kad galbūt tik pusvalandžiu ji bus pavėlavusi pas Engelbertą, Esterai vėl suplakė širdis.

O kur jis dabar gyvenąs?

Šito tai ji nežinanti, atsakė amerikietė. Pasakė tokiu balsu, kokiu į ją buvo kreipusis Estera. Moteris pabandė nusijuokti. Jos dantys subaltavo kaip sniegas. Bet šypsnys kaipmat sustingo, nes ji pamatė, kaip apsiblausė šios senamadiškai apsitaisiusios moters akys. Ji palydėjo ją netgi per aikštę ir apgailestavo, kad misteris Kvaidtas nepalikęs net savo pašto skyriaus numerio. Ji kuo galėdama mieliausiai padėtų, jeigu kokios, viešnia galinti apsistoti pas juos. Bet Estera tik bespalviu balsu padėkojo jai ir nukaukšėjo tolyn.

Jai buvo šalta, italų restorane ji vylėsi kiek apšilsianti.

– Būtų buvę pernelyg gražu, – tarė ji pati sau.

Restorane ji užsisakė daržovių sriubos su sūriu ir truputėlį kumpio su balta duona. Ėmė ramiai valgyti ir nusistebėjo, kad žmonės ir čia be jokios gėdos spokso į ją. Gal ji pabaisa? Gal raupsuotoji ir dar kokia?

Tie, prie šventinio stalo, žvilgčiojo į ją su neslepiama panieka. Vienas žilagalvis, siauralūpis vyras tiesiog skvarbė ją savo žvilgsniu.

– Čia dar blogiau nei namie! – sušnypštė Estera Rombach, atmetė atgal savo rudus plaukus ir ėmėsi sriubos.

Ji užsimokėjo, pasiėmė rožes, išėjo iš restorano ir patraukė į metro stotį. Ten prisėdo ir ėmė laukti traukinio. Šalia susivėmė kažkokia alkoholikė. Elgetiškas, pagyvenęs vyras nusigręžė ir paėjėjo į patį perono kraštą. Akyse jai stovėjo tasai žilagalvis,

skvarbęs ją žvilgsniais restorane. Ūmai Esteros Rombach delnai atšalo ir tai nutiko ne nuo šalčio. Ji suriko. Taip suriko, kaip niekad gyvenime nebuvo rėkusi.

– ENGELBERTAI!!!

Išpūtusi akis, išsižiojusi, ji išlėkė į gatvę. Dumte nudūmė į italų restoraną. Paslydo, parkrito, įsidūrė iki kraujo į rožių dyglius, bet po akimirkos vėl buvo ant kojų ir plėšė *Lumi* duris.

Jis pažvelgė į ją. Ir dabar Estera jau atpažino jį. Aukšta kakta, staigiai kylantys antakiai, sunkūs vokai, neįprastai giliai įtupdytos akys, ta pati svaiginanti duobutė panosėje, o gal tik užuomina į duobutę.

Estera stovėjo išpūtusi šnerves. O Engelbertas Kvaidtas spoksojo į ją. Pamatė ją, jai dar nepastebėjus. Pačią pirmą akimirką. Tą pačią sekundę. Be jokių dairymųsi. Žaibiškai. Ūmai. *Ją*. Jo akys buvo įbestos į ją ir jis suvokė šį žmogų visu jo serafišku pavidalu. Ničnieko jame svetimo. Nieko nepažįstamo. Visąlaik jis buvo drauge. Visąlaik gyveno kartu. Ir visuomet mylėjo tik ją.

Ernsto Ritterio, šventojo vyro, sutikto melsvasniegiuose Arlbergo kalnuose, atminimui, be kurio sielos nebūtų buvusi parašyta nė viena šios knygos eilutė. Įstabiajai Edithai Kauffmann, palaikiusiai mane tuomet, kai tariausi nebetekęs jėgų. Draugams, kurių patarimų aš neklausiau, kadangi buvau apkurtęs, kad girdėčiau save. Mano nuskridusiam angelui Paskalei, amžinai.

Leidyklos „Tyto alba“ serija
„Garsiausios XX a. pabaigos knygos“

- ✓ Peter Høeg „Panelės Smilos sniego jausmas“
- ✓ Jostein Gaarder „Sofijos pasaulis“
- ✓ Kerstin Ekman „Įvykiai prie vandenų“
- ✓ Umberto Eco „Fuko švytuoklė“
- ✓ Michael Ondaatje „Anglas ligonis“
- ✓ Einar Már Guðmundsson „Visatos angelai“
- ✓ Robert Schneider „Miego brolis“
- ✓ Andréï Makine „Prancūziškas testamentas“
- ✓ Peter Høeg „Moteris ir beždžionė“
- ✓ Milan Kundera „Nemirtingumas“
- ✓ Nino Ricci „Šventųjų gyvenimai“
- ✓ Thomas Brussig „Herojai kaip ir mes“
- ✓ Andrzej Zaniewski „Žiurkinas“
- ✓ Gabriel García Márquez „Apie meilę ir kitus demonus“
- ✓ Michael Larsen „Netikrumas“
- ✓ Alessandro Baricco „Šilkas“
- ✓ Viktor Pelevin „Čiapajevas ir Pustota“
- ✓ Irvine Welsh „Traukinių žymėjimas“ (Trainspotting)
- ✓ Ute Ehrhardt „Geroms mergaitėms dangus, blogoms – viskas“
- ✓ Susanna Tamaro „Eik kur liepia širdis“

- ✓ Umberto Eco „Vakarykštės dienos sala“
- ✓ E. Annie Proulx „Akordeono nusikaltimai“
- ✓ Elfriede Jelinek „Geidulys“
- ✓ Zyranna Zateli „Grįžtantys su vilkų šviesa“
- ✓ Svava Jakobsdóttir „Gunlodos saga“
- ✓ Agneta Pleijel „Žiema Stokholme“
- ✓ Lydie Salvayre „Šmėklų draugija“
- ✓ Ute Ehrhardt „Kaip tapti bloga mergaite“
- ✓ Carl-Johan Vallgren „Lošėjo Rubašovo dokumentai“
- ✓ Michael Larsen „Gyvatė Sidnėjuje“
- ✓ Alina Fernández „Alina“
- ✓ Margaret Atwood „Greis“
- ✓ Ingrid Noll „Šaltas vakaro dvelksmas“
- ✓ Eva Wlodarek „Neliksiu nepastebėta“
- ✓ Catherine Clément „Teo kelionė“
- ✓ Connie Palmen „Dėsniai“
- ✓ Nikolaus Piper „Feliksas finansininkas“
- ✓ Robert Schneider „Oreivė“
- Lennart Hagerfors „Svajonė apie Ngongą“
- Carl Sagan „Demonų apsėstas pasaulis“
- Denis Guedj „Papūgos teorema“

Schneider, Robert

Sc53 Oreigė : romanas / Robert Schneider ; iš vokiečių k. vertė Jurgis Kunčinas. – Vilnius : Tyto alba, 1999. – 352 p.
(Garsiausios XX a. pabaigos knygos)

ISBN 9986-16-134-7

Garsus austrų prozininkas Robertas Schneideris (g. 1961) siejamas su magiškojo realizmo literatūros tradicija. „Oreigė“ – nepaprastas romanas, kuriame susilieja fikcija ir realybė. Tai knyga apie jautrias ir lengvai pažeidžiamas sielas, apie baimę būti tuo, kas esi. Į gyvenimus įsibroveęs blogis kėsinasi išsikeroti, ir vis dėlto į žmonių širdis ateina susitaikymas – suvokus save, patikėjus jau neva negrįžtamai praėjusia meile.

UDK 830(436)-3

ROBERT SCHNEIDER

OREIGĖ

Romanas

Iš vokiečių kalbos vertė *Jurgis Kunčinas*

Redaktorė *Birutė Simanavičienė*

SL 1686. 1999 07 01. 14,25 apsk. l. l. Užsakymas **404**
Išleido „Tyto alba", J. Jasinskio 10, 2600 Vilnius
Spausdino AB „Standartų spaustuvė", S. Dariaus ir S. Girėno 39, 2038 Vilnius
Viršelį spaudė UAB „Garsų pasaulis", Pamėnkalnio 14, 2001 Vilnius

„Jį palaužė meilė. Vyliausi, jog nesvarumo pakaks abiem, tačiau dviese mudu neišsilaikėme ir nupuolėme į nepažįstamos nakties geografiją.“

„Tai romanas jautrioms sieloms.“
(Ernst Ritter)

Austrų prozininkas Robertas Schneideris (g. 1961) išgarsėjo debiutavęs romanu „Miego brolis“, kuris jau išverstas į 24 kalbas, jo motyvais sukurtas filmas, baletas, opera.

Oreigė – paskutinioji neraniai plakanti išgalvoto Jakobsroto miesto širdis. Jos istorija tęsiasi tris dešimtmečius – iki pat mūsų tūkstantmečio pabaigos. Šiame nepaprastame romane, kuriame dažnai susilieja fikcija ir realybė, veriasi Reintalio žmonių gelmės. Tai knyga apie jautrias ir lengvai pažeidžiamas sielas, apie niekam nežinomus širdies kelius, apie baimę būti tuo, kas esi. Tokiame mikrokosmose ir užgimsta Oreigė – romano herojė Maudė Latūr. Visa savo esybe ji siekia uždegti žmonėms ilgesį ir meilę – sielos šviesą. Deja, to siekiant suyra visi žemiškieji jos gyvenimo planai, o jos siekių prasmė taip ir lieka keista, mistiška, neaiški. Į žmonių gyvenimus įsibrovęs blogis kėsinasi išsikeroti. To pradžia – civilizuotame Jakobsrote plykstelėjęs pilietinis karas. Ir vis dėlto meilė galop įsižiebia ten, kur bent akimirką randa atgaivą. Susitaikymas ateina suvokus save, patikėjus jau neva negrįžtamai praėjusia meile.

ISBN 9986-16-134-7

TYTO ALBA